

การพัฒนารูปแบบการดำเนินงานป้องกันการเสียชีวิตจากการจมน้ำในเด็กอายุต่ำกว่า 15 ปี ตำบลท่า
ตุ้ม อำเภอท่าตุ้ม จังหวัดสุรินทร์

วิทยานิพนธ์

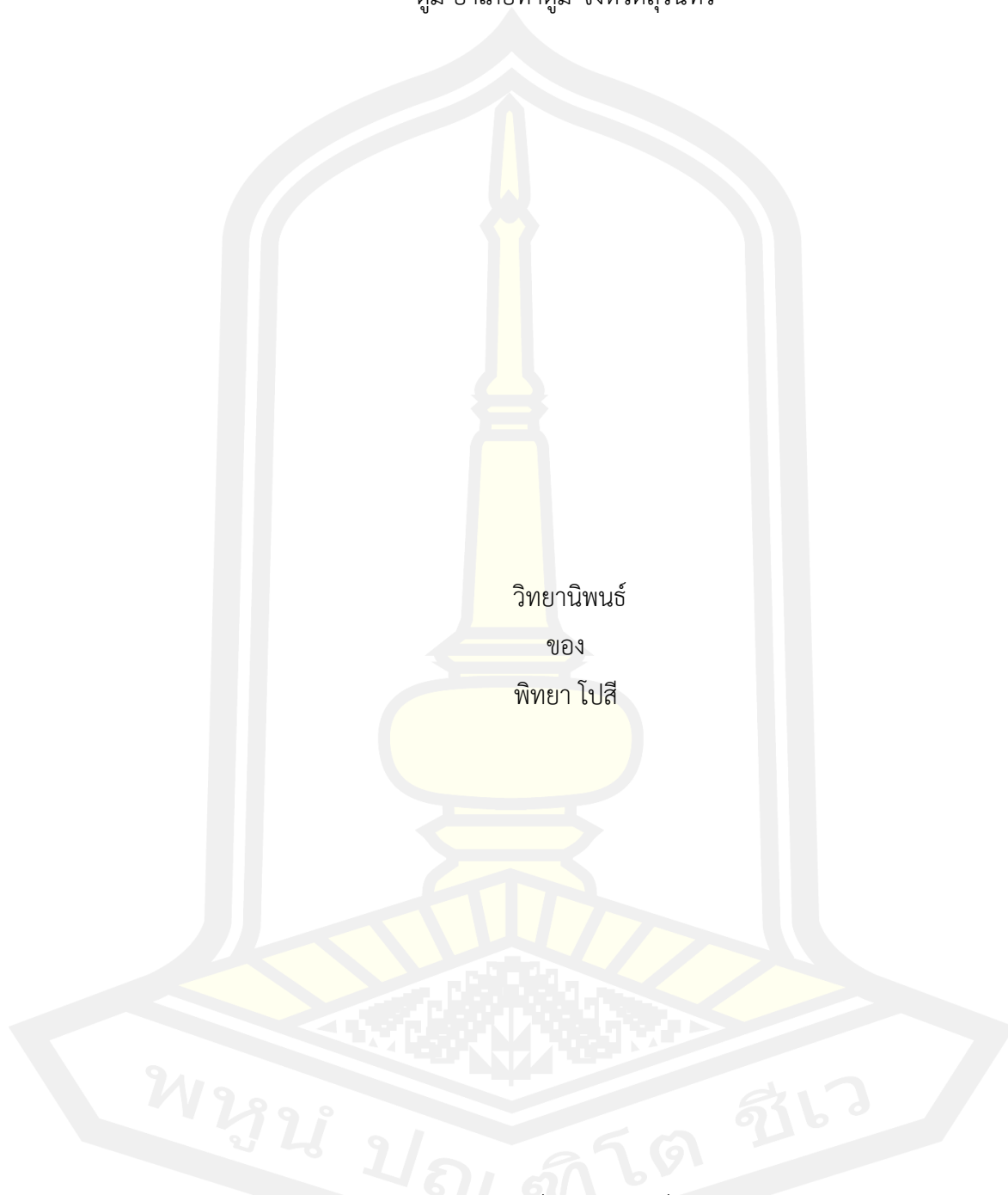
ของ

พิทยา โปสี

เสนอต่อมหาวิทยาลัยมหาสารคาม เพื่อเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตร
ปริญญาวิทยาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาสาธารณสุขศาสตรมหาบัณฑิต
ธันวาคม 2564

ลิขสิทธิ์เป็นของมหาวิทยาลัยมหาสารคาม

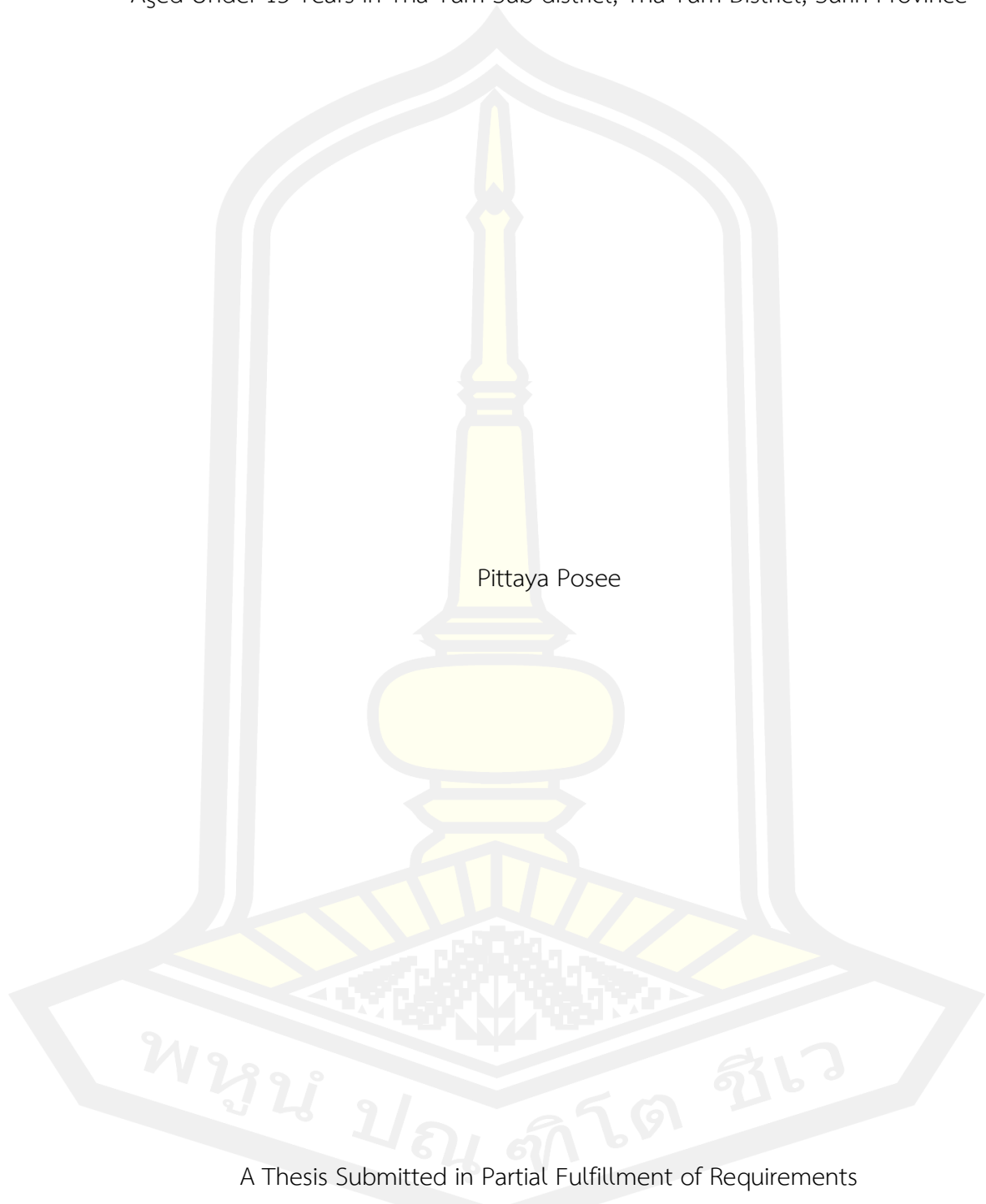
การพัฒนารูปแบบการดำเนินงานป้องกันการเสียชีวิตจากการจมน้ำในเด็กอายุต่ำกว่า 15 ปี ตำบลท่า
ตุ้ม อำเภอท่าตุ้ม จังหวัดสุรินทร์

เสนอต่อมหาวิทยาลัยมหาสารคาม เพื่อเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตร
ปริญญาสาธารณสุขศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาสาธารณสุขศาสตรมหาบัณฑิต
ธันวาคม 2564

ลิขสิทธิ์เป็นของมหาวิทยาลัยมหาสารคาม

The Development of A Model to Prevention of Drowning Mortality Among Children
Aged Under 15 Years in Tha Tum Sub-district, Tha Tum District, Surin Province

Pittaya Posee

A Thesis Submitted in Partial Fulfillment of Requirements
for Master of Public Health (Public Health)

December 2021

Copyright of Mahasarakham University

คณะกรรมการสอบวิทยานิพนธ์ ได้พิจารณาวิทยานิพนธ์ของนายพิทยา โปสี แล้ว
เห็นสมควรรับเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรปริญญาสาขารณสุขศาสตรมหาบัณฑิต
สาขาวิชาสาขารณสุขศาสตรมหาบัณฑิต ของมหาวิทยาลัยมหาสารคาม

คณะกรรมการสอบวิทยานิพนธ์

.....ประธานกรรมการ

(อ. ดร. นิสากร วิบูลชัย)

.....อาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์หลัก

(อ. ดร. พัดชา หิรัญวัฒน์กุล)

.....อาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ร่วม

(รศ. ดร. วรพจน์ พรหมสัตยพรต)

.....กรรมการ

(อ. ดร. สุรศักดิ์ เทียบฤทธิ์)

.....กรรมการ

(อ. ดร. เทอดศักดิ์ พรหมอารักษ์)

มหาวิทยาลัยอนุมัติให้รับวิทยานิพนธ์ฉบับนี้ เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตร
ปริญญา สาขารณสุขศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาสาขารณสุขศาสตรมหาบัณฑิต ของมหาวิทยาลัย
มหาสารคาม

.....
(รศ. ดร. สุมัทนา กลางคาร)

คณบดีคณะสาขารณสุขศาสตร์

.....
(รศ. ดร. กริสน์ ชัยมูล)

คณบดีบัณฑิตวิทยาลัย

ชื่อเรื่อง	การพัฒนารูปแบบการดำเนินงานป้องกันการเสียชีวิตจากการจมน้ำในเด็กอายุต่ำกว่า 15 ปี ตำบลท่าตูม อำเภอท่าตูม จังหวัดสุรินทร์		
ผู้วิจัย	พิทยา โปสี		
อาจารย์ที่ปรึกษา	อาจารย์ ดร. พัดชา หิรัญวัฒน์กุล รองศาสตราจารย์ ดร. วรพจน์ พรหมสัตยพรต		
ปริญญา	สาธารณสุขศาสตรมหา บัณฑิต	สาขาวิชา	สาธารณสุขศาสตรมหาบัณฑิต
มหาวิทยาลัย	มหาวิทยาลัยมหาสารคาม	ปีที่พิมพ์	2564

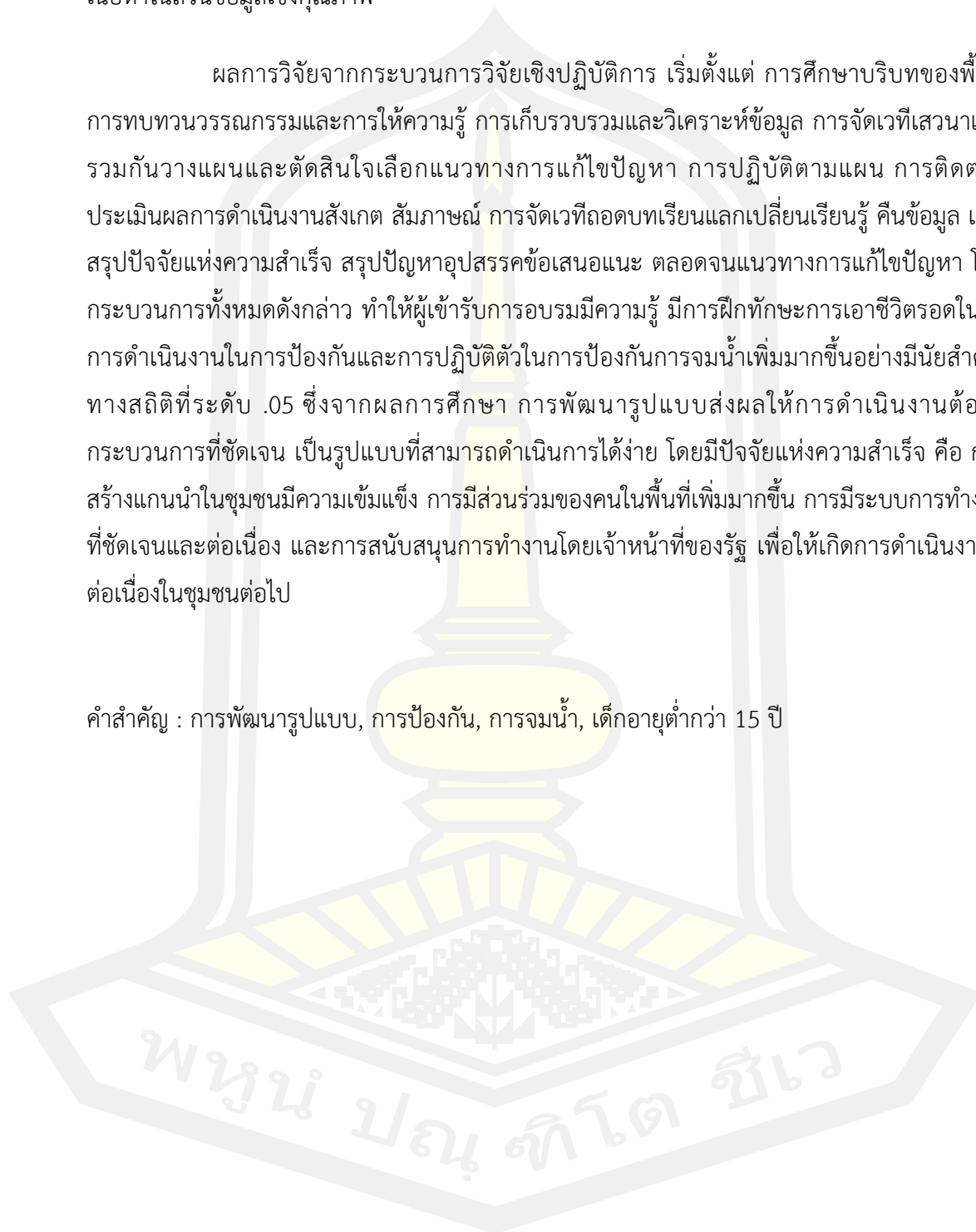
บทคัดย่อ

การศึกษาครั้งนี้เป็นการวิจัยเชิงปฏิบัติการ มีความมุ่งหมายเพื่อพัฒนาแบบการดำเนินงานป้องกันการเสียชีวิตจากการจมน้ำในเด็กอายุต่ำกว่า 15 ปี ตำบลท่าตูม อำเภอท่าตูม จังหวัดสุรินทร์ ซึ่งรูปแบบในการดำเนินการเดิมที่ใช้ดำเนินการในชุมชนตำบลท่าตูมนั้น ยังพบว่ามีเหตุการณ์ การตกน้ำ จมน้ำเสียชีวิตอยู่ ผู้วิจัยจึงมีการศึกษาในการพัฒนาแบบการดำเนินงานป้องกันการเสียชีวิตจากการจมน้ำ ในเด็กอายุต่ำกว่า 15 ปี ในเขตตำบลท่าตูม อำเภอท่าตูม จังหวัดสุรินทร์ โดยมีการกำหนดขั้นตอนการดำเนินงานวิจัยในลักษณะวงรอบ 4 ขั้นตอน โดยขั้นตอนแรกเป็นขั้นตอนการวางแผน เป็นขั้นตอนการศึกษาบริบทพื้นที่ที่มีการจมน้ำ การถอดบทเรียนกรณีเด็กจมน้ำ การจัดเวทีเสวนาเพื่อร่วมกันวางแผนตัดสินใจและแก้ไขปัญหาาร่วมกัน และได้แผนตามการกำหนดตกลงร่วมกัน ขั้นที่สอง เป็นการปฏิบัติตามแผน โดยมีกลุ่มเป้าหมาย จำนวน 1,000 คน ประกอบด้วย กลุ่มเด็กอายุต่ำกว่า 15 ปี จำนวน 912 คน และกลุ่มผู้ปกครอง/ผู้ดูแลเด็ก จำนวน 88 คน โดยเป็นการนำแผนสู่การปฏิบัติ จากการนำข้อมูลปัญหาจากขั้นตอนการวางแผนการดำเนินงาน โดยมีการอบรมให้ความรู้เกี่ยวกับการป้องกันเด็กจมน้ำในกลุ่มผู้ปกครอง/ผู้ดูแลเด็ก การจัดการแหล่งน้ำเสี่ยง และการฝึกทักษะการลอยตัวในกลุ่มเด็กอายุต่ำกว่า 15 ปี ขั้นตอนที่สาม เป็นการสังเกตการณ์ เป็นนิเทศติดตามประเมินผลด้านการดำเนินงาน สังเกตการณ์มีส่วนร่วมในการกำหนดการทำงาน ประเมินผลกระทบด้านอื่น ๆ ได้แก่ ทัศนคติ/ทักษะการป้องกันการจมน้ำในกลุ่มผู้ปกครอง/ผู้ดูแลเด็กการดำเนินงานป้องกันการจมน้ำ การจัดการแหล่งน้ำเสี่ยง ประเมินทักษะการลอยตัวในกลุ่มเด็กอายุต่ำกว่า 15 ปี และขั้นตอนสุดท้าย เป็นการสะท้อนผล โดยการจัดเวทีประชุมแลกเปลี่ยนเรียนรู้สนทนากลุ่ม วิเคราะห์ความคิดเห็น/ปัญหา/อุปสรรค/ผลกระทบ/แนวทางแก้ไข/การถอดบทเรียน หาปัจจัยแห่งความสำเร็จ ซึ่งมีการดำเนินงาน ระหว่างเดือน กุมภาพันธ์ พ.ศ. 2564 ถึงเดือน พฤษภาคม พ.ศ. 2564 โดยเก็บข้อมูลจากการสนทนากลุ่ม การใช้แบบสอบถาม การบันทึกจากการ

สังเกต และการสัมภาษณ์ และวิเคราะห์ข้อมูลโดยการแจกแจงความถี่ ร้อยละ ค่าเฉลี่ย และวิเคราะห์เนื้อหาในส่วนข้อมูลเชิงคุณภาพ

ผลการวิจัยจากกระบวนการวิจัยเชิงปฏิบัติการ เริ่มตั้งแต่ การศึกษาบริบทของพื้นที่ การทบทวนวรรณกรรมและการให้ความรู้ การเก็บรวบรวมและวิเคราะห์ข้อมูล การจัดเวทีเสวนาเพื่อร่วมกันวางแผนและตัดสินใจเลือกแนวทางการแก้ไขปัญหา การปฏิบัติตามแผน การติดตามประเมินผลการดำเนินงานสังเกต สัมภาษณ์ การจัดเวทีถอดบทเรียนแลกเปลี่ยนเรียนรู้ ค้นข้อมูล และสรุปปัจจัยแห่งความสำเร็จ สรุปปัญหาอุปสรรคข้อเสนอแนะ ตลอดจนแนวทางการแก้ไขปัญหา โดยกระบวนการทั้งหมดดังกล่าว ทำให้ผู้เข้ารับการอบรมมีความรู้ มีการฝึกทักษะการเอาชีวิตรอดในน้ำ การดำเนินงานในการป้องกันและการปฏิบัติตัวในการป้องกันการจมน้ำเพิ่มมากขึ้นอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ซึ่งจากผลการศึกษา การพัฒนารูปแบบส่งผลให้การดำเนินงานต้องมีกระบวนการที่ชัดเจน เป็นรูปแบบที่สามารถดำเนินการได้ง่าย โดยมีปัจจัยแห่งความสำเร็จ คือ การสร้างแกนนำในชุมชนมีความเข้มแข็ง การมีส่วนร่วมของคนในพื้นที่เพิ่มมากขึ้น การมีระบบการทำงานที่ชัดเจนและต่อเนื่อง และการสนับสนุนการทำงานโดยเจ้าหน้าที่ของรัฐ เพื่อให้เกิดการดำเนินงานที่ต่อเนื่องในชุมชนต่อไป

คำสำคัญ : การพัฒนารูปแบบ, การป้องกัน, การจมน้ำ, เด็กอายุต่ำกว่า 15 ปี

TITLE	The Development of A Model to Prevention of Drowning Mortality Among Children Aged Under 15 Years in Tha Tum Sub-district, Tha Tum District, Surin Province		
AUTHOR	Pittaya Posee		
ADVISORS	Phatcha Hirunwatthanakul , Ph.D. Associate Professor Vorapoj Promasatayaprot , Ph.D.		
DEGREE	Master of Public Health	MAJOR	Public Health
UNIVERSITY	Maharakham University	YEAR	2021

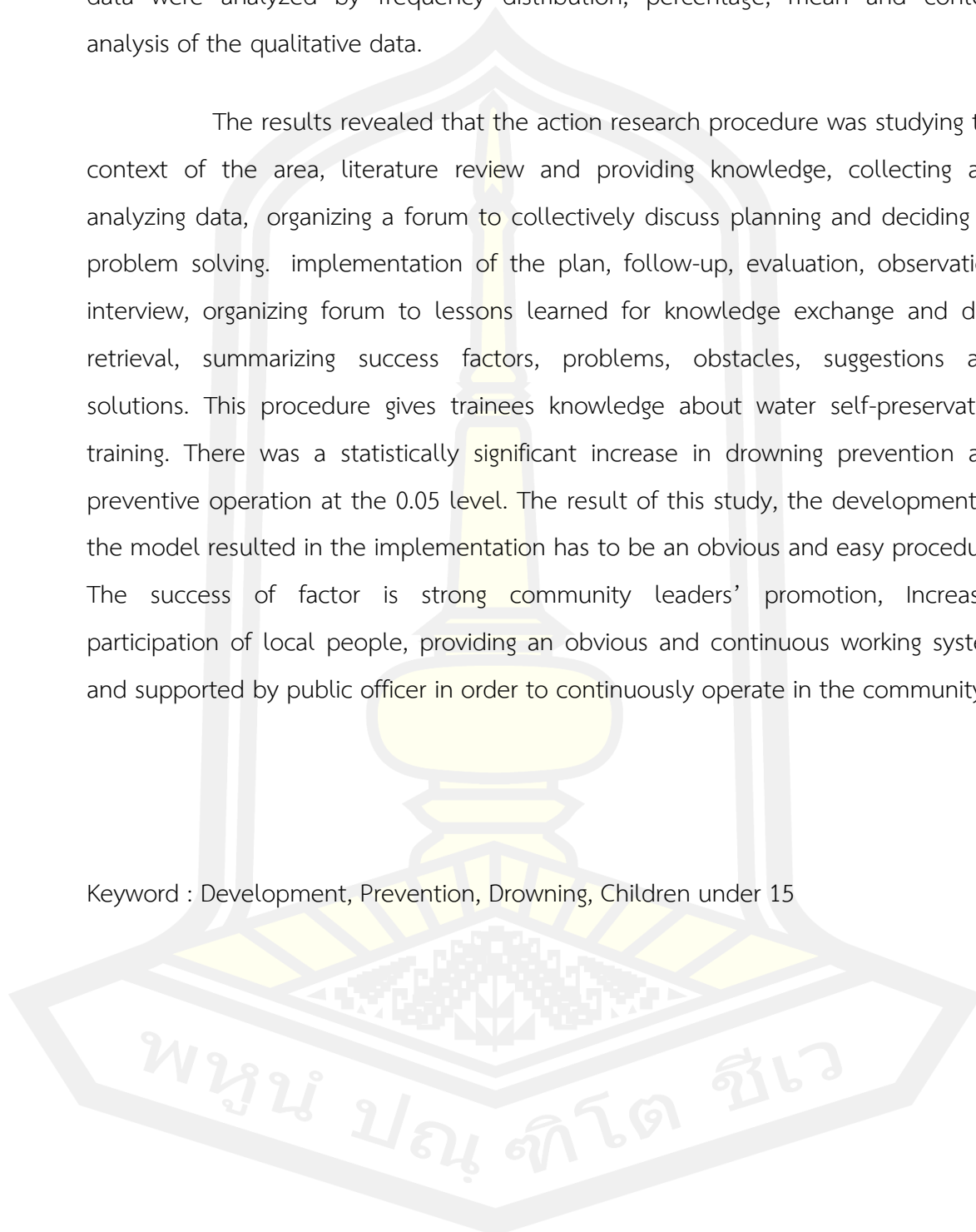
ABSTRACT

This study is action research which aims to develop a model of children's drowning prevention under 15 years old in Tha Tum sub-district, Tha Tum district, Surin province, Thailand. The cycle of four steps has used in research methodology are as follows: The first step is the planning step which is a process of studying the context of the area where children's drowning occurrence, organizing lessons learned in case of children's drowning and organizing a forum to collectively discuss planning and deciding on problem solving. The second step is the implementation of the plan. The target group is 1,000 people includes 912 children under 15 years old and 88 parents then applies the information of problems from the planning process by training on children's drowning prevention skill to the parents, risk water resources management and training on swimming skills among children under 15 years old. The third step is observation. Following and evaluate the operations, observing participation in the work timetable and other effected evaluation include knowledge evaluation/ children's drowning prevention skill to the parents, risk water resources management and evaluating swimming skills among children under 15 years old. the fourth step is a reflection by organizing a forum to exchange discussion learning group, analyzing opinions/problems/obstacles/effects/solutions/lesson learned to find achievement's factors which operated between February 2021 to May 2021 by

collecting data from group discussions, observational recording and interview. The data were analyzed by frequency distribution, percentage, mean and content analysis of the qualitative data.

The results revealed that the action research procedure was studying the context of the area, literature review and providing knowledge, collecting and analyzing data, organizing a forum to collectively discuss planning and deciding on problem solving. implementation of the plan, follow-up, evaluation, observation, interview, organizing forum to lessons learned for knowledge exchange and data retrieval, summarizing success factors, problems, obstacles, suggestions and solutions. This procedure gives trainees knowledge about water self-preservation training. There was a statistically significant increase in drowning prevention and preventive operation at the 0.05 level. The result of this study, the development of the model resulted in the implementation has to be an obvious and easy procedure. The success of factor is strong community leaders' promotion, Increased participation of local people, providing an obvious and continuous working system and supported by public officer in order to continuously operate in the community.

Keyword : Development, Prevention, Drowning, Children under 15

กิตติกรรมประกาศ

วิทยานิพนธ์ฉบับนี้ สำเร็จสมบูรณ์ได้ด้วยความรู้และความกรุณาจากคณาจารย์ทุกท่านที่ได้ประสิทธิ์ประสาทวิชาความรู้และให้คำปรึกษาแนะนำแก่ผู้วิจัยจนสามารถนำความรู้ที่ได้มาประยุกต์ใช้กับการจัดทำการศึกษาวิจัยครั้งนี้เป็นอย่างดี ผู้วิจัยมีความซาบซึ้งในความกรุณาที่เปี่ยมด้วยกัลยาณมิตร และขอกราบขอบพระคุณเป็นอย่างสูงไว้ ณ ที่นี้ดังนี้

ขอขอบพระคุณ อาจารย์ ดร.พัชชา หิรัญวัฒน์กุล อาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์หลัก และรองศาสตราจารย์ ดร.วรพจน์ พรหมสัตยพรต อาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ร่วม ที่ช่วยขัดเกลาและตรวจสอบรายละเอียด ตลอดจนแก้ไขข้อบกพร่องของวิทยานิพนธ์ฉบับนี้ให้สำเร็จสมบูรณ์

ขอขอบพระคุณ นางสลักจิต สกุรักษ์, นางจรรยา มะลิงาม และนางสาวนันทพร เหลืองสกุลไทย ที่ได้กรุณาให้ความอนุเคราะห์เป็นผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบคุณภาพเครื่องมือการวิจัย และให้คำแนะนำในการทำวิทยานิพนธ์เป็นอย่างดี

ขอขอบพระคุณ สาธารณสุขจังหวัดสุรินทร์ ผู้รับผิดชอบงานชุมชนปลอดภัยจังหวัดสุรินทร์ ผู้อำนวยการและบุคลากรสาธารณสุขโรงพยาบาลท่าตูม ผู้บริหารท้องถิ่น สมาชิกสภาท้องถิ่น พัฒนาการตำบล ผู้นำชุมชน ผู้อำนวยการโรงเรียนหรือครูอนามัยโรงเรียน อาสาสมัครสาธารณสุขตำบลท่าตูมทุกท่าน และผู้ปกครองผู้ดูแลเด็ก ที่ให้ความร่วมมือและได้สละเวลาเข้าร่วมกิจกรรมและให้ข้อมูล ตอบแบบสอบถามอันเป็นประโยชน์ยิ่งในการศึกษาวิจัยครั้งนี้ ขอขอบคุณเพื่อนๆ นิสิต สม. 18 ทุกคน ที่ให้ความช่วยเหลือและเป็นกำลังใจในการศึกษาวิจัยเสมอมา

ขอขอบพระคุณ เจ้าของทุนที่ช่วยเหลือด้านงบประมาณในการเก็บข้อมูลวิทยานิพนธ์ฉบับนี้สำเร็จด้วยความภาคภูมิใจ ขอขอบพระคุณกำลังใจที่ดีเสมอมาจากบุคคลที่เป็นอันที่รักยิ่งและครอบครัว ที่ให้ความสะดวกในการเรียนตั้งแต่ต้นจนจบ คุณค่าและประโยชน์อันที่พึงได้จากวิทยานิพนธ์ฉบับนี้ ผู้วิจัยมอบให้แก่บุพการี คณาจารย์ และผู้มีพระคุณทุกๆ ท่านด้วยความเคารพยิ่ง นอกจากนี้ ยังมีผู้มีพระคุณอีกหลายท่านที่ไม่สามารถกล่าวนามได้ในที่นี้ทั้งหมด ผู้วิจัยจึงขอขอบพระคุณมา ณ โอกาสนี้

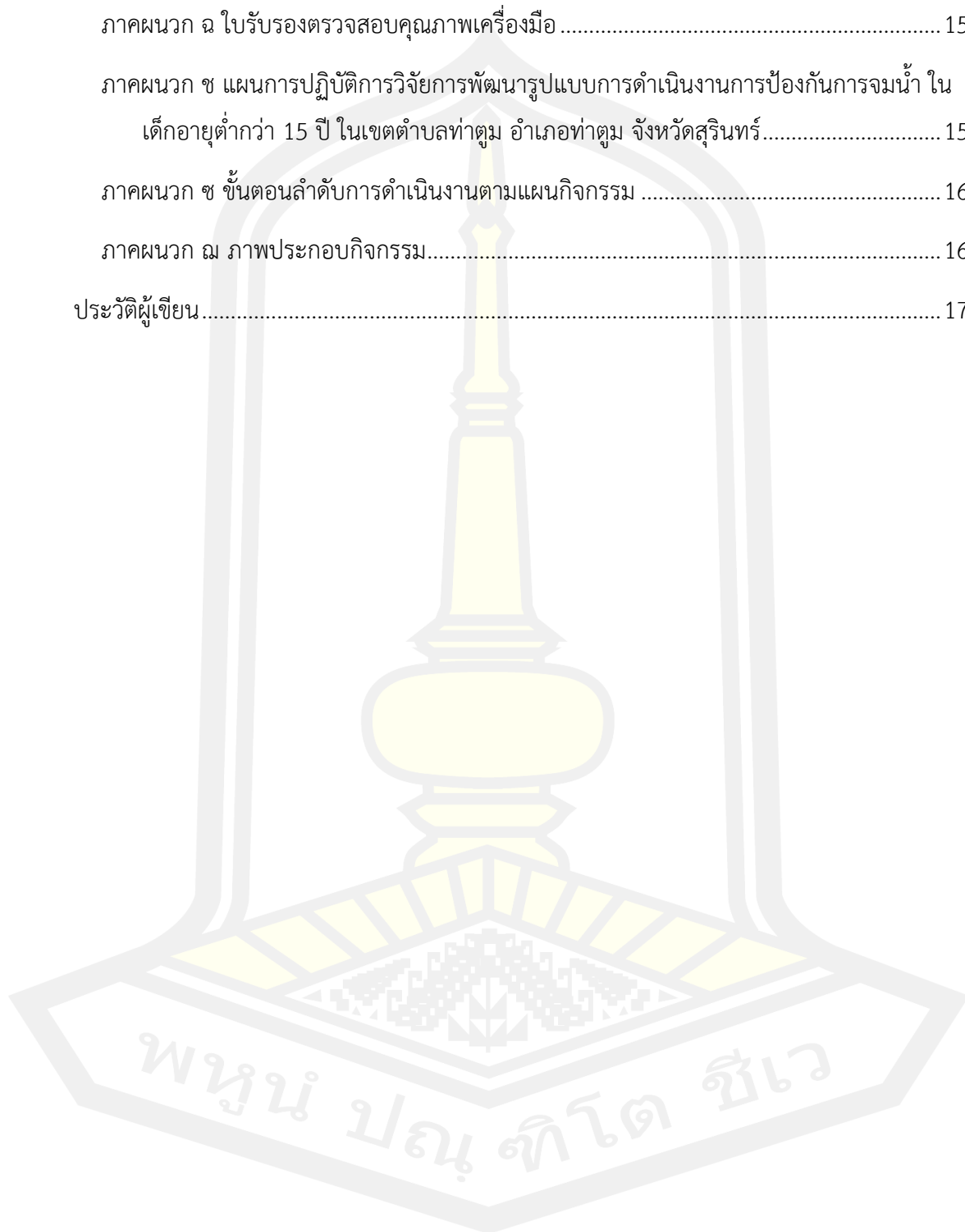
พิทยา โปสี

สารบัญ

	หน้า
บทคัดย่อภาษาไทย.....	ง
บทคัดย่อภาษาอังกฤษ.....	ฉ
กิตติกรรมประกาศ.....	ช
สารบัญ.....	ฌ
สารบัญตาราง.....	ฉ
สารบัญภาพประกอบ.....	ท
บทที่ 1 บทนำ	1
1.1 ภูมิหลัง.....	1
1.2 คำถามการวิจัย.....	4
1.3 ความมุ่งหมายของการวิจัย.....	4
1.4 ความสำคัญของการวิจัย.....	5
1.5 ขอบเขตของการวิจัย.....	5
1.6 นิยามศัพท์เฉพาะ	8
บทที่ 2 เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง	10
2.1 การป้องกันการจมน้ำในเด็ก	10
2.2 การดำเนินการทีมผู้ก่อการดี (Merit Maker).....	23
2.3 การวิจัยเชิงปฏิบัติการ (Action Research).....	31
2.4 แนวคิดทฤษฎีด้านกระบวนการมีส่วนร่วม	34
2.5 แนวคิดและทฤษฎีเกี่ยวกับพฤติกรรม	44
2.6 แนวคิดและทฤษฎีเกี่ยวกับการเรียนรู้.....	49
2.7 งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง.....	53

2.8 กรอบแนวคิดในการวิจัย.....	57
บทที่ 3 วิธีดำเนินการวิจัย.....	58
3.1 รูปแบบการวิจัย	58
3.2 กลุ่มเป้าหมาย	60
3.3 เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย.....	63
3.4 การดำเนินการวิจัยและการเก็บรวบรวมข้อมูล	68
3.5 การวิเคราะห์ข้อมูล	72
3.6 สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล	73
3.7 จริยธรรมในการวิจัย.....	73
บทที่ 4 ผลการวิเคราะห์ข้อมูล.....	75
4.1 สัญลักษณ์ที่ใช้ในการเสนอผลการวิเคราะห์ข้อมูล.....	75
4.2 ลำดับขั้นตอนในการเสนอผลการวิเคราะห์ข้อมูล	76
4.3 ผลการวิเคราะห์ข้อมูล.....	76
บทที่ 5 สรุปผล อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ	108
5.1 ความมุ่งหมายของการวิจัย.....	108
5.2 สรุปผล.....	108
5.3 อภิปรายผล	118
5.4 ข้อเสนอแนะ	122
บรรณานุกรม.....	124
ภาคผนวก.....	130
ภาคผนวก ก หนังสือขอความอนุเคราะห์ผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบเครื่องมือ	131
ภาคผนวก ข หนังสือขอความอนุเคราะห์การทดลองใช้เครื่องมือ	135
ภาคผนวก ค หนังสือขอความอนุเคราะห์การเก็บข้อมูล	137
ภาคผนวก ง ใบรับรองการอนุมัติของคณะกรรมการจริยธรรมการวิจัยในมนุษย์	139

ภาคผนวก จ แบบสอบถามการวิจัย.....	141
ภาคผนวก ฉ ใบรับรองตรวจสอบคุณภาพเครื่องมือ	150
ภาคผนวก ช แผนการปฏิบัติการวิจัยการพัฒนารูปแบบการดำเนินงานการป้องกันการจมน้ำ ใน เด็กอายุต่ำกว่า 15 ปี ในเขตตำบลท่าตูม อำเภอท่าตูม จังหวัดสุรินทร์.....	154
ภาคผนวก ซ ขั้นตอนลำดับการดำเนินงานตามแผนกิจกรรม	161
ภาคผนวก ฅ ภาพประกอบกิจกรรม.....	163
ประวัติผู้เขียน.....	171

สารบัญตาราง

หน้า

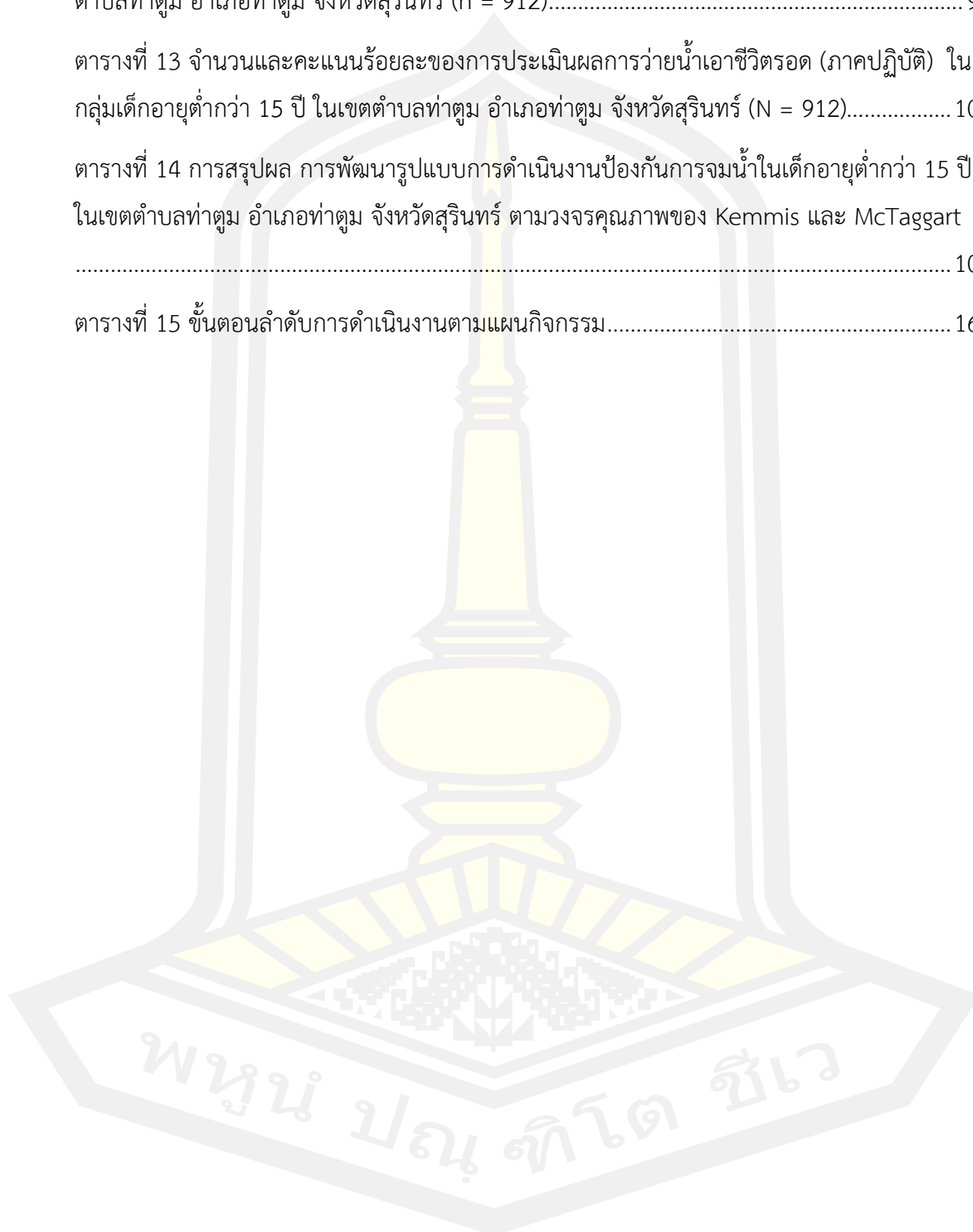
ตารางที่ 1	มาตรการด้านสิ่งแวดล้อม และมาตรการเพื่อป้องกันการจมน้ำจำแนกตามแหล่งน้ำเสี่ยง	15
ตารางที่ 2	ตารางเปรียบเทียบเชื้อชุกซ์และเชื้อพุงตัว.....	19
ตารางที่ 3	ลักษณะทางประชากรของผู้ปกครอง/ผู้ดูแลเด็ก และผู้เกี่ยวข้องในการพัฒนารูปแบบการดำเนินงานป้องกันการจมน้ำในเด็กอายุต่ำกว่า 15 ปี ในเขตตำบลท่าตูม อำเภอท่าตูม จังหวัดสุรินทร์ (n=88).....	77
ตารางที่ 4	สรุปประเด็นสาเหตุปัญหาจากการวิเคราะห์ของผู้เข้าร่วมประชุม มี 4 กลุ่ม แยกเป็นหมวดหมู่.....	85
ตารางที่ 5	จำนวน และร้อยละของความรู้เรื่องการป้องกันการจมน้ำในเด็กอายุต่ำกว่า 15 ปี ตำบลท่าตูม อำเภอท่าตูม จังหวัดสุรินทร์ ในกลุ่มผู้ปกครอง/ผู้ดูแลเด็ก ก่อนและหลังการพัฒนาจำแนกรายข้อ (n = 88).....	89
ตารางที่ 6	จำนวนและร้อยละของระดับคะแนนความรู้เรื่องการป้องกันการจมน้ำในเด็กอายุต่ำกว่า 15 ปี ตำบลท่าตูม อำเภอท่าตูม จังหวัดสุรินทร์ ก่อนและหลังพัฒนา (n=88).....	92
ตารางที่ 7	จำนวน และร้อยละของการดำเนินการป้องกันการจมน้ำในเด็กอายุต่ำกว่า 15 ปี ตำบลท่าตูม อำเภอท่าตูม จังหวัดสุรินทร์ ในกลุ่มผู้ปกครอง/ผู้ดูแลเด็ก ก่อนและหลังการพัฒนาจำแนกรายข้อ (n = 88).....	92
ตารางที่ 8	จำนวนและคะแนนร้อยละของการดำเนินการป้องกันการจมน้ำในเด็กอายุต่ำกว่า 15 ปี ตำบลท่าตูม อำเภอท่าตูม จังหวัดสุรินทร์ ก่อนและหลังพัฒนา (n=88).....	95
ตารางที่ 9	แบบประเมินความรู้เรื่องความปลอดภัยทางน้ำ (ภาคทฤษฎี) ในกลุ่มเด็กอายุต่ำกว่า 15 ปี ในเขตตำบลท่าตูม อำเภอท่าตูม จังหวัดสุรินทร์ (n=912).....	95
ตารางที่ 10	จำนวนและคะแนนร้อยละของความรู้เรื่องความปลอดภัยทางน้ำ (ภาคทฤษฎี) ในกลุ่มเด็กอายุต่ำกว่า 15 ปี ในเขตตำบลท่าตูม อำเภอท่าตูม จังหวัดสุรินทร์ (n=912).....	98
ตารางที่ 11	แบบประเมินการรับรู้ทักษะการเอาชีวิตรอดในน้ำ ในกลุ่มเด็กอายุต่ำกว่า 15 ปี ในเขตตำบลท่าตูม อำเภอท่าตูม จังหวัดสุรินทร์ (n = 912).....	98

ตารางที่ 12 แบบประเมินผลการว่ายน้ำเอาชีวิตรอด (ภาคปฏิบัติ) ในกลุ่มเด็กอายุต่ำกว่า 15 ปี ในเขต
ตำบลท่าตูม อำเภอท่าตูม จังหวัดสุรินทร์ (n = 912)..... 99

ตารางที่ 13 จำนวนและคะแนนร้อยละของการประเมินผลการว่ายน้ำเอาชีวิตรอด (ภาคปฏิบัติ) ใน
กลุ่มเด็กอายุต่ำกว่า 15 ปี ในเขตตำบลท่าตูม อำเภอท่าตูม จังหวัดสุรินทร์ (N = 912)..... 100

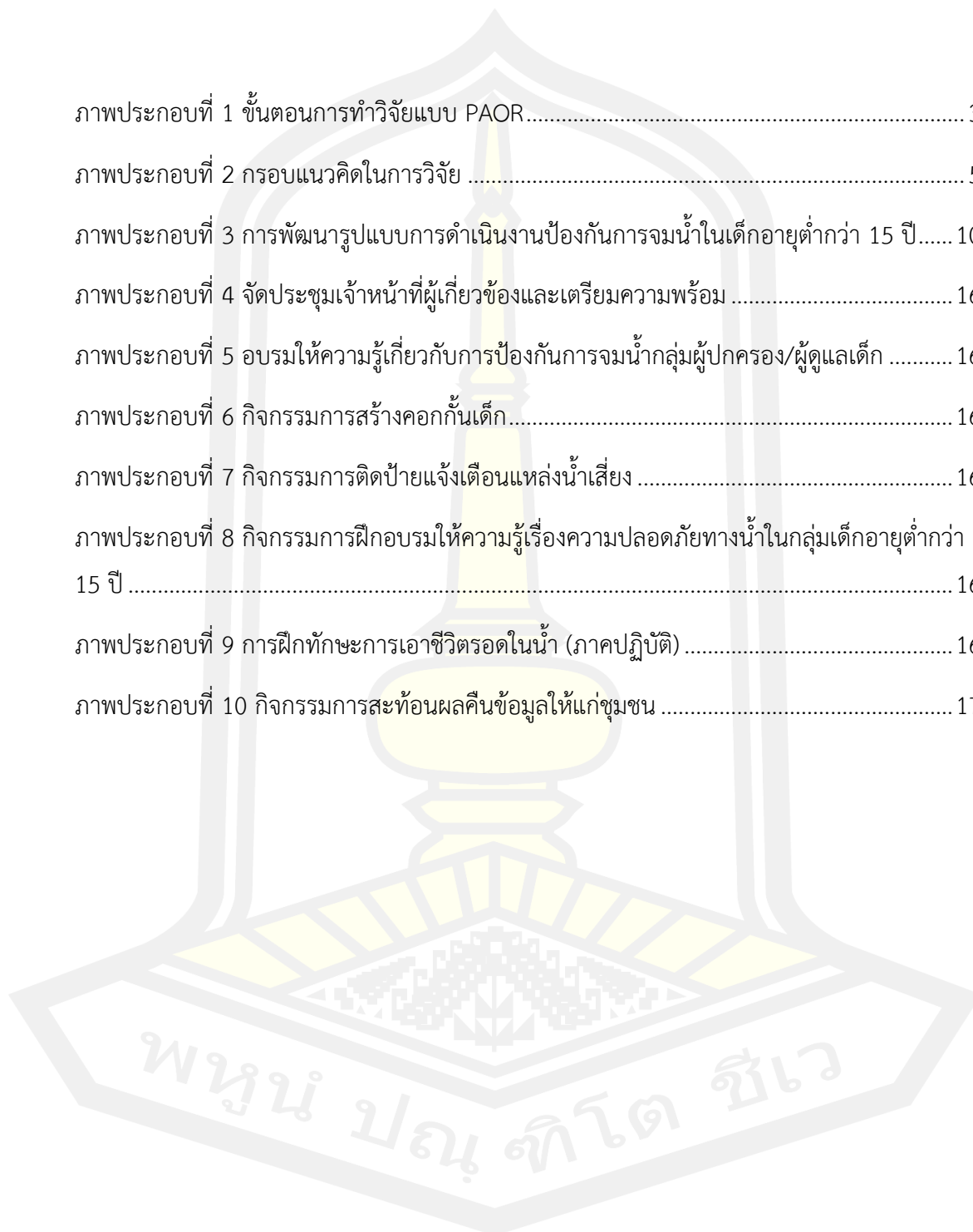
ตารางที่ 14 การสรุปผล การพัฒนารูปแบบการดำเนินงานป้องกันการจมน้ำในเด็กอายุต่ำกว่า 15 ปี
ในเขตตำบลท่าตูม อำเภอท่าตูม จังหวัดสุรินทร์ ตามวงจรคุณภาพของ Kemmis และ McTaggart
..... 102

ตารางที่ 15 ขั้นตอนลำดับการดำเนินงานตามแผนกิจกรรม..... 162

สารบัญภาพประกอบ

	หน้า
ภาพประกอบที่ 1 ขั้นตอนการทำวิจัยแบบ PAOR.....	33
ภาพประกอบที่ 2 กรอบแนวคิดในการวิจัย	57
ภาพประกอบที่ 3 การพัฒนารูปแบบการดำเนินงานป้องกันการจมน้ำในเด็กอายุต่ำกว่า 15 ปี.....	105
ภาพประกอบที่ 4 จัดประชุมเจ้าหน้าที่ผู้เกี่ยวข้องและเตรียมความพร้อม	164
ภาพประกอบที่ 5 อบรมให้ความรู้เกี่ยวกับการป้องกันการจมน้ำกลุ่มผู้ปกครอง/ผู้ดูแลเด็ก	165
ภาพประกอบที่ 6 กิจกรรมการสร้างคอกกั้นเด็ก.....	166
ภาพประกอบที่ 7 กิจกรรมการติดป้ายแจ้งเตือนแหล่งน้ำเสี่ยง	167
ภาพประกอบที่ 8 กิจกรรมการฝึกอบรมให้ความรู้เรื่องความปลอดภัยทางน้ำในกลุ่มเด็กอายุต่ำกว่า 15 ปี	168
ภาพประกอบที่ 9 การฝึกทักษะการเอาชีวิตรอดในน้ำ (ภาคปฏิบัติ)	169
ภาพประกอบที่ 10 กิจกรรมการสะท้อนผลคืนข้อมูลให้แก่ชุมชน	170

บทที่ 1

บทนำ

1.1 ภูมิหลัง

จากรายงานสถานการณ์ภาระโรคระดับโลก (Global Burden of Diseases) ถึงสาเหตุของการเสียชีวิตในกลุ่มเด็ก พบว่า การตกน้ำ จมน้ำ เป็นสาเหตุของเสียชีวิตอันดับสอง รองจากโรคเยื่อหุ้มสมองอักเสบ โดยพบว่า เด็กอายุต่ำกว่า 15 ปี เสียชีวิตจากการตกน้ำ จมน้ำถึงปีละ 140,219 คน (สำนักโรคไม่ติดต่อ กรมควบคุมโรค, 2562) ซึ่งเด็กอายุต่ำกว่า 5 ปี เป็นกลุ่มเสี่ยงที่สำคัญที่สุด เนื่องจาก เด็กเล็กสามารถจมน้ำได้ ในระดับน้ำเพียงเล็กน้อย ซึ่งพบได้มากกว่าร้อยละ 98 ของเด็กที่เสียชีวิตจากการตกน้ำ จมน้ำ ทั้งหมด (ภวสิทธิ์ สิงห์ประไพ, 2558) และจากข้อมูลดังกล่าว ยังพบว่า ส่วนใหญ่การเสียชีวิตจากการตกน้ำ จมน้ำ พบในประเทศที่มีรายได้ระดับกลางและต่ำ (low- and middle-income countries) โดยประเทศในทวีปแอฟริกา มีอัตราการตายจากการจมน้ำสูงสุดคือ 13.1 ต่อแสนประชากร ขณะที่ประเทศจีน มีอัตราการตายเป็น 12 ต่อแสนประชากร และในภูมิภาคเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ มีจำนวนการเสียชีวิตจากการตกน้ำและจมน้ำปีละ 32,744 คน เฉลี่ยวันละ 90 คน

ในประเทศไทย กรมควบคุมโรคเปิดเผยข้อมูลในช่วง 10 ปีที่ผ่านมา (ปี พ.ศ. 2553-2562) พบว่าเด็กอายุต่ำกว่า 15 ปี เสียชีวิตจากการจมน้ำ สูงเป็นอันดับที่หนึ่งของทุกสาเหตุ มีอัตราการตาย 4.1 ต่อแสนประชากร โดยมีเด็กจมน้ำเสียชีวิตสูงถึง 8,394 คน เฉลี่ยปีละ 839 คน หรือวันละ 2.3 คน (กองป้องกันโรคระบาด กลุ่มป้องกันการระบาดทั่วไป กรมควบคุมโรค, 2563) ซึ่งสถานที่แหล่งน้ำที่เด็กจมน้ำและเสียชีวิตมากที่สุด คือแหล่งน้ำตามธรรมชาติ (ร้อยละ 49.9) สระว่ายน้ำ (ร้อยละ 5.4) และอ่างอาบน้ำ (ร้อยละ 2.4) และพบว่าเพศชายมีอัตราการเสียชีวิตสูงกว่าเพศหญิง 2.5 เท่า โดยเด็กอายุต่ำกว่า 10 ปี เป็นกลุ่มเสี่ยงสูงสุด และยังพบว่าเด็กจะจมน้ำ และเสียชีวิตพร้อมกันครั้งละหลาย ๆ คน เนื่องจากเด็กไม่รู้วิธีการเอาชีวิตรอดในน้ำ และวิธีการช่วยเหลือที่ถูกต้อง จึงมักกระโดดลงไปช่วย จากผลการสำรวจพบเด็กไทยอายุต่ำกว่า 15 ปี ว่ายน้ำเป็นเพียงร้อยละ 16.3 (สำนักโรคไม่ติดต่อ กรมควบคุมโรค, 2563) ช่วงที่มีเด็กจมน้ำเสียชีวิตมากที่สุด เป็นช่วงฤดูร้อนและปิดภาคการศึกษา (มีนาคม-พฤษภาคม และตุลาคม) และพบมากในวันหยุดสุดสัปดาห์ ช่วงเวลาระหว่าง 12.00 - 17.59 น. สาเหตุส่วนใหญ่เกิดจากการเผลอเรอชั่วขณะของผู้ปกครอง/ผู้ดูแลเด็ก เช่น รับโทรศัพท์ เปิด-ปิด ประตูบ้าน ทำกับข้าว ซึ่งบางครั้งไม่คิดว่าแหล่งน้ำในภาชนะในบ้านจะทำให้เด็กจมน้ำได้ เนื่องจากเด็กเล็กมีการทรงตัวไม่ดี จึงทำให้ล้มในท่าศีรษะที่มลมิได้ จึงมักพบเด็กจมน้ำสูงในแหล่งน้ำภายในบ้าน หรือรอบ ๆ บ้าน เช่น ถังน้ำ กะละมัง แอ่งน้ำ บ่อน้ำ เด็กสามารถจมน้ำเสียชีวิต

ได้ในแหล่งน้ำที่มีระดับความสูงเพียง 1-2 นิ้ว (สำนักโรคไม่ติดต่อ กรมควบคุมโรค, 2563) เด็กอายุตั้งแต่ 5 ปีขึ้นไป เด็กเริ่มโตและชน จะเริ่มออกไปเล่นนอกบ้าน มักเกิดจากความไม่รู้เท่าไม่ถึงการณ์ของเด็ก การที่เด็กว่ายน้ำไม่เป็น และการช่วยเหลือที่ไม่ถูกวิธี โดยส่วนใหญ่จะเห็นว่าเด็กวัยนี้จะเสียชีวิตพร้อมกันครั้งละหลายๆ คน เนื่องจากความรู้เท่าไม่ถึงการณ์ของเด็ก พอเห็นเพื่อนหรือน้องตกน้ำ คิดว่าตัวเองว่ายน้ำเป็นจึงกระโดดลงไปช่วย แต่สุดท้ายจะกอดคอกันเสียชีวิต (สำนักสื่อสารความเสี่ยงและพัฒนาพฤติกรรมสุขภาพ กรมควบคุมโรค, 2563) และจากข้อมูลปี พ.ศ. 2562 เมื่อจำแนกอัตราการเสียชีวิตจากการจมน้ำ พบว่า ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ และภาคใต้มีอัตราการเสียชีวิตสูงที่สุด คิดเป็นอัตราการตาย 5.3 ต่อแสนประชากร รองลงมาคือ ภาคกลาง มีอัตราการตาย 4.5 ต่อแสนประชากร และภาคเหนืออัตราการตาย 4.3 ต่อแสนประชากร ตามลำดับ ทั้งนี้ ภาคตะวันออกเฉียงเหนือมีเขตบริการสุขภาพ จำนวน 4 เขต ได้แก่ เขตบริการสุขภาพที่ 7 เขตบริการสุขภาพที่ 8 เขตบริการสุขภาพที่ 9 และเขตบริการสุขภาพที่ 10 จากข้อมูลย้อนหลัง 5 ปี (ปี 2558-2562) พบว่าเขตสุขภาพที่มีอัตราการจมน้ำมากที่สุดในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ คือ เขตบริการสุขภาพที่ 8 และเขตบริการสุขภาพที่ 9 รองลงมาคือเขตบริการสุขภาพที่ 10 และเขตบริการสุขภาพที่ 7 (อัตราการตายเท่ากับ 7.4, 7.4, 6.7 และ 6.6 ตามลำดับ (สำนักโรคไม่ติดต่อ กรมควบคุมโรค, 2563) โดยเขตบริการสุขภาพที่ 9 จำนวน 4 จังหวัด (นครราชสีมา ชัยภูมิ บุรีรัมย์ สุรินทร์) พบว่า อัตราการเสียชีวิตจากการจมน้ำของเด็กอายุต่ำกว่า 15 ปี พ.ศ. 2557-2562 มีแนวโน้มเพิ่มขึ้น เมื่อพิจารณาแยกตามรายจังหวัด ในปี พ.ศ. 2562 พบว่า ทุกจังหวัดในเขตสุขภาพที่ 9 มีอัตราการตายเกินเป้าหมายที่กำหนดไว้ที่ 4.50 ต่อประชากรแสนคน และยังมีแนวโน้มของการเสียชีวิตจากการจมน้ำสูง โดยเฉพาะ จังหวัดสุรินทร์ มีอัตราการตายต่อประชากรแสนคน สูงสุด รองลงมาคือจังหวัดชัยภูมิ จังหวัดนครราชสีมา และจังหวัดบุรีรัมย์ อัตราตายเท่ากับ 10.54, 7.92, 6.74 และ 6.74 ตามลำดับ

จากข้อมูลอัตราการจมน้ำในเด็กอายุต่ำกว่า 15 ปีของจังหวัดสุรินทร์ ปี 2562 พบว่ามีอัตราการจมน้ำจำนวน 13 ราย คิดเป็น 5.2 ต่อแสนประชากร โดยอำเภอที่มีการจมน้ำมากที่สุด คือ อำเภอเมืองสุรินทร์ (จำนวน 5 คน) อำเภอสังขะ จำนวน 2 คน อำเภอพนมดงรัก (จำนวน 2 คน), อำเภอท่าตูม (จำนวน 1 คน) อำเภอปราสาทจำนวน 1 คน) และอำเภอรัตนบุรี จำนวน 1 คน) (กองป้องกันการบาดเจ็บ กลุ่มป้องกันการบาดเจ็บทั่วไป กรมควบคุมโรค, 2563) เมื่อนำข้อมูลการจมน้ำเสียชีวิตในเด็กอายุต่ำกว่า 15 ปี ของอำเภอท่าตูม 5 ปีย้อนหลัง พบว่าตั้งแต่ปี พ.ศ. 2558-2562 มีจำนวนเด็กเสียชีวิตจากการจมน้ำสูงถึง 31 ราย และตำบลที่มีจำนวนการจมน้ำเสียชีวิตในเด็กอายุต่ำกว่า 15 ปี มากที่สุดคือ ตำบลท่าตูม จำนวน 9 ราย จากการทบทวนวรรณกรรม พบว่า ปัจจัยที่ก่อให้เกิดการจมน้ำสรุปได้เป็น 2 ปัจจัยที่สำคัญ คือ 1) ปัจจัยด้านบุคคลคือ ตัวเด็กเอง ซึ่งความเสี่ยงของเด็กขึ้นอยู่กับสภาพร่างกาย พัฒนาการ พฤติกรรม และโรคประจำตัวของเด็กแต่ละคน และ 2) ปัจจัยด้านสิ่งแวดล้อม แบ่งออกเป็นสิ่งแวดล้อมด้านกายภาพและสิ่งแวดล้อมทางสังคม สิ่งแวดล้อม

ทางกายภาพ เช่นการมีแหล่งน้ำใกล้ตัวเด็กซึ่งทำให้เกิดเด็กสามารถเข้าถึงได้ง่าย การไม่มีรั้วล้อมรอบแหล่งน้ำเพื่อแบ่งแยกเด็กออกจากแหล่งน้ำ และสิ่งแวดล้อมทางสังคม เช่น ในครอบครัวที่มีพ่อแม่ต้องทำงานทำให้เด็กขาดผู้ดูแลหลัก เด็ก/ผู้ดูแล/ชุมชน ไม่รู้สึกรู้ว่าเป็นความเสี่ยงต่อเด็ก ผู้ช่วยเหลือใกล้เคียงไม่มีความรู้ในการกู้ชีพหรือปฐมพยาบาลผิวดิวิสถานบริการทางการแพทย์ใกล้เคียงชุมชนไม่มีความพร้อมในการช่วยเหลือภาวะฉุกเฉิน (สุชาติดา เกิดมงคลการ, 2559)

ทั้งนี้ เพื่อลดการสูญเสียก่อนวัยอันควร โดยเฉพาะอย่างยิ่งในเด็ก สำนักโรคไม่ติดต่อ กรมควบคุมโรคมีแนวคิดที่จะแก้ปัญหาคาดการณ์งานในพื้นที่ การสร้างทีมผู้ก่อการดีเพื่อที่จะกระตุ้นให้เกิดการดำเนินงานป้องกันการจมน้ำอย่างต่อเนื่อง ป้องกันการจมน้ำในทุกมาตรการ และให้เกิดการดำเนินงานโดยความร่วมมือของสหสาขา ใช้ทรัพยากรในพื้นที่อย่างเหมาะสม และทีมผู้ก่อการดีจะต้องมีการดำเนินงานป้องกันการจมน้ำผ่านตามเกณฑ์ที่กำหนด ซึ่งประกอบไปด้วย 10 องค์ประกอบ แบ่งเกณฑ์การประเมิน เป็น 3 ระดับ คือ ระดับทองแดง ระดับเงิน และระดับทอง ทั้งนี้ ผู้ก่อการดีระดับทองแดงจะต้องมีการดำเนินการ อย่างน้อย 6 องค์ประกอบ ได้แก่ สถานการณ์และข้อมูล การจัดการแหล่งน้ำเสี่ยง การดำเนินการในศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก การให้ความรู้ การเรียนการสอนหลักสูตรว่ายน้ำเพื่อเอาชีวิตรอด และการสื่อสารประชาสัมพันธ์ ส่วนผู้ก่อการดีระดับเงินและทองจะต้องมีการดำเนินการทั้ง 10 องค์ประกอบ แต่แตกต่างกันที่ ปริมาณ ความถี่ และคุณภาพ ซึ่งใน 10 องค์ประกอบ จะประกอบไปด้วย นโยบาย มีแผนงานโครงการ และความต่อเนื่องในการดำเนินการ การบริหารจัดการในรูปแบบสหสาขา การร่วม sharing ทรัพยากรในพื้นที่ สถานการณ์และข้อมูล การจัดการแหล่งน้ำเสี่ยง การดำเนินการในศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก การให้ความรู้ การเรียนการสอนหลักสูตรว่ายน้ำเพื่อเอาชีวิตรอด การสอนฝึกปฏิบัติการช่วยฟื้นคืนชีพ (CPR) การสื่อสารประชาสัมพันธ์ และการศึกษาวิจัยหรือติดตามประเมินผลในพื้นที่ ซึ่งในตำบลท่าตุมได้มีการดำเนินงานตามรูปแบบการป้องกันการเสียชีวิตจากการจมน้ำในเด็กอายุต่ำกว่า 15 ปี ครบทั้ง 10 องค์ประกอบของการประเมินทีมผู้ก่อการดีและผ่านการประเมินทีมผู้ก่อการดีในระดับทอง แต่ยังคงมีอัตราเด็กจมน้ำเสียชีวิตในพื้นที่ 9 ราย ส่วนใหญ่เด็กที่จมน้ำอยู่ในช่วงอายุ 6 ปี จากการถอดบทเรียนในพื้นที่พบว่าเด็กที่จมน้ำหรือเด็กที่เสียชีวิตส่วนใหญ่ว่ายน้ำไม่เป็น และไม่ผ่านการฝึกอบรมการลอยตัวเอาชีวิตรอดในน้ำ เนื่องจากเด็กยังไม่ถึงเกณฑ์การอบรม ผู้ปกครองขาดความตระหนัก ขาดความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับการป้องกันเด็กจมน้ำ การช่วยฟื้นคืนชีพที่ผิวดิวิเนื่องจากมีความเชื่อที่ผิดๆ เช่นการจับอุ้มพาดบ่า กระทุ้งเอาหน้าออกซึ่งจะทำให้เสียเวลาในการช่วยฟื้นคืนชีพ ผู้เกี่ยวข้องในชุมชนยังขาดการจัดการแหล่งน้ำเสี่ยง การจัดการสิ่งแวดล้อมให้เหมาะสมทั้งในชุมชนและในบ้าน และยังขาดการดำเนินงานป้องกันการจมน้ำเสียชีวิตในเด็ก ซึ่งปัญหาดังกล่าวเป็นปัญหาที่ต้องได้รับการดำเนินงานในด้านต่างๆ เช่น การพัฒนาศักยภาพทีมผู้ก่อการดีให้มีประสิทธิภาพเพิ่มมากขึ้น

พัฒนาความรู้และทักษะการเอาชีวิตรอดในน้ำในกลุ่มเด็กอายุต่ำกว่า 15 ปี กลุ่มผู้ปกครอง ผู้ดูแลเด็ก และการจัดการแหล่งน้ำเสี่ยง การจัดการสิ่งแวดล้อมในพื้นที่ทั้งในและนอกชุมชน

ดังนั้น ผู้วิจัยจึงสนใจที่จะศึกษา การพัฒนารูปแบบการดำเนินงานป้องกันการเสียชีวิตจากการจมน้ำในเด็กอายุต่ำกว่า 15 ปี ตำบลท่าตูม อำเภอท่าตูม จังหวัดสุรินทร์ขึ้น จึงต้องมีการพัฒนารูปแบบการดำเนินงานในบริบทของพื้นที่ตำบลท่าตูม อาศัยกระบวนการเชิงปฏิบัติการ 4 ขั้นตอน คือ ขั้นตอนการวางแผน ขั้นตอนการปฏิบัติการขั้นตอนการสังเกตการณ์ และขั้นตอนการสะท้อนผลกลับ โดยการมีส่วนร่วมของชุมชน เนื่องจากกระบวนการดังกล่าว เป็นกระบวนการที่ทำให้บุคคล ครอบคลุมชุมชน ตลอดจนหน่วยงานทุกภาคส่วนในชุมชนเข้ามามีส่วนร่วมในการแก้ไขปัญหาการเสียชีวิตจากการจมน้ำในเด็ก ซึ่งเป็นการดึงศักยภาพของชุมชนมาแก้ไขปัญหาด้วยชุมชนเอง โดยให้ชุมชนมีส่วนร่วมในทุกกิจกรรมตั้งแต่ร่วมคิด ร่วมดำเนินการ ร่วมรับผลประโยชน์และประเมินผล การดำเนินงานร่วมกัน ซึ่งกระบวนการมีส่วนร่วมของชุมชน ส่งผลให้เกิดความเข้มแข็งในการแก้ไขปัญหาการเสียชีวิตจากการจมน้ำในเด็ก ทำให้การดำเนินงานมีความต่อเนื่องและมีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น

1.2 คำถามการวิจัย

รูปแบบการดำเนินการป้องกันการเสียชีวิตจากการจมน้ำในเด็กอายุต่ำกว่า 15 ปี ตำบลท่าตูม อำเภอท่าตูม จังหวัดสุรินทร์ ควรเป็นอย่างไร?

1.3 ความมุ่งหมายของการวิจัย

1.3.1 วัตถุประสงค์ทั่วไป

เพื่อศึกษากระบวนการพัฒนารูปแบบการป้องกันการเสียชีวิตจากการจมน้ำในเด็กอายุต่ำกว่า 15 ปีตำบลท่าตูม อำเภอท่าตูม จังหวัดสุรินทร์

1.3.2 วัตถุประสงค์เฉพาะ

1.3.2.1 เพื่อศึกษาบริบทและสภาพแวดล้อมของการดำเนินงานป้องกันเด็กจมน้ำ

1.3.2.2 เพื่อศึกษาการดำเนินการพัฒนารูปแบบการป้องกันการเสียชีวิตจากการจมน้ำในเด็กอายุต่ำกว่า 15 ปีตำบลท่าตูม อำเภอท่าตูม จังหวัดสุรินทร์

1.3.2.3 เพื่อศึกษาผลการดำเนินการพัฒนารูปแบบการป้องกันการเสียชีวิตจากการจมน้ำในเด็กอายุต่ำกว่า 15 ปีตำบลท่าตูม อำเภอท่าตูม จังหวัดสุรินทร์

1.3.2.4 เพื่อศึกษาปัจจัยแห่งความสำเร็จในการพัฒนารูปแบบการป้องกันการเสียชีวิตจากการจมน้ำในเด็กอายุต่ำกว่า 15 ปีตำบลท่าตูม อำเภอท่าตูม จังหวัดสุรินทร์

1.4 ความสำคัญของการวิจัย

1.4.1 เกิดรูปแบบการพัฒนาการป้องกันการเสียชีวิตจากการจมน้ำในเด็กอายุต่ำกว่า 15 ปี ของตำบลท่าตูมที่ชัดเจน มีคุณภาพและประสิทธิภาพ

1.4.2 การมีส่วนร่วมในการป้องกันเด็กจมน้ำที่ดีขึ้น

1.4.3 ชุมชนมีความรู้มากขึ้น เช่น ความรู้เรื่องการป้องกันเด็กจมน้ำ และการจัดการแหล่งน้ำเสี่ยง

1.4.4 อัตราการจมน้ำในเด็กอายุต่ำกว่า 15 ปี ในเขตตำบลท่าตูม อำเภอท่าตูม จังหวัดสุรินทร์ ลดลงเป็นศูนย์

1.4.5 มีการกำหนดนโยบายในการดำเนินงานป้องกันการเสียชีวิตจากการจมน้ำในเด็กอายุต่ำกว่า 15 ปี ในชุมชน

1.5 ขอบเขตของการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้ เป็นการวิจัยเชิงปฏิบัติการแบบมีส่วนร่วม (Action Research) โดยทำการศึกษารูปแบบการดำเนินงานป้องกันการเสียชีวิตจากการจมน้ำในเด็กอายุต่ำกว่า 15 ปี ในเขตตำบลท่าตูม อำเภอท่าตูม จังหวัดสุรินทร์ มีขอบเขตดังนี้

1.5.1 ขอบเขตด้านพื้นที่การศึกษา

การศึกษาครั้งนี้เป็นการศึกษารูปแบบการดำเนินการป้องกันการเสียชีวิตจากการจมน้ำในเด็กอายุต่ำกว่า 15 ปี ในเขตตำบลท่าตูม อำเภอท่าตูม จังหวัดสุรินทร์

1.5.2 ขอบเขตด้านเนื้อหา

ผู้วิจัยทำการวิจัยครั้งนี้เป็นการศึกษาการพัฒนาารูปแบบการดำเนินงานป้องกันการเสียชีวิตจากการจมน้ำในเด็กแรกเกิด ถึง อายุ 15 ปี ในเขตตำบลท่าตูม อำเภอท่าตูม จังหวัดสุรินทร์ โดยใช้กระบวนการเชิงปฏิบัติการ 4 ขั้นตอน ประกอบด้วยการวางแผน การปฏิบัติ การสังเกต และการสะท้อนผลการปฏิบัติ ร่วมกับแนวคิดเกี่ยวกับการสร้างทีมเฝ้าระวังสอบสวนเคลื่อนที่เร็ว

1.5.3 ขอบเขตการศึกษาด้านประชากร

ประชากร คือ ประชาชนที่อยู่ในพื้นที่ตำบลท่าตูม อำเภอท่าตูม จังหวัดสุรินทร์ ในปี พ.ศ. 2563 จำนวน 15,043 คน กลุ่มตัวอย่าง คือ

1.5.3.1 กลุ่มเป้าหมายในขั้นที่ 1 การวางแผน (planning) ประกอบด้วย

องค์กรภาครัฐ ใช้ประชากรทั้งหมดเป็นกลุ่มตัวอย่าง ดังนี้

1) นายกองค้การบริหารส่วนตำบลท่าตูม จำนวน 1 คน

- 2) ปลัดองค์การบริหารส่วนตำบลท่าตูม จำนวน 1 คน
- 3) ผู้อำนวยการกองการศึกษา องค์การบริหารส่วนตำบลท่าตูม จำนวน 1 คน
- 4) ผู้อำนวยการกองสาธารณสุข องค์การบริหารส่วนตำบลท่าตูม จำนวน 1 คน
- 5) ครูโรงเรียนในเขตตำบลท่าตูมจำนวน 11 แห่งๆ ละ 1 คน จำนวน 11 คน
- 6) ครูศูนย์พัฒนาเด็กเล็กในเขตตำบลท่าตูม จำนวน 9 แห่งๆ ละ 1 คน จำนวน

9 คน

7) เจ้าหน้าที่สาธารณสุข รพ.ท่าตูม, สสอ. ท่าตูม แห่งละ 1 คน จำนวน 2 คน
องค์กรชุมชน ใช้ประชากรทั้งหมดเป็นกลุ่มตัวอย่าง ดังนี้

1) ประธานสภาองค์การบริหารส่วนตำบลท่าตูม และรองประธานสภา
องค์การบริหารส่วนตำบลท่าตูม จำนวน 2 คน

2) ผู้ใหญ่บ้าน หมู่ละ 1 คน จำนวน 22 คน

3) ประธานอาสาสมัครสาธารณสุขประจำหมู่บ้าน จำนวน 2 คน

ดังนั้นในขั้นตอนการวางแผน (planning) จึงใช้ขนาดตัวอย่างทั้ง 2 กลุ่ม คือ
องค์กรภาครัฐ จำนวน 26 คน และ องค์กรชุมชน จำนวน 26 คน รวมทั้งหมด 52 คน เพื่อวางแผน
วิเคราะห์ปัญหา และกำหนดทิศทางและกลุ่มเป้าหมายในการดำเนินงานป้องกันการจมน้ำในเด็กอายุ
15 ปี

1.5.3.2 กลุ่มเป้าหมายขั้นที่ 2 การปฏิบัติ (Action) ประกอบด้วย

กลุ่มผู้ปกครอง/ผู้ดูแลเด็ก

1) ตัวแทนผู้ปกครองของเด็กอายุต่ำกว่า 15 ปี 34 หมู่บ้าน มีประชากร จำนวน
3,389 คน ใช้เป็นกลุ่มตัวอย่าง 34 หมู่บ้านๆ ละ 2 คน จำนวน 68 คน

2) ครูโรงเรียนในเขตตำบลท่าตูมจำนวน 11 แห่งๆ ละ 1 คน จำนวน 11 คน

3) ครูศูนย์พัฒนาเด็กเล็กในเขตตำบลท่าตูมจำนวน 9 แห่งๆ ละ 1 คน จำนวน 9 คน
กลุ่มเด็กอายุต่ำกว่า 15 ปี

1) เด็กนักเรียนชั้นประถมศึกษาชั้นปีที่ 1 ถึง ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 มีประชากร
ทั้งหมด 3,389 คน จำนวน 11 แห่ง ใช้เป็นกลุ่มตัวอย่าง จำนวน 912 คน

ดังนั้นในขั้นตอนการปฏิบัติ จึงใช้ขนาดตัวอย่างทั้ง 2 กลุ่ม คือ กลุ่มผู้ปกครอง/
ผู้ดูแลเด็ก จำนวน 88 คน และ องค์กรชุมชน จำนวน 912 คน รวมทั้งหมด 1000 คน เพื่อใช้เป็น
กลุ่มตัวอย่างในการให้ความรู้เกี่ยวกับการป้องกันการจมน้ำในเด็ก การเอาชีวิตรอดในน้ำ การช่วยฟื้น
คืนชีพ และปฏิบัติการจัดการแหล่งน้ำเสี่ยงทั้งภายในและนอกชุมชน

1.5.3.3. กลุ่มเป้าหมายชั้นที่ 3 การสังเกต (Observation) ประกอบด้วย

ทีมผู้ก่อการดีตำบลท่าตูม

- 1) นายกองกิจการบริหารส่วนตำบลท่าตูม จำนวน 1 คน
- 2) ปลัดองค์การบริหารส่วนตำบลท่าตูม จำนวน 1 คน
- 3) ผู้อำนวยการกองการศึกษา องค์การบริหารส่วนตำบลท่าตูม จำนวน 1 คน
- 4) ผู้อำนวยการกองสาธารณสุข องค์การบริหารส่วนตำบลท่าตูม จำนวน 1 คน
- 5) ครูโรงเรียนในเขตตำบลท่าตูมจำนวน 11 แห่งๆ ละ 1 คน จำนวน 11 คน
- 6) ครูศูนย์พัฒนาเด็กเล็กในเขตตำบลท่าตูมจำนวน 9 แห่งๆ ละ 1 คน จำนวน 9 คน
- 7) เจ้าหน้าที่สาธารณสุข รพ.ท่าตูม, สสอ. ท่าตูม แห่งละ 1 คน จำนวน 2 คน

ดังนั้นในขั้นตอนการสังเกต (Observation) ใช้ขนาดตัวอย่างทั้ง 1 กลุ่ม คือ ทีม

ผู้ก่อการดีตำบลท่าตูม รวมทั้งหมด 26 คน

1.5.3.4. กลุ่มเป้าหมายชั้นที่ 4 การสะท้อนผล (Reflection) ประกอบด้วย

องค์กรภาครัฐ ใช้ประชากรทั้งหมดเป็นกลุ่มตัวอย่าง ดังนี้

- 1) นายกองกิจการบริหารส่วนตำบลท่าตูม จำนวน 1 คน
- 2) ปลัดองค์การบริหารส่วนตำบลท่าตูม จำนวน 1 คน
- 3) ผู้อำนวยการกองการศึกษา องค์การบริหารส่วนตำบลท่าตูม จำนวน 1 คน
- 4) ผู้อำนวยการกองสาธารณสุขและสิ่งแวดล้อม องค์การบริหารส่วนตำบลท่าตูม

จำนวน 1 คน

- 5) ครูโรงเรียนในเขตตำบลท่าตูมจำนวน 11 แห่งๆ ละ 1 คน จำนวน 11 คน
- 6) ครูศูนย์พัฒนาเด็กเล็กทุกแห่งในเขตตำบลท่าตูมจำนวน 9 แห่งๆ ละ 1 คน

จำนวน 9 คน

- 7) เจ้าหน้าที่สาธารณสุข รพ.ท่าตูม, สสอ. ท่าตูม แห่งละ 1 คน จำนวน 2 คน

องค์กรชุมชน ใช้ประชากรทั้งหมดเป็นกลุ่มตัวอย่าง ดังนี้

1) ประธานสภาองค์การบริหารส่วนตำบลท่าตูม และรองประธานสภาองค์การบริหารส่วนตำบลท่าตูม จำนวน 2 คน

- 2) ผู้ใหญ่บ้าน หมู่ละ 1 คน จำนวน 22 คน

- 3) ประธานอาสาสมัครสาธารณสุขประจำหมู่บ้าน จำนวน 2 คน

กลุ่มผู้ปกครอง/ผู้ดูแลเด็ก

1) ตัวแทนผู้ปกครองของเด็กอายุต่ำกว่า 15 ปี 34 หมู่บ้าน มีประชากร จำนวน 3,389 คน ใช้เป็นกลุ่มตัวอย่าง 34 หมู่บ้านๆ ละ 2 คน จำนวน 68 คน

ในขั้นตอนการสะท้อนผล (Reflection) จึงใช้ขนาดตัวอย่างทั้ง 3 กลุ่ม คือ องค์กรภาครัฐ จำนวน 26 คน องค์กรชุมชน จำนวน 26 คน และผู้ปกครอง/ผู้ดูแลเด็ก จำนวน 68 รวมทั้งหมด 120 คน เพื่อสะท้อนผลการดำเนินงาน และเพื่อนำเข้าขั้นตอนการวางแผนแก้ไขปัญหาคมน้ำในเด็กอายุต่ำกว่า 15 ปี ต่อไป

1.5.4 ขอบเขตด้านระยะเวลา

ในการศึกษาครั้งนี้มีระยะเวลาดำเนินงานทั้งสิ้น 4 เดือน ตั้งแต่เดือนกุมภาพันธ์ ถึงเดือนพฤษภาคม พ.ศ.2564

1.6 นิยามศัพท์เฉพาะ

1.6.1 รูปแบบการดำเนินงานป้องกันการเสียชีวิตจากการจมน้ำ หมายถึง กระบวนการแก้ไขปัญหาเด็กจมน้ำร่วมกับชุมชน ซึ่งจำเป็นต้องอาศัยการดำเนินงานเชิงบูรณาการร่วมกันแบบพหุภาคีของภาคส่วนต่างๆ ที่มีส่วนเกี่ยวข้องกับสภาพปัญหาทั้งที่เป็นหน่วยงานภาครัฐและเอกชน โดยอาศัยรูปแบบของงานสหวิชาชีพ (Professional Team Work) เพื่อให้สามารถจัดการกับปัญหาเด็กจมน้ำที่มีความซับซ้อนด้วยวิธีการพิจารณาปัญหาและแนวทางแก้ไขปัญหาคมน้ำที่คล่องตัว กว้างขวางและรอบด้าน โดยอาศัยความชำนาญพิเศษเฉพาะของบุคคลแต่ละด้าน ที่จะร่วมกันทำงานประสานงานและสนับสนุนซึ่งกันและกันให้เกิดประโยชน์ในการแก้ไขพิจารณาอย่างสม่ำเสมอและต่อเนื่องต่อการเปลี่ยนแปลงของลักษณะการจมน้ำในเด็กรวมทั้งองค์ประกอบที่มีอิทธิพลต่อการเปลี่ยนแปลงของการจมน้ำในเด็กอายุต่ำกว่า 15 ปี ในเขตตำบลท่าตูม อำเภอท่าตูม จังหวัดสุรินทร์

1.6.2 การจมน้ำ หมายถึง กระบวนการที่เป็นผลให้มีการพร่องของการหายใจอันเนื่องจกจมน้ำใต้น้ำ (Submersion) หรือ บางส่วนจุ่มหรือแช่ (Immersion) อยู่ในน้ำ การปรากฏของน้ำที่ทางเข้าของทางเดินหายใจ ได้กั้นไม่ให้ผู้จมน้ำหายใจด้วยอากาศได้ ผู้จมน้ำดังกล่าวอาจเสียชีวิต หรือรอดชีวิตจากเหตุการณ์ก็ได้

1.6.3 เด็กอายุต่ำกว่า 15 ปี หมายถึง เด็กชายหรือหญิงอายุตั้งแต่ แรกเกิดจนถึงอายุไม่เกิน 14 ปี 11 เดือน 29 วัน ในเขตตำบลท่าตูม อำเภอท่าตูม จังหวัดสุรินทร์

1.6.4 การป้องกันเด็กจมน้ำ หมายถึง การดำเนินกิจกรรมการต่างๆ เพื่อป้องกันไม่ให้เด็กจมน้ำ เช่น การดำเนินงานป้องกันการจมน้ำในเรื่องนโยบาย การบริหารจัดการ สถานการณ์และข้อมูล การจัดการแหล่งน้ำเสี่ยง การดำเนินการในศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก การให้ความรู้การเรียนการสอน หลักสูตรว่ายน้ำเพื่อเอาชีวิตรอด การสอนฝึกปฏิบัติการช่วยฟื้นคืนชีพ (CPR) การสื่อสารประชาสัมพันธ์ และการศึกษาวิจัยหรือ ติดตามประเมินผล

1.6.5 ความรู้เรื่องความปลอดภัยทางน้ำในเด็กอายุต่ำกว่า 15 ปี หมายถึง การสอนให้เด็ก รู้จักการประเมินแหล่งน้ำเสี่ยง วิธีการเล่นน้ำอย่างปลอดภัย กฎแห่งความปลอดภัยทางน้ำ และข้อควรปฏิบัติเมื่อเดินทางทางน้ำ หรือลงเล่นน้ำ

1.6.6 การประเมินผลการว่ายน้ำเอาชีวิตรอด หมายถึง การตีค่าผลของการฝึกทักษะการเอาชีวิตรอดในน้ำ และการปฏิบัติตามมาตรฐานตามหลักสูตรการว่ายน้ำเพื่อเอาชีวิตรอด โดยเปรียบเทียบกับเกณฑ์และเป้าหมายที่กำหนดไว้

1.6.7 ทีมผู้ก่อการดี หมายถึง องค์กรภาครัฐ ภาคเอกชน ตลอดจนบุคคลทั่วไปที่ร่วมกัน ดำเนินงานป้องกันการจมน้ำในมาตรการต่างๆ ในเขตตำบลท่าตูม อำเภอท่าตูม จังหวัดสุรินทร์

1.6.8 แหล่งน้ำเสี่ยงในชุมชน หมายถึง แหล่งน้ำเพื่อการเกษตร บ่อขุด หนอง บึง ห้วย คลอง แม่น้ำ อ่างเก็บน้ำ สระว่ายน้ำ ในเขตตำบลท่าตูม อำเภอท่าตูม จังหวัดสุรินทร์

1.6.9 การจัดการสิ่งแวดล้อมบริเวณแหล่งน้ำเสี่ยง หมายถึง แหล่งน้ำเสี่ยงมีการดำเนินการ 1) สร้างรั้วและ/หรือติดป้ายคำเตือน และ 2) จัดให้มีอุปกรณ์สำหรับช่วยคนตกน้ำ เช่น ไม้ ถัง แกลลอนพลาสติกผูกเชือก ขวดน้ำพลาสติกผูกเชือก กรณีที่มีแหล่งน้ำขนาดใหญ่ ควรมีการดำเนินการ มากกว่า 1 จุด ติดตั้งเป็นระยะตามความเหมาะสมและความเสี่ยง ในเขตตำบลท่าตูม อำเภอท่าตูม จังหวัดสุรินทร์

1.6.10 การให้ความรู้เรื่องความปลอดภัยทางน้ำ หมายถึง การสอนให้เด็กรู้จักแหล่งน้ำเสี่ยง อันตรายที่อาจเกิดขึ้นจากการเล่นน้ำ การฝึกทักษะการลอยตัว การว่ายน้ำเอาชีวิตรอดในน้ำ มีการแจ้งเตือนภัยในชุมชน เช่น ประกาศเสียงตามสาย คอยตักเตือนเมื่อเห็นเด็กเล่นน้ำตามลำพัง หรือเล่นน้ำในบริเวณที่เป็นจุดเสี่ยง จัดการแหล่งน้ำเพื่อให้เกิดความปลอดภัย เช่น สร้างรั้ว ติดป้ายคำเตือน จัดให้มีอุปกรณ์ช่วยคนตกน้ำไว้บริเวณแหล่งน้ำเสี่ยง (ถังแกลลอนเปล่าผูกเชือก ขวดน้ำพลาสติกเปล่า ไม้) ควรมีมาตรการ/กฎระเบียบในชุมชน

บทที่ 2

เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

ในการศึกษาครั้งนี้เป็นการศึกษาการพัฒนาารูปแบบการดำเนินงานแบบมีส่วนร่วมในการป้องกันเด็กจมน้ำของตำบลท่าตูม อำเภอท่าตูม จังหวัดสุรินทร์ ผู้วิจัยได้รวบรวมแนวคิด ทฤษฎี เอกสารและการวิจัยที่เกี่ยวข้อง ดังต่อไปนี้

- 2.1 การป้องกันการจมน้ำในเด็ก
- 2.2 การดำเนินการทีมผู้ก่อการดี (Merit Maker).
- 2.3 การวิจัยเชิงปฏิบัติการ (Action Research)
- 2.4 แนวคิดเกี่ยวกับการมีส่วนร่วม
- 2.5 แนวคิดและทฤษฎีเกี่ยวกับพฤติกรรม
- 2.6 แนวคิดและทฤษฎีเกี่ยวกับการเรียนรู้
- 2.7 งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง
- 2.8 กรอบแนวคิดในการวิจัย

2.1 การป้องกันการจมน้ำในเด็ก

2.1.1 สถานการณ์การตกรน้ำ จมน้ำ

การจมน้ำเป็นสาเหตุของการเสียชีวิตจากสาเหตุการบาดเจ็บ (Injury) จากรายงานการจมน้ำระดับโลก (Global Report on Drowning) ขององค์การอนามัยโลก พบว่า คนที่จมน้ำเสียชีวิต มากกว่าร้อยละ 50 อยู่ในกลุ่มอายุต่ำกว่า 25 ปีทั้งนี้ในกลุ่มเด็ก อายุต่ำกว่า 15 ปีพบว่าการจมน้ำเป็นสาเหตุการเสียชีวิตอันดับที่ 2 (เสียชีวิตปีละ 145,739 คน) รองจากโรคเยื่อหุ้มสมองอักเสบ (Meningitis) ซึ่งต่างกับประเทศไทยซึ่งพบว่าการจมน้ำเป็นสาเหตุการเสียชีวิตอันดับที่หนึ่ง ตั้งแต่ปี พ.ศ. 2550 - 2559 ข้อมูลการเสียชีวิตจากใบมรณบัตร รวบรวมโดยกองยุทธศาสตร์และแผนงาน สำนักงานปลัดกระทรวง สาธารณสุข พบมีจำนวนผู้เสียชีวิตจากการตกรน้ำ จมน้ำ (ทุกกลุ่มอายุ) อยู่ในช่วง 3,250 – 4,098 คนต่อปีหรือเฉลี่ยปีละ 3,846 คน อัตราการเสียชีวิตต่อประชากรแสนคน เท่ากับ 5.0 - 6.5 สำหรับในกลุ่มเด็กอายุต่ำกว่า 15 ปี จำนวนการเสียชีวิตอยู่ในช่วง 713 - 1,297 คน หรือเฉลี่ยปีละ 1,016 คน อัตราการเสียชีวิตต่อประชากรแสนคน เท่ากับ 6.1-9.8 อัตราป่วยตาย (Case Fatality Rate) จากการจมน้ำ เท่ากับร้อยละ 31.9 ทั้งนี้การจมน้ำของเด็กอายุต่ำกว่า 15 ปี เป็นสาเหตุของความสูญเสียปีสุขภาวะ (Disability-Adjusted Life Year: DALY) อันดับที่ 3 ในเด็กชาย (DALY = 26,000 ปี) และอันดับที่ 6 ในเด็กหญิง (DALY = 10,000 ปี) แนวโน้มการเสียชีวิต

จากการจมน้ำของเด็กอายุต่ำกว่า 15 ปีค่อยๆ ลดลงอย่างต่อเนื่อง ตั้งแต่ปลายปีพ.ศ. 2549 ที่เริ่มมีมาตรการป้องกัน จากเดิม ก่อนปีพ.ศ. 2549 มีเด็กเสียชีวิตจากการจมน้ำ เฉลี่ยปีละ 1,500 คน หรืออัตราการเสียชีวิตต่อประชากรเด็ก แสนคนอยู่ในช่วง 9.1 - 11.5 และในปีพ.ศ. 2559 พบว่า การเสียชีวิตจากการจมน้ำของเด็กอายุต่ำกว่า 15 ปีเท่ากับ 713 คน หรือมีอัตรา การเสียชีวิตต่อประชากรเด็กแสนคนเท่ากับ 6.2 อย่างไรก็ตามเป็นที่น่าสังเกตว่า ก่อนปีพ.ศ. 2558 กลุ่มอายุ 5 - 9 ปี มีอัตรา การเสียชีวิตสูงที่สุด แต่หลังจากปีพ.ศ. 2558 เป็นต้นมา พบว่ากลุ่มเด็กอายุต่ำกว่า 5 ปีเป็นกลุ่มที่เสียชีวิตสูงที่สุด ซึ่งน่าจะเป็น กลุ่มที่ป้องกันได้ง่ายที่สุด เพราะเด็กกลุ่มนี้อยู่ภายใต้การดูแลของผู้ปกครอง/ผู้ดูแลเด็ก มาตรการที่สำคัญ สำหรับเด็กกลุ่มนี้คือ การให้ ความรู้เกี่ยวกับการป้องกันการจมน้ำแก่ผู้ปกครอง/ผู้ดูแลเด็กเมื่อพาเด็กมาฉีดวัคซีน โดยบุคลากรทางการแพทย์รวมถึงการจัดพื้นที่เล่น ที่ปลอดภัยให้แก่เด็ก ซึ่งทางองค์การอนามัยโลกระบุว่าเป็นมาตรการที่มีประสิทธิภาพ

ในปี 2562 พบเด็กจมน้ำเสียชีวิต 550 คน ลดลงจากปี 2561 จำนวน 142 คน (ร้อยละ 20.5) (ปี 2561= 692 คน) ซึ่งเด็กเล็กอายุ 0-2 ปี จมน้ำเสียชีวิตถึง 107 คน (ร้อยละ 19.5 ของเด็กอายุต่ำกว่า 15 ปี) พบการจมน้ำในเด็กผู้ชายสูงกว่าเด็กผู้หญิง 2.5 เท่า เด็กกลุ่มอายุ 5-9 ปีมีอัตราการเสียชีวิตสูงที่สุด และมีอัตราป่วยตายจากการตกน้ำ จมน้ำของเด็ก ร้อยละ 27.4 จากข้อมูลการจมน้ำพบว่าเด็กจมน้ำวันศุกร์มากที่สุด ซึ่งช่วงเวลาที่เกิดเหตุมากที่สุดคือ 15.00-17.59 น.(ร้อยละ 41.6) จากการเก็บข้อมูลพบว่ามียุคจมน้ำในเดือนมีนาคม มากที่สุด (76 คน) รองลงมาคือ เมษายน (67 คน) และเดือนพฤษภาคม (56 คน) แหล่งน้ำที่เด็กจมน้ำเสียชีวิตอันดับหนึ่งคือแหล่งน้ำธรรมชาติ และพบว่าภาคตะวันออกเฉียงเหนือและภาคใต้มีอัตราการเสียชีวิตจากการจมน้ำสูงสุด (อัตราการตายต่อประชากรแสนคนเท่ากับ (5.3) รองลงมาคือ ภาคกลาง (4.5) และภาคเหนือ (4.3) ตามลำดับ

2.1.1.1 อาการจมน้ำ

ผู้ที่ประสบอุบัติเหตุจมน้ำจะหายใจสั้น ๆ จากการสำลักน้ำ กลืนหายใจ หรือหยุดหายใจ และอาจเกิดกล่องเสียงหดเกร็งร่วมด้วย จนนำไปสู่ภาวะขาดออกซิเจนและเลือดเป็นกรดได้ ผู้ที่จมน้ำอาจจะหมดสติและอาจเกิดภาวะหัวใจหยุดเต้น โดยผู้ที่จมน้ำร้อยละ 85 ระบบทางเดินหายใจจะหยุดทำงานและรับน้ำเข้าไปในปอด ภาวะดังกล่าวเรียกว่า Wet Drowning ส่วนผู้ที่กล่องเสียงหดเกร็งโดยที่น้ำไม่เข้าปอดเรียกว่า Dry Drowning โดยทั่วไปแล้ว ผู้ที่ประสบภาวะจมน้ำจะเกิดอาการที่สังเกตได้ ดังนี้

- นหนาวหรือตัวเขียว
- ไอหรือสำลักน้ำ
- ท้องพองขึ้น
- เจ็บหน้าอก
- หายใจได้สั้น ๆ หรือหอบเหนื่อยมาก

- อาเจียน

2.1.1.2 สาเหตุของการจมน้ำ

การจมน้ำขึ้นอยู่กับปัจจัยเสี่ยงหลายอย่าง ได้แก่ ลักษณะสถานที่ที่เล่นน้ำ ปัญหาสุขภาพและการใช้ยา และ อุณหภูมิน้ำ ดังนี้

- **ลักษณะสถานที่ที่เล่นน้ำ** ผู้ใหญ่และเด็กจะประสบอุบัติเหตุจมน้ำในที่ที่เล่นน้ำแตกต่างกัน โดยทารกอายุต่ำกว่า 1 ปี มักจมน้ำขณะอาบน้ำในอ่างอาบน้ำสำหรับเด็ก ส่วนเด็กเล็กอายุ 1-5 ปี มักจมน้ำในสระว่ายน้ำ และผู้ใหญ่มักเสี่ยงจมน้ำเมื่อเล่นกีฬาหรือกิจกรรมผจญภัยทางน้ำหรือเล่นน้ำในสระว่ายน้ำที่ไม่ได้มาตรฐาน ลำคลอง หรือแม่น้ำ

- **ปัญหาสุขภาพและการใช้ยา** อาการป่วยของโรคต่าง ๆ ที่กำเริบขึ้นขณะเล่นน้ำส่งผลให้ผู้ป่วยเสี่ยงจมน้ำได้ เช่น โรคลมชัก หัวใจเต้นผิดจังหวะ โรคหัวใจเร็ว ภาวะน้ำตาลในเลือดต่ำ ภาวะตัวเย็นเกิน รวมทั้งการใช้สารเสพติดและแอลกอฮอล์

- **อุณหภูมิน้ำ** โดยทั่วไปแล้ว การว่ายน้ำหรือเล่นน้ำในน้ำที่มีอุณหภูมิต่ำกว่า 15 องศาเซลเซียส เสี่ยงทำให้เกิดภาวะตัวเย็นเกิน ส่งผลให้ว่ายน้ำไม่ได้และจมน้ำ หากพบเห็นผู้ที่จมน้ำในน้ำที่มีอุณหภูมิต่ำกว่า 4 องศาเซลเซียส ต้องรีบช่วยขึ้นมาภายใน 4 นาที เพื่อไม่ให้เสียชีวิตจากการเย็นของน้ำ ทั้งนี้ การเกิดภาวะตัวเย็นยังขึ้นอยู่กับปัจจัยอื่นร่วมด้วย เช่น อายุ ไขมันในร่างกาย หรือสิ่งเร้าที่กระตุ้นให้เกิดภาวะดังกล่าว

2.1.1.3 การวินิจฉัยการจมน้ำ

ผู้ที่พบเห็นคนจมน้ำ ควรรีบเข้าช่วยเหลือ รวมทั้งสังเกตว่าเกิดอาการผิดปกติอื่น ๆ หรือไม่ หากพบต้องนำตัวส่งโรงพยาบาลเพื่อเข้ารับการรักษาต่อไป โดยแพทย์จะบันทึกรายละเอียดเกี่ยวกับการจมน้ำของผู้ป่วย ได้แก่ ระยะเวลาที่จมน้ำ ชนิดและอุณหภูมิของน้ำ เวลาที่ใช้ในการช่วยเหลือฟื้นคืนชีพหรือ CPR ช่วงเวลาที่เริ่มหายใจได้เอง ช่วงเวลาที่หัวใจกลับไปสูบฉีดเลือด การอาเจียน รวมทั้งการกระทบกระเทือนหรือปัญหาสุขภาพที่เกี่ยวข้อง

นอกจากนี้ แพทย์จะตรวจอาการต่าง ๆ เพื่อวินิจฉัยผู้ป่วย ได้แก่ อุณหภูมิร่างกาย ความอิ่มตัวของออกซิเจนในเลือด จังหวะการเต้นของหัวใจ ลักษณะการหายใจ อาการปอดบวม การได้รับบาดเจ็บที่ศีรษะหรือคอ การได้รับบาดเจ็บบริเวณทรวงอกหรือภายในช่องท้อง (ในกรณีจมน้ำจากการตกจากที่สูง) การทำงานของระบบประสาท โดยแพทย์จะตรวจด้วยวิธีต่อไปนี้

- **การตรวจคลื่นไฟฟ้าหัวใจ** วิธีนี้จะใช้ตรวจอัตราและจังหวะการเต้นของหัวใจ รวมทั้งตรวจดูว่าผู้ป่วยเกิดภาวะขาดเลือดไปเลี้ยงหัวใจหรือภาวะตัวเย็นเกินหรือไม่

- **การตรวจเลือด** วิธีนี้จะตรวจวิเคราะห์ก๊าซในหลอดเลือดแดง (Arterial Blood Gas Analysis) เกลือแร่ในเลือด การทำงานของไต ระดับกลูโคส ระดับแอลกอฮอล์ ตรวจความสมบูรณ์ของเม็ดเลือด การทำงานของตับ หรือการแข็งตัวของเลือด

- **การตรวจด้วยรังสี** แพทย์อาจเอกซเรย์ทรวงอก รวมทั้งเอกซเรย์หรือเอกซเรย์คอมพิวเตอร์บริเวณกระดูกสันหลังคอหรือศีรษะ เพื่อดูว่าได้รับบาดเจ็บหรือเกิดการกระทบกระเทือนบริเวณดังกล่าวหรือไม่

2.1.1.4 การรักษาภาวะจมน้ำ

จมน้ำเป็นอุบัติเหตุหรือสภาวะที่เกิดขึ้นกะทันหัน การรักษาผู้ที่ประสบภาวะนี้จึงแบ่งออกเป็น 2 ลักษณะ ได้แก่ วิธีช่วยเหลือผู้ที่จมน้ำสำหรับบุคคลทั่วไปซึ่งเป็นการช่วยเหลือเบื้องต้น ณ ที่เกิดเหตุ และวิธีรักษาผู้ป่วยด้วยเทคนิคทางการแพทย์เมื่อผู้ป่วยมาถึงสถานพยาบาล ซึ่งมีรายละเอียด ดังนี้

- **วิธีช่วยเหลือผู้ที่จมน้ำสำหรับบุคคลทั่วไป** หากพบเห็นผู้ที่จมน้ำ ควรรีบเข้าช่วยเหลือทันที โดยผู้ที่เข้าช่วยเหลือควรรู้วิธีช่วยคนจมน้ำที่ถูกต้องและปลอดภัย ดังนี้

- ควรใช้อุปกรณ์ที่มีด้ามจับยาวหรือเชือกโยนลงไปให้ผู้จมน้ำจับในกรณีที่ยังมีสติ หรือว่ายลงไปใต้น้ำเพื่อนำตัวผู้ที่จมน้ำขึ้นมา

- ควรทำ CPR ให้แก่ผู้ที่จมน้ำทันทีในกรณีที่หยุดหายใจ โดยผายปอดและปั๊มบริเวณทรวงอก เพื่อช่วยให้เลือดลำเลียงออกซิเจนได้มากขึ้น

- ห้ามขยับบริเวณคอหรือศีรษะของผู้ที่จมน้ำ โดยเฉพาะขณะหมดสติ เนื่องจากผู้ประสบเหตุอาจได้รับบาดเจ็บที่คอหรือกระดูกสันหลัง

- หากผู้ประสบเหตุจมน้ำในน้ำเย็น ควรถอดเสื้อผ้าที่เปียกออกและคลุมด้วยเสื้อผ้าอื่น ๆ หรือผ้าห่ม เพื่อป้องกันการเกิดภาวะตัวเย็นเกิน

- ควรโทรเรียกรถพยาบาลให้นำตัวส่งแพทย์เพื่อดูแลและรักษาต่อไป

- วิธีรักษาผู้ป่วยด้วยเทคนิคทางการแพทย์ เมื่อนำตัวผู้ที่จมน้ำส่งโรงพยาบาลเพื่อเข้ารับการรักษาแล้ว แพทย์จะช่วยเหลือผู้ป่วยโดยใส่ท่อช่วยหายใจในกรณีที่ผู้ป่วยไม่ได้สติ หรือสังเกตอาการผู้ป่วยประมาณ 6 ชั่วโมงในกรณีที่ผู้ป่วยได้สติ รวมทั้งรักษาอาการป่วยอื่น ๆ ที่เกิดขึ้น เช่น ภาวะตัวเย็นเกิน โรคลมชัก ภาวะเลือดในร่างกายต่ำเกินไป และความดันโลหิตต่ำ ผู้ป่วยที่มีไข้หรือจมน้ำในน้ำปนเปื้อน อาจได้รับยาปฏิชีวนะร่วมด้วย

2.1.1.5 ภาวะแทรกซ้อนจากการจมน้ำ

ผู้ที่จมน้ำเสี่ยงเกิดภาวะแทรกซ้อนขึ้นได้ โดยอาจเกิดปัญหาสุขภาพต่อไปนี้

- การทำงานของหัวใจผิดปกติ เช่น หัวใจหยุดเต้น หัวใจเต้นช้ากว่าปกติ หรือกล้ามเนื้อหัวใจตาย

- ประสบปัญหาสุขภาพเกี่ยวกับปอด เช่น ปอดบวม หรือปอดบวมน้ำ

- ได้รับการกระทบกระเทือนเกี่ยวกับระบบประสาท เช่น โรคหลอดเลือดสมอง สมองขาดออกซิเจน สมองบวม

- ไตวายเฉียบพลัน
- เม็ดเลือดแดงแตก ทำให้เกิดภาวะเลือดจาง
- เกลือแร่และสมดุลกรดและด่างในร่างกายผิดปกติ เช่น โพแทสเซียมในเลือดสูง หรือเลือดเป็นกรด
- ติดเชื้อ เช่น ปอดบวม หรือติดเชื้อในกระแสเลือด
- ประสบภาวะการหายใจล้มเหลวเฉียบพลัน (Acute Respiratory Distress Syndrome: ARDs)
- สมองถูกทำลาย
- ประสบภาวะเจ้าชายนีทร่าแบบสภาพพักเรื้อรังในกรณีผู้ป่วยจนน้ำเป็นเวลานาน

2.1.2 มาตรการการป้องกันเด็กจมน้ำ

ปัจจัยที่ก่อให้เกิดการจมน้ำประกอบด้วย คน แหล่งน้ำ และสิ่งแวดล้อม ดังนั้นการป้องกันเด็กจมน้ำจึงควรมีมาตรการที่ครอบคลุมต่อปัจจัยเสี่ยงเหล่านี้

2.1.2.1 มาตรการและกิจกรรมเพื่อป้องกันเด็กจมน้ำ

1) มาตรการด้านการให้ความรู้

เป็นมาตรการที่ส่งเสริมสนับสนุนให้เด็ก และผู้ปกครอง/ผู้ดูแลเด็ก มีความรู้หรือทักษะในการป้องกันการจมน้ำ เช่น

- การให้ความรู้แก่ผู้ปกครอง/ผู้ดูแลเด็กผ่านสถานบริการสาธารณสุข
- การสอนหลักสูตรว่ายน้ำเพื่อเอาชีวิตรอดให้แก่เด็ก
- การสื่อสารประชาสัมพันธ์/รณรงค์ให้เด็ก ผู้ปกครอง/ผู้ดูแลเด็กและ

ประชาชน ทราบถึงปัญหาและมาตรการป้องกันการจมน้ำในเด็ก รวมทั้งการเฝ้าระวังการจมน้ำในชุมชน

2) มาตรการด้านสิ่งแวดล้อม

เป็นมาตรการที่ดำเนินการเพื่อป้องกันการจมน้ำ ณ แหล่งน้ำ เช่น

- กำจัดแหล่งน้ำเสี่ยงภายในบ้าน และรอบๆ บ้าน
- การสร้างรั้วล้อมแหล่งน้ำเสี่ยง
- การติดป้ายคำเตือนบริเวณแหล่งน้ำเสี่ยง
- การจัดให้มีอุปกรณ์ลอยน้ำได้ไว้บริเวณแหล่งน้ำเสี่ยง เช่น ถังแกลลอน

พลาสติกเปล่า ขวดน้ำดื่มพลาสติกเปล่า เชือก ไม้

3) มาตรการด้านนโยบาย/กฎหมาย/กฎระเบียบ/ข้อบังคับ

เป็นมาตรการที่จะควบคุมป้องกันไม่ให้เกิดเหตุทั้งปัจจัยด้านตัวบุคคลและ

สิ่งแวดล้อม เช่น

- การกำหนดให้แหล่งน้ำเสี่ยงภายในชุมชนต้องมีมาตรการป้องกัน
- การกำหนดให้ผู้โดยสารเรือทุกคนต้องใส่เสื้อชูชีพ/เสื้อชูชีพตัว
- การกำหนดพื้นที่เล่นน้ำที่ปลอดภัยสำหรับแหล่งน้ำที่เป็นสถานที่

ท่องเที่ยว

- การกำหนดให้มี lifeguard ดูแลตลอดเวลาที่เปิดให้บริการ
- การห้ามดื่มสุราขณะลงเล่นน้ำ/ทำกิจกรรมทางน้ำ

4) มาตรการด้านเยียวยาความเสียหาย

เป็นมาตรการที่ส่งเสริมให้ประชาชน มีความรู้หรือทักษะในการปฐมพยาบาล/CPR ผู้ประสบภัยทางน้ำเพื่อเพิ่มโอกาสที่มีชีวิตรอดของคนที่จมน้ำ และลดความเสียหายที่จะเพิ่มขึ้นมากขึ้น หากไม่รีบดำเนินการช่วยเหลือ เช่น

- การสอนปฐมพยาบาล/CPR ให้แก่ประชาชน/ผู้นำชุมชน

ตารางที่ 1 มาตรการด้านสิ่งแวดล้อม และมาตรการเพื่อป้องกันการจมน้ำจำแนกตามแหล่งน้ำเสี่ยง

แหล่งน้ำ	มาตรการ	
ภายในบ้าน	อ่างอาบน้ำ/กะละมัง	- เทน้ำทิ้งหลังใช้งาน
	โถ่งน้ำ/ถังน้ำ	- หาฝาปิด/เทน้ำทิ้งหลังใช้งาน
	สระว่ายน้ำยาง	- เทน้ำทิ้งหลังใช้งาน/หาผ้าคลุม/สร้างรั้วล้อมรอบ
รอบๆ บ้าน	แอ่งน้ำขัง	- ฝังกลับ
	ท่อระบายน้ำ	- หาดตะแกรงเหล็กปิดด้านบน
	บ่อน้ำโยก	- หาฝาปิด/สร้างรั้วล้อมรอบ
	อ่างเลี้ยงปลา	- สร้างรั้วล้อมรอบ
	แหล่งน้ำ	- จำกัดพื้นที่เล่นสำหรับเด็ก
	ใต้ถุนบ้าน	- ซ่อมแซมพื้นบ้านชำรุด
	ชุมชน	สระว่ายน้ำ
		- จัดให้มี Lifeguard ตลอดเวลาที่เปิดให้บริการ

ตารางที่ 1 มาตรการด้านสิ่งแวดล้อม และมาตรการเพื่อป้องกันการจมน้ำจำแนกตามแหล่งน้ำเสี่ยง
(ต่อ)

แหล่งน้ำ	มาตรการ
ชุมชน (ต่อ)	- จัดให้มีอุปกรณ์ลอยน้ำ/อุปกรณ์ช่วยชีวิตไว้บริเวณรอบ รอบสระ
บ่อน้ำ/สระน้ำเพื่อ การเกษตร	- สร้างรั้วล้อมรอบ - ติดป้ายคำเตือน/ทำป้ายแจ้งระดับน้ำ - จัดให้มีอุปกรณ์ลอยน้ำ/อุปกรณ์ช่วยชีวิตไว้บริเวณรอบ แหล่งน้ำเป็นระยะ
น้ำตก	- กำหนดบริเวณที่เล่นน้ำได้/ห้ามเล่นน้ำ - ติดป้ายคำเตือน เช่น ห้ามดื่มสุรา บริเวณน้ำลึก ห้ามเล่นน้ำขอเสนอแนะเพื่อความปลอดภัย - จัดให้มีอุปกรณ์ลอยน้ำ/อุปกรณ์ช่วยชีวิตไว้เป็นระยะ - จัดให้มี Lifeguard ตลอดเวลาที่เปิดให้บริการ - กำหนดให้ผู้ลงเล่นน้ำทุกคนต้องใส่เสื้อชูชีพ/เสื้อพุงตัว - ติดป้ายคำเตือนบริเวณแหล่งน้ำ - จัดให้มีอุปกรณ์ลอยน้ำ/อุปกรณ์ช่วยชีวิตไว้บริเวณ แหล่งน้ำ
คลอง/แม่น้ำ	- กำหนดให้ผู้โดยสารเรือทุกคนต้องใส่เสื้อชูชีพ/เสื้อพุง ตัว หรือมีอุปกรณ์ลอยน้ำได้ติดตัว ตลอดเวลาที่อยู่ในน้ำ - ห้ามดื่มสุราขณะลงเล่นน้ำ/ทำกิจกรรมทางน้ำ
อ่างเก็บน้ำ/เขื่อน	- ติดป้ายคำเตือนบริเวณแหล่งน้ำ - จัดให้มีอุปกรณ์ลอยน้ำ/อุปกรณ์ช่วยชีวิตไว้บริเวณ แหล่งน้ำ - กรณีที่จัดให้เป็นสถานที่ท่องเที่ยว * กำหนดให้มีพื้นที่เล่นน้ำที่ปลอดภัย * ควรกำหนดให้ผู้โดยสารเรือทุกคนต้องใส่เสื้อชูชีพ/ เสื้อพุงตัว ตลอดเวลาที่เดินทาง/ทำกิจกรรมทางน้ำ

ตารางที่ 1 มาตรการด้านสิ่งแวดล้อม และมาตรการเพื่อป้องกันการจมน้ำจำแนกตามแหล่งน้ำเสี่ยง
(ต่อ)

แหล่งน้ำ	มาตรการ
ชุมชน (ต่อ)	* จัดให้มี Lifeguard ตลอดเวลาที่เปิดให้บริการ * ห้ามดื่มสุราขณะลงเล่นน้ำ/ทำกิจกรรมทางน้ำ
ทะเล	- กำหนดให้มีพื้นที่เล่นน้ำปลอดภัย - ติดป้ายคำเตือน/สัญลักษณ์ เพื่อแจ้งเตือนภัย เช่น ห้ามดื่มสุรา บริเวณน้ำลึก ห้ามเล่นน้ำ ช้อนแนะนำเพื่อความปลอดภัย - กำหนดให้ผู้โดยสารเรือทุกคนต้องใส่เสื้อชูชีพ/เสื้อพองตัว ตลอดระยะเวลาที่เดินทางหรือทำกิจกรรมทางน้ำ - จัดให้มีอุปกรณ์ลอยน้ำ/อุปกรณ์ช่วยชีวิตไว้บริเวณแหล่งน้ำ - จัดให้มี Lifeguard บริเวณชายหาด

ที่มา; สุชาติดา เกิดมงคลการ และส้ม เอกเฉลิมเกียรติ (2557)

2.1.2.2 การให้ความรู้แก่ผู้ปกครอง/ผู้ดูแลเด็กผ่านสถานบริการสาธารณสุข

เนื่องจากเด็กเล็กยังช่วยเหลือตัวเองไม่ได้ ดังนั้นมาตรการที่ดีที่สุดสำหรับเด็กเล็กคือ การดูแลอย่างใกล้ชิดของผู้ปกครอง/ผู้ดูแลเด็ก ดังนั้นสถานบริการสาธารณสุขในพื้นที่ จึงควรมีการให้ความรู้เรื่องสาเหตุ และมาตรการในการป้องกันเด็กจมน้ำแก่ผู้ปกครอง/ผู้ดูแลเด็ก ขณะที่พาเด็กมาฉีดวัคซีนและตรวจตรวจพัฒนาการเพื่อให้ผู้ปกครอง/ผู้ดูแลเด็กเกิดความตระหนักและสามารถปกป้องคุ้มครองเด็กจากการจมน้ำได้

2.1.2.3 การสอนหลักสูตรว่ายน้ำเพื่อเอาชีวิตรอดให้แก่เด็ก

หลักสูตรการว่ายน้ำเพื่อเอาชีวิตรอดมิใช่การสอนให้เด็กสามารถว่ายน้ำได้ระยะทางไกลหรือทำสวอยอย่างการสอนกันอยู่ในปัจจุบัน แต่หลักสูตรฯ นี้จะสอนให้เด็ก

- 1) มีความรู้ความปลอดภัยทางน้ำเช่นกฎแห่งความปลอดภัยทางน้ำการไม่ว่ายน้ำคนเดียวรู้จักประเมินแหล่งน้ำสวมเสื้อชูชีพการประยุกต์ใช้อุปกรณ์ลอยน้ำยังอย่างง่าย
- 2) ทักษะการเอาชีวิตรอดในน้ำ คือ การสามารถลอยตัวอยู่ในน้ำให้นานที่สุดเพื่อรอการช่วยเหลือ เพราะการว่ายน้ำเข้าฝั่งจะทำให้หมดแรงและจมน้ำก่อนถึงฝั่ง

- การลอยตัวเปล่าเช่นลอยตัว (แม่ชีลอยน้ำ) ลอยตัวคว่ำ
- การลอยตัวโดยใช้อุปกรณ์ถังแกลอนพลาสติกเปล่า ขวดน้ำดื่มพลาสติกเปล่า

3) มีทักษะการช่วยผู้ประสบภัยทางน้ำคือการช่วยคนตกน้ำ จมน้ำ โดยใช้อุปกรณ์ เพราะการลงน้ำไปช่วยจะทำให้คนปีกลงไปช่วยถูกกดรัดและจมน้ำไปพร้อมกัน

- ตะโกน ว่า “ช่วยด้วย มีคนจมน้ำ” เพื่อให้ผู้ที่อยู่ใกล้เสียงได้ยินและเข้ามาให้การช่วยเหลือ

- โยน อุปกรณ์ที่ลอยน้ำได้ หาง่าย และอยู่ใกล้ตัวช่วยคนตกน้ำ เช่น ถัง แกลอนพลาสติกเปล่าปิดฝา (ผูกเชือก) ขวดน้ำดื่มพลาสติกเปล่า

***โยนพร้อมกันครั้งละหลายหลายใบเพื่อความแม่นยำ

- ยื่น อุปกรณ์ที่หาง่ายและอยู่ใกล้ตัวช่วยคนตกน้ำ เช่น ไม้ เชือก หรือ ผ้าขาวม้า

2.1.2.4 การสื่อสารประชาสัมพันธ์/รณรงค์และการเฝ้าระวังการจมน้ำในชุมชน

การจมน้ำเป็นสิ่งที่ประชาชนมักเข้าใจว่าเกิดขึ้นจากเคราะห์กรรมโชคชะตาแต่ความจริงแล้วการจมน้ำเป็นสิ่งที่สามารถป้องกันได้ โดยเฉพาะทุกคนสามารถเข้ามามีส่วนร่วมในการแก้ปัญหาดังกล่าว ดังนั้นการสื่อสารและประชาสัมพันธ์ให้เด็ก ผู้ปกครอง/ผู้ดูแลเด็ก และประชาชนทราบถึงปัญหา รวมทั้งมาตรการการป้องกันการจมน้ำในเด็กผ่านช่องทางสื่อต่างๆ ในชุมชน เช่น เสียงตามสายวิทยุชุมชน โทรทัศน์ท้องถิ่น แผ่นพับ โปสเตอร์ ก็จะเป็นการช่วยป้องกันการจมน้ำได้อีกทางหนึ่งนอกจากนั้นการร่วมกันเฝ้าระวังการจมน้ำในชุมชนก็เป็นวิธีการหนึ่งที่จะป้องกันการเสียชีวิตจากการจมน้ำของเด็กลงได้ เช่น การตักเตือนเด็กๆ เมื่อเห็นเด็กลงเล่นน้ำกันเองตามลำพังหรือเล่นน้ำในบริเวณที่เป็นจุดเสี่ยง

2.1.2.5 การจัดการแหล่งน้ำเสี่ยงภายในบ้านและรอบๆ บ้าน

เด็กจมน้ำไม่เพียงเกิดขึ้นในแหล่งน้ำที่อยู่นอกบ้านหรืออยู่ในชุมชนเท่านั้น แต่เด็กเล็กสามารถจมน้ำได้ ในแหล่งน้ำขนาดเล็กที่มีน้ำสูงแค่ 1-2 นิ้ว ซึ่งแหล่งน้ำเหล่านั้นเป็นแหล่งน้ำที่อยู่ในบ้านและรอบๆ บ้าน เช่น ถังน้ำ กะละมัง โถง อ่างบัว บ่อเลี้ยงปลา แอ่งน้ำ ท่อระบายน้ำ แอ่งน้ำขัง ดังนั้นจึงควรมีการกำจัดแหล่งน้ำเสี่ยงภายในบ้านและรอบๆ บ้านเพื่อเป็นการป้องกันไม่ให้เกิดจมน้ำได้เช่นปิดประตูห้องน้ำ เทน้ำทิ้ง จากถังกะละมังหลังใช้งานหาฝาปิดถังน้ำตุ่มน้ำให้มิดชิด ฟังกลบแอ่งน้ำขัง

2.1.2.6 การสร้างรั้วล้อมรอบ/การติดป้ายคำเตือน/การจัดให้มีอุปกรณ์ลอยน้ำไว้บริเวณแหล่งน้ำเสี่ยง

เด็กที่มีอายุมากกว่า 5 ปีจะเริ่มออกไปเล่นนอกบ้าน และบางครั้งก็หนีผู้ปกครองไปเล่นน้ำดังนั้นจึงต้องมีการจัดการแหล่งน้ำเสี่ยงในชุมชนให้มีมาตรการความปลอดภัย

- กรณีแหล่งน้ำขนาดเล็กหรือสระว่ายน้ำควรมีการสร้างรั้วล้อมรอบแหล่งน้ำเพื่อป้องกันเด็กแอบลงไปเล่นน้ำ

- กรณีแหล่งน้ำขนาดใหญ่ซึ่งไม่สามารถสร้างรั้วกันได้ก็ควรมีป้ายติดคำเตือนเพื่อเป็นการตักเตือนไม่ให้เด็กเล่นน้ำหรือการจัดให้มีอุปกรณ์ช่วยผู้ประสบภัยไว้บริเวณแหล่งน้ำเสี่ยง เช่น ถังกลลอนพลาสติกเปล่า (ผูกเชือก) ขวดน้ำดื่มพลาสติกเปล่า ไม้ เพราะหากเกิดกรณีฉุกเฉินก็จะสามารถช่วยเหลือคนจมน้ำได้อย่างทันที่

2.1.2.7 การกำหนดให้มีกฎหมาย/กฎระเบียบ/ข้อบังคับเพื่อให้เกิดความปลอดภัยทางน้ำมาตรการทางด้านกฎหมายเป็นมาตรการหนึ่งที่จะควบคุมป้องกันไม่ให้เกิดเหตุซึ่งท้องถิ่นและชุมชนสามารถร่วมกันกำหนดแนวทางเพื่อให้ดำเนินการให้แหล่งน้ำในพื้นที่นั้นๆนั้นเกิดความปลอดภัยทางน้ำได้ เช่น

- การกำหนดให้แหล่งน้ำเสี่ยงภายในชุมชนต้องมีมาตรการป้องกันเช่นหากมีการขุดสระน้ำขึ้นเจ้าของสัตว์จะต้องมีมาตรการป้องกันรวมทั้งรับผิดชอบหากมีการจมน้ำที่เกิดขึ้นในสระ

- การกำหนดให้ผู้โดยสารเรือทุกคนต้องใส่เสื้อชูชีพ/เสื้อพุงตัวตลอดเวลาที่เดินทางหรือทำกิจกรรมทางน้ำ

เสื้อชูชีพ/เสื้อพุงตัว เป็นอุปกรณ์เพื่อความปลอดภัยทางน้ำซึ่งจะช่วยให้คนใส่ลอยตัวอยู่ในน้ำได้อย่างไรก็ตามเสื้อชูชีพ/เสื้อพุงตัวมีความแตกต่างกันดังนี้

ตารางที่ 2 ตารางเปรียบเทียบเสื้อชูชีพและเสื้อพุงตัว

เสื้อชูชีพ	เสื้อพุงตัว
- ถูกออกแบบให้พลิกตัวผู้ประสบภัยในท่านอนคว่ำในน้ำให้หงายหน้าขึ้น	- ถูกออกแบบให้เป็นตัวช่วยลอยอยู่ในน้ำมากกว่าเป็นอุปกรณ์ช่วยชีวิต
- สามารถใช้กับผู้ประสบภัยที่ไม่รู้สีกตัว/หมดสติสลบได้	- ไม่ช่วยพลิกตัวผู้สวมใส่ให้อยู่ในท่าหงายหน้า
- เทอะทะ และจำกัดการเคลื่อนไหว	- เหมาะสำหรับผู้ที่สติและรู้สีกตัว (ไม่เหมาะสมกับกรณีกับผู้ประสบภัยไม่รู้สีกตัวหรือสลบ
	- สวมใส่ได้สบายและเคลื่อนไหวได้คล่องตัว
	- เหมาะสำหรับนักกีฬาทางน้ำ เช่น สกีนน้ำ เจทสกีเล่นเรือใบ เรือแคนู
	- หากใส่เสื้อพุงตัว ต้องตีขาช่วยเพื่อให้หน้าไม่คว่ำและไม่สามารถเลื่อนประทีปไปในน้ำ

- การกำหนดพื้นที่เล่นน้ำที่ปลอดภัยสำหรับแหล่งน้ำที่เป็นสถานที่ท่องเที่ยว เหตุการณ์การจมน้ำหลายครั้งเกิดขึ้นในแหล่งน้ำที่เป็นสถานที่ท่องเที่ยวเช่นน้ำตกทะเลทะเลน้ำจืด จึงควรมีการกำหนดบริเวณสำหรับเล่นน้ำที่แยกออกจากกิจกรรมทางน้ำอื่นๆ เช่น พายเรือ เจ็ทสกี เรือลากกล้วย เรือลากร่ม ท่าเทียบเรือเรือประมง เพื่อให้ประชาชนและนักท่องเที่ยวสามารถเล่นน้ำได้อย่างปลอดภัย

- การกำหนดให้มีเจ้าหน้าที่ชีวิตพิทักษ์ (Lifeguard) เพื่อดูแลประชาชนและนักท่องเที่ยวตลอดเวลาที่เปิดให้บริการทั้งในสระว่ายน้ำ และแหล่งน้ำที่เป็นสถานที่ท่องเที่ยวต่างๆ การห้ามดื่มสุราขณะลงเล่นน้ำทำกิจกรรมทางน้ำ

- การห้ามดื่มสุราขณะลงเล่นน้ำ/ทำกิจกรรมทางน้ำ

2.1.2.8 การสอนประฐมพยาบาล/CPR ให้แก่ประชาชน/ผู้นำชุมชน

เด็กจมน้ำมีเวลาเพียง 4 นาทีในการช่วยชีวิต ประกอบกับการจมน้ำส่วนใหญ่เกิดขึ้นในแหล่งน้ำตามธรรมชาติที่อยู่ในชนบท/ชุมชน ดังนั้นการสอนให้ประชาชนผู้นำชุมชนรู้วิธีการปฐมพยาบาลหรือ CPR จะช่วยให้เด็กที่จมน้ำมีโอกาสรอดชีวิตมากยิ่งขึ้น เพราะการปฐมพยาบาลที่สำคัญที่สุดสำหรับคนจมน้ำคือการช่วยให้ผู้ประสบภัยหายใจได้เร็วที่สุด

ที่สำคัญห้ามจับเด็กอุ้มพาดบ่า/วิ่งรอบสนาม/กุดท้องเพื่อกระแทกน้ำออก หรือจับเด็กห้อยหัวและเขย่าเพื่อเอาน้ำออก ซึ่งเป็นวิธีที่ผิด เพราะความพยายามที่จะเอาน้ำออกไม่มีความจำเป็นและอาจจะก่อให้เกิดผลเสียได้ เพราะเด็กจะอาเจียน และอาจจะทำให้สำลัก อีกทั้งจะทำให้การช่วยเหลือเด็กช้าลงไปอีกซึ่งมีผลทำให้เด็กขาดอากาศหายใจนานยิ่งขึ้น

1) การปฐมพยาบาล

- โทรศัพท์แจ้งที่หมายเลข 1669 หรือหน่วยพยาบาลใกล้เคียงโดยเร็วที่สุด

- จับคนจมน้ำนอนบนพื้นราบแห้งและแข็ง

- ตรวจสอบว่ารู้สึกตัวหรือไม่โดยใช้สองมือจับคางจับไหล่ถ้ายาวพร้อมเรียกดังๆ

* กรณีรู้สึกตัว เช็ดตัวให้แห้งเปลี่ยนเสื้อผ้าแล้วห่มผ้าเพื่อความอบอุ่นแก่ร่างกายและนำส่งโรงพยาบาลทุกราย

* กรณีไม่รู้สึกตัวไม่ตอบสนอง ช่วยหายใจทำดังนี้ เปิดทางเดินหายใจโดยการกดหน้าผากเขยคาง เป่าปากโดยวางปากเข้าปากผู้ป่วยบิบบวมกเป่าลมเข้าให้หน้าอกผู้ป่วยยกขึ้น (เป่าปาก 2 ครั้ง) กดนวดหัวใจทำดังนี้ วางสันมือขนานกับแนวตึ่งกลางหน้าอกตึ่งกลางหัวนมทั้งสองข้าง ประสานมือแกนตั้งฉาก กดหน้าอกให้ยุบประมาณหนึ่งในสามของความหนาของหน้าอก ความเร็ว 100 ครั้งต่อนาที นวดหัวใจ 30 ครั้งสลับกับการเป่าปาก 2 ครั้ง ทำไปจนกว่าผู้ประสบภัยจะรู้สึกตัวและหายใจได้เอง

- ถ้าผู้ป่วยหายใจได้แล้ว
- * จับผู้ป่วยนอนตะแคงข้าง ศีรษะหงายไปข้างหลังเพื่อทำให้น้ำไหลออกทางปาก
- * ใช้ผ้าห่มคลุมผู้ป่วยเพื่อให้เกิดความอบอุ่นงั้นน้ำและอาหาร
- * นำส่งโรงพยาบาลทุกรายไม่ว่าจะมีอาการหนักเบาเพียงใด

หมายเหตุ การเป่าปาก ยังจำเป็นสำหรับผู้ที่มีน้ำ (เป็นข้อยกเว้นของ CPR 2010) เพราะผู้ที่จมน้ำหมดสติ เนื่องจากขาดอากาศหายใจ จึงยังคงต้องเริ่มต้นจากการเป่าปากเพื่อช่วยหายใจอยู่

2.1.2.9 มาตรการป้องกันการจมน้ำ เน้นใน 2 กลุ่มสำคัญ ได้แก่

1) มาตรการป้องกันการจมน้ำในเด็กเล็ก (อายุต่ำกว่า 5 ปี) คือ “เทน้ำ กั้นคอก ปิดฝา ฝ้าดูตลอดเวลา” ดังนี้ เทน้ำทิ้งหลังใช้งาน ฝง/กลบหลุมหรือร่องน้ำที่ไม่ได้ใช้งาน, กั้นคอกจัดให้มีสถานที่เล่นที่ปลอดภัยสำหรับเด็กซึ่งห่างไกลจากแหล่งน้ำ โดยมีลักษณะแบบคอกกั้นเด็ก มีรั้วล้อมรอบทั้ง 4 ด้าน ในทุกครัวเรือนที่มีเด็กอายุต่ำกว่า 2 ปีควรใช้คอกกั้นเด็ก เพราะนอกจากจะช่วยป้องกันการเด็กเล็กจมน้ำแล้ว ยังช่วยป้องกันการบาดเจ็บจากสาเหตุอื่นๆ เช่น รถทับ ไฟฟ้าช็อต พลัดตก หกล้ม โดยเฉพาะเมื่อผู้ปกครองทำกิจกรรมอื่นๆชั่วคราว ซึ่งคอกกั้นเด็กสามารถทำได้เองง่าย เช่น ไม้ไผ่ ท่อพีวีซี เป็นต้น, ปิดฝาภาชนะใส่น้ำ กะละมัง โถงน้ำ ตุ่มน้ำ, ฝ้าดูตลอดเวลาไม่ปล่อยให้เด็กอยู่ตามลำพังแม้เพียงชั่วขณะ ที่สำคัญเปลี่ยนความคิดว่าคอกกั้นเด็กคือที่ขังเด็ก เพราะเราไม่ได้นำเด็กไว้บริเวณพื้นที่ดังกล่าวตลอดเวลา เพียงแค่ไม่กั้นน้ำที่เราติดภารกิจ ซึ่งสิ่งเหล่านี้เป็นเสียนาที่ชีวิตของลูกหลาน

2) มาตรการป้องกันการจมน้ำในเด็กโต (อายุมากกว่า 5 ปี) คือ “ลอยตัว ชูชีพ ช่วยเหลือ ปฐมพยาบาล” ดังนี้ ลอยตัว สอนให้เด็กรู้วิธีการเอาชีวิตรอดในน้ำเมื่อตกน้ำ โดยการลอยตัวเปล่าหรือลอยตัวโดยใช้อุปกรณ์ช่วย, ชูชีพ สอนให้ประชาชนและเด็กรู้จักกฎความปลอดภัยทางน้ำ เช่น ไม่ปล่อยให้เด็กอยู่ใกล้แหล่งน้ำตามลำพัง ไม่ว่ายน้ำคนเดียว ไม่แก้มจมน้ำ ไม่ดื่มสุรา รวมถึงการใช้ชูชีพทุกครั้งที่เกิดเหตุทางน้ำ, ช่วยเหลือ สอนให้เด็กรู้จักวิธีการช่วยเหลือที่ถูกต้อง โดยการ “ตะโกน โยน ยื่น” (ตะโกน : เรียกให้ผู้ใหญ่มาช่วย และโทร 1669, โยน : อุปกรณ์เพื่อช่วยเหลือคนตกน้ำ เช่น ขวดน้ำพลาสติก ท่วงชูชีพ อุปกรณ์ที่ผูกเชือก, ยื่น : ไม้ เสื้อ กางเกง เข็มขัด เพื่อช่วยเหลือคนตกน้ำ), ปฐมพยาบาล สอนและฝึกปฏิบัติให้ประชาชนและเด็กรู้วิธีการปฐมพยาบาลคนจมน้ำที่ถูกต้อง โดยห้ามจับเด็กอุ้มพาดบ่า แล้วกระแทกเพื่อเอาน้ำออก

นายแพทย์อำนวยการ กล่าวอีกว่า จากการสำรวจพฤติกรรมการใช้เสื้อชูชีพของสำนักโรคไม่ติดต่อ กรมควบคุมโรค พบว่า ประชาชนทุกกลุ่มอายุใช้เสื้อชูชีพ ขณะเดินทางหรือทำกิจกรรมทางน้ำ ร้อยละ 15.7 ซึ่งมีการใส่ถูกต้องเพียงร้อยละ 4.2 ส่วนเด็กมีการใช้เสื้อชูชีพ ขณะเดินทางหรือทำกิจกรรมทางน้ำ ร้อยละ 18.0 ซึ่งใส่ถูกต้องเพียงร้อยละ 6.0 ผลการสำรวจพบว่าประชาชนยังมี

ความเข้าใจไม่ถูกต้องเกี่ยวกับการใช้ชูชีพ นั่นคือ ชูชีพที่ทุกคนเห็นทั่วไปตามเรือคือ เสื้อชูชีพ ซึ่ง ออกแบบมาให้ใส่สบาย และเคลื่อนไหวได้คล่องตัว แต่จะไม่ช่วยพลิกตัวผู้สวมใส่ให้หงายขึ้นเหนือ น้ำ ดังนั้นเวลาใช้จึงต้องตีขาช่วย และหากคนที่ใส่ หมดสติ ก็จมน้ำเสียชีวิตได้ ส่วนเสื้อชูชีพจะถูก ออกแบบให้พลิกตัวผู้ประสบภัยให้หงายขึ้นเหนือน้ำ ทำให้คนที่หมดสติไม่จมน้ำ แต่จะเทอะทะ และทำให้เคลื่อนไหวลำบาก

2.1.3 บทบาทและแนวทางการดำเนินงานการป้องกันเด็กจมน้ำ

2.1.3.1 นโยบาย: การดำเนินงานลดการเสียชีวิตจากการจมน้ำของเด็กเป็นหนึ่งในเรื่อง ของแผนบูรณาการ พัฒนาสุขภาพกลุ่มวัยเรียน (ซึ่งมีเป้าหมายหลัก 4 เรื่องคือเด็กจมน้ำ อ้วน สายตา ผิดปกติ IQ/EQ) และถูกบรรจุ อยู่ในแผนบูรณาการชาติ (แผนพัฒนาคนตลอดช่วงชีวิต) เป้าหมายการ ให้บริการที่ 9 ประชาชนทุกกลุ่มวัย มีพฤติกรรมสุขภาพที่ถูกต้อง และอยู่ในสภาพแวดล้อมที่เหมาะสม สามารถลดภาระโรคและภัยคุกคาม ตลอดจนได้รับการคุ้มครองผู้บริโภคด้านสุขภาพ ทั้งนี้กระทรวง สาธารณสุขได้ให้ความสำคัญและกำหนดเป็น ตัวชี้วัดหนึ่งใน 21 ตัวชี้วัด ของกระทรวงสาธารณสุข

2.1.3.2 เป้าหมาย: ลดอัตราการเสียชีวิตจากการจมน้ำของเด็กอายุต่ำกว่า 15 ปีเหลือน้อยกว่า 5 ต่อ ประชากรเด็กแสนคน (แผนนโยบายโลกที่เหมาะสมสำหรับเด็ก: World Fit for Children)

2.1.3.3 เป้าหมาย (ระดับกระทรวง): ลดอัตราการเสียชีวิตจากการจมน้ำของเด็กอายุต่ำกว่า 15 ปีไม่เกิน 4.5 ต่อประชากรเด็กแสนคน

2.1.3.4 วิธีการ

1) เก็บรวบรวมข้อมูลเด็กจมน้ำในชุมชน/พื้นที่

- ดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูลสำรวจข้อมูลในชุมชน/พื้นที่ ทั้งจำนวนการบาดเจ็บ และเสียชีวิต รวมทั้งสถานที่เกิดเหตุ และข้อมูลพื้นฐานอื่นๆ เพื่อใช้เป็นข้อมูลประกอบในการดำเนินงานป้องกัน

2.1.3.5 สำรวจแหล่งน้ำเสี่ยงทั้งหมดที่มีอยู่ในชุมชน/พื้นที่

- ชุมชนต้องมีการสำรวจแหล่งน้ำที่เสี่ยงต่อการจมน้ำของเด็กที่อยู่ในบริเวณชุมชน เช่น แหล่งน้ำเพื่อการเกษตร อ่างเก็บน้ำ คลองชลประทาน แม่น้ำ คลอง บ่อขุด/บ่อที่เกิดขึ้นเองตามธรรมชาติเพื่อนำมากำหนดแนวทางป้องกันชุมชน

- ชุมชนต้องมีการแนะนำให้ประชาชนในชุมชนมีการสำรวจแหล่งน้ำเสี่ยงภายในบ้าน และบริเวณรอบๆ บ้าน เช่น ถังน้ำ กะละมัง โถง อ่างบัว บ่อเลี้ยงปลา แอ่งน้ำ ท่อระบายน้ำ เพื่อให้ประชาชน มีป้องกัน/กำจัดแหล่งน้ำเสี่ยงที่อาจจะเป็นอันตรายต่อเด็ก

2.1.3.6 จัดประชุมหน่วยงานที่เกี่ยวข้องเพื่อนำเสนอ case (รายละเอียดการจมน้ำของเด็กในแต่ละกรณี) และ/หรือสถานการณ์การจมน้ำของเด็กในพื้นที่ เพื่อให้ทุกคน/หน่วยงานที่

เกี่ยวข้อง เห็นปัญหาร่วมกัน และกระตุ้นให้เกิดความต้องการที่จะร่วมกันแก้ปัญหา ร่วมกันจัดทำแผนการดำเนินงานป้องกันเด็กจมน้ำ ซึ่งภายในแผนการดำเนินงานควรประกอบไปด้วยมาตรการต่างๆ ที่จะดำเนินการและระยะเวลาดำเนินการ งบประมาณ แหล่งทรัพยากร (คน เงิน ของ) รวมทั้งหน่วยงานที่รับผิดชอบ

2.1.3.7 ดำเนินงานป้องกันเด็กจมน้ำตามแผนที่กำหนดไว้

2.1.3.8 ติดตาม/ประเมินผลการดำเนินงาน

2.1.3.9 สรุปผลการดำเนินงาน และนำผลที่ได้ไปใช้ปรับปรุงแก้ไขแผนการดำเนินงานในปีต่อไป

2.1.3.10 ผลักดันให้มีการดำเนินงานป้องกันเด็กจมน้ำ อยู่ในแผนการดำเนินงานขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นทุกปี

2.2 การดำเนินการที่มีผู้ก่อการดี (Merit Maker)

ที่ผ่านมา (ตั้งแต่ปลายปี พ.ศ. 2549) กรมควบคุมโรคได้ดำเนินการป้องกันการจมน้ำในมาตรการต่างๆ มาอย่างต่อเนื่อง จึงทำให้พบปัญหาที่เกิดขึ้นคือ การป้องกันจมน้ำเป็นเรื่องใหม่ จึงมองไม่เห็นภาพการดำเนินงาน ป้องกันที่ชัดเจน พื้นที่ที่มีการดำเนินงานเพียงบางมาตรการ และยังมี การดำเนินงานไม่ได้ครอบคลุมทุกอำเภอในจังหวัด ขณะที่ปัจจัยสู่ความสำเร็จของการดำเนินงานแก้ไข ปัญหาการจมน้ำในช่วงที่ผ่านมา เกิดจากความร่วมมือ ของภาคีเครือข่ายทั้งภาครัฐและเอกชน และ เครือข่ายจิตอาสาหลายภาคส่วนในพื้นที่ รวมทั้งมีการดำเนินงาน มาอย่างต่อเนื่อง ดังนั้นเพื่อเป็นการ แก้ไขปัญหาดังกล่าว สำนักโรคไม่ติดต่อ กรมควบคุมโรค จึงกำหนดกลยุทธ์ ผู้ก่อการดี (Merit Maker) ขึ้น ซึ่งเป็นกลยุทธ์ที่จะช่วยกระตุ้นให้พื้นที่เกิดการดำเนินงานทุกมาตรการอย่างต่อเนื่อง โดยความร่วมมือของสหสาขาและใช้ทรัพยากรในพื้นที่ เพราะองค์ประกอบทั้ง 10 องค์ประกอบที่มีอยู่ใน ผู้ก่อการดี (Merit Maker) นั้น คือ มาตรการหลักที่สำคัญของการป้องกันการจมน้ำ ผู้ก่อการดี(Merit Maker) ป้องกันเด็กจมน้ำ (10) มีทั้งหมด 3 ระดับ คือ ระดับทอง ระดับเงิน และ ระดับทองแดง การ ค้นหา/ขับเคลื่อนเพื่อให้เกิดผู้ก่อการดีทั้ง 3 ระดับ เป็นบทบาทของหน่วยงานในระดับพื้นที่ ทั้งนี้ทีมที่มีความประสงค์จะสมัครเป็นผู้ก่อการดี (Merit Maker) ป้องกันเด็กจมน้ำในทุกระดับ ต้องสมัครผ่าน สำนักงานสาธารณสุขจังหวัด (สสจ.) ทุกจังหวัดในพื้นที่ โดยในระดับทองแดง สสจ. และทีมหน่วยงาน ในระดับจังหวัด จะเป็นผู้พิจารณาตัดสิน ระดับเงินสำนักงานป้องกันควบคุมโรคเขต (สคร.) และทีม หน่วยงานในระดับเขตจะเป็น ผู้พิจารณาตัดสิน ส่วนในระดับทอง ทีมจากหน่วยงานส่วนกลางเป็นผู้ พิจารณาตัดสิน โดยทีมจากหน่วยงาน ส่วนกลางจะพิจารณาประเมินจากเอกสาร/หลักฐานที่ส่งเข้ามา และเดินทางไปประเมินเชิงคุณภาพในพื้นที่ซึ่งทั้ง 3 ระดับ จะถูกสุ่มประเมินโดยทีมจากหน่วยงาน

ส่วนกลางอีกครั้งเพื่อเป็นการตรวจสอบคุณภาพของทีมผู้ก่อการดี เกณฑ์การประเมินผู้ก่อการดี(Merit Maker) ป้องกันเด็กจมน้ำ ประกอบด้วย 10 องค์ประกอบคือ องค์ประกอบด้านนโยบาย การบริหารจัดการ สถานการณ์และข้อมูล การจัดการแหล่งน้ำเสี่ยง การดำเนินการ ในศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก การให้ความรู้การเรียนการสอนหลักสูตรว่ายน้ำเพื่อเอาชีวิตรอด การสอนฝึกปฏิบัติการ ช่วยฟื้นคืนชีพ (CPR) การสื่อสารประชาสัมพันธ์และการศึกษาวิจัยหรือติดตาม โดยระดับทองและระดับเงิน จะต้องมี การดำเนินงานครบทั้ง 10 องค์ประกอบ ขณะที่ระดับทองแดงจะต้องมีการดำเนินงานอย่างน้อย 6 องค์ประกอบ

2.2.1 องค์ประกอบด้านนโยบาย

ตัวชี้วัด	หลักฐาน		
	ระดับทองแดง	ระดับเงิน	ระดับทอง
1.1 มีแผนงาน/โครงการ	-	1.1.1 แผนงาน/โครงการ	1.1.1 แผนงาน/โครงการ
1.2 มีความต่อเนื่องในการดำเนินการ	-	1.2.1 การดำเนินงานป้องกันการจมน้ำอย่างต่อเนื่องไม่น้อยกว่า 1 ปี 1.2.2 แผนการดำเนินงานในปีต่อไป	1.2.1 การดำเนินงานป้องกันการจมน้ำอย่างต่อเนื่องไม่น้อยกว่า 2 ปี 1.2.2 แผนการดำเนินงานในปีต่อไป

2.2.2 องค์ประกอบด้านการบริหารจัดการ

ตัวชี้วัด	หลักฐาน		
	ระดับทองแดง	ระดับเงิน	ระดับทอง
2.1 การดำเนินงานในรูปแบบสหสาขา	-	2.1.1 หลักฐานที่แสดงว่ามีการประชุมหรือการมีส่วนร่วมของสหสาขา ได้แก่ รายชื่อและหน่วยงาน/อาชีพของผู้เข้าร่วมประชุม 2.1.2 ภาพถ่ายการประชุม	2.1.1 หลักฐานที่แสดงว่ามีการประชุมหรือการมีส่วนร่วมของสหสาขา ได้แก่ รายชื่อและหน่วยงาน/อาชีพของผู้เข้าร่วมประชุม 2.1.2 ภาพถ่ายการประชุม

ตัวชี้วัด	หลักฐาน		
	ระดับทองแดง	ระดับเงิน	ระดับทอง
2.2 การร่วม sharing ทรัพยากรในพื้นที่	-	2.2.1 หลักฐานการร่วม sharing ทรัพยากรในพื้นที่ได้แก่ คน เงิน ของ	2.2.1 หลักฐานการร่วม sharing ทรัพยากรในพื้นที่ได้แก่ คน เงิน ของ
2.3 การขยายการดำเนินงานและสร้างนวัตกรรม	-	2.3.1 หลักฐานที่แสดงว่ามีคนสนับสนุนการดำเนินงานในพื้นที่อื่นๆ	2.3.1 หลักฐานที่แสดงว่ามีคนสนับสนุนการดำเนินงานในพื้นที่อื่นๆ 2.3.2 นวัตกรรมใหม่ๆที่เกี่ยวกับการดำเนินงาน ป้องกันการจมน้ำ

2.2.3 องค์ประกอบด้านสถานการณ์และข้อมูล

ตัวชี้วัด	หลักฐาน		
	ระดับทองแดง	ระดับเงิน	ระดับทอง
3.1 สถานการณ์และข้อมูลการจมน้ำ และมีการใช้ประโยชน์ข้อมูลในพื้นที่	3.1.1 สถานการณ์และข้อมูลการจมน้ำในพื้นที่ <u>ทั้งเสียชีวิตและไม่เสียชีวิต</u> ในทุกกลุ่มอายุ (ทั้งข้อมูลเชิงปริมาณและคุณภาพ)ย้อนหลัง 5 ปี 3.1.2 หลักฐานที่แสดงว่ามีการนำข้อมูลไปใช้ประโยชน์ ในการดำเนินงานป้องกันการจมน้ำ 3.1.3 ข้อมูลอื่นๆ อย่างน้อยดังนี้ (1) จำนวนประชากรในแต่ละกลุ่มอายุโดยแบ่งเป็นอายุ 0, 1, 2, 3, 4, 5, 6, 7, 8, 9, 10-14, 15-19 และ 20 ปีขึ้นไป	3.1.1 สถานการณ์และข้อมูลการจมน้ำในพื้นที่ <u>ทั้งเสียชีวิตและไม่เสียชีวิต</u> ในทุกกลุ่มอายุ (ทั้งข้อมูลเชิงปริมาณและคุณภาพ)ย้อนหลัง 5 ปี 3.1.2 หลักฐานที่แสดงว่ามีการนำข้อมูลไปใช้ประโยชน์ ในการดำเนินงานป้องกันการจมน้ำ 3.1.3 ข้อมูลอื่นๆ อย่างน้อยดังนี้ (1) จำนวนประชากรในแต่ละกลุ่มอายุโดยแบ่งเป็นอายุ 0, 1, 2, 3, 4, 5, 6, 7, 8, 9, 10-14, 15-19 และ 20 ปีขึ้นไป	3.1.1 สถานการณ์และข้อมูลการจมน้ำในพื้นที่ <u>ทั้งเสียชีวิตและไม่เสียชีวิต</u> ในทุกกลุ่มอายุ (ทั้งข้อมูลเชิงปริมาณและคุณภาพ)ย้อนหลัง 5 ปี 3.1.2 หลักฐานที่แสดงว่ามีการนำข้อมูลไปใช้ประโยชน์ ในการดำเนินงานป้องกันการจมน้ำ 3.1.3 ข้อมูลอื่นๆ อย่างน้อยดังนี้ (1) จำนวนประชากรในแต่ละกลุ่มอายุโดยแบ่งเป็นอายุ 0, 1, 2, 3, 4, 5, 6, 7, 8, 9, 10-14, 15-19 และ 20 ปีขึ้นไป

ตัวชี้วัด	หลักฐาน		
	ระดับทองแดง	ระดับเงิน	ระดับทอง
	(2) จำนวนเด็กอายุ หกถึง 14 ปีที่สามารถว่ายน้ำเพื่อเอาชีวิตรอด	(2) จำนวนเด็กอายุหก ถึง 14 ปีที่สามารถว่ายน้ำ เพื่อเอาชีวิตรอด	(2) จำนวนเด็กอายุหก ถึง 14 ปีที่สามารถว่ายน้ำ เพื่อเอาชีวิตรอด
กรณีมี case เกิดขึ้น 3.2 มีการสอบสวนจมน้ำ ในพื้นที่ พร้อมมีการ ดำเนินการแก้ไขปัญหา (ดำเนินการเฉพาะกรณีที่ มีการจมน้ำเกิดขึ้นใน พื้นที่)	กรณีมีเคสเกิดขึ้น 3.1.2 รายงานการ สอบสวนการจมน้ำ 3.2.2 หลักฐานที่แสดงว่า มีการดำเนินการแก้ไข ปัญหา	กรณีมีเคสเกิดขึ้น 3.1.2 รายงานการ สอบสวนการจมน้ำเชิง คุณภาพในพื้นที่ 3.2.2 หลักฐานที่แสดงว่า มีการดำเนินการแก้ไข ปัญหา	กรณีมีเคสเกิดขึ้น 3.1.2 รายงานการ สอบสวนการจมน้ำเชิง คุณภาพในพื้นที่ 3.2.2 หลักฐานที่แสดงว่า มีการดำเนินการแก้ไข ปัญหา
3.3 จำนวนเด็กที่เสียชีวิต จากการจมน้ำ	-	3.3.1 ไม่มีเด็กเสียชีวิตจาก การจมน้ำ หรือมีเด็ก เสียชีวิตจากการจมน้ำ น้อยกว่าปีที่ผ่านมา	3.3.1 ไม่มีเด็กเสียชีวิต จากการจมน้ำ หรือมีเด็ก เสียชีวิตจากการจมน้ำ น้อยกว่าปีที่ผ่านมา

2.2.4 องค์ประกอบด้านการจัดแหล่งน้ำเสี่ยง

ตัวชี้วัด	หลักฐาน		
	ระดับทองแดง	ระดับเงิน	ระดับทอง
4.1 การสำรวจแหล่งน้ำเสี่ยง	4.1.1 ข้อมูลแหล่งน้ำเสี่ยง ในพื้นที่	4.1.1 ข้อมูลแหล่งน้ำเสี่ยง ในพื้นที่ 4.1.2 แผนที่แหล่งน้ำเสี่ยง ในชุมชน	4.1.1 ข้อมูลแหล่งน้ำเสี่ยง ในพื้นที่ 4.1.2 แผนที่แหล่งน้ำเสี่ยง ในชุมชน
4.2 การจัดการ สิ่งแวดล้อมบริเวณแหล่ง น้ำเสี่ยงดังนี้หนึ่งสร้างรั้ว และหรือติดป้ายคำเตือน จัดให้มีอุปกรณ์สำหรับ ช่วยคนตกน้ำเช่นหมวย ทางแกลลอนพลาสติกผูก เชือกขวดน้ำพลาสติกผูก เชือก	4.2.1 ภาพถ่าย* การจัดการสิ่งแวดล้อม บริเวณแหล่งน้ำเสี่ยงทั้ง ก่อนดำเนินการและหลัง ดำเนินการอย่างน้อย 3 แห่ง	4.2.1 ภาพถ่าย* การจัดการสิ่งแวดล้อม บริเวณแหล่งน้ำเสี่ยงทั้ง ก่อนดำเนินการและหลัง ดำเนินการอย่างน้อย ร้อยละ 30 ของจำนวน แหล่งน้ำเสี่ยงที่มีอยู่ใน พื้นที่แต่ต้องไม่น้อยกว่า 10 แห่ง	4.2.1 ภาพถ่าย* การจัดการสิ่งแวดล้อม บริเวณแหล่งน้ำเสี่ยงทั้ง ก่อนดำเนินการและหลัง ดำเนินการอย่างน้อย ร้อยละ 50 ของจำนวน แหล่งน้ำเสี่ยงที่มีอยู่ใน พื้นที่แต่ต้องไม่น้อยกว่า 20 แห่ง

* ทุกภาพต้องระบุรายละเอียดของตำแหน่งแหล่งน้ำเสี่ยงที่ดำเนินการ เช่น หมู่ที่.....บ้าน..... ตำบล.....ไว้บริเวณเหนือภาพหรือใต้หรือใต้ภาพทั้งภาพก่อนและหลังดำเนินการ

2.2.5 องค์ประกอบด้านการดำเนินการในศูนย์พัฒนาเด็กเล็กและโรงเรียนอนุบาล

ตัวชี้วัด	หลักฐาน		
	ระดับทองแดง	ระดับเงิน	ระดับทอง
5.1 การจัดการสนับสนุนให้ศูนย์พัฒนาเด็กเล็กเลยโรงเรียนอนุบาลส่วนของชั้นอนุบาลที่อยู่ในโรงเรียนมีการดำเนินการป้องกันการจมน้ำดังนี้ 1) สอน/ให้คำแนะนำแก่ครู/ครูพี่เลี้ยงทุกคน 2) การสอนให้เด็กรู้จักแหล่งน้ำเสี่ยง 3) การจัดแหล่งสิ่งแวดลอมภายในและภายนอกของศูนย์และโรงเรียน (ต่อ)	5.1.1 ศูนย์พัฒนาเด็กเล็กจำนวนอย่างน้อย 1 แห่งมีการดำเนินการป้องกันการจมน้ำ ตามข้อ 5.1(1) - 5.1(3) ในช่องตัวชี้วัด - 5.1.3 ภาพถ่ายการดำเนินงานการป้องกันการจมน้ำในศูนย์พัฒนาเด็กเล็กทุกแห่งที่ดำเนินการ	5.1.1 ศูนย์พัฒนาเด็กเล็กอย่างน้อยร้อยละ 50ของจำนวนศูนย์พัฒนาเด็กเล็กที่มีอยู่ในพื้นที่หรือจำนวนไม่น้อยกว่า 3 แห่งมีการดำเนินการป้องกันการจมน้ำ ตามข้อ 5.1(1) - 5.1(3) 5.1.2 โรงเรียนอนุบาลส่วนของชั้นอนุบาลที่อยู่ในโรงเรียนทุกห้องจำนวนอย่างน้อยหนึ่งแห่งมีการดำเนินการป้องกันการจมน้ำตามข้อ 5.1(1)- 5.1(3) 5.1.3 ภาพถ่ายการดำเนินงานการป้องกันการจมน้ำในศูนย์พัฒนาเด็กเล็กและโรงเรียนอนุบาลส่วนของชั้นอนุบาลที่อยู่ในโรงเรียนทุกแห่งที่ดำเนินการ	5.1.1 ศูนย์พัฒนาเด็กเล็กทุกแห่งในพื้นที่ (ร้อยละ 100) หรือจำนวนไม่น้อยกว่า 5 แห่งมีการดำเนินการป้องกันการจมน้ำ ตามข้อ 5.1(1) - 5.1(3) ในช่องตัวชี้วัด 5.1.2 โรงเรียนอนุบาลส่วนของชั้นอนุบาลที่อยู่ในโรงเรียนทุกห้องจำนวนอย่างน้อยหนึ่งแห่งมีการดำเนินการป้องกันการจมน้ำตามข้อ 5.1(1)- 5.1(3) ในช่องตัวชี้วัด 5.1.3 ภาพถ่ายการดำเนินงานการป้องกันการจมน้ำในศูนย์พัฒนาเด็กเล็กและโรงเรียนอนุบาลส่วนของชั้นอนุบาลที่อยู่ในโรงเรียนทุกแห่งที่ดำเนินการ

2.2.6 องค์ประกอบด้านการเรียนรู้

ตัวชี้วัด	หลักฐาน		
	ระดับทองแดง	ระดับเงิน	ระดับทอง
6.1 การจัด/ผลักดัน/สนับสนุนให้มีการให้ความรู้เกี่ยวกับการป้องกันการจมน้ำแก่เด็ก/ประชาชนในสถานบริการซำซุหรือในชุมชนหรือในโรงเรียนโดยทุกแห่งต้องดำเนินการอย่างน้อยเดือนละ 1 ครั้ง ภายในปีที่กำหนด	6.1.1 สถานบริการสาธารณสุขหรือชุมชนหรือโรงเรียนจำนวนอย่างน้อย 3 แห่ง มีการให้ความรู้เกี่ยวกับการป้องกันการจมน้ำ (ทั้ง 3 แห่งมีการให้ความรู้ทุกเดือนและเดือนละครั้ง) อย่างน้อย 1 ครั้ง 3แห่ง x 12 ครั้ง= 36 ครั้ง	6.1.1 สถานบริการสาธารณสุขหรือชุมชนหรือโรงเรียนจำนวนอย่างน้อย 5 แห่ง มีการให้ความรู้เกี่ยวกับการป้องกันการจมน้ำ (ทั้ง 5 แห่งมีการให้ความรู้ทุกเดือนและเดือนละครั้ง) อย่างน้อย 1 ครั้ง 5แห่ง x 12 ครั้ง= 60 ครั้ง	6.1.1 สถานบริการสาธารณสุขหรือชุมชนหรือโรงเรียนจำนวนอย่างน้อย 3 แห่ง มีการให้ความรู้เกี่ยวกับการป้องกันการจมน้ำ (ทั้ง 3 แห่งมีการให้ความรู้ทุกเดือนและเดือนละครั้ง) อย่างน้อย 1 ครั้ง 30แห่ง x 12 ครั้ง= 120 ครั้ง
	6.1.2 ภาพถ่ายการให้ความรู้ในสถานบริการสาธารณสุขหรือในชุมชนหรือในโรงเรียนทุกแห่งที่ดำเนินการ	6.1.2 ภาพถ่ายการให้ความรู้ในสถานบริการสาธารณสุขหรือในชุมชนหรือในโรงเรียนทุกแห่งที่ดำเนินการ	6.1.2 ภาพถ่ายการให้ความรู้ในสถานบริการสาธารณสุขหรือในชุมชนหรือในโรงเรียนทุกแห่งที่ดำเนินการ
6.2 การจัดผลักดันสนับสนุนให้เด็กอายุศูนย์ถึงสองปีมีการใช้ซ็อกเด็กหรือมีพื้นที่เล่นที่ปลอดภัย (Playpen)	6.2.1 รายชื่อเด็กอายุศูนย์ถึงสองปีที่มีการใช้ซ็อกเด็กหรือมีพื้นที่เล่นที่ปลอดภัยจำนวนอย่างน้อยร้อยละ 30 ของจำนวนเด็กอายุศูนย์ถึงสองปีทั้งหมดที่อยู่ในพื้นที่ 6.2.2 ภาพถ่ายเด็กที่อยู่ในคอกกั้นเด็กหรืออยู่ในพื้นที่เล่นที่ปลอดภัยจำนวนอย่างน้อย 2 ภาพ	6.2.1 รายชื่อเด็กอายุศูนย์ถึงสองปีที่มีการใช้ซ็อกเด็กหรือมีพื้นที่เล่นที่ปลอดภัยจำนวนอย่างน้อยร้อยละ 40 ของจำนวนเด็กอายุศูนย์ถึงสองปีทั้งหมดที่อยู่ในพื้นที่ 6.2.2 ภาพถ่ายเด็กที่อยู่ในคอกกั้นเด็กหรืออยู่ในพื้นที่เล่นที่ปลอดภัยจำนวนอย่างน้อย 2 ภาพ	6.2.1 รายชื่อเด็กอายุศูนย์ถึงสองปีที่มีการใช้ซ็อกเด็กหรือมีพื้นที่เล่นที่ปลอดภัยจำนวนอย่างน้อยร้อยละ 50 ของจำนวนเด็กอายุศูนย์ถึงสองปีทั้งหมดที่อยู่ในพื้นที่ 6.2.2 ภาพถ่ายเด็กที่อยู่ในคอกกั้นเด็กหรืออยู่ในพื้นที่เล่นที่ปลอดภัยจำนวนอย่างน้อย 2 ภาพ

2.2.7 องค์ประกอบด้านการเรียนการสอนหลักสูตรว่ายน้ำเพื่อเอาชีวิตรอด

ตัวชี้วัด	หลักฐาน		
	ระดับทองแดง	ระดับเงิน	ระดับทอง
7.1 การจัด/ผลักดัน สนับสนุนให้เกิดการเรียน การสอนหลักสูตรว่ายน้ำ เพื่อเอาชีวิตรอดเพื่อให้มี วิทยากรในพื้นที่	7.1.1 รายชื่อผู้ที่ได้รับการ สอนเป็นเพื่อเป็นวิทยากร สอนหลักสูตรว่ายน้ำเพื่อ เอาชีวิตรอดจำนวนไม่น้อย กว่า 20 คน/ปี 7.1.2 ภาพถ่ายการเรียน การสอนหลักสูตรเพื่อเป็น วิทยากร	7.1.1 รายชื่อผู้ที่ได้รับการ สอนเป็นเพื่อเป็นวิทยากร สอนหลักสูตรว่ายน้ำเพื่อ เอาชีวิตรอดจำนวนไม่น้อย กว่า 20 คน/ปี 7.1.2 ภาพถ่ายการเรียน การสอนหลักสูตรเพื่อเป็น วิทยากร	7.1.1 รายชื่อผู้ที่ได้รับการ สอนเป็นเพื่อเป็นวิทยากร สอนหลักสูตรว่ายน้ำเพื่อ เอาชีวิตรอดจำนวนไม่น้อย กว่า 20 คน/ปี 7.1.2 ภาพถ่ายการเรียน การสอนหลักสูตรเพื่อเป็น วิทยากร
7.2 การจัด/ผลักดัน สนับสนุนให้เกิดการเรียน การสอนหลักสูตรว่ายน้ำ เพื่อเอาชีวิตรอดแก่เด็ก อายุ 6- 14 ปีต่อ ประชาชน	7.2.1 รายชื่อเด็ก/ ประชาชนที่ได้รับการเรียน หลักสูตรว่ายน้ำเพื่อเอา ชีวิตรอดจำนวนไม่น้อย กว่า 100 คน/ปี 7.2.2 ภาพถ่ายการเรียน การสอนหลักสูตรว่ายน้ำ เพื่อเอาชีวิตรอดของเด็ก/ ประชาชนกรณีไม่มีแหล่ง ว่ายน้ำสามารถฝึกในห้องเรียน ได้	7.2.1 รายชื่อเด็ก/ ประชาชนที่ได้รับการเรียน หลักสูตรว่ายน้ำเพื่อเอา ชีวิตรอดจำนวนไม่น้อย กว่า 400 คน/ปี 7.2.2 ภาพถ่ายการเรียน การสอนหลักสูตรว่ายน้ำ เพื่อเอาชีวิตรอดของเด็ก ประชาชนทุกคนต้องได้ฝึก ปฏิบัติในแหล่งน้ำ	7.2.1 รายชื่อเด็ก/ ประชาชนที่ได้รับการเรียน หลักสูตรว่ายน้ำเพื่อเอา ชีวิตรอดจำนวนไม่น้อย กว่า 900 คน/ปี 7.2.2 ภาพถ่ายการเรียน การสอนหลักสูตรว่ายน้ำ เพื่อเอาชีวิตรอดของเด็ก ประชาชนทุกคนต้องได้ฝึก ปฏิบัติในแหล่งน้ำ

2.2.8 การสอนฝึกปฏิบัติการช่วยฟื้นคืนชีพ (CPR)

ตัวชี้วัด	หลักฐาน		
	ระดับทองแดง	ระดับเงิน	ระดับทอง
8.1 การจัดหลักด้าน สนับสนุนให้แก่คนใน ชุมชนได้ฝึกปฏิบัติการใช้ ฟื้นคืนชีพ CPR	8.1.1 รายชื่อคนในชุมชน หรือเด็กที่ได้ฝึก ปฏิบัติการช่วยคืนชีพ CPR จำนวนอย่างน้อย 20 คนต่อปี	8.1.1 รายชื่อคนในชุมชน หรือเด็กที่ได้ฝึก ปฏิบัติการช่วยคืนชีพ CPR จำนวนอย่างน้อย 50 คนต่อปี	8.1.1 รายชื่อคนในชุมชน หรือเด็กที่ได้ฝึก ปฏิบัติการช่วยคืนชีพ CPR จำนวนอย่างน้อย 80 คนต่อปี

ตัวชี้วัด	หลักฐาน		
	ระดับทองแดง	ระดับเงิน	ระดับทอง
	8.1.2 ภาพถ่ายการเรียนการสอนฝึกปฏิบัติการช่วยฟื้นคืนชีพ CPR	8.1.2 ภาพถ่ายการเรียนการสอนฝึกปฏิบัติการช่วยฟื้นคืนชีพ CPR	8.1.2 ภาพถ่ายการเรียนการสอนฝึกปฏิบัติการช่วยฟื้นคืนชีพ CPR

2.2.9 องค์ประกอบด้านการสื่อสารประชาสัมพันธ์

ตัวชี้วัด	หลักฐาน		
	ระดับทองแดง	ระดับเงิน	ระดับทอง
9.1 การจัด/ผลักดัน/สนับสนุนให้มีกิจกรรมรณรงค์ป้องกันการจมน้ำ	-	9.1.1 ภาพถ่ายกิจกรรมรณรงค์ป้องกันการจมน้ำจำนวนปีละ 1 ครั้ง	9.1.1 ภาพถ่ายกิจกรรมรณรงค์ป้องกันการจมน้ำจำนวนปีละ 1 ครั้ง
9.2 การสื่อสารประชาสัมพันธ์ผ่านช่องทางต่างๆ ในวงกว้าง เช่นทีวีวิทยุหนังสือพิมพ์ หอกระจายข่าวรถกระจายเสียง	9.2.1 ภาพถ่ายกิจกรรม/คลิปเสียงรายการวิทยุ/คลิปวิดีโอรายการทีวี/สปอร์ตวิทยุ/สปอทดทีวี หนังสือพิมพ์อื่นๆ ที่เกี่ยวกับการสื่อสารประชาสัมพันธ์จำนวนอย่างน้อย 3 ครั้ง/ปี หรือ ทุกๆ 4 เดือน	9.2.1 ภาพถ่ายกิจกรรม/คลิปเสียงรายการวิทยุ/คลิปวิดีโอรายการทีวี/สปอร์ตวิทยุ/สปอทดทีวี หนังสือพิมพ์อื่นๆ ที่เกี่ยวกับการสื่อสารประชาสัมพันธ์จำนวนอย่างน้อยทุก 2 เดือน (เดือนเว้นเดือน) 9.2.2 แผนการประชาสัมพันธ์	9.2.1 ภาพถ่ายกิจกรรม/คลิปเสียงรายการวิทยุ/คลิปวิดีโอรายการทีวี/สปอร์ตวิทยุ/สปอทดทีวี หนังสือพิมพ์อื่นๆ ที่เกี่ยวกับการสื่อสารประชาสัมพันธ์จำนวนอย่างน้อยทุกเดือน 9.2.2 แผนการประชาสัมพันธ์

2.2.10 องค์ประกอบด้านการศึกษาวิจัย หรือติดตามประเมินผล

ตัวชี้วัด	หลักฐาน		
	ระดับทองแดง	ระดับเงิน	ระดับทอง
10.1 การศึกษาวิจัยหรือติดตามประเมินผลในมาตรการที่ดำเนินงานในพื้นที่	-	10. 1.1 ผลการศึกษาวิจัยหรือผลการติดตามประเมินผลในมาตรการที่ดำเนินงานในพื้นที่จำนวนอย่างน้อย 1 เรื่องโดยอย่างน้อยต้องมี	10. 1.1 ผลการศึกษาวิจัยหรือผลการติดตามประเมินผลในมาตรการที่ดำเนินงานในพื้นที่จำนวนอย่างน้อย 1 เรื่องโดยอย่างน้อยต้องมี

ตัวชี้วัด	หลักฐาน		
	ระดับทองแดง	ระดับเงิน	ระดับทอง
		1) เนื้อหาบรรยายและข้อเสนอแนะที่นำไปสู่การพัฒนางาน 2) มีการนำเสนอผลการศึกษาที่ได้คืนให้แก่หน่วยงานหรือผู้ที่เกี่ยวข้องเพื่อนำไปใช้ประโยชน์	1) เนื้อหาบรรยายและข้อเสนอแนะที่นำไปสู่การพัฒนางาน 2) มีการนำเสนอผลการศึกษาที่ได้คืนให้แก่หน่วยงานหรือผู้ที่เกี่ยวข้องเพื่อนำไปใช้ประโยชน์

2.3 การวิจัยเชิงปฏิบัติการ (Action Research)

เคมมิส และแมกทากาด (Kemmis, S' and McTaggart, 1990) ได้เสนอขั้นตอนของการวิจัยเชิงปฏิบัติการแบบมีส่วนร่วมแบบ PAR ซึ่งเป็นกระบวนการปฏิบัติการอย่างมีระบบ โดยผู้วิจัยและผู้เกี่ยวข้องมีส่วนร่วมในการปฏิบัติการและวิเคราะห์วิจารณ์ผลการปฏิบัติเป็นวงจรแบบเกลียววน 4 ขั้นตอน (ยาใจ พงษ์บริบูรณ์, 2537) โดยมีรายละเอียดดังนี้

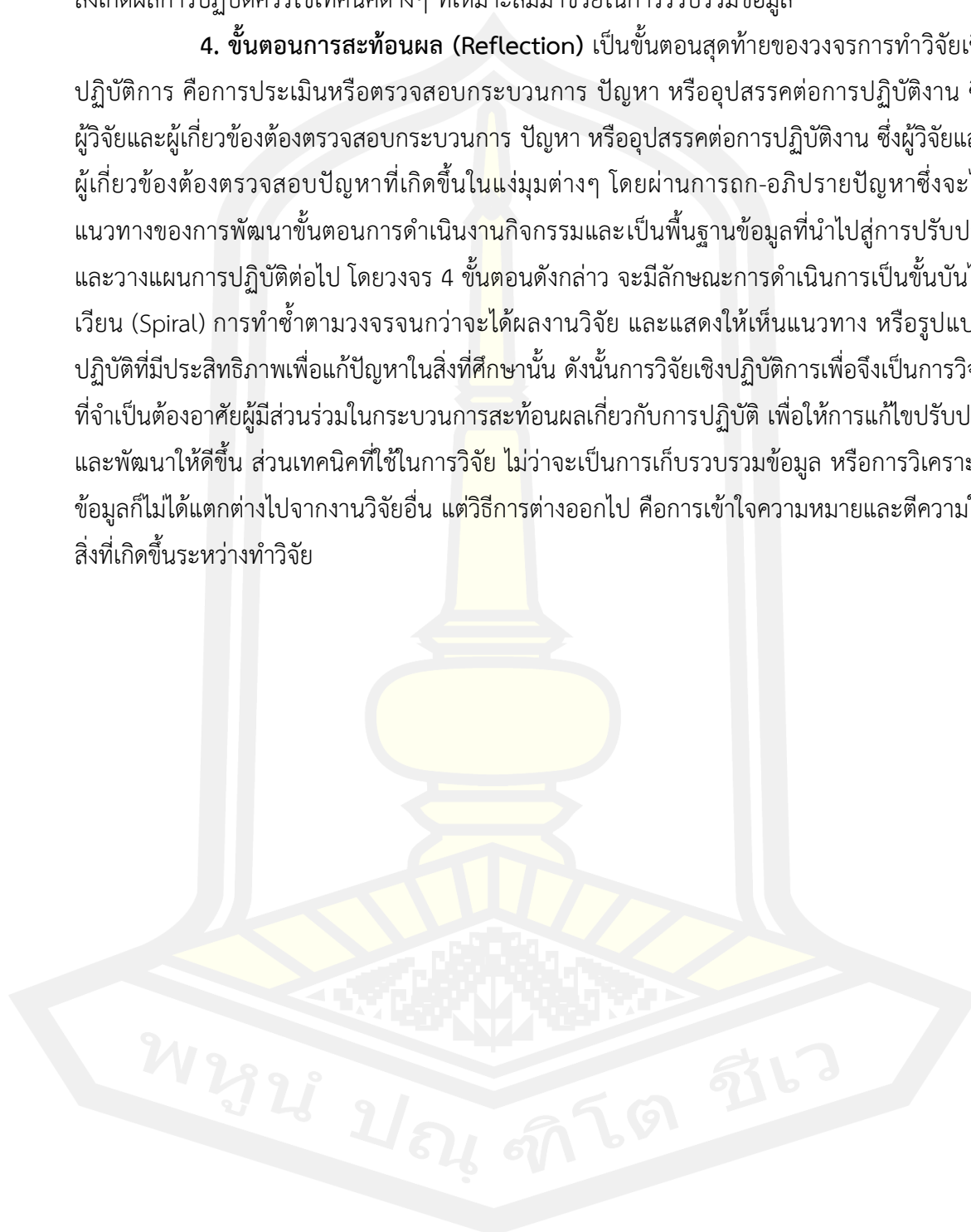
1. ขั้นวางแผน (Planning) เริ่มต้นด้วยการสำรวจปัญหาที่ต้องการให้มีการแก้ไข นักวิจัยและผู้เกี่ยวข้องร่วมกันวางแผนด้วยกัน สำรวจสภาพการณ์ของปัญหาว่าปัญหาต้องแก้ไขคืออะไร ปัญหานั้นเกี่ยวข้องกับอะไรบ้าง วิธีแก้ไขต้องปฏิบัติอย่างไร การแก้ไขต้องมีการแก้ไขในเรื่องใดบ้าง วิเคราะห์สภาพการณ์ปัญหา เพื่อเป็นแนวทางในการหาโครงสร้างของปัญหาอย่างมีระบบ ทบทวนแง่มุมปัญหาถกปัญหาอย่างกว้างขวางกับผู้ร่วมวิจัยหรือผู้ที่เกี่ยวข้องซึ่งจะทำให้เห็นปัญหาอย่างชัดเจน

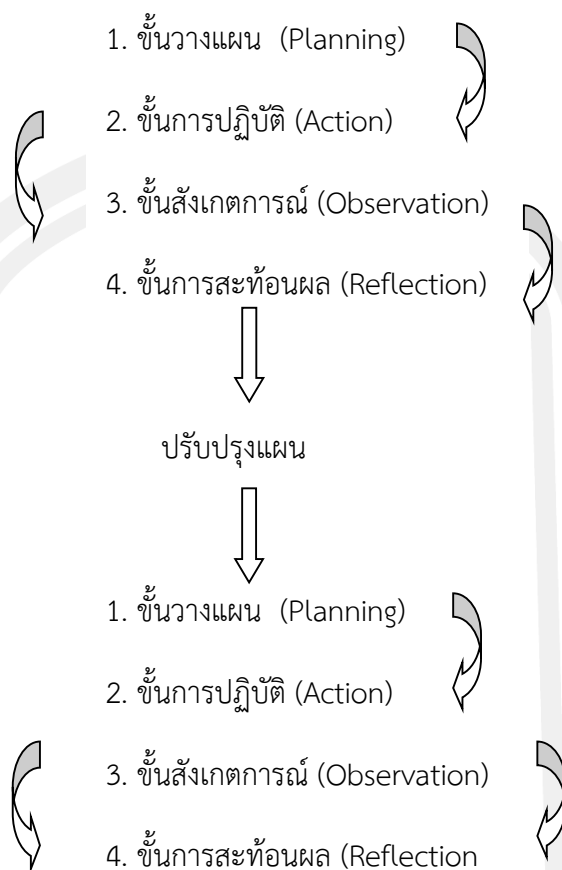
2. ขั้นการปฏิบัติ (Action) เป็นการกำหนดแนวคิดที่กำหนดเป็นกิจกรรมในขั้นวางแผนมาดำเนินการเมื่อลงมือปฏิบัติต้องใช้การวิเคราะห์วิจารณ์ประกอบไปด้วยการรับฟังจากผู้เกี่ยวข้อง ซึ่งจากการปฏิบัติจะเป็นข้อมูลย้อนกลับว่า แผนที่วางไว้อย่างดีนั้นปฏิบัติได้ดีมากน้อยเพียงใดมีอุปสรรคอย่างไรบ้างในการปฏิบัติ ดังนั้นแผนงานที่กำหนดไว้อาจจะยืดหยุ่นได้โดยใจต้องใช้อภิปรายและตัดสินใจที่เหมาะสม และมุ่งปฏิบัติเพื่อให้เกิดการเปลี่ยนแปลงตามขั้นตอนที่วางไว้

3. ขั้นสังเกตการณ์ (Observation) ขณะที่การวิจัยดำเนินกิจกรรมตามขั้นตอนที่วางไว้ต้องมีการสังเกตการณ์ควบคู่ไปด้วย พร้อมจดบันทึกเหตุการณ์ที่เกิดขึ้นทั้งหมด ที่คาดหวังและไม่คาดหวังโดยสิ่งที่สังเกตก็คือกระบวนการปฏิบัติการ (The action process) และผลของการปฏิบัติงาน (The effects of action) การสังเกตนี้จะรวมถึงการรวบรวมผลการปฏิบัติที่เห็นด้วยตา การได้ฟัง

การได้ใช้เครื่องมือ เซาว์ แบบทดสอบ เป็นต้น ขณะที่การปฏิบัติการวิจัยกำลังดำเนินการควบคู่กับการสังเกตผลการปฏิบัติควรใช้เทคนิคต่างๆ ที่เหมาะสมมาช่วยในการรวบรวมข้อมูล

4. ขั้นตอนการสะท้อนผล (Reflection) เป็นขั้นตอนสุดท้ายของวงจรการทำวิจัยเชิงปฏิบัติการ คือการประเมินหรือตรวจสอบกระบวนการ ปัญหา หรืออุปสรรคต่อการปฏิบัติงาน ซึ่งผู้วิจัยและผู้เกี่ยวข้องต้องตรวจสอบกระบวนการ ปัญหา หรืออุปสรรคต่อการปฏิบัติงาน ซึ่งผู้วิจัยและผู้เกี่ยวข้องต้องตรวจสอบปัญหาที่เกิดขึ้นในแง่มุมต่างๆ โดยผ่านการถก-อภิปรายปัญหาซึ่งจะได้แนวทางของการพัฒนาขั้นตอนการดำเนินงานกิจกรรมและเป็นพื้นฐานข้อมูลนำไปสู่การปรับปรุงและวางแผนการปฏิบัติต่อไป โดยวงจร 4 ขั้นตอนดังกล่าว จะมีลักษณะการดำเนินการเป็นขั้นบันไดเวียน (Spiral) การทำซ้ำตามวงจรจนกว่าจะได้ผลงานวิจัย และแสดงให้เห็นแนวทาง หรือรูปแบบปฏิบัติที่มีประสิทธิภาพเพื่อแก้ปัญหาในสิ่งที่ศึกษานั้น ดังนั้นการวิจัยเชิงปฏิบัติการเพื่อจึงเป็นการวิจัยที่จำเป็นต้องอาศัยผู้มีส่วนร่วมในกระบวนการสะท้อนผลเกี่ยวกับการปฏิบัติ เพื่อให้การแก้ไขปรับปรุงและพัฒนาให้ดีขึ้น ส่วนเทคนิคที่ใช้ในการวิจัย ไม่ว่าจะเป็นการเก็บรวบรวมข้อมูล หรือการวิเคราะห์ข้อมูลก็ไม่ได้แตกต่างไปจากงานวิจัยอื่น แต่วิธีการต่างออกไป คือการเข้าใจความหมายและตีความในสิ่งที่เกิดขึ้นระหว่างทำวิจัย

ภาพประกอบที่ 1 ขั้นตอนการทำวิจัยแบบ PAOR

จากแนวคิดดังกล่าวผู้วิจัยสรุปว่า การวิจัยเชิงปฏิบัติการแบบมีส่วนร่วม (Participatory action research) หรือเรียกย่อๆ ว่า PAR หมายถึง การศึกษาวิจัยปรากฏการณ์ทางสังคมเพื่อแก้ปัญหาของกลุ่มผู้ปฏิบัติงานร่วมกันอย่างน้อย 3 ฝ่าย ฝ่ายแรกคือกลุ่มผู้ที่อยู่กับปัญหา ได้แก่ แกนนำชุมชน และชาวบ้าน ฝ่ายที่สอง นักพัฒนาที่มีภารกิจในชุมชน ทั้งภาครัฐและเอกชน ฝ่ายที่สาม นักวิชาการหรือนักวิจัย โดยมีขั้นตอนการปฏิบัติ 4 ขั้นตอน คือ วางแผน ปฏิบัติตามแผน สังเกตและสะท้อนผล และนำผลสะท้อนมาพัฒนางานที่ปฏิบัติ

2.4 แนวคิดทฤษฎีด้านกระบวนการมีส่วนร่วม

ยุคของการเปลี่ยนแปลงจากประชาธิปไตยแบบตัวแทน เป็นประชาธิปไตยแบบมีส่วนร่วม การทำงานแบบมีส่วนร่วมนั้นไม่ว่าจะเป็นระดับครอบครัว ระดับโรงเรียน ระดับชุมชน ระดับองค์กร หรือระดับประเทศนั้นล้วนมีความสำคัญอย่างยิ่งในกระบวนการทัศน์ปัจจุบัน เพราะจะช่วยให้ผู้มีส่วนร่วม เกิดความรู้สึกความเป็นเจ้าของ (Ownership) และจะทำให้ผู้มีส่วนร่วมหรือผู้มีส่วนได้ส่วนเสียนั้น ยินยอมปฏิบัติตาม (Compliance) และรวมถึงตกลงยอมรับ (Commitment) ได้อย่างสมัครใจ เต็มใจ และสบายใจ ได้มีการดำเนินการแก้ปัญหาความไม่เรียบร้อยในห้องเรียนโดยกระบวนการมีส่วนร่วม (วันชัย วัฒนศัพท์, 2546) แต่อย่างไรก็ตาม การเข้ามามีส่วนร่วมนั้น จำเป็นจะต้องมีขั้นตอนเสียก่อน โดยคนจะเข้าร่วมในกิจกรรมทุกอย่าง อย่างน้อยต้องมีพื้นฐานความคิดในเรื่องของการมีส่วนร่วมอยู่ภายในใจ ไม่น่ามากนัก ทั้งนี้ หลักการพื้นฐานของการมีส่วนร่วมจะรวมถึงการให้ความสำคัญต่อมนุษย์ไม่น้อยไปกว่าเทคโนโลยี และควรคิดว่ามนุษย์ทุกคนต่างมีความคิดและมีศักดิ์ศรีเท่าเทียมกันมาตั้งแต่เกิด มีภูมิปัญญาที่สอดคล้องกับวิถีชีวิต ความเป็นอยู่ของตนในระดับหนึ่ง มีความสามารถพัฒนาชีวิต ให้ดีได้ถ้าได้รับโอกาสที่จะร่วมคิด ร่วมเข้าใจ และร่วมจัดการเทคโนโลยีอย่างเหมาะสม (นรินทร์ชัย พัฒนพงศา, 2546) ดังนั้น ก่อนอื่นจะต้องรับรู้ถึงเนื้อหาสาระ จะขอกล่าวถึงความหมายของคำว่า “การมีส่วนร่วม” เป็นปฐมบท เพื่อเป็นการปูพื้นฐานในการทำความเข้าใจในลำดับหัวข้ออื่นๆ ต่อไป

2.4.1 ความหมายการมีส่วนร่วม สำหรับความหมายของการมีส่วนร่วม มีนักวิชาการทั้งชาวไทย และชาวต่างประเทศที่มีความรู้ ความสามารถ และทำวิจัย แต่งตำรา เกี่ยวกับเรื่องนี้นานาน ได้ให้ความหมายของการมีส่วนร่วม ดังรายละเอียด ดังนี้

Arnstien (1996) การมีส่วนร่วม หมายถึง การเข้าไปมีส่วนร่วมโดยไม่มีบทบาทอะไรเลย ย่อมไม่ได้ผลการมีส่วนร่วมที่มีคุณภาพนั้น ผู้เข้าร่วมจะต้องรู้จักใช้อำนาจและสามารถควบคุมกิจกรรมนั้นได้จึงจะทำให้เกิดผลอย่างมีประสิทธิภาพ

Berkley (1975) การมีส่วนร่วม หมายถึง การที่ผู้นำเปิดโอกาสให้ผู้ตามทุกคนเข้ามามีส่วนร่วมตัดสินใจในการทำงานเท่าที่จะสามารถกระทำได้

William Erwin (1976) การมีส่วนร่วม หมายถึง กระบวนการให้ประชาชนเข้ามามีส่วนเกี่ยวข้องในการดำเนินงานพัฒนา ร่วมคิด ร่วมตัดสินใจ แก้ปัญหาของตนเอง

Cohen & Uphoff (1981) การมีส่วนร่วม หมายถึง สมาชิกของชุมชนต้องเข้ามามีส่วนเกี่ยวข้องใน 4 มิติ ได้แก่ 1) การมีส่วนร่วมการตัดสินใจว่าควรทำอะไรและทำอย่างไร 2) การมีส่วนร่วมเสียสละในการพัฒนา รวมทั้งลงมือปฏิบัติตามที่ได้ตัดสินใจ 3) การมีส่วนร่วมในการแบ่งปันผลประโยชน์ที่เกิดขึ้นจากการดำเนินงาน 4) การมีส่วนร่วมในการประเมินผลโครงการ

United Nations (1981) การมีส่วนร่วม หมายถึง การเข้าร่วมอย่างกระตือรือร้นและมีพลังของประชาชนในด้านต่างๆ ได้แก่ ในการตัดสินใจเพื่อกำหนดเป้าหมายของสังคมและการจัดสรรทรัพยากรเพื่อให้บรรลุเป้าหมาย และปฏิบัติตามแผนการหรือโครงการต่างๆ ด้วยความเต็มใจ

Putti (1987) การมีส่วนร่วม หมายถึง พื้นฐานของกิจกรรมต่างๆ ที่จะส่งผลให้การบริหารจัดการมีลักษณะกว้าง ซึ่งเป็นทางหนึ่งที่จะทำให้การมีส่วนร่วมขยายไปสู่การปฏิบัติงานในระดับล่างขององค์การ

นิคม ผัดแสน (2540) การมีส่วนร่วม หมายถึง การที่ประชาชนได้คิดค้นแนวทางขึ้นเอง เป็นผู้กำหนดการตัดสินใจ คิดค้นปัญหา และการดำเนินการในขั้นตอนต่างๆ เช่น แสดงความคิดเห็น เสนอแนะ และสนับสนุนกิจกรรมต่างๆ

อุทัย บุญประเสริฐ (2542) การมีส่วนร่วม หมายถึง การเปิดโอกาสให้สมาชิกของชุมชนและประชาชนเข้ามามีส่วนร่วมตัดสินใจในกิจกรรมใดๆ ให้ความช่วยเหลือและมีอิทธิพลต่อการดำเนินกิจกรรมที่มีผลกระทบต่อประชาชน

พีระ พรนวม (2544) การมีส่วนร่วม หมายถึง เป็นการกระจายอำนาจให้ประชาชนได้มีโอกาสเข้ามามีส่วนร่วมในการพิจารณาปัญหาความต้องการร่วมกัน ในการตัดสินใจร่วมกัน วางแผนดำเนินงานหรือแก้ไขปัญหาาร่วมกัน ดำเนินการหรือปฏิบัติงานร่วมกัน ตลอดจนรับรู้ผลดี เสีย จนเกิดความภาคภูมิใจร่วมกัน

สมยศ นาวิการ (2545) การมีส่วนร่วมหมายถึงกระบวนการของการให้ผู้ได้บังคับบัญชาได้มีส่วนเกี่ยวข้องในกระบวนการตัดสินใจ (Participative Management) เน้นการมีส่วนเกี่ยวข้องอย่างแท้จริงของบุคคล PM ใช้ความคิดสร้างสรรค์ และความเชี่ยวชาญของพวกเขาในการแก้ปัญหาของการบริหาร

นรินทร์ชัย พัฒนพงศา (2546) การมีส่วนร่วม หมายถึง การที่ฝ่ายหนึ่งฝ่ายใดที่ไม่เคยได้เข้าร่วมในกิจกรรมต่างๆ หรือเข้าร่วมการตัดสินใจหรือเคยเล็กน้อยได้เข้าร่วมด้วยมากขึ้น เป็นไปอย่างมีอิสรภาพ เสมอภาค มิใช่เพียงมีส่วนร่วมอย่างผิวเผินแต่เข้าร่วมด้วยแท้จริงยิ่งขึ้น

จิราภรณ์ ศรีคำ (2547) การมีส่วนร่วม หมายถึง การที่บุคคลที่มีความสนใจหรือมีส่วนเกี่ยวข้องในเรื่องเดียวกันเข้ามาร่วมกัน เพื่อปฏิบัติการกิจ ไม่ว่าจะเป็นการวางแผน การดำเนินงาน การรับทราบผลการดำเนินงาน การติดตามประเมินผล หรือร่วมกันทำกิจกรรมต่างๆ เพื่อบรรลุเป้าหมายตามที่ได้ตกลงกันไว้

จินตนา สุขจรรย์ (2549) การมีส่วนร่วม หมายถึง กระบวนการดำเนินงานรวมพลังประชาชนกับองค์กรของรัฐหรือองค์กรเอกชนเพื่อประโยชน์ในการพัฒนาหรือแก้ปัญหาของชุมชน โดยให้สมาชิกเข้ามาร่วมวางแผน ปฏิบัติและประเมินงาน เพื่อแก้ปัญหาของชุมชน

ทรงวุฒิ เรื่องวาทศิลป์ (2550) การมีส่วนร่วม หมายถึง การเปิดโอกาสให้ประชาชนทุกภาคส่วนที่เกี่ยวข้องเข้ามามีบทบาทร่วมในกิจกรรมทุกประการตามกำลังความสามารถของสมาชิกไม่ว่าจะเป็นการตัดสินใจ การดำเนินกิจกรรม การติดตามตรวจสอบ และการประเมินผลร่วมกัน นำผลที่ได้มาปรับปรุงแก้ไขพัฒนางานในกลุ่มให้มีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น

สัญญา เคนาภูมิ (2551) การมีส่วนร่วม หมายถึง การที่สมาชิกได้มีโอกาสร่วมคิด ร่วมตัดสินใจ ร่วมวางแผน ร่วมปฏิบัติตามโครงการ ร่วมติดตามประเมินผลเพื่อให้บรรลุเป้าหมายที่พึงประสงค์ ทั้งนี้ การมีส่วนร่วมจะต้องมาจากความสมัครใจ พึงพอใจ และได้รับผลประโยชน์ที่เกิดจากชุมชนโดยส่วนรวมร่วมกัน

เมตต์ เมตต์การุณจิต (2553) การมีส่วนร่วม หมายถึง การเปิดโอกาสให้บุคคลหรือกลุ่มบุคคลเข้ามามีส่วนร่วมในกิจกรรม ไม่ว่าจะเป็ทางตรงหรือทางอ้อม ในลักษณะของการร่วมรับรู้ ร่วมคิด ร่วมทำ ร่วมตัดสินใจ ร่วมติดตามผล

โดยสรุป การมีส่วนร่วม หมายถึง การเปิดโอกาสให้ประชาชนทุกภาคส่วนร่วมมือกัน การตัดสินใจ การดำเนินกิจกรรม การติดตามตรวจสอบ และการประเมินผลร่วมกันเป็นไปอย่างมีอิสรภาพ เสมอภาคนำผลที่ได้มาปรับปรุงแก้ไขพัฒนางานเพื่อพัฒนาหรือใช้ความคิดสร้างสรรค์ และความเชี่ยวชาญของแต่ละคนในการแก้ปัญหาของชุมชนและพัฒนางานในกลุ่มให้มีความโปร่งใสและให้มีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น

2.4.2 กระบวนการมีส่วนร่วม เมื่อก้าวถึงกระบวนการมีส่วนร่วมของประชาชนแล้วจะต้องนึกถึงกระบวนการที่จะให้ประชาชนได้เข้ามามีบทบาทในทุกขั้นตอนของการมีส่วนร่วม เพราะอย่างน้อยที่สุดประชาชนจะต้องได้รับรู้ขั้นตอนการดำเนินการต่างๆ ไม่ว่าจะเป็ขั้นตอนการตัดสินใจ ขั้นตอนการดำเนินงาน และขั้นตอนในการประเมินผลงาน เพื่อให้รับรู้ถึงความเป็นไปในกิจกรรมสาธารณะต่างๆ ซึ่งมีผลกระทบต่อประชาชนทั้งทางตรงและทางอ้อม ดังนั้น กระบวนการมีส่วนร่วมของประชาชน มีนักวิชาการที่ได้ทำการวิจัย ได้กล่าวถึงกระบวนการมีส่วนร่วมตามประเด็นสำคัญต่างๆ เช่น

ถวิลวดี บุรีกุล (2543) ได้กล่าวถึงกระบวนการมีส่วนร่วมที่นำมาประมวลเป็นระดับไว้ได้อย่างน่าสนใจ โดยถวิลวดี ได้ทำวิจัยเรื่องประชาธิปไตยแบบมีส่วนร่วม และได้ข้อสรุปถึงกระบวนการมีส่วนร่วม ควรจะมีลำดับขั้นประกอบไปด้วย การให้ข้อมูล การเปิดรับความคิดเห็นของประชาชน การปรึกษาหารือการวางแผนร่วมกัน การร่วมปฏิบัติและการควบคุมติดตามโดยประชาชน โดยเป็นการเริ่มจากการสื่อสารทางเดียว ซึ่งเป็นการให้ข้อมูลแต่เพียงอย่างเดียวไปจนถึงสื่อสารสองทางที่เป็น การปรึกษาหารือ ร่วมคิด ร่วมวางแผน และเมื่อสื่อสารกันเข้าใจตรงกันแล้ว จึงเป็นการร่วมทำ และในที่สุดเป็นการร่วมติดตามควบคุม ซึ่งนับเป็นขั้นตอนของการมีส่วนร่วมสูงสุด

อภิญา กังสนารักษ์ (2544) ได้นำเสนอกระบวนการมีส่วนร่วมของชุมชนว่า ชุมชนต้องมีส่วนร่วมใน 4 ขั้นตอน ได้แก่ 1) การมีส่วนร่วมในการริเริ่มโครงการ ร่วมค้นหาปัญหาและสาเหตุของปัญหาภายในชุมชน ร่วมตัดสินใจกำหนดความต้องการและร่วมลำดับความสำคัญของความต้องการ 2) การมีส่วนร่วมในขั้นการวางแผน กำหนดวัตถุประสงค์วิธีการแนวทางการดำเนินงาน รวมถึงทรัพยากรและแหล่งวิทยาการที่จะใช้ในโครงการ 3) การมีส่วนร่วมในขั้นตอนการดำเนินโครงการ ทำประโยชน์ให้แก่โครงการ โดยร่วมช่วยเหลือด้านทุนทรัพย์ วัสดุอุปกรณ์และแรงงาน 4) การมีส่วนร่วมในการประเมินผลโครงการ เพื่อให้รู้ว่าผลจากการดำเนินงานบรรลุวัตถุประสงค์ที่กำหนดไว้หรือไม่ โดยสามารถกำหนดการประเมินผลเป็นระยะต่อเนื่องหรือประเมินผลรวมทั้งโครงการในคราวเดียวกันก็ได้

ประพันธ์ สร้อยเพชร (2547) ได้กล่าวว่า การมีส่วนร่วมที่แท้จริงน่าจะประกอบด้วย 4 ขั้นตอนหลัก คือ 1) การค้นหาปัญหา และสาเหตุ 2) การวางแผนดำเนินกิจกรรม 3) การลงทุนและการปฏิบัติงาน 4) การติดตามและประเมินผล ในขณะเดียวกัน สำนักงานปลัดกระทรวงเกษตรและสหกรณ์ (2548) ได้ชี้ให้เห็นถึงประเด็นสำคัญของกระบวนการมีส่วนร่วมที่มีความลึกซึ้งไปอีก ได้แก่ 1) การตัดสินใจและผลกระทบที่สำคัญ 2) การตัดสินใจจะมีผลกระทบต่อบางคนมากกว่าคนอื่น 3) การตัดสินใจจะมีผลกระทบต่อผลประโยชน์ของบางคนหรือกลุ่มคนที่มีอยู่เดิม 4) การตัดสินใจที่เกี่ยวข้องกับเรื่องที่มีความขัดแย้งอยู่ก่อนแล้ว 5) ความจำเป็นเพื่อให้มีการสนับสนุนต่อผลการตัดสินใจ ส่วน อคิน รพีพัฒน์ (2547) ได้แบ่งขั้นตอนการมีส่วนร่วมออกเป็น 4 ขั้นตอน คือ 1) การกำหนดปัญหาสาเหตุของปัญหา ตลอดจนแนวทางแก้ไข 2) การตัดสินใจเลือกแนวทางและวางแผนพัฒนา แก้ไขปัญหา 3) การปฏิบัติงานในกิจกรรมการพัฒนาตามแผน 4) การประเมินผลงานกิจกรรมการพัฒนา

งานวิจัยของ ทรงวุฒิ เรื่องวาทศิลป์ (2550) ได้ทำวิจัยเรื่องการมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษา ได้ใช้หลักการที่อิงไปในแนวทางของนโยบาย และได้พบว่า แท้จริงแล้วกระบวนการมีส่วนร่วมมีลักษณะที่คล้ายกับการกำหนดนโยบาย เพราะท้ายที่สุดของการกำหนดนโยบาย คือ การตัดสินใจและการตัดสินใจนี้เอง จึงเป็นเหตุเบื้องต้นของการกำหนดนโยบาย และเป็นการเปิดโอกาสให้ประชาชนได้เข้ามาแสดงความคิดเห็นเสมือนหนึ่งเป็นการขัดเกลานโยบายให้มีความเหมาะสมกับความต้องการของประชาชน ตามแนวคิดของ ทรงวุฒิ เรื่องวาทศิลป์แล้ว กระบวนการการมีส่วนร่วม น่าจะเริ่มจาก 1) การมีส่วนร่วมในการตัดสินใจ 2) การมีส่วนร่วมในการดำเนินกิจกรรม 3) การมีส่วนร่วมในการติดตามตรวจสอบการประเมินผล ในขณะที่ เมตต์ เมตต์การุณจิต (2553) ได้กล่าวถึงกระบวนการการมีส่วนร่วมของประชาชน โดยที่มีความสอดคล้องกับ ทรงวุฒิ เรื่องวาทศิลป์ แต่ได้เพิ่มบางประเด็นที่เห็นว่า ยังมีข้อบกพร่องและอาจจะเสริมประเด็นดังกล่าวให้มีความชัดเจนขึ้น โดยเริ่มจาก 1) การมีส่วนร่วมในการค้นหาสาเหตุ และความต้องการ 2) มีส่วนร่วมในการวางแผน 3) มีส่วนร่วมในการตัดสินใจ 4) มีส่วนร่วมในการปฏิบัติการ 5) มีส่วนร่วมในการติดตามประเมินผล 6) มีส่วนร่วมในการเผยแพร่ประชาสัมพันธ์

แต่อย่างไรก็ตาม แนวคิดของ ทรงวุฒิ เรื่องวาทศิลป์ และเมตต์ เมตต์การุณจิต ยังคงมีลักษณะในเชิงแคบ หากแต่ ยูวัฒน์ วุฒิเมธี (2526) ได้ให้ความเห็นในกระบวนการมีส่วนร่วมที่ลึกหรือเป็นการต่อเติมประเด็นสำคัญในกระบวนการมีส่วนร่วมมากกว่า ซึ่งยูวัฒน์ วุฒิเมธี นี้ ได้เน้นกระบวนการมีส่วนร่วมไปในทางของการพัฒนาชุมชน โดยการบูรณาการแนวทางที่เป็นนโยบายเข้ากับการพัฒนา จึงสะท้อนแนวคิดในเชิงสังคมมากกว่า ตามแนวคิดของเขาแล้ว กระบวนการมีส่วนร่วมจะต้องเริ่มจาก 1) การมีส่วนร่วมในการรับรู้ข้อมูลข่าวสาร 2) การมีส่วนร่วมในการคิด 3) การมีส่วนร่วมในการตัดสินใจ 4) การมีส่วนร่วมในการวางแผนและดำเนินการ 5) การมีส่วนร่วมในการประเมินผล 6) การมีส่วนร่วมในการรับผลประโยชน์ สอดคล้องกับแนวคิดของ

วรรณศิลป์ พิรพันธุ์ (2553) ได้กล่าวถึง กระบวนการมีส่วนร่วมในการวางแผนของประชาชนประกอบไปด้วย 1)การรับรู้ข้อมูลข่าวสาร 2) การให้ความเห็น 3) การประชุมรับฟังความเห็น 4) การร่วมตัดสินใจ 5) การทำงานร่วมกัน

จากแนวคิดกระบวนการมีส่วนร่วมที่นักวิชาการทั้งหลายได้ให้ทรรศนะไว้ในเบื้องต้นที่กล่าวมา มีความหลากหลายในประเด็นมากพอสมควร แต่อย่างไรก็ตาม หากนำมาประมวลให้เป็นลักษณะที่เป็นระบบตามแนวคิดของ Cohen & Uphoff (1980) จะเห็นว่า มีความเป็นระบบในเรื่องของประเด็นสำคัญ โดยเขาได้มีการนำเอากระบวนการมีส่วนร่วมจากนักวิชาการทั้งหลายมาประมวลเป็นแนวคิดหลัก และได้จำแนก รูปแบบกระบวนการมีส่วนร่วม ดังนี้

ขั้นที่ 1 การมีส่วนร่วมในการตัดสินใจ (Decision Making) ในกระบวนการของการตัดสินใจนั้น ประการแรกสุดที่ต้องกระทำ คือ การกำหนดความต้องการและการจัดลำดับความสำคัญ ต่อจากนั้นก็เลือกนโยบายและประชาชนที่เกี่ยวข้อง การตัดสินใจนี้เป็นกระบวนการต่อเนื่องที่ต้องดำเนินการไปเรื่อยๆ ตั้งแต่การตัดสินใจในช่วงเริ่มต้น การตัดสินใจในช่วงดำเนินการวางแผน และการตัดสินใจในช่วงการปฏิบัติตามแผนที่วางไว้

ขั้นที่ 2 การมีส่วนร่วมในการดำเนินงาน (Implementation) ในส่วนที่เป็นองค์ประกอบของการดำเนินงานโครงการนั้นได้มาจากคำถามว่าใครจะทำประโยชน์ให้แก่โครงการได้บ้างและจะทำประโยชน์ได้โดยวิธีใด เช่น การช่วยเหลือด้านทรัพยากร การบริหารการงานและการประสานงานและการขอความช่วยเหลือ เป็นต้น

ขั้นที่ 3 การมีส่วนร่วมในการรับผลประโยชน์ (Benefits) ในส่วนที่เกี่ยวข้องกับผลประโยชน์นอกจากความสำคัญของผลประโยชน์ในเชิงปริมาณและเชิงคุณภาพแล้ว ยังจะต้องพิจารณาถึงการกระจายผลประโยชน์ภายในกลุ่มด้วย ผลประโยชน์ของโครงการนี้รวมทั้งผลที่เป็นประโยชน์ทางบวกและผลที่เกิดขึ้นในทางลบที่เป็นผลเสียของโครงการ ซึ่งจะเป็นประโยชน์และเป็นโทษต่อบุคคลและสังคมด้วย

ขั้นที่ 4 การมีส่วนร่วมในการประเมินผล (Evaluation) การมีส่วนร่วมในการประเมิน ผลนั้นสิ่งสำคัญจะต้องสังเกต คือ ความเห็น (Views) ความชอบ (Preferences) และความคาดหวัง (Expectation) ซึ่งมีอิทธิพลสามารถแปรเปลี่ยนพฤติกรรมของบุคคลในกลุ่มต่างๆ ได้

โดยสรุป กระบวนการมีส่วนร่วมในงานวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยจะมุ่งให้ความสนใจถึงกระบวนการมีส่วนร่วมในประเด็น การมีส่วนร่วมในการค้นหาสาเหตุ และความต้องการ การมีส่วนร่วมในการวางแผนและดำเนินการ การมีส่วนร่วมในการตัดสินใจ มีส่วนร่วมในการปฏิบัติการ การมีส่วนร่วมในการประเมินผล มีส่วนร่วมในการเผยแพร่ประชาสัมพันธ์

2.4.3 ประเภทการมีส่วนร่วม

เฉลียว บุรีภักดี และคณะ (2545) สรุปได้ว่า การมีส่วนร่วมของชุมชน แบ่งได้ออกเป็น 3 ประเภท ได้แก่

1) การมีส่วนร่วมแบบชายขอบ (Marginal Participation) เป็นการมีส่วนร่วมที่เกิดจากความสัมพันธ์เชิงอำนาจไม่เท่าเทียมกันกล่าวคือ ฝ่ายหนึ่งรู้สึกด้อยอำนาจกว่า มีทรัพยากรหรือความรู้ด้อยกว่าอีกฝ่ายหนึ่ง เป็นต้น

2) การมีส่วนร่วมแบบบางส่วน (Partial Participation) เป็นการมีส่วนร่วมที่เกิดจากการกำหนดนโยบายของรัฐ โดยไม่รู้ความต้องการของประชาชน ดังนั้น การมีส่วนร่วมจึงเป็นเพียงประชาชนได้ร่วมแสดงความคิดเห็นในการดำเนินกิจกรรมบางส่วนบางเรื่องเท่านั้น

3) การมีส่วนร่วมแบบสมบูรณ์ (Full Participation) เป็นการมีส่วนร่วมในทุกขั้นตอนของการพัฒนาด้วยความเท่าเทียมกันทุกฝ่าย จัดเป็นการมีส่วนร่วมในการพัฒนาอย่างแท้จริงของประชาชนตามแนวความคิดและหลักการพัฒนาชุมชน เมื่อนำมาใช้ในการเรียนรู้จะสนับสนุนและส่งเสริมให้กระบวนการเรียนรู้ร่วมกันของชุมชนดำเนินไปอย่างมีประสิทธิภาพ

จักร พิสุทธิ์ (2547) ศึกษาเรื่องชุมชนกับการมีส่วนร่วมจัดการศึกษา สรุปได้ว่า การมีส่วนร่วมของชุมชน แบ่งได้ออกเป็น 2 ประเภท ได้แก่

1) ลักษณะการมีส่วนร่วมจากความเกี่ยวข้องทางด้านเหตุผล โดยการเปิดโอกาสให้สังคม องค์กรต่างๆ ในชุมชน ประชาชนมีบทบาทหลักตามสิทธิ หน้าที่ในการเข้ามามีส่วนร่วมในการดำเนินงาน ตั้งแต่การคิดริเริ่ม การพิจารณาตัดสินใจ วางแผน การร่วมปฏิบัติและการรับผิดชอบในผลกระทบที่เกิดขึ้น รวมทั้งส่งเสริม ชักนำ สนับสนุนให้การดำเนินงานเกิดผลประโยชน์ต่อชุมชนตามจุดมุ่งหมายที่กำหนดด้วยความสมัครใจ

2) ลักษณะการมีส่วนร่วมจากความเกี่ยวข้องทางด้านจิตใจ เป็นการมีส่วนร่วมของชุมชนที่การเกี่ยวข้องทางด้านจิตใจ อารมณ์ รวมทั้ง ค่านิยมของประชาชนเป็นเครื่องชี้นำตนเองให้เข้ามามีส่วนร่วม แสดงความคิดริเริ่มสร้างสรรค์ การกระทำที่บรรลุวัตถุประสงค์ที่กำหนดไว้ ทำให้ผู้ที่เข้ามามีส่วนร่วม เกิดความผูกพัน มีความรู้สึกรับผิดชอบต่อกิจกรรมที่ดำเนินงานด้วยความสมัครใจ

จินตนา สุัจจานันท์ (2549) ได้แบ่งประเภทของการมีส่วนร่วมของประชาชนไว้เป็น 2 ประเภท ดังนี้

1) การมีส่วนร่วมที่แท้จริง (Genuine Participation) เป็นการเปิดโอกาสให้ประชาชนเข้ามามีส่วนร่วมในโครงการตั้งแต่เริ่มต้นจนกระทั่งจบโครงการ เริ่มตั้งแต่ร่วมศึกษาปัญหาและความต้องการ ร่วมหาวิธีแก้ปัญหา ร่วมวางนโยบายและแผนงาน ร่วมตัดสินใจการใช้ทรัพยากรที่มีอยู่และร่วมปฏิบัติตามแผนที่กำหนดไว้ และร่วมประเมินผลโครงการ

2) การมีส่วนร่วมที่ไม่แท้จริง (No Genuine Participation) เป็นการมีส่วนร่วมเพียงบางส่วนโดยเฉพาะเข้าร่วมในการปฏิบัติตามโครงการที่ได้มีการกำหนดไว้แล้ว เช่น การเข้าเป็นสมาชิกหรือการร่วมเสียสละแรงงาน

นรินทร์ จงวุฒิเวศย์ (2550) ได้สรุปรูปแบบของการมีส่วนร่วมมีดังต่อไปนี้

1) การที่ประชาชนมีส่วนร่วมโดยตรง (Direct Participation) โดยผ่านองค์กรที่จัดตั้งโดยประชาชน (Inclusive Organization) การรวมกลุ่มเยาวชนต่างๆ

2) การที่ประชาชนมีส่วนร่วมทางอ้อม (Indirect Participation) โดยผ่านองค์กรผู้แทนของประชาชน (Representative Organization) กรรมการของกลุ่มหรือชุมชน

3) การมีประชาชนมีส่วนร่วมโดยเปิดโอกาสให้ (Open Participation) โดยผ่านองค์กรที่ไม่ใช่ผู้แทนของประชาชน (Non-Representative Organization) เช่น สถาบันหรือหน่วยงานที่เชิญชวน หรือเปิดโอกาสให้ประชาชนเข้ามามีส่วนร่วมเมื่อไรก็ได้ทุกเวลา

เมตต์ เมตต์การุณจิต (2553) ได้กล่าวถึงประเภทของการมีส่วนร่วมโดยสามารถจำแนกการมีส่วนร่วมออกเป็น 2 ประเภท ดังนี้

1) การมีส่วนร่วมโดยตรง การมีส่วนร่วมในการบริหารเป็นเรื่องที่เกี่ยวกับการตัดสินใจเป็นสำคัญ ดังนั้น ผู้มีหน้าที่รับผิดชอบกิจกรรมโดยตรง เช่น ผู้บริหาร หัวหน้าโครงการ มักจะเปิดโอกาสให้บุคคลอื่นเข้ามามีส่วนร่วมในรูปของกรรมการที่ปรึกษาที่ให้ข้อคิด ข้อเสนอแนะ เพราะกิจกรรมบางอย่างอาจมีอุปสรรค ไม่สามารถแก้ปัญหาให้ลุล่วงไปได้ด้วยดี จึงจำเป็นต้องให้บุคคลอื่นเข้ามาช่วยในการตัดสินใจ เพื่อให้ผลการตัดสินใจเป็นที่ยอมรับแก่คนทั่วไปหรือเกิดผลงานที่มีประสิทธิภาพ การมีส่วนร่วมโดยตรงจึงมีสาระสำคัญอยู่ที่ว่า เป็นการร่วมอย่างเป็นทางการและมักทำเป็นลายลักษณ์อักษร เช่น คำสั่งแต่งตั้ง หนังสือเชิญประชุม บันทึกการประชุม เป็นต้น

2) การมีส่วนร่วมโดยอ้อม การมีส่วนร่วมโดยอ้อมเป็นเรื่องของการทำกิจกรรมใดกิจกรรมหนึ่งให้บรรลุเป้าหมายอย่างไม่เป็นทางการ โดยไม่ได้ร่วมในการตัดสินใจในกระบวนการบริหาร แต่เป็นเรื่องของการให้การสนับสนุน ส่งเสริมให้บรรลุเป้าหมายเท่านั้น เช่น การบริจาคเงิน ทรัพย์สิน วัสดุอุปกรณ์ แรงงาน เข้าช่วยสมทบ ไม่ได้เข้าร่วมประชุมแต่ยินดีร่วมมือ เป็นต้น

2.4.4 ลักษณะการมีส่วนร่วม

ลักษณะการมีส่วนร่วมนั้น จะพิจารณาได้หลากหลาย ขึ้นอยู่กับว่าจะสนใจศึกษาในประเด็นบ้าง ประเด็นที่น่าสนใจในงานวิจัยครั้งนี้ คือ การเน้นลักษณะการมีส่วนร่วมในประเด็นที่เกิดจากกิจกรรม เช่น การเข้าร่วมแสดงความคิดเห็นในประโยชน์สาธารณะ การเข้าร่วมในการตัดสินใจ การวางแผน และร่วมตรวจสอบในลักษณะองค์กรชุมชน ฯลฯ และการเน้นการศึกษาในลักษณะของการบริหารที่เกิดจากการดำเนินงานในทางนโยบายและในทางปฏิบัติการโดยเจ้าหน้าที่ของรัฐร่วมกับชุมชน ดังมีนักวิชาการได้ให้ความเห็น เช่น Ornstein (Lunenburg, F.C. and Ornstein, 2004) (ชูชาติ พ่วงสมจิตต์, 2540) เห็นว่า การมีส่วนร่วมจะมีลักษณะมากน้อยเพียงใด ให้พิจารณาว่าผู้นำเปิดโอกาสให้ประชาชนเข้าไปร่วมในการใช้อำนาจและมีบทบาทในการควบคุมได้เท่าใด ซึ่งเป็นข้อบ่งบอกถึงภาวะผู้นำที่เป็นประชาธิปไตย ว่า มีสูงหรือต่ำ โดย Ornstein ได้สรุปลักษณะการมีส่วนร่วมออกเป็น 3 ลักษณะ คือ 1) การมีส่วนร่วมเทียม หรือไม่มีส่วนร่วม 2) การมีส่วนร่วมพอเป็นพิธีหรือร่วมเพียงบางส่วน 3) การมีส่วนร่วมอย่างแท้จริง คือ มีอำนาจและบทบาทมาก สอดคล้องกับ แนวคิดของ Campbell & Ramseyer (อ้างใน จิราภรณ์ ศรีคำ, 2547) ได้แบ่งลักษณะการมีส่วนร่วมของประชาชนได้ 5 ลักษณะ ได้แก่ 1) ลักษณะที่ไม่มีส่วนร่วมเลย 2) ลักษณะที่มีส่วนร่วมน้อย 3) ลักษณะที่มีส่วนร่วมปานกลาง 4) ลักษณะที่มีส่วนร่วมมาก 5) ลักษณะที่มีส่วนร่วมมากที่สุด

Huntington & Nelson (1975) เห็นว่า ลักษณะการมีส่วนร่วมของประชาชนจะพิจารณาจาก กิจกรรม และการบริหาร ซึ่งจะต้องมีการศึกษาควบคู่กันไป ในระดับกิจกรรมนั้น จะเป็นพื้นฐานเบื้องต้นของการทำให้ประชาชนได้มีโอกาสเข้ามามีส่วนร่วมมากที่สุด ส่วนในด้านการบริหารนั้น จะเป็นลักษณะของผู้มีอำนาจหน้าที่ที่จะเปิดทางให้ประชาชนได้มีโอกาสแสดงความคิดเห็นหรือแสดงออกถึงเข้าร่วมในกิจกรรม โดย Huntington & Nelson ได้มีหลักในการพิจารณาถึงลักษณะการมีส่วนร่วมดังมีรายละเอียด ดังนี้

1) กิจกรรม ลักษณะของการมีส่วนร่วมประเภทนี้ให้ดูจากกิจกรรมที่เข้าร่วม เช่น ด้านการเมือง อาจพิจารณาจากการมีส่วนร่วมของประชาชนในการเลือกตั้ง การลงประชามติ การประท้วง กรณีที่รัฐมีโครงการที่มีผลกระทบต่อประชาชน เป็นต้น ว่า สามารถกระทำได้เพียงใด

2) ระดับการบริหาร โครงสร้างขององค์กรหนึ่งจะต้องมีสายการบังคับบัญชา ดังนั้น การมีส่วนร่วมจะพิจารณาได้จาก

- ในแนวราบ ทุกแผนกทุกฝ่ายจะมีความเสมอกันในตำแหน่ง ดังนั้น การมีส่วนร่วมในแนวราบจึงเป็นไปอย่างหลวมๆ ไม่จริงจัง ทั้งนี้อาจเป็นเพราะมีสถานะหรือตำแหน่งเท่ากัน

- ในแนวตั้ง เป็นการมีส่วนร่วมตามสายการบังคับบัญชา เช่น มีหัวหน้าลูกน้อง มีฝ่าย แผนกต่างๆ สดหลั่นกันไป เป็นต้น การทำงานจึงมีการตรวจสอบตามลำดับชั้น การแสวงหาผลประโยชน์เพื่อตนเองหรือผู้อื่นจะได้รับการตรวจสอบจากผู้บังคับบัญชา

- การมีส่วนร่วมทั้งแนวราบและแนวตั้งนั้น ในบางครั้งจะต้องทำงานร่วมกัน ผู้บังคับบัญชาและเพื่อนร่วมงานในแผนกอื่น จึงต้องแสดงบทบาทตาสถานภาพของแนวราบและแนวตั้ง

ไพบุลย์ วัฒนศิริธรรม และพรณทิพย์ เพชรมาก (2551) ได้กล่าวถึงลักษณะการมีส่วนร่วมในการพัฒนาชุมชนไว้ใน เอกสารประกอบการสอนการมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนาเมืองและชนบท โดยได้ข้อสรุปลักษณะการมีส่วนร่วมแบ่งออกเป็น 6 ลักษณะ ได้แก่

1) การรับรู้ข่าวสาร (Public Information) การมีส่วนร่วมแบบนี้ ประชาชนเป็นผู้ที่มีส่วนได้ส่วนเสีย และบุคคลหรือหน่วยงานที่เกี่ยวข้องจะต้องได้รับการแจ้งให้ทราบถึงรายละเอียดของโครงการที่จะดำเนินการ รวมทั้งผลกระทบที่คาดว่าจะเกิดขึ้น ทั้งนี้ การแจ้งข่าวสารดังกล่าวจะต้องเป็นการแจ้งก่อนที่จะมีการตัดสินใจดำเนินโครงการ

2) การปรึกษาหารือ (Public Consultation) เป็นรูปแบบของการมีส่วนร่วมที่มีการจัดการหารือระหว่างผู้ดำเนินการโครงการกับประชาชนที่เกี่ยวข้องและได้รับผลกระทบ เพื่อรับฟังความคิดเห็นและการตรวจสอบข้อมูลเพิ่มเติม นอกจากนี้ ยังเป็นช่องทางการกระจายข่าวสารข้อมูลไปยังประชาชนและหน่วยงานที่เกี่ยวข้องให้เกิดความเข้าใจ และเพื่อให้มีการให้ข้อเสนอแนะเพื่อประกอบทางเลือกการตัดสินใจ

3) การประชุมรับฟังความคิดเห็น (Public Meeting) มีวัตถุประสงค์เพื่อให้ประชาชนและฝ่ายที่เกี่ยวข้องกับโครงการหรือกิจกรรมและผู้ที่มีอำนาจในการตัดสินใจ ใช้เวทีสาธารณะในการทำความเข้าใจ การประชุมรับฟังความคิดเห็นมีหลายวิธีการ เช่น การประชุมระดับชุมชน (Community Meeting) การประชุมรับฟังความคิดเห็นเชิงวิชาการ (Technical Meeting)

4) การประชาพิจารณ์ (Public Hearing) เป็นการประชุมที่มีขั้นตอนการดำเนินงานที่เป็นระบบ และมีความชัดเจนมากขึ้น เป็นเวทีในการเสนอข้อมูลอย่างเปิดเผยไม่มีการปิดบังของผู้ที่มีส่วนได้และส่วนเสียของโครงการ การประชาคมและคณะกรรมการจัดประชุมจะต้องมีองค์ประกอบของผู้เข้าร่วมที่เป็นที่ยอมรับ มีหลักเกณฑ์และประเด็นในการพิจารณาที่ชัดเจน และมีการแจ้งให้ทุกฝ่ายทราบอย่างชัดเจน

5) การมีส่วนร่วมในการตัดสินใจ (Decision Making) เป็นเป้าหมายสูงสุดของการมีส่วนร่วมของประชาชนให้ประชาชนเป็นผู้ตัดสินใจต่อประเด็นปัญหานั้นๆ ซึ่งอาจจะดำเนินการโดยการเลือกตัวแทนเข้าไปเป็นกรรมการที่มีอำนาจการตัดสินใจ

6) การใช้กลไกทางกฎหมาย รูปแบบนี้ไม่ถือว่าเป็นการมีส่วนร่วมของประชาชนโดยตรงในเชิงการป้องกันและแก้ไข แต่เป็นลักษณะของการเรียกร้องและการป้องกันสิทธิของตนเอง อันเนื่องมาจากการไม่ได้รับความเป็นธรรม เพื่อให้ได้มาซึ่งผลประโยชน์ที่ตนเองควรจะได้รับ ซึ่งรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทยได้ให้หลักเรื่องการมีส่วนร่วมของประชาชนไว้หลายประการ และ

ประชาชนสามารถใช้สิทธิตามรัฐธรรมนูญทั้งในรูปแบบของปัจเจกหรือในรูปแบบกลุ่ม องค์กร ตามที่กฎหมายบัญญัติไว้

โดยสรุป ลักษณะการมีส่วนร่วม คือ การมีส่วนร่วมในระดับกิจกรรม ได้แก่ การรับรู้ ข่าวสาร การปรึกษาหารือ การประชุมรับฟังความคิดเห็น การประชาพิจารณ์ การลงประชามติ และการมีส่วนร่วมในระดับการบริหาร ได้แก่ การมีส่วนร่วมในการตัดสินใจ การใช้กลไกทางกฎหมาย ในประเด็นการมีส่วนร่วมในระดับการบริหารนี้ ยังจะต้องพิจารณาจาก ในแนวราบ ทุกแผนกทุกฝ่ายจะมีความเสมอกันในตำแหน่ง และ ในแนวตั้งเป็นการมีส่วนร่วมตามสายการบังคับบัญชา

2.4.5 ปัจจัยที่ทำให้เกิดการมีส่วนร่วม

การที่ชุมชนจะเข้ามามีส่วนร่วมนั้น มีปัจจัยที่ส่งผลให้ประชาชนเข้ามามีส่วนร่วมซึ่งมีนักวิชาการได้เสนอแนวคิด ดังนี้

Koufman (1949) ศึกษาปัจจัยที่เกี่ยวข้องกับการพัฒนาชุมชนในชนบท พบว่า อายุ เพศ การศึกษา ขนาดของครอบครัว อาชีพ รายได้และระยะเวลาการอยู่อาศัยในท้องถิ่น มีความสัมพันธ์กับระดับการมีส่วนร่วมของประชาชน ในขณะที่ ประยูร ศรีประสาธน์ (2542) ได้นำเสนอปัจจัยของการมีส่วนร่วม ว่าปัจจัยที่ส่งผลต่อการมีส่วนร่วม มีด้วยกัน 3 ปัจจัย คือ 1) ปัจจัยส่วนบุคคล ได้แก่ อายุ เพศ 2) ปัจจัยทางสังคมและเศรษฐกิจ ได้แก่ การศึกษา อาชีพ รายได้ และการเป็นสมาชิกกลุ่ม 3) ปัจจัยด้านการสื่อสาร ได้แก่ การรับข่าวสารจากสื่อมวลชนและสื่อบุคคล และมีความสอดคล้องกับ สุธี วรประดิษฐ์ (2555) ได้ศึกษาการมีส่วนร่วมของประชาชน และได้นำเสนอปัจจัยที่มีส่วนในการผลักดันให้ประชาชนเข้ามามีส่วนร่วม โดยได้สรุป แบ่งออกเป็น 3 ประเด็น คือ 1) ลักษณะส่วนบุคคล ได้แก่ เพศ อายุ ระดับการศึกษา ประสบการณ์ต่างๆ 2) ลักษณะทางเศรษฐกิจ ได้แก่ อาชีพ รายได้ 3) การได้รับข้อมูลข่าวสาร ได้แก่ ความถี่ในการรับรู้ข่าวสาร และแหล่งที่มาของข่าวสาร แต่ไม่สอดคล้องกับ Leeder (อ้างใน จิราภรณ์ ศรีคำ, 2547) ได้สรุปปัจจัยที่ทำให้ประชาชนเข้ามามีส่วนร่วมหรือไม่มีส่วนร่วมในกิจกรรมต่างๆ ไว้ว่า บุคคลหรือกลุ่มบุคคลจะเข้ามามีส่วนร่วมในกิจกรรมใดๆ ก็ต่อเมื่อกิจกรรมนั้นสอดคล้องกับความเชื่อพื้นฐาน ทศนคติ และค่านิยมของตน มีคุณค่าสอดคล้องกับผลประโยชน์ของตน มีเป้าหมายที่จะส่งเสริมและปกป้องรักษาผลประโยชน์ของตน สอดคล้องกับสิ่งที่ตนได้มาหรือหวังเอาไว้ และบุคคลหรือกลุ่มบุคคลจะไม่เข้ามามีส่วนร่วมในกิจกรรมใดก็ต่อเมื่อตนเองได้มีประสบการณ์ที่เป็นอคติต่อเรื่องนั้นๆ มาแล้ว และบุคคลหรือกลุ่มบุคคลจะเข้ามามีส่วนร่วมในกิจกรรมใดๆ ย่อมขึ้นอยู่กับความคิดเห็นของตนเป็นใหญ่ ขึ้นอยู่กับอุปนิสัยและจารีตประเพณี ขึ้นอยู่กับโอกาสที่จะอำนวยขึ้นอยู่กับความสามารถรวมทั้งการเข้ามามีส่วนร่วมในกิจกรรมใดๆ ของบุคคลและกลุ่มบุคคลจะกระทำโดยการบีบบังคับหาได้ไม่ นอกจากนี้บุคคลและกลุ่มบุคคลจะเข้ามามีส่วนร่วมในกิจกรรมใดๆ ก็ต่อเมื่อได้รับการสนับสนุน กระตุ้นยั่วยุและจูงใจให้เกิดขึ้น

ในขณะเดียวกัน ก็มีนักวิชาการกลุ่มหนึ่งที่ได้ศึกษาปัจจัยเชิงสาเหตุที่เน้นที่ปัจจัยส่วนบุคคล องค์กรและชุมชน ซึ่งจะเป็นปัจจัยที่เหมาะสมกับการศึกษางานวิจัยครั้งนี้ เช่น สิริพัฒน์ ลากจิตร (2550) ได้ศึกษาปัจจัยที่ส่งผลต่อการตัดสินใจมีส่วนร่วมของประชาชนในการสนับสนุนการบริหารงาน องค์กรการบริหารส่วนตำบล อำเภวารินชำราบ จังหวัดอุบลราชธานี ซึ่งได้ข้อสรุปประเด็นปัจจัยที่มีส่วนสำคัญประกอบด้วย 1) ปัจจัยด้านบุคคล ได้แก่ การเป็นหน้าที่ของประชาชน อาสาสมัครด้วยใจ มีความรู้ความสามารถ กล้าพูดกล้าแสดงความคิดเห็น เป็นที่เคารพนับถือของคนในชุมชน มีทักษะและประสบการณ์ เป็นประโยชน์กับตัวเองและชุมชน 2) ปัจจัยด้านชุมชน ได้แก่ ชุมชนให้การสนับสนุนและเปิดโอกาสให้มีส่วนร่วม เลือกให้เป็นตัวแทน ชุมชนมีความสามัคคี และมีกลุ่มต่างๆ ที่สนับสนุนผลักดันการมีส่วนร่วม 3) ปัจจัยด้านองค์กร ได้แก่ อบต. ดำเนินงานเป็นไปตามกฎระเบียบ เอาใจใส่กระตือรือร้นในการแก้ปัญหา มีประชาพิจารณ์ประชาคมหมู่บ้าน สอดคล้องกับ เนตรรุ่ง อยู่เจริญ (2553) ได้ศึกษาปัจจัยเชิงสาเหตุที่ส่งผลต่อการมีส่วนร่วมในการประกันคุณภาพการศึกษาของครูสถานศึกษาสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษาในเขตกรุงเทพมหานคร จากการทำวิจัยครั้งนี้ เนตรรุ่ง อยู่เจริญ ได้พบตัวแปรที่มีผลต่อการมีส่วนร่วม ประกอบด้วย 1) ปัจจัยด้านองค์กร ได้แก่ บรรยากาศองค์กร และการติดต่อสื่อสาร 2) ปัจจัยส่วนบุคคล ได้แก่ เจตคติต่อการมีส่วนร่วม และแรงจูงใจในการทำงาน ที่ส่งผลต่อการมีส่วนร่วมในการประกันคุณภาพการศึกษา

โดยสรุป ปัจจัยที่ทำให้เกิดการมีส่วนร่วม ได้แก่ 1) ปัจจัยด้านบุคคล ได้แก่ เพศ อายุ ระดับการศึกษา ประสบการณ์ต่างๆ 2) ปัจจัยด้านชุมชน ได้แก่ ชุมชนให้การสนับสนุนและเปิดโอกาสให้มีส่วนร่วม เลือกให้เป็นตัวแทน ชุมชนมีความสามัคคี และมีกลุ่มต่างๆ ที่สนับสนุนผลักดันการมีส่วนร่วม 3) ปัจจัยด้านองค์กร ได้แก่ บรรยากาศองค์กร การติดต่อสื่อสาร กฎระเบียบ การเอาใจใส่กระตือรือร้นในการแก้ปัญหา มีประชาพิจารณ์ประชาคม 4) ปัจจัยด้านทัศนคติ ได้แก่ เจตคติต่อการมีส่วนร่วม และแรงจูงใจในการทำงาน

2.5 แนวคิดและทฤษฎีเกี่ยวกับพฤติกรรม

พฤติกรรม (Behavior) หมายถึง กิริยาอาการต่าง ๆ ที่มนุษย์ได้แสดงออก หรือ ทุก ๆ สิ่ง ที่บุคคลทำซึ่งสามารถสังเกตได้โดยตรง หรืออยู่ในกระบวนการทางจิตใจ ซึ่งได้แก่ ความคิด ความรู้สึก และแรงขับซึ่งเป็นประสบการณ์ของแต่ละบุคคลที่ไม่สามารถจะสังเกตได้ โดยตรง (Allen & Santrock, 1993 อ้างใน กุญชรী คำชาย, 2550) พฤติกรรมของมนุษย์มีความหมายครอบคลุมการ แสดงออกทั้งทางด้านร่างกาย และจิตใจ ซึ่งถ้าเป็นการแสดงออกทางด้านร่างกาย ก็จะแสดงออกมาให้เห็นได้อย่างชัดเจน เช่น เดิน วิ่ง นอน หรือ กระโดด เป็นต้น แต่ถ้าเป็นการแสดงออกที่อยู่ในกระบวนการของจิตใจ ก็จะ ไม่แสดงออกมาให้เห็นอย่างชัดเจน ซ้ำซ่อนอยู่ภายในจิตใจ เช่น ความคิด

ความรู้สึก หรือ แรงจูงใจ เป็นต้น เมื่อไม่สามารถสังเกตเห็นได้โดยตรงแล้ว ก็ต้องอาศัยการคาดเดาสรุปเอาจาก การกระทำต่าง ๆ ที่สามารถสังเกตเห็นได้อาจจะจำแนกออกได้เป็น 2 ลักษณะ คือ

1. พฤติกรรมที่ไม่สามารถควบคุมได้เรียกว่า เป็นปฏิกิริยาสะท้อน เช่น การสะดุ้ง เมื่อถูกเข็มแทง การกระพริบตา เมื่อมีสิ่งมากระทบกับสายตา ฯลฯ

2. พฤติกรรมที่สามารถควบคุมและจัดระเบียบได้ เนื่องจากมนุษย์มีสติปัญญาและอารมณ์ (Emotion) เมื่อมีสิ่งเร้ามากระทบ สติปัญญาหรืออารมณ์ จะเป็นตัวตัดสินว่าควรจะทำปฏิกิริยาใดออกไป ถ้าสติปัญญาควบคุมการปล่อยปฏิกิริยา เราเรียกว่าเป็นการกระทำตาม ความคิดหรือ ทำด้วยสมอง แต่ถ้าอารมณ์ควบคุมเรียกว่า เป็นการกระทำตามอารมณ์ หรือปล่อย ตามใจ นักจิตวิทยาส่วนใหญ่เชื่อว่า อารมณ์มีอิทธิพลหรือพลังมากกว่าสติปัญญา ทั้งนี้เพราะ มนุษย์ทุกคนยังมีความโลภ ความโกรธ ความหลง ทำให้พฤติกรรมส่วนใหญ่เป็นไปตาม ความรู้สึกและอารมณ์เป็นพื้นฐาน

พฤติกรรมมนุษย์มีความซับซ้อนที่ต้องศึกษาโดยละเอียด แต่อย่างไรก็ตาม นักวิชาการได้จำแนกพฤติกรรมมนุษย์ที่เป็นสาระในการศึกษาออกเป็นประเภทต่าง ๆ โดยใช้ เกณฑ์ในการจำแนก 5 เกณฑ์ (กฤษศรี คำชาย, 2550) ดังนี้

1. เกณฑ์ในการใช้การสังเกต

ในการใช้การสังเกตเป็นเกณฑ์ พฤติกรรมสามารถจำแนกเป็น 2 ประเภท ประเภทแรกคือ พฤติกรรมภายนอก (Overt Behavior) ซึ่งเป็นพฤติกรรมที่บุคคลแสดงออกมา ทำให้ผู้อื่นสามารถมองเห็นได้ชัดเจน เช่น การหัวเราะ ยิ้ม ร้องไห้ เป็นต้น ประเภทที่สอง คือ พฤติกรรมภายใน (Covert Behavior) ซึ่งเป็นพฤติกรรมที่บุคคลแสดงแล้ว แต่ผู้อื่นไม่สามารถมองเห็นได้ สังเกตได้โดยตรงจนกว่าบุคคลนั้นจะเป็นผู้บอกหรือแสดงบางอย่างเพื่อให้คนอื่นรับรู้ ได้เช่น ความคิด ความรู้สึก การเข้าใจ ความจำ เป็นต้น พฤติกรรมภายนอก และพฤติกรรมภายในมีความสัมพันธ์เกี่ยวข้องกัน กล่าวคือ พฤติกรรมภายนอกและพฤติกรรมภายในต่างก็เป็นตัวกำหนดซึ่งกันและกัน เช่น ถ้าพฤติกรรม ภายในโศกเศร้า ก็จะแสดงออกมาเป็นพฤติกรรมภายนอกทางสีหน้าแววตาเศร้า ท่าทางเก็บกดเก็บตัว หรือร้องไห้ออกมาได้ ในทางตรงกันข้าม ถ้าพฤติกรรมภายนอกเกรี้ยวกราด ตวาดแม่ไป โดยไม่ตั้งใจ ก็จะส่งผลให้เกิดพฤติกรรมภายใน คือ รู้สึกผิด และอาจคิดในทางร้ายว่าแม่ไม่รักตน

2. เกณฑ์ด้านแหล่งกำเนิดพฤติกรรม

ในการใช้แหล่งที่เกิดเป็นเกณฑ์ พฤติกรรมสามารถจำแนกเป็น 2 ประเภท ได้แก่ ประเภทแรก คือ พฤติกรรมวุฒิภาวะ (Maturity) ซึ่งเป็นความพร้อมที่เกิดขึ้นโดยมีธรรมชาติเป็น ตัวกำหนดให้เป็นไปตามเผ่าพันธุ์ และวงจรของชีวิต มนุษย์สามารถเกิดพฤติกรรมนั้นขึ้นมาได้ ด้วยตนเอง ไม่ต้องผ่านประสบการณ์หรือการฝึกฝน เช่น การคลาน การร้องไห้ การนอน เป็นต้น ประเภทที่สอง

คือพฤติกรรมที่เกิดจากการเรียนรู้ (Learned) ซึ่งเป็นผลมาจากการได้รับ ประสบการณ์และการฝึกฝน เช่น การว่ายน้ำ การขี่จักรยาน การอ่านหนังสือ เป็นต้น

3. เกณฑ์ด้านภาวะทางจิตของบุคคล ในการใช้ภาวะทางจิตของบุคคลเป็นเกณฑ์ พฤติกรรมสามารถจำแนกเป็น 2 ประเภท ได้แก่ ประเภทแรก คือ พฤติกรรมที่กระทำโดยรู้ตัว (Conscious) เป็นพฤติกรรมที่อยู่ ในระดับจิตสำนึก เช่น พูด วีน เดิน เป็นต้น ประเภทที่สอง พฤติกรรมที่กระทำโดยไม่รู้ตัว (Unconscious) เป็นพฤติกรรมที่อยู่ในระดับจิตไร้สำนึก หรือจิตใต้สำนึกหรือเป็นพฤติกรรมที่ ขาดสติสัมปชัญญะ เช่น ผัน ละเมอ เป็นต้น

4. เกณฑ์ด้านการแสดงออกของอินทรีย์ ในการใช้การแสดงออกของอินทรีย์เป็นเกณฑ์ พฤติกรรมสามารถจำแนกเป็น 2 ประเภท ได้แก่ ประเภทแรก คือ พฤติกรรมทางกาย (Physical activity) เป็นพฤติกรรมที่ แสดงออกโดยใช้อวัยวะของร่างกายอย่างเป็นรูปธรรม เช่น การเคลื่อนไหว ร่างกายด้วยแขน หรือขา การปรับเปลี่ยนอิริยาบถของร่างกาย การพยักหน้า การโคลงตัว เป็นต้น ประเภทที่สอง พฤติกรรมทางจิต (Psychological activity) เป็นพฤติกรรมที่อยู่ภายใน เช่น ความคิด ความ เข้าใจ หรือการเกิดอารมณ์ เป็นต้น

5. เกณฑ์ด้านการทำงานของระบบประสาท ในการใช้การทำงานของระบบประสาทเป็น เกณฑ์ พฤติกรรมสามารถจำแนก เป็น 2 ประเภท ได้แก่ ประเภทแรก คือ พฤติกรรมที่ควบคุมได้ (Voluntary) เป็นพฤติกรรมที่อยู่ใน ความควบคุมและสั่งการด้วยสมอง จึงสามารถแสดงพฤติกรรมได้ ตามที่ต้องการ เช่น การพูดคุย การแกว่งแขนขา เป็นต้น ประเภทที่สอง พฤติกรรมที่ควบคุมไม่ได้ (Involuntary) เป็นการท างานของอินทรีย์ที่เป็นไปโดยอัตโนมัติ เช่น ปฏิกริยาสะท้อน (สะท้อน) สัญชาติญาณ (สะท้อน) และ การทำงานของระบบอวัยวะภายใน เป็นต้น จากสาระทั้งหมดที่นำเสนอจะ เห็นได้ว่า พฤติกรรม ครอบคลุมถึงการกระทำทุกอย่างของมนุษย์ทั้งที่ประจักษ์ชัดเจนและไม่ปรากฏ ชัดเจน ในอันที่จะ ตอบสนองต่อสิ่งเร้าภายในและสิ่งเร้าภายนอก เพื่อให้เกิดความสมดุลของระบบใน ร่างกายและ จิตใจ ทำให้ตอบสนองความต้องการของอินทรีย์ได้อย่างมีประสิทธิภาพ ซึ่งถือเป็น ความสามารถ ในการปรับตัวและการจัดการกับสภาพการต่าง ๆ ของมนุษย์องค์ประกอบของ พฤติกรรม

พฤติกรรมของมนุษย์นั้น แยกออกมาเป็นปัจจัยย่อยๆ เรียกว่าองค์ประกอบ พฤติกรรม ได้แก่ การรับรู้ การเรียนรู้ การคิด สติปัญญา เจตคติ อารมณ์และความเชื่อ

1. การรับรู้ (Perception) การรับรู้ เป็นการแปลความหมายจากการสัมผัส โดยเริ่ม ตั้งแต่การมีสิ่งเร้ามากระทบกับอวัยวะรับสัมผัสทั้งห้าและส่งกระแสประสาทไปยังสมองเพื่อการ แปล ความ

2. การเรียนรู้ (Learning) การเรียนรู้ เป็นการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมของบุคคล อย่างค่อนข้างถาวร อันเป็นผลมาจากประสบการณ์หรือการฝึกฝน มิใช่ผลจากการตอบสนอง ของ

สัญชาตญาณ อุปัตินเหตุ หรือความบังเอิญ โดยกระบวนการเรียนรู้จะเป็นกระบวนการ ต่อเนื่อง เชื่อมโยงจากการรับรู้

3. การคิด (Thinking) การคิด เป็นกระบวนการของสมอง ในการสร้างสัญลักษณ์ หรือภาพให้ปรากฏในสมอง เพื่อเป็นตัวแทนของวัตถุ สิ่งของ เหตุการณ์หรือสถานการณ์ต่าง ๆ ความสามารถในการคิดนั้นมีความสัมพันธ์ระดับสติปัญญา แบ่งออกเป็น 2 ลักษณะ ดังนี้

3.1 ความคิดรวบยอด (Concept) เป็นลำดับขั้นที่เกิดจากการทำงานของสมอง ในการจัดกลุ่มหรือการสรุปรวมที่จะทำความเข้าใจในสิ่งของ บุคคล เรื่องราว ประสบการณ์ต่างๆ ที่ได้ รับรู้หรือต่อความคิดเห็น เพื่อให้เกิดความชัดเจน ว่าคืออะไร

3.2 จินตนาการ (Imagination) เป็นการสร้างภาพขึ้นในสมองตามความนึกคิด ของตนเองเป็นผลมาจากการสะสมการรับรู้จากประสบการณ์ที่ผ่านมา ผสมกับความต้องการ ความ สนใจ ความคาดหวังอารมณ์และความรู้สึกของบุคคล การจินตนาการในสิ่งเดียวกันของ บุคคลแต่ละคน จะแตกต่างกันออกไป

4. สติปัญญา (Intelligence) สติปัญญา เป็นความสามารถในตัวบุคคล ที่จะทราบได้ จากพฤติกรรมที่บุคคลแสดงออก ระดับของสติปัญญาสังเกตได้จากการแสดงออกที่มีความ คล่องแคล่ว รวดเร็ว ความถูกต้อง ความสามารถในการคิด การแก้ปัญหาและการปรับตัว การใช้ แบบทดสอบวัดสติปัญญาจะทำให้ทราบระดับสติปัญญาชัดเจนขึ้น

5. เจตคติ (Attitude) เจตคติเป็นความรู้สึกที่แสดงออกมาในทางบวกหรือทางลบ เช่น พอใจหรือไม่พอใจ เห็นด้วยหรือไม่เห็นด้วย ชอบหรือไม่ชอบ ต่อบุคคล หรือสิ่งหนึ่งสิ่งใด สภาวะ นี้เป็นแรงที่จะกำหนดทิศทางของพฤติกรรมของบุคคลต่อเหตุการณ์สิ่งของ หรือบุคคลที่ เกี่ยวข้อง

6. อารมณ์ (Emotion) อารมณ์เป็นสภาวะทางจิตใจ ที่มีต่อสิ่งเร้า ซึ่งมีผลต่อร่างกาย และการแสดงพฤติกรรมของบุคคล

7. ความเชื่อ (Beliefs) ความเชื่อ เป็นการยอมรับนับถือเชื่อมั่นในสิ่งใดสิ่งหนึ่งที่อาจ ตั้งอยู่บนพื้นฐานของความคิดเหตุผลที่สามารถพิสูจน์ได้หรืออาจตั้งอยู่บนพื้นฐานของการ ยอมรับ ศรัทธา โดยปราศจากเหตุผลหรือการพิสูจน์ใดๆ จึงเป็นปัจจัยหนึ่งที่ทำให้เกิด พฤติกรรม เราไม่อาจ สังเกตความเชื่อได้โดยตรง แต่จะสังเกตได้จากพฤติกรรมที่บุคคลกระทำและสันนิษฐานว่าพฤติกรรมที่ เกิดขึ้นนั้นเป็นผลมาจากความเชื่อ ความเชื่อไม่จำเป็นต้องมีเหตุผลแต่เป็นการกำหนดขึ้นจากสิ่งที่ บุคคลต้องการจะเชื่อในสิ่งใด เขาสามารถเชื่อในสิ่งใด เขาสามารถเชื่อในอะไร และเขาถูกวางเงื่อนไข ในสิ่งที่เชื่อมาอย่างไร อีกประการหนึ่งความเชื่อนั้นทำให้เขาตอบสนองความต้องการพื้นฐานได้

เป้าหมายและความสำคัญ ของการศึกษาพฤติกรรม

1. เป้าหมายของการศึกษาพฤติกรรม

ลาเฮย์ (Lahey, 2001 อ้างใน กุญชรี คำชาย, 2550) ได้กล่าวถึงเป้าหมายของศาสตร์ทางจิตวิทยาอันเป็นศาสตร์ที่ศึกษาเกี่ยวกับพฤติกรรมว่า มีเป้าหมายเป็น 4 ประการ คือ เพื่อการอธิบายพฤติกรรม เพื่อการเข้าใจพฤติกรรม เพื่อการพยากรณ์พฤติกรรม และเพื่อการควบคุมพฤติกรรม ซึ่งจากคำกล่าวของลาเฮย์นี้จะเห็นได้ว่าการเรียนรู้เกี่ยวกับพฤติกรรมจะเป็นประโยชน์อย่างยิ่งทั้งแก่ ตนเองและสังคม เพราะช่วยให้รู้และบอกได้ถึงสาเหตุที่มาของพฤติกรรม แล้วนำความรู้เหล่านั้น มาวิเคราะห์ให้เกิดความเข้าใจตนเอง เข้าใจผู้อื่น ช่วยทำนายแนวโน้มพฤติกรรม และ ได้ แนวทางเสริมสร้างพัฒนาพฤติกรรมเพื่อดำรงชีวิตได้อย่างมีประสิทธิภาพ ฝ่าวิกฤติชีวิตได้ และ อยู่ร่วมกับผู้อื่นโดยสันติสุข

2. ความสำคัญของการศึกษาพฤติกรรม จากเป้าหมายของการศึกษาพฤติกรรมอันประกอบด้วยเป้าหมายเพื่อการอธิบาย พฤติกรรม เป้าหมายเพื่อการพยากรณ์พฤติกรรม เป้าหมายเพื่อการเข้าใจพฤติกรรม และ เป้าหมายเพื่อการควบคุมพฤติกรรมนั้น หากการศึกษาพฤติกรรมบรรลุเป้าหมายดังกล่าวก็จะ ส่งผลดีต่อผู้ศึกษาและมีความสำคัญต่อบุคคลและสังคม ซึ่งอาจกล่าวเป็นข้อๆ ถึงความสำคัญ ของความรู้เกี่ยวกับพฤติกรรม ได้ดังนี้

2.1 ความรู้เกี่ยวกับพฤติกรรมช่วยให้ผู้ศึกษาเกิดความเข้าใจตนเอง คือ จาก การศึกษาธรรมชาติพฤติกรรมของมนุษย์ในแง่มุมต่าง ๆ จะช่วยให้ผู้ศึกษาเกิดความเข้าใจตนเองไปด้วย จากความเข้าใจตนเองก็นำไปสู่การยอมรับตนเอง และได้แนวทางปรับตน พัฒนาดน เลือกเส้นทางชีวิตที่เหมาะสมแก่ตน

2.2 ความรู้เกี่ยวกับพฤติกรรมช่วยให้ผู้ศึกษาเกิดความเข้าใจผู้อื่น คือ ความรู้ด้าน พฤติกรรมอันเป็นข้อสรุปจากคนส่วนใหญ่ ช่วยเป็นแนวทางเข้าใจบุคคลใกล้ตัวและผู้แวดล้อม ช่วยให้ ยอมรับข้อดีข้อจำกัดของกันและกัน ช่วยให้เกิดความเข้าใจ ยอมรับ มีสัมพันธภาพที่ดี และช่วยการจัดวางตัวบุคคลได้เหมาะสมขึ้น

2.3 ความรู้เกี่ยวกับพฤติกรรมช่วยบรรเทาปัญหาสังคม คือเรื่องปัญหาสังคมอันมี ปัจจัยหลายประการนั้น ปัจจัยของปัญหาสังคมที่สำคัญมากส่วนหนึ่งมาจากปัญหาพฤติกรรม ของบุคคลในสังคม อาจจะเป็นปัญหาสุขภาพจิต ปัญหาเบี่ยงเบนทางเพศ ปัญหาพฤติกรรม ก้าวร้าว ลักขโมย ความเชื่อที่ผิด การลอกเลียนแบบที่ไม่เหมาะสม เป็นต้น ซึ่งความรู้เกี่ยวกับพฤติกรรมจะช่วยให้ ได้แนวทางในการปรับเปลี่ยนพฤติกรรม การจัดสภาพแวดล้อมที่ส่งเสริมการปรับตัวของบุคคลต่อไป

2.4 ความรู้เกี่ยวกับพฤติกรรมช่วยเสริมสร้างพัฒนาคุณภาพชีวิต คือ จากความ เข้าใจในอิทธิพลของพันธุกรรมและสิ่งแวดล้อมต่อพฤติกรรม ช่วยให้ผู้ศึกษารู้จักเลือกปรับ เปลี่ยน สิ่งแวดล้อมอย่างเหมาะสมเพื่อพัฒนาตนทั้งทางกาย อารมณ์สังคม สติปัญญา ช่วยให้เข้าใจธรรมชาติ

ภายในตน เข้าใจความแตกต่างระหว่างบุคคล ซึ่งเป็นแนวทางสู่การเสริมสร้าง พัฒนาตนและบุคคลอื่นๆ ได้อย่างเหมาะสม

2.6 แนวคิดและทฤษฎีเกี่ยวกับการเรียนรู้

แนวคิดและทฤษฎีการเรียนรู้นั้นแบ่งออกเป็น 3 แนวคิด คือ พฤติกรรมนิยม พุทธิปัญญา นิยม และคอนสตรัคติวิสต์ ซึ่งทั้ง 3 แนวคิดนี้เป็นแนวทางที่ช่วยให้ผู้สอนสามารถนำไปใช้ในการจัดกระบวนการเรียนการสอน และการจัดการหลักสูตรได้อย่างมีประสิทธิภาพและเหมาะสม

2.6.1 พฤติกรรมนิยม (Behaviorism)

2.6.1.1 การเรียนรู้คืออะไร

การเรียนรู้พฤติกรรมนิยม (Behaviorism) คือ การเรียนรู้ที่สามารถทำได้เมื่อมีการตอบสนองที่เหมาะสมองค์ประกอบที่สำคัญคือ สิ่งที่มากระตุ้นให้เกิดการตอบสนอง เช่น การเสริมแรงต่างๆ ที่จะก่อให้เกิดพฤติกรรมการเรียนรู้ (Winn,1990)

2.6.1.2 การเรียนรู้เกิดขึ้นได้อย่างไร

การเรียนรู้พฤติกรรมนิยมเกิดขึ้นได้จากการศึกษาการเปลี่ยนแปลงทั้งในรูปแบบหรือความถี่การปฏิบัติงานที่สังเกตได้ การสังเกตพฤติกรรมทำให้เกิดการเรียนรู้ในทางปฏิบัติ

2.6.1.3 อะไรคือปัจจัยที่ส่งผลต่อการเรียนรู้

ปัจจัยที่ส่งผลให้เกิดการเรียนรู้คือ สิ่งเร้าต่างๆ ทั้งทางชีวภาพและอารมณ์ เช่น แรงจูงใจ เช่น ความตื่นเต้นความกลัว ความโกรธ ความรัก และความต้องการสิ่งที่เป็นต่อชีวิต เช่น อาหารและความหิว ซึ่งจะเป็นแรงผลักดันให้เกิดการแสดงพฤติกรรมการเรียนรู้ต่างๆ ออกมา

2.6.1.4 อะไรคือบทบาทของหน่วยความจำ (Memory)

บทบาทหน้าที่ของหน่วยความจำคือ เมื่อผู้เรียนมีความสนใจในสิ่งใดสิ่งหนึ่งมากๆ ผู้เรียนก็จะสนใจและจดจำสิ่งนั้นๆ ได้ดี เมื่อเกิดความเข้าใจและจำได้ ก็จะสามารถดึงออกมาใช้ได้ในอนาคต

2.6.1.5 การถ่ายโอนหรือถ่ายโยงความรู้ เกิดขึ้นได้อย่างไร

การถ่ายโอนความรู้เกิดขึ้นได้จากการที่เราใช้ความรู้ในรูปแบบใหม่หรือสถานการณ์ เช่นเดียวกันกับวิธีการเรียนรู้ก่อนที่จะสะท้อนออกมาและมีผลต่อการเรียนรู้ใหม่ ในพฤติกรรมการเรียนรู้ทฤษฎีการถ่ายโอนเป็นผลมาจากลักษณะทั่วไป สถานการณ์ที่เกี่ยวข้องกับคุณสมบัติที่เหมือนกันหรือคล้ายคลึงกันช่วยให้พฤติกรรมในการถ่ายโอนข้ามองค์ประกอบทั่วไป ตัวอย่างเช่น ผู้เรียนที่ได้เรียนรู้ที่จะยอมรับและแยกประเภทต้นเอล์ม (Elm trees) แสดงให้เห็นถึงการถ่ายโอน เมื่อ

เขาจัดประเภทต้นเมเปิ้ลโดยใช้กระบวนการเดียวกัน ความคล้ายคลึงกันระหว่างต้นเอล์มและต้นเมเปิ้ล จะช่วยให้ผู้เรียนเกิดประสบการณ์การเรียนรู้และการจัดหมวดหมู่ (Jonassen, 1999)

2.6.1.6 แนวทาง/กิจกรรมการเรียนรู้มีลักษณะอย่างไร

กิจกรรมการเรียนรู้ของพฤติกรรมนิยมเป็นการผลิตผลลัพธ์ที่มีความน่าติดตามและวัดผลได้ในผู้เรียน (วัตถุประสงค์ของพฤติกรรม, วิเคราะห์งาน, การประเมินเกณฑ์อ้างอิง) แบบประเมินผู้เรียนเพื่อจะกำหนดตำแหน่งที่ควรเริ่มต้นการเรียนการสอน (การวิเคราะห์ผู้เรียน)

- เน้นการเรียนรู้จากขั้นตอนในช่วงต้นก่อนที่จะเพิ่มความซับซ้อนของการทำงานที่มีระดับความซับซ้อนมากขึ้น (ลำดับของการนำเสนอการเรียนการสอน, การเรียนรู้)
- ใช้การเสริมแรงที่จะส่งผลต่อประสิทธิภาพการทำงาน (ผลตอบแทนที่จับต้องได้, ข้อเสนอแนะข้อมูล)

2.6.2 พุทธิปัญญานิยม (Cognitivism)

2.6.2.1 การเรียนรู้คืออะไร

การทำให้เท่าเทียมกันกับการเปลี่ยนแปลงที่ไม่ต่อเนื่องระหว่างสภาพของความรู้มากกว่าการเปลี่ยนแปลงในความรู้จะเป็นของคำตอบ ซึ่งการเรียนรู้ เน้นปฏิสัมพันธ์ระหว่างสิ่งเร้าภายนอกกับสิ่งเร้าภายในคือความรู้ความเข้าใจ หรือกระบวนการรู้คิด

2.6.2.2 การเรียนรู้เกิดขึ้นได้อย่างไร

ทฤษฎีองค์ความรู้เน้นการเรียนรู้และภายใต้โครงสร้างของจิตที่อยู่ใกล้กับปลายเหตุ ญาณวิทยา (Hilgard, 1962) การเรียนรู้เป็นการเปลี่ยนแปลงที่ไม่ต่อเนื่องมากกว่าการตอบสนอง ทฤษฎีองค์ความรู้มุ่งเน้น แนวคิดของนักเรียน กระบวนการเรียนรู้จะได้รับการจัดเก็บและสามารถเรียกมาใช้ได้ตามต้องการ (Jonassen, 1999)

2.6.2.3 อะไรคือปัจจัยที่ส่งผลต่อการเรียนรู้

Cognitivism พฤติกรรมนิยมเน้นบทบาทด้านสิ่งแวดล้อมช่วยในการอำนวยความสะดวกในการเรียนรู้สามารถอธิบายการเรียนการสอน ตัวอย่าง การสาธิต ถ้าวางเครื่องมือเหล่านี้เป็นการชี้แนะการเรียนรู้ของนักเรียนจะเน้นบทบาทในการปฏิบัติที่สามารถแสดงความคิดเห็นและตรวจสอบได้ อย่างไรก็ตาม “งาน” ธรรมชาติของผู้เรียนมีความแตกต่างกัน การเรียนรู้มุ่งเน้นไปที่กิจกรรมทางความคิด เพื่อในผู้เรียนนำไปสู่การตอบสนองและกระบวนการคิด สร้างเป้าหมายและกลยุทธ์ของผู้เรียนได้ (Shuell, 1986 อ้างใน Jonassen, 1999) ทฤษฎีองค์ความรู้ด้านสิ่งแวดล้อม การเรียนการสอนเพียงอย่างเดียวไม่สามารถสร้างความรู้ได้ จึงเน้นการเข้าถึงความรู้และภายในโครงสร้างทางจิตมุ่งเน้นไปในแนวความคิดของนักเรียน กระบวนการเรียนรู้ข้อมูลจะได้รับการจัดเก็บและเรียกใช้ตามสถานการณ์ที่จำเป็น กระบวนการเรียนรู้มุ่งเน้นวิธีการที่แท้จริงขององค์ความรู้ สามารถ

เปลี่ยนแปลงผู้เรียนโดยการใช้กระบวนการเรียนรู้ที่เหมาะสม (Winne, 1985 อ้างใน Jonassen, 1999)

2.6.2.4 อะไรคือบทบาทของหน่วยความจำ บทบาทของหน่วยความจำในกระบวนการเรียนรู้ เมื่อมีข้อมูลจะถูกจัดเก็บไว้ในหน่วยความจำในลักษณะที่มีความหมาย นักออกแบบมีความสามารถในการหาข้อมูลที่ดีที่สุดให้แก่ผู้เรียน โดยใช้เทคนิค เช่น การจัดงานลำดับขั้น ความสัมพันธ์และการฝึกอบรม ช่วยให้ผู้เรียนได้รับข้อมูลใหม่ๆ ไม่สามารถเข้าถึงข้อมูลหน่วยความจำเนื่องจากจะถูกรบกวนและป้องกันข้อมูลสูญหายได้

2.6.2.5 การถ่ายโอนหรือถ่ายโยงความรู้ เกิดขึ้นได้อย่างไร

ตามทฤษฎีองค์ความรู้การถ่ายโอนมีหน้าที่จัดเก็บข้อมูลไว้ในหน่วยความจำ ผู้เรียนมีความเข้าใจวิธีการนำความรู้ไปใช้ในบริบทและถ่ายทอดความรู้ความเข้าใจที่ถูกต้องไปในรูปแบบของกฎแนวความคิด ความรู้ที่เกิดขึ้นจะมีความเหมือนและแตกต่างกันถูกเก็บไว้ในหน่วยความจำและสามารถนำความรู้ที่ได้มาใช้ผู้เรียนต้องเชื่อว่าความรู้จะเป็นประโยชน์ในสถานการณ์จริงได้

2.6.2.6 แนวทาง/กิจกรรมการเรียนรู้มีลักษณะอย่างไร

ทฤษฎีการเรียนรู้พุทธปัญญานิยม มีหลักในการสอนว่าจะต้องเริ่มต้นที่ ปัญหาที่ซับซ้อนและหาวิธีที่สามารถค้นพบคำตอบหรือแก้ปัญหาด้วยตนเอง โดยมีครูเป็นผู้ชี้แนะแนวทาง

2.6.3 คอนสตรัคติวิสต์ (Constructivism)

2.6.3.1 การเรียนรู้คืออะไร

เป็นทฤษฎีที่ว่าด้วยการสร้างความรู้ ได้มีการเปลี่ยนจากเดิมที่เน้นการศึกษาปัจจัยภายนอกมาเป็น สิ่งเร้าภายใน ซึ่งได้แก่ ความรู้ความเข้าใจ หรือกระบวนการรู้คิด กระบวนการคิด (Cognitive processes) ที่ช่วยส่งเสริมการเรียนรู้ จากผลการศึกษาพบว่า ปัจจัยภายในมีส่วนช่วยทำให้เกิดการเรียนรู้ที่มีความหมาย และความรู้เดิมมีส่วนเกี่ยวข้องและเสริมสร้างความเข้าใจของผู้เรียน แนวคิดของทฤษฎีคอนสตรัคติวิสต์ (Constructivism) หรือเรียกชื่อแตกต่างกันไป ได้แก่ สร้างสรรค์ความรู้นิยม หรือสร้างสรรค์ความรู้นิยม หรือ การสร้างความรู้ (โครงการพัฒนากระบวนการเรียนรู้, 2544) หลายทฤษฎีองค์ความรู้ร่วมสมัย เน้นความรู้ความเข้าใจในการสร้างความรู้ และช่วยให้ผู้เรียนจัดระเบียบและสร้างสัมพันธ์ระหว่างข้อมูลใหม่และข้อมูลที่มีอยู่ในหน่วยความจำ นักทฤษฎีได้เริ่มตั้งคำถามเกี่ยวกับวัตถุประสงค์ขั้นพื้นฐาน ข้อสมมติฐาน และเริ่มต้นที่จะนำวิธีการคอนสตรัคติวิสต์มาเป็นแนวทางในการเรียนรู้และเข้าใจความรู้ การเรียนรู้ “เป็นฟังก์ชันของวิธีการที่บุคคลสร้างความรู้ความเข้าใจจากประสบการณ์ของเขาหรือเธอเอง” (p.10.) คอนสตรัคติวิสต์มีรากฐานจากหลายมุมมอง ทั้งปรัชญาและจิตวิทยาของยุคนี้ โดยเฉพาะในยุคของพียูเจต์, บรูเนอร์และกูดแมน (Perkins, 1991) แต่ในปีที่ผ่านมาคอนสตรัคติวิสต์ได้กลับมาเป็นที่สนใจมากยิ่งขึ้นในหลายสาขาวิชาที่แตกต่างกัน รวมทั้งการออกแบบการเรียนการสอน (Bedner et al., 1991)

2.6.3.2 การเรียนรู้เกิดขึ้นได้อย่างไร

คอนสตรัคติวิสต์ไม่ปฏิเสธการดำรงอยู่ของโลกแห่งความจริง แต่ยืนยันว่าสิ่งที่เรารู้ของโลกเกิดจากการตีความจากประสบการณ์ของเราเอง การสร้างการเรียนรู้ความรู้ต่างๆ จะถูกสร้างขึ้นด้วยตัวของผู้เรียนเอง จากประสบการณ์ โดยใช้ข้อมูลที่ได้รับมาใหม่ร่วมกับข้อมูลหรือความรู้เดิมที่มีอยู่แล้ว รวมทั้งประสบการณ์เดิม มาสร้างความหมายในการเรียนรู้ของตนเอง การเรียนรู้เป็นผลที่เกิดจากการแปลความหมายตามประสบการณ์ของแต่ละคน การเรียนรู้เกิดจากการลงมือกระทำ (Active learning) การที่ผู้เรียนได้ลงมือกระทำจะช่วยให้ผู้เรียนได้สร้างความหมายในสิ่งที่ตนเรียนรู้ที่พัฒนาโดยอาศัยพื้นฐานจากประสบการณ์ตนเอง การเรียนรู้ที่เกิดจากการร่วมมือ (Collaborative learning) ความหมายในการเรียนรู้ เป็นการต่อรองจากแนวคิดที่หลากหลาย การพัฒนาความคิดรวบยอดของตนเองได้มาจากการร่วมแบ่งปันแนวคิดที่หลากหลายในกลุ่มและในขณะเดียวกันก็ปรับเปลี่ยนการสร้างสิ่งที่แทนความรู้ในสมอง (Knowledge representation) ที่สนองตอบต่อแนวคิดที่หลากหลายนั้น หรืออาจกล่าวได้ว่าในขณะที่มีการแลกเปลี่ยนเรียนรู้โดยการอภิปราย เสนอความคิดเห็นที่หลากหลายของแต่ละคน ผู้เรียนจะมีการปรับเปลี่ยนโครงสร้างความรู้ของตนด้วย และสร้างความหมายของตนเองขึ้นมาใหม่

2.6.3.3 อะไรคือปัจจัยที่ส่งผลต่อการเรียนรู้ ปัจจัยทั้งผู้เรียนและสิ่งแวดล้อมมีความสำคัญกับคอนสตรัคติวิสต์ เป็นความสัมพันธ์เฉพาะระหว่างผู้เรียนและสิ่งแวดล้อมที่จะสร้างความรู้ซึ่งต่างจากทฤษฎีพุทธิปัญญานิยม (Jonassen, 1999) ซึ่งสิ่งแวดล้อมเป็นปัจจัยภายนอกที่นำมาเป็นสิ่งเร้าภายใน ได้แก่ ความรู้ความเข้าใจที่ช่วยส่งเสริมการเรียนรู้ที่มีความหมาย

2.6.3.4 อะไรคือบทบาทของหน่วยความจำ

บทบาทของหน่วยความจำคือการตีความข้อมูลอย่างละเอียด "ความเข้าใจได้รับการพัฒนาอย่างต่อเนื่องจากการใช้งาน และไม่จำเป็นต้องได้ความหมายที่แน่ชัด" (Brown et al., 1998) บทบาทของหน่วยความจำความสำคัญไม่ได้อยู่ในการให้ความรู้โครงสร้างเหมือนเดิม แต่ให้ผู้เรียนสร้างความเข้าใจ และเข้าใจในสถานการณ์โดยเฉพาะรวบรวมความรู้จากหลากหลายแหล่งที่เหมาะสมในการแก้ไขปัญหา ตัวอย่างเช่น ออกแบบกิจกรรมที่แตกต่างเพื่อนำไปใช้กับผู้เรียนที่มีความแตกต่างกันออกไป คอนสตรัคติวิสต์เน้นการใช้งานที่มีความยืดหยุ่นกับทุกสถานการณ์ มีการแบ่งแยกเป็นหมวดหมู่ สามารถเรียกขึ้นมาจากหน่วยความจำเพื่อใช้งานได้

2.6.3.5 การถ่ายโอนหรือถ่ายโยงความรู้ (transfer) เกิดขึ้นได้อย่างไร

การถ่ายโอนสามารถอำนวยความสะดวกโดยการมีส่วนร่วมในการทำงานจริงที่อยู่ในบริบทที่มีความหมายตั้งแต่การทำความเข้าใจจากประสบการณ์ ความถูกต้องของประสบการณ์กลายเป็นสิ่งสำคัญกับความสามารถของแต่ละบุคคลที่จะใช้ความคิด แนวคิดที่สำคัญในมุมมองคอนสตรัคติวิสต์ การเรียนรู้ควรเกิดขึ้นในสภาพจริง หรือสะท้อนบริบทของสภาพจริงเสมอ ซึ่งจะนำไปสู่

การเชื่อมโยงการเรียนรู้ และจะขึ้นอยู่กับประสิทธิภาพของวิธีการเรียนรู้ โครงสร้างความรู้ของผู้เรียนที่มีความสะดวกในการคิดและการดำเนินการที่เป็นระบบ และสามารถนำมาใช้ในชีวิตประจำวันได้

2.6.3.6 แนวทางในการจัดการเรียนการสอนควรมีลักษณะดังต่อไปนี้

จากแนวคิดและทฤษฎีคอนสตรัคติวิสต์เชื่อว่า การเรียนรู้ เป็นกระบวนการสร้างมากกว่ารับความรู้ ดังนั้นในการจัดกระบวนการเรียนการสอนนั้น ควรมีการสนับสนุนให้ผู้เรียนเป็นผู้ลงมือทำ เป็นผู้ออกแบบรูปแบบการเรียนการสอน เป็นผู้สร้าง มากกว่าการที่ผู้สอนเป็นผู้ถ่ายทอดความรู้ แต่ไม่ได้หมายความว่าครูจะไม่มีบทบาทใดๆ บทบาทของครูยังคงเป็นสิ่งสำคัญ

ในกระบวนการเรียนการสอน เป็นผู้ที่คอยสนับสนุนให้ผู้เรียนสร้าง ออกแบบการเรียนรู้ได้ด้วยตนเอง ติดตาม ตรวจสอบและประเมินผล เพื่อให้ผู้เรียนสามารถที่จะแก้ไขปัญหาต่างๆ ได้โดยเรียนรู้จากประสบการณ์และสถานการณ์จริง เพราะเมื่อเวลาผ่านไปสถานการณ์ต่างๆ ที่แต่ละบุคคลได้ผ่านมานั้นจะช่วยให้สามารถที่จะแก้ไขปัญหาและปรับตัวให้เข้ากับทุกๆ สถานการณ์ได้อย่างมั่นใจ

2.7 งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

สุชาติา เกิดมงคลการ และคณะ (2552) ศึกษาสถานการณ์จมน้ำในเด็กในประเทศไทย ซึ่งพบว่าการจมน้ำเป็นสาเหตุของการเสียชีวิตอันดับหนึ่งของเด็กไทย อายุต่ำกว่า 15 ปี และมีแนวโน้มเพิ่มสูงขึ้นอย่างต่อเนื่อง ตั้งแต่ พ.ศ. 2542-2548 โดยมีจำนวนเพิ่มขึ้นประมาณร้อยละ 3.7 ต่อปี และค่าเฉลี่ยอัตราการเสียชีวิตในระยะ 10 ปี (พ.ศ. 2543-2552) อยู่ในช่วง 8.9-11.5 ต่อประชากรแสนคน และมีเด็กไทยอายุต่ำกว่า 15 ปีเสียชีวิตเฉลี่ยวันละ 4 คน ซึ่งมากกว่าประเทศที่พัฒนาแล้ว เช่น สหรัฐอเมริกา และออสเตรเลีย 5-15 เท่า

บุศรา ชัยทัศน์ (2554) ปัจจัยที่สัมพันธ์กับพฤติกรรมป้องกันการจมน้ำในเด็กวัยเรียนภาคตะวันออกเฉียงเหนือ ศึกษาพฤติกรรมป้องกันการจมน้ำในเด็กวัยเรียนและศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างความรู้ ความเสี่ยง การสนับสนุนทางสังคม และสภาพแวดล้อมทางกายภาพ กับพฤติกรรมป้องกันการจมน้ำในเด็กวัยเรียนภาคตะวันออกเฉียงเหนือ มีวัตถุประสงค์ เพื่อศึกษาพฤติกรรมป้องกันการจมน้ำในเด็กวัยเรียน และศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างความรู้ การรับรู้ความเสี่ยง การสนับสนุนทางสังคม และสภาพแวดล้อมทางกายภาพ กับพฤติกรรมป้องกันการจมน้ำในเด็กวัยเรียน ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ และมีวิธีดำเนินการวิจัย กลุ่มตัวอย่าง คือ เด็กวัยเรียนอายุ 6-10 ปี จำนวน 213 คน เลือกโดยวิธีการสุ่มแบบหลายขั้นตอนจากโรงเรียนประถมศึกษาของรัฐ สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน กระทรวงศึกษาธิการ ในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล คือ แบบสอบถาม ข้อมูลส่วนบุคคล พฤติกรรมป้องกันการจมน้ำ ความรู้ การรับรู้ความเสี่ยง การสนับสนุนทางสังคม และสภาพแวดล้อมทางกายภาพ ได้ผ่านการตรวจความ

ตรงตามเนื้อหาโดยผู้ทรงคุณวุฒิจำนวน 5 คน หาค่าความเที่ยงของแบบสอบถาม ได้เท่ากับ 1.00, .70, .88, .77, .76 และ .78 ตามลำดับ วิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้สถิติเชิงพรรณนา และการวิเคราะห์ความสัมพันธ์โดยใช้สัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ของเพียร์สัน ผลการวิจัย: 1.เด็กวัยเรียน ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ มีพฤติกรรมป้องกันการจมน้ำโดยรวมอยู่ในระดับสูง ($= 34.67$, $SD = 3.09$) 2. ความรู้ การรับรู้ความเสี่ยง การสนับสนุนทางสังคม และสภาพแวดล้อมทางกายภาพ มีความสัมพันธ์ทางบวกกับพฤติกรรมป้องกันการจมน้ำในเด็กวัยเรียน ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ($r = .22$, $.23$, $.40$ และ $.18$ ตามลำดับ) สรุป: โรงเรียนและหน่วยงานสาธารณสุขสามารถนำผลการศึกษาไปเป็นข้อมูลพื้นฐานในการวางแผนดำเนินงานเพื่อส่งเสริมพฤติกรรมป้องกันการจมน้ำของเด็กวัยเรียน อันจะส่งผลให้ลดอัตราการเสียชีวิตจากการจมน้ำของเด็กวัยเรียนต่อไป

อดิศักดิ์ ผลิตผลการพิมพ์ (2549) การทบทวนเรื่อง สถานการณ์การจมน้ำในประเทศไทย และมาตรการแก้ไข เพื่อลดการสูญเสียโดยไม่จำเป็นโดยเฉพาะอย่างยิ่งในเด็ก ผู้มีส่วนรับผิดชอบต้องขับเคลื่อนให้มีความตระหนักถึงการป้องกันการจมน้ำทั้งในระดับท้องถิ่นและระดับชาติ โดยการกำหนดนโยบายให้ชัดเจน พัฒนาระบบเฝ้าระวังและเตือนภัยทางน้ำ รณรงค์สร้างความตระหนักในความเสี่ยง ความรู้ในการป้องกัน และทักษะเพื่อความปลอดภัยทางน้ำ รวมทั้งการพัฒนาระบบฉุกเฉินทั้งในระดับท้องถิ่นและระดับชาติ ยุทธศาสตร์ที่สำคัญอีกประการคือการกำหนดเกณฑ์มาตรฐานขั้นต่ำด้านความปลอดภัยในการเลี้ยงดูเด็กสอดรับพระราชบัญญัติคุ้มครองเด็ก 2546 และการส่งเสริมการวิจัยเพื่อสร้างองค์ความรู้ใหม่ในเรื่องของการป้องกันการจมน้ำ

บุญมา อูยาสงค์ (2557) ได้ศึกษารูปแบบการดำเนินงานป้องกันและควบคุมโรคมาลาเรีย โดยทีม SRRT ของอาสาสมัครในเมื่อตุ่มลาน แขวงสาละวัน สหรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาว ซึ่งเก็บข้อมูลจากกลุ่มตัวอย่างจำนวน 37 คน ระหว่างเดือนกุมภาพันธ์ พ.ศ.2557 ถึงเดือนพฤษภาคม พ.ศ. 2557 โดยศึกษาบริบทพื้นที่สภาพปัญหาการสนทนากลุ่มการใช้แบบสอบถามการบันทึกได้จากการสังเกตและการสัมภาษณ์วิเคราะห์ข้อมูลโดยการแจกแจงความถี่ ร้อยละ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน สถิติทดสอบ t-test และวิเคราะห์เนื้อหาในส่วนข้อมูลเชิงคุณภาพ

พจนา ยางสีนอก (2560) ศึกษาประสิทธิภาพการดำเนินงานป้องกันการจมน้ำปี 2559 - 2560 อำเภอเมืองยาง จังหวัดนครราชสีมา เป็นการศึกษาวิจัยเชิงพัฒนาโดยการเก็บข้อมูลจากการสัมภาษณ์ผู้บริหารผู้ปฏิบัติรวมทั้งการสัมภาษณ์โดยการประชุมกลุ่มย่อยทีมผู้ก่อการดีป้องกันการจมน้ำจำนวน 4 กลุ่มเครื่องมือในการเก็บข้อมูลได้แก่แบบบันทึกการสัมภาษณ์กลุ่มตัวอย่างเป็นแบบปลายเปิด ประชากร ประกอบด้วยทีมผู้ก่อการดีป้องกันการจมน้ำและผู้สนับสนุนได้แก่สาธารณสุขอำเภอผู้อำนวยการโรงพยาบาลผู้อำนวยการโรงเรียนผู้ดูแลศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก นายกเทศมนตรีนายกองค์การบริหารส่วนตำบล กลุ่มตัวอย่างได้จากการสุ่มแบบเจาะจง วิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้สถิติเชิง

พรรณนา ได้แก่ จำนวนร้อยละ และวิเคราะห์ข้อมูลเชิงคุณภาพโดยการให้คุณค่าของผู้วิจัย ผลการศึกษาผู้บริหารระดับจังหวัด กำหนดให้การดำเนินงานการป้องกันการจมน้ำเป็นตัวชี้วัด (KPI) ของการประเมินผลงานประจำปีต่อเนื่องมาตั้งแต่ปี 2558 ผู้บริหารระดับอำเภอได้กำหนดเป็นนโยบายสำคัญของแผนงานประจำปีต่อเนื่องมาเช่นเดียวกัน มีการสร้างเครือข่ายระหว่างโรงพยาบาล โรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพตำบล (รพ.สต.) เทศบาลตำบลองค์การบริหารส่วนตำบล (อบต.) โรงเรียน และชุมชนให้เข้ามามีส่วนร่วมในการดำเนินงานป้องกันการจมน้ำโดยสำนักงาน สาธารณสุขอำเภอ เมืองยางเป็นผู้ประสานงานส่งเสริม ให้เครือข่ายที่เข้มแข็งมีการใช้ทรัพยากรร่วมกันของเครือข่าย ใช้ข้อมูลสถานการณ์และแหล่งเสี่ยงให้เกิดประโยชน์ผลักดันให้เกิดทีมผู้ก่อการดีการป้องกันการจมน้ำ หรือทีมวิทยากรครูขอจำนวน 4 ทีมซึ่งครบ ทั้ง 4 ตำบลสามารถอบรมให้ความรู้แก่นักเรียนเขตพื้นที่ ตามหลักสูตรทักษะการเอาชีวิตรอดจากการจมน้ำและทักษะการช่วยฟื้นคืนชีพมาถึง 1470 คน ร้อยละ 100 จาก 20 โรงเรียนรวมทั้งให้ความรู้ประชาชนได้เป็นจำนวนมากมีการจัดการแหล่งน้ำเสี่ยงจำนวน 28 แห่งจากทั้งหมด 75 แห่งคิดเป็นร้อยละ 37.33 ทำให้ปี 2560 อำเภอเมืองยางยังไม่มีผู้จมน้ำเสียชีวิตผลจากการประเมินที่ผู้ก่อการดีป้องกันการจมน้ำตามเกณฑ์ 10 องค์ประกอบโดยคณะกรรมการจากครบกรมควบคุมโรคกระทรวงสาธารณสุขปรากฏว่าทีมตำบลละหารปลาขาวได้รับรางวัลระดับเงินของประเทศส่วนสามตำบลพากันระดับทองแดง

รชนี ถิตย์ประเสริฐ (2560) การดำเนินงานป้องกันเด็กจมน้ำจำเป็นต้องมีการดำเนินการในมาตรการต่างๆ ให้ครอบคลุม ในทุกด้าน ได้แก่ 1) มาตรการด้านวิศวกรรม (Engineering) โดยการกำจัดแหล่งน้ำเสี่ยง เช่น เหน้ที่ทิ้ง จากภาชนะหลังใช้งาน การฝังกลบหลุม/บ่อน้ำ 2) มาตรการด้านสิ่งแวดล้อม (Environmental) เช่น การสร้างรั้วล้อมรอบแหล่งน้ำ การติดป้ายคำเตือน การหาวัสดุปิดหรือคลุมบ่อน้ำ 3) มาตรการด้าน นโยบาย/กฎหมาย/กฎระเบียบ (Enforcement) เช่น กำหนดให้สร้างรั้วล้อมรอบสระว่ายน้ำ กำหนดให้สวมเสื้อชูชีพทุกครั้งที่เดินทางทางน้ำ ห้ามดื่มสุราก่อนลงเล่นน้ำ การติดฉลากคำเตือนบนภาชนะใส่น้ำ และ 4) มาตรการด้านการให้ความรู้ (Education) เช่น การสอนว่ายน้ำพอเอาชีวิตรอด (Survival Swimming) ให้แก่เด็ก การสอนให้ผู้ปกครอง/ผู้ดูแลเด็กดูแลเด็กอย่างใกล้ชิด การสอนให้ทุกคนรู้จักวิธีการช่วยเหลือ และการช่วยฟื้นคืนชีพเบื้องต้น ทั้งนี้หากไม่มีการดำเนินการในมาตรการใดๆ คาดว่าในอีก 10 ปีข้างหน้า (พ.ศ. 2563) จะมีเด็กไทยเสียชีวิตจากการจมน้ำมากถึง 16,696 คน เพื่อลดการสูญเสียโดยไม่จำเป็นโดยเฉพาะอย่างยิ่งในเด็ก จึงจำเป็นต้องมีมาตรการหลายรูปแบบในเรื่องการป้องกันการจมน้ำ มีการกำหนดมาตรการความปลอดภัยทางน้ำโดยเฉพาะ และกำหนดโครงสร้างหน่วยงานที่รับผิดชอบ

ผู้วิจัยเห็นว่า สิ่งสำคัญที่จะทำให้การดำเนินงานป้องกันการเสียชีวิตจากการจมน้ำในเด็ก ประสบผลสำเร็จนั้น จะต้องอาศัยการมีส่วนร่วมของชุมชน เนื่องจากกระบวนการดังกล่าว เป็นกระบวนการที่ทำให้บุคคล ครอบครัว ชุมชน ตลอดจนหน่วยงานทุกภาคส่วนในชุมชนเข้ามามีส่วน

ร่วมในการแก้ไขปัญหาการเสียชีวิตจากการจมน้ำในเด็ก ซึ่งเป็นการดึงศักยภาพของชุมชนมาแก้ไข ปัญหาด้วยชุมชนเอง โดยให้ชุมชนมีส่วนร่วมในทุกกิจกรรมตั้งแต่ร่วมคิด ร่วมดำเนินการ ร่วมรับ ผลประโยชน์และประเมินผล การดำเนินงานร่วมกัน ซึ่งกระบวนการมีส่วนร่วมของชุมชน ส่งผลให้เกิด ความเข้มแข็งในการแก้ไขปัญหาการเสียชีวิตจากการจมน้ำในเด็ก ทำให้การดำเนินงานมีความต่อเนื่อง และมีประสิทธิภาพ ดังนั้น ผู้วิจัยจึงสนใจที่จะศึกษา การมีส่วนร่วมของชุมชนในดำเนินงานป้องกัน การเสียชีวิตจากการจมน้ำในเด็กอายุต่ำกว่า 15 ปี ตำบลบ่อแก้ว อำเภอนาคู จังหวัดกาฬสินธุ์ มี วัตถุประสงค์ 1. เพื่อศึกษาแนวทางการป้องกันการเสียชีวิตจากการจมน้ำในเด็กอายุต่ำกว่า 15 ปี โดย การมีส่วนร่วมของชุมชน 2. เพื่อศึกษาความรู้ เจตคติ การปฏิบัติตนป้องกันการเสียชีวิตจากการ จมน้ำในเด็กอายุต่ำกว่า 15 ปี ก่อนและหลังดำเนินการ 3. เพื่อศึกษาประสิทธิผลของการมีส่วนร่วม ของชุมชนต่อการป้องกันการเสียชีวิตจากการจมน้ำในเด็กอายุต่ำกว่า 15 ปี และมีขั้นตอนการ ดำเนินการแบ่งออกเป็น 2 ระยะ คือ 1. ระยะเตรียมการ (Pre- Research phase) มีกิจกรรมคือ ประสานงานกับพื้นที่ รวบรวมข้อมูลพื้นฐานของชุมชนและรับสมัครประชาชนเข้าร่วมกิจกรรม ชี้แจง วัตถุประสงค์วิธีการดำเนินงานและสร้างสัมพันธภาพกับชุมชน 2. ระยะดำเนินการวิจัย (Research phase) ประกอบด้วย 5 ขั้นตอน ดังนี้ ขั้นตอนที่ 1 การศึกษาวิเคราะห์สภาพปัญหาก่อนการพัฒนา ได้แก่ ข้อมูลทั่วไปของชุมชน โดยเก็บข้อมูลจากการสัมภาษณ์แบบเจาะลึก วิเคราะห์สภาพปัญหา ก่อน การพัฒนา ในเรื่องการมีส่วนร่วมในการป้องกันการเสียชีวิตจากการจมน้ำในเด็กอายุต่ำกว่า 15 ปี ของชุมชน ขั้นตอนที่ 2 การหาแนวทางแก้ไขปัญหา ขั้นตอนที่ 3 การวางแผนดำเนินการแก้ไขปัญหา ขั้นตอนที่ 4 การปฏิบัติตามแผนที่ได้จากการประชุม ขั้นตอนที่ 5 การประเมินผลโดยแบ่งเป็น 2 ช่วง คือ การประเมินระหว่างดำเนินการและ การประเมินผลภายหลังดำเนินการ

2.8 กรอบแนวคิดในการวิจัย

รูปแบบการดำเนินงานป้องกันเด็กจมน้ำ อายุต่ำกว่า 15 ปี ในเขตตำบลท่าตูมอำเภอท่าตูม จังหวัดสุรินทร์

ภาพประกอบที่ 2 กรอบแนวคิดในการวิจัย

บทที่ 3

วิธีดำเนินการวิจัย

การพัฒนารูปแบบการดำเนินงานป้องกันการจมน้ำในเด็กอายุต่ำกว่า 15 ปี ในเขตตำบลท่าตูม อำเภอท่าตูม จังหวัดสุรินทร์ การศึกษาวิจัยครั้งนี้ใช้รูปแบบการวิจัยเชิงปฏิบัติการ (Action Research) ผู้วิจัยกำหนดขั้นตอน รายละเอียดของการดำเนินการวิจัย ตามลำดับดังนี้

- 3.1 รูปแบบการวิจัย
- 3.2 ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง
- 3.3 เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย
- 3.4 การดำเนินการวิจัยและเก็บรวบรวมข้อมูล
- 3.5 การวิเคราะห์ข้อมูล
- 3.6 สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล
- 3.7 จริยธรรมในการวิจัย

3.1 รูปแบบการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้ใช้รูปแบบการวิจัยเชิงปฏิบัติการ (Action Research) ใช้แบบการวิจัยแบบผสมผสาน (Mixed Methods) โดยการวิจัยแบ่งเป็น 2 ระยะ

ระยะที่ 1 คือ การวิเคราะห์หาสภาพของปัญหาในการป้องกันการจมน้ำ การศึกษาบริบทและปัจจัยที่มีผลกระทบต่อการป้องกันการจมน้ำในเด็กอายุต่ำกว่า 15 ปีในเขตตำบลท่าตูม อำเภอท่าตูม จังหวัดสุรินทร์ โดยการศึกษาระยะนี้เป็นการป้องกันเด็กจมน้ำ ดังนี้

1.1 การออกแบบเครื่องมือในการเก็บรวบรวมข้อมูลในการป้องกันการจมน้ำในเด็กอายุต่ำกว่า 15 ปี ในเขตตำบลท่าตูม อำเภอท่าตูม จังหวัดสุรินทร์

1.2 การทดสอบเครื่องมือในการเก็บรวบรวมข้อมูลในการป้องกันการจมน้ำในเด็กอายุต่ำกว่า 15 ปี ในเขตตำบลท่าตูม อำเภอท่าตูม จังหวัดสุรินทร์

1.3 การเก็บรวบรวมข้อมูลวิเคราะห์ข้อมูลในการป้องกันการจมน้ำในเด็กอายุต่ำกว่า 15 ปี ในเขตตำบลท่าตูม อำเภอท่าตูม จังหวัดสุรินทร์

ระยะที่ 2 การวิจัยเชิงปฏิบัติการ (Action Research) โดยการนำผลการศึกษาในระยะที่ 1 มาสู่การวิจัยเชิงปฏิบัติการระยะที่ 2 ในการกำหนดการวิจัยในลักษณะวงรอบประกอบมี 4 ขั้นตอน คือ ขั้นตอนการวางแผน (Planning) การปฏิบัติ (Action) การสังเกต (Observation) การสะท้อนผล (Reflection) ในขั้นตอนการวางแผน การออกแบบการศึกษามีการเก็บข้อมูล ถอด

บทเรียนและนำผลไปวางแผน แก้ไขปัญหาในขั้นต่อไปโดยการจัดกิจกรรมในการพัฒนารูปแบบการดำเนินงานในการป้องกันการจมน้ำในเด็กอายุต่ำกว่า 15 ปีในพื้นที่อื่น โดยมีขั้นตอนการดำเนินงานดังนี้

ขั้นตอนที่ 1 การวางแผน (Planning) กลุ่มเป้าหมายจำนวน 52 คน ประกอบด้วยตัวแทนองค์กรภาครัฐ จำนวน 26 คน และ องค์กรชุมชน จำนวน 26 คน ซึ่งกิจกรรมในการดำเนินงานในขั้นตอนการวางแผน คือ

- 1.1 การประชุมวางแผน
- 1.2 การวิเคราะห์ปัญหา
- 1.3 การประชุมหาแนวทางร่วมกันในการแก้ไขปัญหา
- 1.4 กำหนดโครงการในการดำเนินการแก้ไขปัญหา ได้แก่
  - โครงการจัดการแหล่งน้ำเสี่ยง
  - โครงการอบรมให้ความรู้กลุ่มผู้ปกครอง
  - โครงการฝึกทักษะการเอาชีวิตรอดในน้ำในกลุ่มเด็ก
- 1.5 สร้าง Action plan

ขั้นตอนที่ 2 ลงมือการปฏิบัติ (Action) ประกอบด้วยการปฏิบัติตามแผนจากกิจกรรมการวางแผนในขั้นตอนที่ 1 ซึ่งกิจกรรมในการดำเนินงานในขั้นตอนการปฏิบัติ คือ

1. โครงการจัดการแหล่งน้ำเสี่ยง จัดกิจกรรมในกลุ่มเป้าหมายผู้ปกครองผู้ดูแลเด็ก จำนวน 88 คน การประเมินผลโดยการใช้แบบประเมินผลการดำเนินงานป้องกันการจมน้ำเพื่อให้มีการจัดการแหล่งน้ำเสี่ยงและการสร้างคอกกั้นเด็ก
2. โครงการอบรมให้ความรู้กลุ่มผู้ปกครอง จัดกิจกรรมในกลุ่มเป้าหมายผู้ปกครองผู้ดูแลเด็ก จำนวน 88 คน การประเมินผลโดยการใช้แบบประเมินความรู้เกี่ยวกับการป้องกันเด็กจมน้ำเพื่อให้มีความรู้ความเข้าใจในการป้องกันเด็กจมน้ำมากขึ้น
3. โครงการฝึกทักษะการเอาชีวิตรอดในน้ำในกลุ่มเด็ก จัดกิจกรรมในกลุ่มเป้าหมายเด็กอายุต่ำกว่า 15 ปี จำนวน 912 คน การประเมินผลโดยการใช้แบบประเมินผลการว่ายน้ำเอาชีวิตรอด ภาคทฤษฎีและแบบประเมินผลการว่ายน้ำเอาชีวิตรอด ภาคปฏิบัติ เพื่อให้มีความรู้เกี่ยวกับการป้องกันและการประเมินแหล่งน้ำเสี่ยง และมีทักษะการเอาชีวิตรอดในน้ำ

ขั้นตอนที่ 3 การสังเกตการณ์ปฏิบัติ (Observation) กลุ่มเป้าหมายประกอบด้วยทีมผู้ก่อการดี (Merit Maker) จำนวน 26 คน ซึ่งกิจกรรมในการดำเนินงานในขั้นตอนการวางแผน คือ

1. นิเทศติดตามผลการดำเนินงานของทีมอาสาสมัครประจำหมู่บ้านอย่างต่อเนื่องซึ่งก็คือเจ้าหน้าที่สาธารณสุขร่วมกับอาสาสมัครสาธารณสุขนิเทศติดตามผลการดำเนินงาน

การประเมินผลโดยการใช้การสังเกต การบันทึก และการสัมภาษณ์ เพื่อให้เห็นการปฏิบัติงานที่แท้จริง สามารถให้การช่วยเหลือแก้ไขแนะนำและวิธีการทำงานได้ถูกต้องและรวดเร็ว

ขั้นตอนที่ 4 การสะท้อนผล (Reflection) กลุ่มเป้าหมาย จำนวน 120 คน ประกอบด้วย องค์กรภาครัฐ จำนวน 26 คน องค์กรชุมชน จำนวน 26 คน และผู้ปกครอง/ผู้ดูแลเด็ก จำนวน 68 คน ซึ่งกิจกรรมในการดำเนินงานในขั้นตอนการสะท้อนผล คือ

1. การจัดเวทีถอดบทเรียนแลกเปลี่ยนความรู้
2. คัดข้อมูลให้กับผู้เกี่ยวข้อง
3. สร้างแผนการแต่ละการประชุม
4. ถอดบทเรียน
5. วิเคราะห์ผลการปฏิบัติแผนการ

ประเมินผลโดยการใช้การสังเกต การบันทึก และการสัมภาษณ์ เพื่อปรับปรุงแผนการดำเนินงานในขั้นต่อไป

3.2 กลุ่มเป้าหมาย

พื้นที่ในการวิจัย เลือกพื้นที่แบบเฉพาะเจาะจงในตำบลท่าตุม กลุ่มตัวอย่าง มี 4 ขั้นตอน ดังนี้

3.2.1 ประชากร คือ ประชาชนที่อยู่ในพื้นที่ตำบลท่าตุม อำเภอท่าตุม จังหวัดสุรินทร์ ในปี พ.ศ. 2563 จำนวน 15,043 คน

3.2.2 กลุ่มเป้าหมายในขั้นที่ 1 การวางแผน (planning) ประกอบด้วย

3.2.2.1 ผู้แทนองค์กรภาครัฐ จำนวน 26 ดังนี้

- 1) นายกองจัดการบริหารส่วนตำบลท่าตุม จำนวน 1 คน
- 2) ปลัดองค์การบริหารส่วนตำบลท่าตุม จำนวน 1 คน
- 3) ผู้อำนวยการกองการศึกษา องค์การบริหารส่วนตำบลท่าตุม จำนวน 1 คน
- 4) ผู้อำนวยการกองสาธารณสุขและสิ่งแวดล้อม องค์การบริหารส่วนตำบลท่าตุม จำนวน 1 คน
- 5) ครูโรงเรียนในเขตตำบลท่าตุมจำนวน 11 แห่งๆ ละ 1 คน จำนวน 11 คน
- 6) ครูศูนย์พัฒนาเด็กเล็กทุกแห่งในเขตตำบลท่าตุมจำนวน 9 แห่งๆ ละ 1 คน จำนวน 9 คน

7) เจ้าหน้าที่สาธารณสุข รพ.ท่าตุม, สสอ. ท่าตุม แห่งละ 1 คน จำนวน 2 คน

3.2.2.2 ผู้แทนองค์กรชุมชน จำนวน 26 คน ดังนี้

1) ประธานสภาองค์การบริหารส่วนตำบลท่าตุม และรองประธานสภาองค์การบริหารส่วนตำบลท่าตุม จำนวน 2 คน

2) ผู้ใหญ่บ้าน หมู่ละ 1 คน จำนวน 22 คน

3) ประธานอาสาสมัครสาธารณสุขประจำหมู่บ้าน จำนวน 2 คน

ดังนั้นในขั้นตอนการวางแผน (planning) จึงใช้ขนาดตัวอย่างทั้ง 2 กลุ่ม คือ องค์กรภาครัฐ จำนวน 26 คน และ องค์กรชุมชน จำนวน 26 คน รวมทั้งหมด 52 คน เพื่อวางแผนวิเคราะห์ปัญหา และกำหนดทิศทางและกลุ่มเป้าหมายในการดำเนินงานป้องกันการจมน้ำในเด็กอายุ 15 ปี

3.2.3 กลุ่มเป้าหมายขั้นที่ 2 การปฏิบัติ (Action) ประกอบด้วย

3.2.3.1 กลุ่มผู้ปกครอง/ผู้ดูแลเด็ก จำนวน 88 คน ดังนี้

1) ตัวแทนผู้ปกครองของเด็กอายุต่ำกว่า 15 ปี 34 หมู่บ้าน มีประชากร จำนวน 3,389 คน ใช้เป็นกลุ่มตัวอย่าง 34 หมู่บ้าน ละ 2 คน จำนวน 68 คน

2) ครูโรงเรียนในเขตตำบลท่าตุมจำนวน 11 แห่ง ละ 1 คน จำนวน 11 คน

3) ครูศูนย์พัฒนาเด็กเล็กทุกแห่งในเขตตำบลท่าตุมจำนวน 9 แห่ง ละ 1 คน จำนวน 9 คน

3.2.3.2 กลุ่มเด็กอายุต่ำกว่า 15 ปี

1) เด็กนักเรียนชั้นประถมศึกษาชั้นปีที่ 1- ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 มีประชากรทั้งหมด 3,389 คน จำนวน 11 แห่ง ใช้เป็นกลุ่มตัวอย่าง จำนวน 912 คน คัดเลือกโดยวิธีเฉพาะเจาะจง และใช้กลุ่มตัวอย่างตามเกณฑ์การประเมินรับรองทีมผู้ก่อการดีระดับทอง ซึ่งกำหนดให้มีการฝึกอบรมในกลุ่มเด็กอายุต่ำกว่า 15 ปี มากกว่า 900 คน

ดังนั้นในขั้นตอนการปฏิบัติ จึงใช้ขนาดตัวอย่างทั้ง 2 กลุ่ม คือ กลุ่มผู้ปกครอง/ผู้ดูแลเด็ก จำนวน 88 คน และ องค์กรชุมชน จำนวน 912 คน รวมทั้งหมด 1000 คน เพื่อใช้เป็นกลุ่มตัวอย่างในการให้ความรู้เกี่ยวกับการป้องกันการจมน้ำในเด็ก การเอาชีวิตรอดในน้ำ การช่วยฟื้นคืนชีพ และปฏิบัติการจัดการแหล่งน้ำเสี่ยงทั้งภายในและนอกชุมชน

3.2.4 กลุ่มเป้าหมายขั้นที่ 3 การสังเกต (Observation) ประกอบด้วย

3.2.4.1 ทีมผู้ก่อการดีตำบลท่าตุม จำนวน 26 คน ดังนี้

1) นายกองการบริหารส่วนตำบลท่าตุม จำนวน 1 คน

2) ปลัดองค์การบริหารส่วนตำบลท่าตุม จำนวน 1 คน

3) ผู้อำนวยการกองการศึกษา องค์การบริหารส่วนตำบลท่าตุม จำนวน 1 คน

4) ผู้อำนวยการกองสาธารณสุขและสิ่งแวดล้อม องค์การบริหารส่วนตำบลท่าตุม จำนวน 1 คน

5) ครูโรงเรียนในเขตตำบลท่าตุมจำนวน 11 แห่งๆ ละ 1 คน จำนวน 11 คน

6) ครูศูนย์พัฒนาเด็กเล็กทุกแห่งในเขตตำบลท่าตุมจำนวน 9 แห่งๆ ละ 1 คน
จำนวน 9 คน

7) เจ้าหน้าที่สาธารณสุข รพ.ท่าตุม, สสอ. ท่าตุม แห่งละ 1 คน จำนวน 2 คน
ตั้งนั้นในขั้นตอนการสังเกต (Observation) ใช้ขนาดตัวอย่างทั้ง 1 กลุ่ม คือ ทีม
ผู้ก่อการดีตำบลท่าตุม รวมทั้งหมด 26 คน

3.2.5 กลุ่มเป้าหมายขั้นที่ 4 การสะท้อนผล (Reflection) ประกอบด้วย

3.2.5.1 ผู้แทนองค์กรภาครัฐ จำนวน 26 ดังนี้

1) นายกองดีการบริหารส่วนตำบลท่าตุม จำนวน 1 คน
2) ปลัดองค์การบริหารส่วนตำบลท่าตุม จำนวน 1 คน
3) ผู้อำนวยการกองการศึกษา องค์การบริหารส่วนตำบลท่าตุม จำนวน 1 คน
4) ผู้อำนวยการกองสาธารณสุขและสิ่งแวดล้อม องค์การบริหารส่วนตำบลท่าตุม
จำนวน 1 คน

5) ครูโรงเรียนในเขตตำบลท่าตุมจำนวน 11 แห่งๆ ละ 1 คน จำนวน 11 คน
6) ครูศูนย์พัฒนาเด็กเล็กทุกแห่งในเขตตำบลท่าตุมจำนวน 9 แห่งๆ ละ 1 คน
จำนวน 9 คน

7) เจ้าหน้าที่สาธารณสุข รพ.ท่าตุม, สสอ. ท่าตุม แห่งละ 1 คน จำนวน 2 คน

3.2.5.2 ผู้แทนองค์กรชุมชน จำนวน 26 คน ดังนี้

1) ประธานสภาองค์การบริหารส่วนตำบลท่าตุม และรองประธานสภาองค์การบริหาร
ส่วนตำบลท่าตุม จำนวน 2 คน
2) ผู้ใหญ่บ้าน หมู่ละ 1 คน จำนวน 22 คน
3) ประธานอาสาสมัครสาธารณสุขประจำหมู่บ้าน จำนวน 2 คน

3.2.5.3 กลุ่มผู้ปกครอง/ผู้ดูแลเด็ก จำนวน 68 คน

1) ตัวแทนผู้ปกครองของเด็กอายุต่ำกว่า 15 ปี 34 หมู่บ้านๆ ละ 2 คน จำนวน 68 คน
ในขั้นตอนการสะท้อนผล (Reflection) จึงใช้ขนาดตัวอย่างทั้ง 3 กลุ่ม คือ องค์กร
ภาครัฐ จำนวน 26 คน องค์กรชุมชน จำนวน 26 คน และผู้ปกครอง/ผู้ดูแลเด็ก จำนวน 68 รวม
ทั้งหมด 120 คน เพื่อสะท้อนผลการดำเนินงาน และเพื่อนำเข้าขั้นตอนการวางแผนแก้ไขปัญหาการ
จมน้ำในเด็กอายุต่ำกว่า 15 ปี ต่อไป

ในการศึกษาครั้งนี้มีระยะเวลาดำเนินงานทั้งสิ้น 4 เดือน ตั้งแต่เดือนกุมภาพันธ์ 2564
– เดือนพฤษภาคม พ.ศ. 2564

3.2.6 เกณฑ์คัดเข้า/คัดออกของกลุ่มตัวอย่าง

3.2.6.1 คุณสมบัติของกลุ่มตัวอย่างที่เลือกเข้าศึกษา (Inclusion criteria)

- 1) กลุ่มผู้ปกครอง/ผู้ดูแลเด็ก
  - ยินยอมเข้าร่วมการวิจัย
  - อาศัยอยู่ในพื้นที่ตำบลท่าตุมมากกว่า 1 ปี ขึ้นไป
  - สามารถเข้าร่วมกิจกรรมในภาคปฏิบัติได้
  - ไม่มีการเจ็บป่วยรุนแรงที่เป็นอุปสรรคต่อการเข้าร่วมโปรแกรมฯ
- 2) กลุ่มเด็กอายุต่ำกว่า 15 ปี
  - ยินยอมเข้าร่วมการวิจัย
  - มีอายุตั้งแต่ 6-15 ปี
  - สามารถอ่าน ฟัง เขียนภาษาไทยได้
  - อยู่ในพื้นที่ตำบลท่าตุม อำเภอท่าตุม จังหวัดสุรินทร์

3.2.6.2 เกณฑ์การคัดออกของกลุ่มตัวอย่าง (Exclusion criteria)

เกณฑ์การคัดออกของกลุ่มตัวอย่างสำหรับการวิจัยครั้งนี้ คือ ผู้ปกครองหรือเด็กไม่สะดวกเข้าร่วมในการทำกิจกรรมกลุ่มได้ และ/หรือตอบแบบสอบถามไม่ครบตามที่กำหนดไว้

3.2.6.3 เกณฑ์การนำออกจากการวิจัย (Withdrawal criteria)

- 1) ย้ายที่อยู่อาศัย
- 2) ไม่สามารถเข้าร่วมกิจกรรมได้ทั้งหมด

3.3 เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

3.3.1 กระบวนการในการศึกษาครั้งนี้ผู้วิจัยได้ประยุกต์แนวคิดทฤษฎีและเอกสารงานวิจัยที่เกี่ยวข้องประกอบมี 5 ชุด ได้แก่ เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยและเครื่องมือในการเก็บข้อมูลโดยมีรายละเอียดดังนี้

3.3.1.1 ชุดที่ 1 เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บข้อมูลเชิงปริมาณ แบบทดสอบความรู้เกี่ยวกับการดำเนินงานในการป้องกันการเสียชีวิตการจมน้ำอายุต่ำกว่า 15 ปี ในเขตตำบลท่าตุม อำเภอท่าตุม จังหวัดสุรินทร์ จำนวน 15 ข้อ โดยแบ่งระดับเป็นสองระดับ คือ ตอบถูก (1 คะแนน) ไม่ถูก (0 คะแนน) ทั้งนี้ใช้โดยกำหนดให้ผู้ตอบเพียงคำตอบเดียว โดยกำหนดเกณฑ์ในการแปลผลคะแนนระดับความรู้ แบ่งระดับโดยใช้แบบอิงเกณฑ์แนวคิดของ Bloom (1971) มีเกณฑ์การแบ่งคะแนนออกเป็น 3 ระดับ คือ

ระดับความรู้สูง ได้คะแนนตั้งแต่ร้อยละ 80 ขึ้นไป (ช่วงคะแนน 12 - 15 คะแนน)

ระดับความรู้ปานกลาง ได้คะแนนตั้งแต่ร้อยละ 60.00 ถึง 79.99 (ช่วงคะแนน 9 - 11 คะแนน)

ระดับความรู้ต่ำ ได้คะแนนต่ำกว่าร้อยละ 60 (ช่วงคะแนน 0 - 8 คะแนน)

3.3.1.2 ชุดที่ 2 เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บข้อมูลเชิงปริมาณ แบบสอบถามการปฏิบัติในการป้องกันการเสียชีวิตจากการจมน้ำในเด็กอายุต่ำกว่า 15 ปี ในเขตตำบลท่าตุม อำเภอท่าตุม จังหวัดสุรินทร์ จำนวน 15 ข้อ โดยแบ่งระดับเป็นสองระดับ คือ ตอบมี (1คะแนน) ไม่มี (0คะแนน) ทั้งนี้ใช้โดยกำหนดให้ผู้ตอบเพียงคำตอบเดียว โดยกำหนดเกณฑ์ในการแปลผลคะแนนระดับความรู้ แบ่งระดับโดยใช้แบบอิงเกณฑ์แนวคิดของ Bloom (1971) มีเกณฑ์การแบ่งคะแนนออกเป็น 3 ระดับ คือ

ระดับการป้องกันสูง ได้คะแนนตั้งแต่ร้อยละ 80 ขึ้นไป (ช่วงคะแนน 12 - 15 คะแนน)

ระดับการป้องกันปานกลาง ได้คะแนนตั้งแต่ร้อยละ 60.00 ถึง 79.99 (ช่วงคะแนน 9 - 11 คะแนน)

ระดับการป้องกันต่ำ ได้คะแนนต่ำกว่าร้อยละ 60 (ช่วงคะแนน 0 - 8 คะแนน)

3.3.1.3 ชุดที่ 3 เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บข้อมูลเชิงปริมาณ แบบวัดความรู้เรื่องความปลอดภัยทาง ประกอบไปด้วยข้อมูล 3 ด้าน คือ ด้านที่ 1 แบบทดสอบความรู้เรื่องความปลอดภัยทางน้ำ ซึ่งเป็นคำถามเกี่ยวกับความรู้การป้องกันการจมน้ำ และประเภทแหล่งน้ำที่อาจจะเกิดการจมน้ำได้ และความปลอดภัยในการเดินทางทางน้ำ จำนวน 8 ข้อ ด้านที่ 2 แบบทดสอบด้านความปลอดภัย จำนวน 4 ข้อ ด้านที่ 3 แบบสอบถามทักษะการช่วยเหลือผู้ประสบภัยทางน้ำ จำนวน 4 ข้อ ลักษณะเป็นคำถามแบบเลือกตอบเพียงข้อเดียวตามความรู้ของตนเอง แบ่งระดับเป็นสองระดับ คือ ตอบถูก (1คะแนน) ไม่ถูก (0คะแนน) ทั้งนี้ใช้โดยกำหนดให้ผู้ตอบเพียงคำตอบเดียว โดยกำหนดเกณฑ์ในการแปลผลคะแนนระดับความรู้ แบ่งระดับโดยใช้แบบอิงเกณฑ์แนวคิดของ Bloom (1971) มีเกณฑ์การแบ่งคะแนนออกเป็น 3 ระดับ คือ

ระดับความรู้สูง ได้คะแนนตั้งแต่ร้อยละ 80 ขึ้นไป (ช่วงคะแนน 17 - 21 คะแนน)

ระดับความรู้ปานกลาง ได้คะแนนตั้งแต่ร้อยละ 60.00 ถึง 79.99 (ช่วงคะแนน 13 - 16 คะแนน)

ระดับความรู้ต่ำ ได้คะแนนต่ำกว่าร้อยละ 60 (ช่วงคะแนน 0 - 12 คะแนน)

3.3.1.4 ชุดที่ 4 เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บข้อมูลเชิงปริมาณ แบบสอบถามการรับรู้ความสามารถในการเอาชีวิตรอดในน้ำ ประกอบไปด้วย 4 ข้อ ผู้วิจัยนำมาจากแบบสอบถาม ส่วนที่ 3 ของแบบประเมินผลการว่ายน้ำเพื่อเอาชีวิตรอด (ภาคทฤษฎี) สำหรับกลุ่มเด็กอายุต่ำกว่า 15 ปี ของกรมควบคุมโรค กระทรวงสาธารณสุข โดยแบ่งระดับเป็นสามระดับ คือ ตอบได้ (3 คะแนน) ไม่แน่ใจ (2 คะแนน) และไม่ได้ (1 คะแนน) ทั้งนี้ใช้โดยกำหนดให้ผู้ตอบเพียงคำตอบเดียว โดยนำคะแนนที่ได้จากแบบสอบถามมาแบ่งกลุ่มคะแนนเป็นอันดับสเกล (Ordinal scale) 3 ระดับ

จากหลักเกณฑ์ดังกล่าวจึงแบ่งระดับทักษะการเอาชีวิตรอดในน้ำ แบ่งออกดังนี้
 ช่วงคะแนน 2.34 – 3.00 หมายถึง มีการรับรู้ทักษะการเอาชีวิตรอดในน้ำอยู่ในระดับปฏิบัติได้
 ช่วงคะแนน 1.67 – 2.33 หมายถึง มีการรับรู้ทักษะการเอาชีวิตรอดในน้ำอยู่ในระดับไม่แน่ใจ
 ช่วงคะแนน 1.00 – 1.66 หมายถึง มีการรับรู้ทักษะการเอาชีวิตรอดในน้ำอยู่ในระดับปฏิบัติไม่ได้

3.3.1.4 ชุดที่ 5 เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บข้อมูลเชิงปริมาณ แบบประเมินผลการว่ายน้ำเอาชีวิตรอด ภาคปฏิบัติ ประกอบไปด้วยข้อมูล 2 ด้าน คือ

ด้านที่ 1 แบบประเมินทักษะการเอาชีวิตรอดในน้ำและพื้นฐานการว่ายน้ำ ซึ่งให้ผู้ประเมินตามความสามารถของแต่ละบุคคล ลักษณะการตอบเป็นการเลือกตอบเพียงข้อเดียว จำนวน 8 ข้อ

ด้านที่ 2 แบบประเมินทักษะการช่วยเหลือผู้ประสบภัยทางน้ำ ซึ่งให้ผู้ประเมินตามความสามารถของแต่ละบุคคล ลักษณะการตอบเป็นการเลือกตอบเพียงข้อเดียว จำนวน 4 ข้อ

ซึ่งให้ผู้ประเมินตามความสามารถของแต่ละบุคคล ลักษณะการตอบเป็นการเลือกตอบเพียงข้อเดียว ผ่านได้ 1 คะแนน และไม่ผ่านได้ 0 คะแนน โดยกำหนดเกณฑ์ในการแปลผลคะแนนระดับความรู้ แบ่งระดับโดยใช้แบบอิงเกณฑ์แนวคิดของ Bloom (1971) มีเกณฑ์การแบ่งคะแนนออกเป็น 3 ระดับ คือ

มีทักษะการเอาชีวิตรอดในน้ำที่ได้คะแนนตั้งแต่ร้อยละ 80 ขึ้นไป (ช่วงคะแนน 10 - 12 คะแนน)

มีทักษะการเอาชีวิตรอดในน้ำพอใช้ ได้คะแนนตั้งแต่ร้อยละ 60.00 ถึง 79.99 (ช่วงคะแนน 7 - 9คะแนน)

มีทักษะการเอาชีวิตรอดในน้ำไม่ตี ได้คะแนนต่ำกว่าร้อยละ 60 (ช่วงคะแนน 0 - 6 คะแนน)

3.3.2.6 เครื่องมือที่ใช้เก็บข้อมูลเชิงคุณภาพ

เครื่องมือที่ใช้เก็บข้อมูลเชิงคุณภาพประกอบด้วย การบันทึกภาพสนาม การบันทึกประจำวัน อุปกรณ์เสริมในการเก็บข้อมูลซึ่งได้จากการสังเกต การสนทนากลุ่ม และการสัมภาษณ์เชิงลึก ซึ่งวิธีการหลากหลายทำให้ผลงานวิจัยมีความสมบูรณ์มากขึ้นโดยเครื่องมือที่ใช้ในการเก็บข้อมูลเชิงคุณภาพมีรายละเอียดดังนี้

1) ผู้วิจัย

การศึกษาครั้งนี้เป็นการศึกษาเชิงปฏิบัติการ เก็บรวบรวมข้อมูลเชิงปฏิบัติเชิงคุณภาพ ซึ่งตัวนักวิจัยเองถือว่าเป็นเครื่องมือตัวสำคัญ โดยผู้วิจัยได้ผ่านการเรียนหลักสูตรกระบวนการวิจัยเชิงปฏิบัติการ (Action Research) จำนวน 3 หน่วยกิต ผ่านการอบรมครูฝึกทักษะการเอาชีวิตรอดในน้ำ หรือการว่ายน้ำเพื่อเอาชีวิตรอด และมีประสบการณ์ในการรับผิดชอบงานอุบัติเหตุทางน้ำ จำนวน 5 ปี ทำให้ผู้วิจัยมีความมุ่งมั่น เข้าใจในบริบทของพื้นที่เป็นอย่างดี

2) แบบสอบถามหรือคำถาม

แนวคำถามการสนทนากลุ่ม หรือการสนทนาจากผู้นำชุมชน ผู้ปกครองผู้ดูแลเด็ก ครูศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก ทีมผู้ก่อการดี ในด้านของการป้องกันการจมน้ำ การจัดการแหล่งน้ำเสี่ยง ต้นทุนในการดำเนินงาน การฝึกทักษะการลอยตัวเอาชีวิตรอดในน้ำ ว่ามีการดำเนินการหรือไม่ หรือมีปัญหาส่วนใดในการดำเนินการ และปัจจัยเสริมใดที่ทำให้เด็กจมน้ำเสียชีวิต

3) การบันทึกประจำวัน

การบันทึกประจำวันคือการบันทึกเหตุการณ์ต่างๆ ที่เกิดขึ้นในทุกๆ วันของการทำงาน ด้วยวัตถุประสงค์ของการบันทึกเพื่อทบทวนการทำงานในแต่ละวันของผู้วิจัย ทบทวนความคิด ความรู้สึกของผู้วิจัยต่อเหตุการณ์ต่างๆ ที่เกิดขึ้นในแต่ละวันและตั้งคำถามกับตัวเองและเฝ้าดูการเปลี่ยนแปลงความคิดของคนของตนเองต่อสิ่งต่างๆ ที่ผ่านเข้ามาในแต่ละวันตลอดช่วงเวลาของการศึกษาวิจัยอย่างสม่ำเสมอ การบันทึกประจำวันเป็นเทคนิคสำคัญที่ช่วยให้ผู้วิจัยเกิดการเรียนรู้ในเรื่องต่างๆ ที่ไม่เฉพาะแต่ในเรื่องการทำวิจัยเท่านั้น แต่ยังเป็นการพัฒนาการเรียนรู้เกี่ยวกับกับเรื่องราวที่ผ่านมาในแต่ละวันอีกด้วย

4) การบันทึกภาคสนาม

ผู้วิจัยมีการบันทึกภาคสนามแบ่งเป็น 3 ระยะคือ บันทึกจากกระบวนการบันทึกจากการสังเกตแบบมีส่วนร่วม และบันทึกจากความรู้สึกของผู้วิจัย ซึ่งการบันทึกจากกระบวนการเป็นการบันทึกจากการเก็บรวบรวมข้อมูลทุกครั้งที่เกิดขึ้นอยู่กับสถานการณ์เป็นหลัก โดยผู้วิจัยจะทำการบันทึกทุกคำพูดในแต่ละครั้งของกระบวนการหรือ บันทึกเทปไว้ รวมทั้งจดบันทึกที่สังเกตเห็นแล้วกลับไปบันทึกไว้สมบูรณ์พร้อมตัดตรวจสอบการจัดการบันทึกคลิปไว้ด้วย

5) อุปกรณ์เสริมที่ช่วยในการเก็บข้อมูล

1. การถ่ายภาพช่วยในการเก็บข้อมูลซึ่งการเก็บภาพเป็นการช่วยเตือนความจำ และสามารถนำภาพไปประกอบคำอธิบายได้ รวมทั้งเป็นข้อมูลเสริมให้เห็นภาพซึ่งประจักษ์

2. การบันทึกเสียงช่วยในการเก็บข้อมูลเป็นการบันทึกข้อมูลจากการสัมภาษณ์ผู้ให้ข้อมูลและตามกิจกรรมการวิจัย โดยในการบันทึกครั้งต้องได้รับอนุญาตจากผู้ให้ข้อมูลและผู้ร่วมวิจัยในการบันทึกเสียง

3.3.4 การสร้างเครื่องมือและการตรวจสอบคุณภาพเครื่องมือในการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยได้ทำการศึกษาค้นคว้า เอกสาร ตำรา แนวคิด ทฤษฎี และผลงานวิจัยที่เกี่ยวข้องในการดำเนินงานป้องกันการจมน้ำในเด็กอายุต่ำกว่า 15 ปี นำเสนอให้อาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ตรวจสอบความถูกต้องเหมาะสมและให้คำแนะนำเพื่อการปรับปรุงแก้ไขแล้วจึงได้นำไปตรวจความตรงเชิงเนื้อหา (Content Validity) โดยให้ผู้เชี่ยวชาญจำนวน 3 ท่านพิจารณาความถูกต้อง ความตรงเชิงเนื้อหา ภาษาและความคมชัดของภาษา โดย

พิจารณาจากค่าดัชนีความสอดคล้องของข้อคำถาม คำตอบ กับเนื้อหาตามความเห็นของผู้เชี่ยวชาญ IOC (Index of item Objective Congruence) ซึ่งผู้เชี่ยวชาญมีดังนี้

1. นางสลักจิต สกุลรักษ์ นักวิชาการสาธารณสุขชำนาญการ สาธารณสุขจังหวัดสุรินทร์
2. นางจรรยา มะลิ่งาม นักวิชาการสาธารณสุขชำนาญการ สาธารณสุขอำเภอสนม จังหวัดสุรินทร์
3. นางสาวนันทพร เหลืองสกุลไทย พยาบาลวิชาชีพชำนาญการ โรงพยาบาลท่าตูม จังหวัดสุรินทร์

ซึ่งจากกำหนดระดับการแสดงความคิดเห็นของผู้เชี่ยวชาญที่ให้คะแนนในแต่ละหัวข้อ ออกเป็น 3 ระดับดังนี้

ให้ +1 เมื่อข้อคำถาม คำตอบ สอดคล้องและครอบคลุมตัวแปรการวิจัย

ให้ 0 เมื่อไม่แน่ใจหรือไม่สามารถตัดสินใจได้ว่าข้อคำถาม คำตอบ สอดคล้องและครอบคลุมตัวแปรการวิจัย

ให้ -1 เมื่อข้อคำถามคำตอบไม่สอดคล้องและครอบคลุมตัวแปรการวิจัย

$$\text{สูตร } IOC = \frac{\sum R}{N}$$

เมื่อ IOC แทน ดัชนีความสอดคล้องของคำถามคำตอบกับเนื้อหาความคิดเห็นของผู้เชี่ยวชาญ

$\sum R$ แทน ผลคะแนนความคิดเห็นของผู้เชี่ยวชาญทั้งหมด

N แทน จำนวนผู้เชี่ยวชาญทั้งหมด

โดยคิดจากคะแนนรวมของผู้เชี่ยวชาญในแต่ละข้อ ทหารด้วยจำนวนผู้เชี่ยวชาญที่ให้คะแนนซึ่งถ้าค่า IOC มีค่ามากกว่า 0.5 ขึ้นไปถือว่าข้อคำถามนั้นผู้เชี่ยวชาญมีความเห็นสอดคล้องกัน เมื่อปรับปรุงเรียบร้อยแล้วนำเครื่องมือตรวจสอบความเที่ยง (Reliability) โดยการนำเครื่องมือที่ได้ไปทดลองใช้ (Try out) กับกลุ่มตัวอย่างที่มีคุณลักษณะคล้ายคลึงกับกลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยจำนวน 30 คน แล้วนำมาวิเคราะห์หาค่าสัมประสิทธิ์แอลฟาของครอนบราซ (Cronbach's Alpha Coefficient) โดยใช้ค่าคำนวณที่ 0.7 ขึ้นไปถือว่ามีความเชื่อมั่น ปรับปรุงข้อคำถามที่มีค่าความเที่ยงน้อยกว่า 0.7 โดยการปรึกษาผู้เชี่ยวชาญจากการ (Try out) มาวิเคราะห์ ได้ความเชื่อมั่นดังนี้

1. ด้านความรู้เกี่ยวกับการดำเนินงานป้องกันการจมน้ำ มีความเชื่อมั่น = 0.82
2. ด้านทัศนคติเกี่ยวกับการดำเนินงานป้องกันการจมน้ำ มีความเชื่อมั่น = 0.80

3. ด้านความรู้เกี่ยวกับทักษะการป้องกันการจมน้ำในเด็กอายุต่ำกว่า 15 ปี มีความเชื่อมั่น = 0.84

4. ด้านการประเมินทักษะการเอาชีวิตรอดในน้ำในกลุ่มเด็กอายุต่ำกว่า 15 ปี มีความเชื่อมั่น = 0.82

จัดพิมพ์แบบสอบถามที่ได้ปรับปรุงแล้วนำไปใช้ในการเก็บข้อมูล

3.4 การดำเนินการวิจัยและการเก็บรวบรวมข้อมูล

3.4.1 การเตรียมการในเบื้องต้นดังนี้

3.4.1.1 ผู้ศึกษาทำหนังสือประสานกับองค์การบริหารส่วนตำบลท่าตูม เพื่อนำเรื่องการป้องกันการจมน้ำในเด็กอายุต่ำกว่า 15 ปี เข้าวาระในที่ประชุมประจำเดือน

3.4.1.2 ผู้ศึกษาเตรียมข้อมูลสถานการณ์การตักน้ำจมน้ำเสียชีวิต อัตราการจมน้ำในเด็กอายุต่ำกว่า 15 ปี ในระดับต่างๆ เพื่อที่จะนำเสนอในที่ประชุมเกี่ยวกับปัญหาของเด็กจมน้ำในเขตตำบลท่าตูม อำเภอท่าตูม จังหวัดสุรินทร์ หาแนวทางการแก้ไขปัญหาในชุมชนต่อไป

3.4.2 การดำเนินการวิจัย

ในเบื้องต้นเก็บรวบรวมข้อมูลที่ได้จากเอกสาร ทะเบียน สถิติรายงานที่เกี่ยวกับการดำเนินงานการป้องกันเด็กจมน้ำในอายุต่ำกว่า 15 ปีของตำบลท่าตูมอำเภอท่าตูม จังหวัดสุรินทร์ และศึกษาบริบทชุมชน ผู้วิจัยได้แบ่งขั้นตอนในการวิจัยตามกระบวนการวิจัยเชิงปฏิบัติการ (Action Research) ในระหว่างเดือน กุมภาพันธ์ 2564 ถึงเดือน พฤษภาคม 2564 เป็นการเรียนรู้แบบมีส่วนร่วมของชุมชนในการดำเนินงานการวิจัยดังนี้

3.4.2.1 ขั้นตอนที่หนึ่งการวางแผน (Planning)

เดือนกุมภาพันธ์ 2564 ระยะเวลา 4 สัปดาห์

สัปดาห์ที่ 1 และ 2 ศึกษาค้นคว้าข้อมูลจากเอกสารตำราต่างๆ เพื่อสังเคราะห์รวบรวมข้อมูลแนวคิด ทฤษฎีและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง ประสานงานกับหน่วยงานที่เกี่ยวข้องและประชุมบุคคลที่เกี่ยวข้อง เพื่อให้การยอมรับในการดำเนินการวิจัย เตรียมการสร้างเครื่องมือตรวจสอบคุณภาพเครื่องมือในการดำเนินการวิจัย และเครื่องมือในการเก็บข้อมูล ศึกษาบริบทของพื้นที่

สัปดาห์ที่ 3 ประชุมวิเคราะห์สถานการณ์สภาพปัญหาอุปสรรคและข้อเสนอแนะในการดำเนินงานป้องกันการจมน้ำในเด็กอายุต่ำกว่า 15 ปี ตำบลท่าตูม อำเภอท่าตูม จังหวัดสุรินทร์ เป็นการใช้กระบวนการเรียนรู้อย่างมีส่วนร่วมโดยการประยุกต์แผนที่ทางเดินยุทธศาสตร์ดังนี้

1) การวิเคราะห์ข้อมูลและประเมินสถานการณ์ (Situation Analysis) เพื่อเป็นการเสริมสร้างทักษะการสร้างและใช้แผนที่ทางเดินยุทธศาสตร์ (SRM : Strategy Route Map) สามารถวิเคราะห์และประเมินสถานการณ์เกี่ยวกับการป้องกันการจมน้ำในเด็กอายุต่ำกว่า 15 ปี ตำบลท่าตุม อำเภอท่าตุม จังหวัดสุรินทร์ ในระดับชุมชน

2) การกำหนดจุดหมายปลายทาง (Destination Statement) เพื่อร่วมกันกำหนดแผนผังจุดหมายปลายทางของชุมชนในมุมมองระดับต่างๆ (รากฐาน กระบวนการภาคี เครือข่ายและประชาชน) ภายใต้การจัดการขององค์กร/ชุมชน โดยร่วมกันกำหนดจุดหมายปลายทาง

3) ประชุมเจ้าหน้าที่สาธารณสุขเพื่อค้นหาและวิเคราะห์สถานการณ์สภาพปัญหาและอุปสรรคการดำเนินงานโดยการใช้สนทนากลุ่มรวบรวมวิเคราะห์ข้อมูลและแปรผลข้อมูลเพื่อสร้างเสริมทักษะในการร่วมกันสร้างแผนที่ทางเดินยุทธศาสตร์ขององค์กร/ชุมชน

สัปดาห์ที่ 4 การจัดทำแผนเชิงปฏิบัติการ (Action Plan)

3.4.2.2 ขั้นตอนที่สองการปฏิบัติการ (Action)

เดือน มีนาคม 2564 ระยะเวลา 4 สัปดาห์ สัปดาห์ที่ 5 ถึง 8 เป็นการจัดกิจกรรมปฏิบัติตามแผนปฏิบัติการ/กิจกรรมที่ได้จากขั้นตอนที่ 1 ได้แก่ การจัดการสิ่งแวดล้อมบริเวณแหล่งน้ำเสี่ยงทั้งภายในบ้านและรอบๆ บ้าน การสร้างคอกกั้นเด็ก อบรมให้ความรู้ผู้ปกครอง/ผู้ดูแลเด็กเกี่ยวกับการป้องกันการจมน้ำในเด็กอายุต่ำกว่า 15 ปี และการช่วยฟื้นคืนชีพสำหรับคนตกน้ำจมน้ำ อบรมให้ความรู้ในเด็กอายุต่ำกว่า 15 ปี เช่น การให้ความรู้เกี่ยวกับประเภทของแหล่งน้ำเสี่ยงอันตรายจากการเล่นน้ำ การฝึกทักษะการลอยตัวในน้ำ และการฝึกทักษะการเอาชีวิตรอดในน้ำ มีการประชาสัมพันธ์ในชุมชน

3.4.2.3 ขั้นตอนที่ 3 สังเกตการณ์ (Observation)

เดือน เมษายน 2564 ระยะเวลา 4 สัปดาห์ สัปดาห์ที่ 9 และ 12 เป็นขั้นตอนการเข้าร่วมสังเกตการณ์ นิเทศ ตรวจสอบ สนับสนุน ให้คำแนะนำ เก็บรวบรวมผลที่ได้จากแผนงานกิจกรรม โดยผู้วิจัยเป็นผู้สนับสนุน (Facilitator) และร่วมประชุมผลการปฏิบัติงาน

3.4.2.4 ขั้นตอนที่ 4 การสะท้อนผลการปฏิบัติ (Reflection)

เดือน พฤษภาคม 2564 ระยะเวลา 2 สัปดาห์

สัปดาห์ที่ 13 สรุปถอดบทเรียนเพื่อเป็นข้อมูลสะท้อนผลในการพัฒนารูปแบบการดำเนินงานการป้องกันการจมน้ำในเด็กอายุต่ำกว่า 15 ปีในวงรอบจัดเวทีการประชุมแลกเปลี่ยนเรียนรู้และสัมภาษณ์แบบเจาะลึก (In-depth Interview)

สัปดาห์ที่ 14 สรุปปัจจัยแห่งความสำเร็จ ปัญหาและอุปสรรค ข้อเสนอแนะแนวทางการแก้ไขแก้ปัญหาหากกลุ่มผู้เข้าร่วมวิจัย

3.4.3 ขั้นตอนรายละเอียดการดำเนินการวิจัย

ผู้วิจัยได้แบ่งขั้นตอนการศึกษาเป็น 4 ขั้นตอนตามแนวทางการวิจัยเชิงปฏิบัติการแบบมีส่วนร่วมดังนี้

ขั้นตอนที่ 1 การศึกษาสถานการณ์และวิเคราะห์ปัญหาในการดำเนินงานการป้องกันการจมน้ำในเด็กอายุต่ำกว่า 15 ปี

1) ผู้วิจัยเตรียมข้อมูลที่ได้จากการศึกษาบริบทชุมชนข้อมูลปฐมภูมิที่ได้จากการสัมภาษณ์และสนทนากลุ่มและเตรียมข้อมูลทุติยภูมิที่ได้จากการศึกษารายงานสถิติการดำเนินงานเกี่ยวกับการป้องกันการจมน้ำในเด็กอายุต่ำกว่า 15 ปี นำมาวิเคราะห์สถานการณ์ปัญหาเพื่อเตรียมข้อมูลได้จากการศึกษาไปเสนอผู้ร่วมการวิจัยรับทราบและผู้ร่วมวิเคราะห์ปัญหาในการดำเนินงาน

2) ผู้วิจัยสังเกตและจดบันทึก เพื่อประเมินผู้เข้าร่วมวิจัยในระหว่างการทำสัมภาษณ์และสนทนากลุ่มว่าสามารถให้ข้อมูลและมีความเข้าใจมองเห็นปัญหา มีความตระหนักและให้ความสำคัญกับการแก้ไขปัญหาการจมน้ำในพื้นที่ โดยวัดจากคำพูดและพฤติกรรมของผู้ร่วมวิจัยที่แสดงถึงความใส่ใจต่อปัญหามากน้อยเพียงใด

ขั้นตอนที่ 2 วางแผนและตัดสินใจเลือกแนวทางแก้ไขปัญหการป้องกันการจมน้ำในเด็กอายุต่ำกว่า 15 ปี ร่วมกันระหว่างผู้วิจัยและผู้ร่วมวิจัย

1) จัดเวทีเสวนา เพื่อเป็นวิธีแห่งการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ร่วมกันระหว่างผู้วิจัยและผู้ร่วมวิจัยด้วยการประชาสัมพันธ์ผ่านหอกระจายข่าวหมู่บ้านเพื่อชี้แจงให้ชุมชนรับทราบแล้ว เปิดโอกาสให้ประชาชนเข้าร่วมกิจกรรมได้ตามสมัครใจหลังจากนั้นผู้วิจัยนัดหมาย วัน/เวลา/สถานที่ในการจัดเวทีเสวนาในชุมชน ผู้วิจัยเลือกจัดกิจกรรมในวันที่ผู้ร่วมวิจัยสะดวกและมีเวลาในการเข้าร่วมกิจกรรมเสวนาแลกเปลี่ยนความคิดเห็น โดยการพูดคุย อภิปรายปัญหาเพื่อร่วมเสวนาวางแผนและตัดสินใจเลือกแนวทางเพื่อแก้ไขปัญหการจมน้ำในเด็กอายุต่ำกว่า 15 ปี ร่วมกันระหว่างผู้วิจัยและผู้ร่วมวิจัย โดยผู้วิจัยเป็นแกนนำเสนอข้อมูลเกี่ยวกับสถานการณ์เด็กจมน้ำของตำบลท่าตุมสถานการณ์ปัญหาการดำเนินงานจากการรวบรวมข้อมูลผู้วิจัยมีบทบาทเป็นแหล่งข้อมูลเพื่อให้ผู้เข้าร่วมเสวนาได้รับทราบและเข้าใจสถานการณ์ปัญหา เพื่อให้เกิดความตระหนักในปัญหาของเด็กจมน้ำและร่วมสะท้อนความคิดเห็นและความต้องการในการแก้ไขปัญหาร่วมกัน เพื่อให้ได้ภาพของสถานการณ์ปัญหาเด็กจมน้ำที่สะท้อนให้เห็นความต้องการแก้ไขปัญหการป้องกันการจมน้ำในเด็กอายุต่ำกว่า 15 ปี ผู้วิจัยเปิดโอกาสให้ผู้เข้าร่วมวิจัยและตัดสินใจว่าจะดำเนินการตามแผนได้อย่างไรใครจะทำอะไร จะทำเมื่อใด จะทำวิธีไหน ทรัพยากรที่จำเป็นมาจากที่ไหน จะติดตามผลการติดตามการต่างๆ ว่าได้อย่างไร เพื่อให้แน่ใจว่าการดำเนินงานนั้นเป็นอย่างมีประสิทธิภาพ

2) ผู้วิจัยสรุปแนวทางที่ร่วมกันวางแผนการแก้ไขปัญหการเพื่อความเข้าใจตรงกันกับผู้ร่วมวิจัยและนัดหมาย วัน/เวลา/สถานที่ ที่จะดำเนินกิจกรรมต่อไป

3) ผู้วิจัยจัดบันทึกการร่วมแลกเปลี่ยน และแสดงความคิดเห็นของผู้เข้าร่วมการวิจัยในการร่วมกันวางแผน การตัดสินใจเลือกแนวทางการปฏิบัติของผู้ร่วมวิจัยประเมินจากการเปิดโอกาสให้ผู้ร่วมวิจัยได้มีโอกาสแสดงความคิดเห็นความเข้าใจในสาเหตุและสามารถเชื่อมโยงปัจจัยต่างๆ ของปัญหา ประเมินว่าผู้วิจัยมีโอกาสได้ร่วมแสดงความคิดเห็น และความต้องการในการแก้ไขปัญหาที่มีท่าทีมุ่งมั่นในการแก้ไขปัญหา การให้เหตุผล และเหตุผลที่นำมาสนับสนุนการตัดสินใจได้ แนวทางกิจกรรม โครงการในการแก้ไขปัญหาปัญหาที่เหมาะสมสำหรับบริบทของชุมชนหรือไม่พร้อมทั้งถ่ายภาพกิจกรรมในระหว่างการทำกิจกรรม

4) วิเคราะห์ข้อมูลและประเมินผลปฏิบัติที่ได้จากการร่วมวิเคราะห์ปัญหาและ ความต้องการ การร่วมวางแผนและตัดสินใจเลือกแนวทางการปฏิบัติเพื่อแก้ไขปัญหาการจมน้ำในเด็ก อายุต่ำกว่า 15 ปี

ขั้นตอนที่ 3 การดำเนินการแก้ไขปัญหตามแผน สะท้อนการปฏิบัติ

1) การดำเนินการแก้ไขปัญหา การจมน้ำในเด็กอายุต่ำกว่า 15 ปี ในเขตตำบลท่าตูม อำเภอท่าตูมจังหวัดสุรินทร์ ตามแผนผู้วิจัยและผู้ร่วมการดำเนินกิจกรรม/โครงการตามแผนที่เลือก

2) ร่วมสะท้อนการปฏิบัติ โดยการเสวนาร่วมกัน ติดตามเป็นระยะทุกขั้นตอน ตั้งแต่ขั้นตอนแรก เพื่อพิจารณาผลของปฏิบัติเป็นไปตามแผนหรือไม่ แก้ไขปัญหาของชุมชนได้หรือไม่ ประสบผลสำเร็จอย่างไร มีจุดบกพร่องอย่างไร สถานการณ์เปลี่ยนแปลงอย่างไร ทำไมต้องไม่ปรับ จะปรับอย่างไร มีข้อจำกัดอะไรบ้าง จะหาทางออกกับข้อจำกัดอย่างไรบ้าง ที่ผิดพลาด แล้วรวบรวมข้อมูลในขั้นตอนการสะท้อนการปฏิบัติงานโดยการเสวนา เพื่อร่วมกันปรึกษาหารือกันและการรับฟังความคิดเห็นของผู้วิจัยและผู้ร่วมวิจัย ร่วมแสดงความคิดเห็นและให้ข้อเสนอแนะในการแก้ไขปัญหาร่วมกัน เพื่อที่จะให้มีการตรวจสอบของการดำเนินการได้

3) นำไปปฏิบัติตามแผนที่ปรับใหม่

4) ผู้วิจัยสังเกตและจัดบันทึกการร่วมกิจกรรมของผู้ร่วมวิจัยในการปฏิบัติตามแผน การปรับแผนใหม่ และการปฏิบัติใหม่ตามแผนที่ปรับ รวมทั้งถ่ายภาพกิจกรรมในระหว่างการทำกิจกรรม

5) วิเคราะห์ข้อมูลและประเมินผลที่ได้จากการดำเนินกิจกรรมและจากการเสวนา ปรับปรุงแก้ไขปัญหอุปสรรคและปรับปรุงแผนใหม่แล้วนำไปปฏิบัติตามแผนปรับปรุง

ขั้นตอนที่ 4 การประเมินผลมีการประเมินผลร่วมกันในทุกขั้นตอนในระหว่างการทำนิงานระหว่างผู้วิจัยและผู้ร่วมวิจัยโดยการประเมินจาก

1) ประเมินกระบวนการ (Process Evaluation) ประเมินผลในทุกขั้นตอนของการดำเนินการ ดังนี้

ขั้นตอนการศึกษาสถานการณ์ โดยการประเมินผู้เข้าร่วมการวิจัยในระหว่าง การให้สัมภาษณ์และการสนทนากลุ่มว่าสามารถให้ข้อมูล และมีความเข้าใจมองเห็นปัญหา ตระหนัก และให้ความสำคัญกับการแก้ไขปัญหา โดยวัดจากคำพูดและพฤติกรรมของผู้ร่วมวิจัยที่แสดงถึงความ ใส่ใจต่อปัญหามากน้อยเพียงใด

ขั้นตอนการร่วมวางแผนและตัดสินใจเลือกแนวทางเพื่อแก้ไขปัญหาการจมน้ำ ในเด็กอายุต่ำกว่า 15 ปีระหว่างผู้วิจัยและผู้เข้าร่วมวิจัยโดยประเมินจากการเปิดโอกาสให้ผู้เข้าร่วม วิจัยได้มีโอกาสแสดงความคิดเห็น เข้าใจความเชื่อมโยงปัจจัยต่างๆ ของปัญหาประเมินว่าผู้วิจัยมี โอกาสได้ร่วมสะท้อนแสดงความคิดเห็น และความต้องการในการแก้ไขปัญหาที่มีท่าทีแสดงถึงความ มุ่งมั่นในการแก้ไขปัญหา ประเมินจากผู้วิจัยเองได้กระตุ้นและเปิดโอกาสให้ผู้เข้าร่วมวิจัยได้แสดง ความคิดเห็นอย่างเท่าเทียมกันที่ได้เข้าร่วมในการตัดสินใจให้โอกาสกลุ่มตัวอย่างเท่าเทียมกัน

ขั้นตอนการดำเนินการแก้ไขปัญหาโดยการประเมินจากการที่ผู้เข้าร่วมวิจัยได้ มีโอกาสเข้าร่วมทำกิจกรรมการแก้ไขปัญหาที่มีความเต็มใจและยินยอมเข้าร่วมกิจกรรมการมีส่วนร่วม ในขั้นในการทำกิจกรรมความพึงพอใจสังเกตการณ์การร่วมกลุ่ม วิธีการที่เข้ามาร่วมกลุ่มจำนวน ผู้เข้าร่วมกิจกรรมวิธีการดำเนินการขั้นตอนการประเมินผลโดยการประเมินจากการที่กลุ่มได้ร่วมกัน ประเมินผลการดำเนินงานสามารถแก้ไขปัญหาเป็นไปตามวัตถุประสงค์ ร่วมประเมินบทเรียนที่ได้รับ จากการปฏิบัติการแก้ไขปัญหา ร่วมประเมินปัญหาอุปสรรค และแนวทางการแก้ไขปัญหา ซึ่งประเมิน จากสิ่งที่ยากให้เกิดขึ้นความคาดหวังและสิ่งที่เกิดขึ้นเกินความคาดหวังจากการดำเนินการแล้ว ทำให้ สามารถแก้ไขปัญหาได้สำเร็จ โดยผู้วิจัยสอบถามความเห็นคิดเห็นความรู้ และทักษะที่เกิดขึ้นจากการ ปฏิบัติการแก้ไขปัญหาการดำเนินงานป้องกันการจมน้ำในเด็กอายุต่ำกว่า 15 ปี

2) ประเมินผลลัพธ์ของการดำเนินงาน (Effectiveness Evaluation) ทำการติดตาม และประเมินผลการดำเนินงานเป็นระยะทุกเดือนโดยประเมินความสำเร็จของงานกิจกรรม/โครงการ เทียบวัตถุประสงค์หรือเป้าหมายที่กำหนดไว้ผู้ดำเนินโครงการและชุมชนมีความพึงพอใจกับผลที่ เกิดขึ้นและประโยชน์ที่ได้รับอย่างไรสรุปแผนการดำเนินการวิจัย

3.5 การวิเคราะห์ข้อมูล

การวิจัยครั้งนี้ผู้วิจัยนำเอาแบบสอบถามที่ได้รับคืนมาจัดระเบียบ ลงรหัส และทำการ วิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้โปรแกรมสำเร็จรูปสำหรับการวิจัยเพื่อประมวลผลและวิเคราะห์ทางสถิติ

3.5.1 ข้อมูลเชิงปริมาณ

ข้อมูลได้จากแบบทดสอบและแบบสอบถามนำมาตรวจสอบความถูกต้องและ ประมวลผลทางสถิติโดยใช้โปรแกรมสำเร็จรูปตามขั้นตอนดังนี้

3.5.1.1 สร้างคู่มือรหัส (Data Coding) และป้อนข้อมูลเชิงปริมาณ

3.5.1.2 ตรวจสอบความผิดพลาดที่อาจเกิดขึ้นได้ของข้อมูล

3.5.1.3 วิเคราะห์ข้อมูลของลักษณะทางประชากรของกลุ่มตัวอย่าง โดยใช้สถิติเชิงพรรณนาในรูปแบบ ตาราง จำนวน ร้อยละ ค่าเฉลี่ยส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน

3.5.1.4 เปรียบเทียบความแตกต่างความรู้ การปฏิบัติงานก่อนหลังดำเนินการให้ความรู้และฝึกทักษะต่างๆ นำเสนอรูปแบบค่าจำนวนร้อยละ ค่าเฉลี่ยส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานโดยใช้สถิติ Paired-t-test กำหนดระดับการมีนัยสำคัญที่ 0.05

3.5.2 ข้อมูลเชิงคุณภาพ

นำข้อมูลจากการสนทนากลุ่ม (Focus Group) การสัมภาษณ์เชิงลึก การลงบันทึกภาคสนาม การบันทึกประจำวัน การสังเกตและการบันทึกการดำเนินงานตามแผนปฏิบัติการมารวบรวมและวิเคราะห์ตลอดระยะเวลาของการทำวิจัยบันทึกตามกระบวนการที่เปลี่ยนแปลงเพื่อเป็นการพิจารณาหาทางแก้ไขพัฒนาให้ดีขึ้นต่อไป และวิเคราะห์เนื้อหาของข้อมูลตามเหตุตามผล

3.6 สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล

สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูลการพัฒนารูปแบบการป้องกันการจมน้ำในเด็กอายุต่ำกว่า 15 ปี ในเขตตำบลท่าตุม อำเภอท่าตุม จังหวัดสุรินทร์ วิเคราะห์ข้อมูลเชิงสถิติดังนี้

3.6.1 สถิติเชิงพรรณนา (Descriptive Statistics) ได้แก่ ความถี่ (Frequency) ร้อยละ (Percentage) ค่าเฉลี่ย (Mean) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation)

3.6.2 สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูลเชิงคุณภาพ ได้แก่ การวิเคราะห์เนื้อหา (Content Analysis) และการวิเคราะห์เอกสาร (Document Analysis)

3.6.3 สถิติเชิงอนุมาน (Inferential Statistic) วิเคราะห์เปรียบเทียบการดำเนินงานอบรมให้ความรู้เกี่ยวกับการป้องกันการจมน้ำในเด็กอายุต่ำกว่า 15 ปี และการฝึกทักษะการลอยตัว การเอาชีวิตรอดในน้ำ กับกลุ่มตัวอย่างก่อนและหลังการวิจัยโดยใช้สถิติ t-test

3.7 จริยธรรมในการวิจัย

ผู้วิจัยให้ความสำคัญและตระหนักถึงสิทธิส่วนบุคคลของผู้ที่เข้าร่วมการวิจัยซึ่งเป็นผู้ให้ข้อมูลการวิจัยครั้งนี้ ต้องอาศัยการมีส่วนร่วมของเจ้าหน้าที่ ผู้ที่รับผิดชอบงานป้องกันเด็กจมน้ำ อาสาสมัครชุมชนจะต้องเข้าร่วมวิจัยและใกล้ชิดกับชุมชน ซึ่งเป็นผู้ร่วมวิจัย และจะต้องมีกิจกรรมเกี่ยวข้องกับวิถีชีวิตของผู้ร่วมวิจัย ดังนั้นผู้วิจัยต้องเคารพในสิทธิของผู้ร่วมวิจัยก่อน ถ้าผู้ร่วมวิจัยยินดี

ให้ทำการศึกษาและร่วมในการศึกษาผู้วิจัยจึงสัมภาษณ์และสนทนากลุ่ม ผู้วิจัยถือข้อมูลที่ได้มาจากผู้ร่วมวิจัยเป็นความลับ ในการถ่ายภาพและบันทึกเทป ผู้วิจัยจะต้องขออนุญาตก่อน โดยเคารพในศักดิ์ศรีและสิทธิของผู้เข้าร่วมวิจัย เพื่อป้องกันมิให้เกิดผลเสียแก่ผู้เข้าร่วมวิจัย ผู้วิจัยจึงได้ขออนุมัติไปยังคณะกรรมการจริยธรรมการวิจัยในมนุษย์ มหาวิทยาลัยมหาสารคามและได้รับใบรับรองอนุมัติเลขที่101-062/2564 ลงวันที่ 25 มีนาคม 2564 และผู้วิจัยมุ่งสร้างสัมพันธภาพให้เท่าเทียมกันดังนี้

3.7.1 นักวิจัยให้ข้อมูลเพียงพอที่ผู้ยินยอมตนให้ทำการวิจัยจะใช้ในการตัดสินใจเข้าร่วมงานวิจัย และเข้าร่วมงานวิจัยด้วยความสมัครใจ

3.7.2 ชี้แจงข้อมูลด้วยภาษาและวิธีการที่เหมาะสมกับระดับสติปัญญา ความรู้ความสามารถ และวัยของผู้ยินยอมตนให้ทำการวิจัย และมีโอกาสซักถามให้หายสงสัยเกี่ยวกับการวิจัยนั้น

3.7.3 ต้องเคารพสิทธิความเป็นส่วนตัว การปกปิดความลับของผู้วิจัย

3.7.4 ข้อมูลต่างๆ ที่ได้จากการวิจัยในครั้งนี้ ถือเป็นความลับ การนำเสนอข้อมูลผู้เข้าร่วมวิจัยไม่มีการเปิดเผยชื่อ นามสกุลจริง

3.7.5 ผู้ร่วมวิจัยสามารถบอกเลิกโดยไม่แจ้งเหตุผล

3.7.6 การถ่ายภาพจดบันทึก การสังเกตจะต้องแจ้งผู้เข้าร่วมประชุมและผู้เกี่ยวข้องทราบ และต้องขออนุญาตทุกครั้ง

3.7.7 การดำเนินการวิจัยได้ปฏิบัติโดยคำนึงถึงสิทธิของผู้เข้าร่วมวิจัยทุกขั้นตอน

บทที่ 4

ผลการวิเคราะห์ข้อมูล

การวิจัยครั้งนี้ เป็นการพัฒนารูปแบบการดำเนินงานการป้องกันการจมน้ำในเด็กอายุต่ำกว่า 15 ปี ตำบลท่าตุม อำเภอท่าตุม จังหวัดสุรินทร์ เป็นการวิจัยเชิงปฏิบัติการ (Action Research) โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษากระบวนการพัฒนาการป้องกันการจมน้ำของชุมชนตำบลท่าตุม อำเภอท่าตุม จังหวัดสุรินทร์ กระบวนการวิจัยประกอบด้วย 1) ขั้นตอนการวางแผน มีการจัดประชุมเพื่อวิเคราะห์สถานการณ์การจมน้ำในเด็กอายุต่ำกว่า 15 ปี ในเขตตำบลท่าตุม อำเภอท่าตุม จังหวัดสุรินทร์ ศึกษาบริบทของพื้นที่และค้นหาปัญหาที่ทำให้เกิดเหตุการณ์การจมน้ำในเด็ก 2) ขั้นลงมือปฏิบัติจัดประชุมชี้แจงการดำเนินงาน การอบรมให้ความรู้แก่ผู้ปกครอง/ผู้ดูแลเด็ก การจัดการสิ่งแวดล้อมบริเวณแหล่งน้ำเสี่ยงทั้งภายในบ้านและรอบๆ บ้าน การสร้างคอกกั้นเด็ก และการช่วยฟื้นคืนชีพสำหรับคนตกน้ำจมน้ำ อบรมให้ความรู้ในเด็กอายุต่ำกว่า 15 ปี เช่น การให้ความรู้เกี่ยวกับประเภทของแหล่งน้ำเสี่ยง อันตรายจากการเล่นน้ำ การฝึกทักษะการลอยตัวในน้ำ และการฝึกทักษะการเอาชีวิตรอดในน้ำ มีการประชาสัมพันธ์ในชุมชน 3) ขั้นสังเกตการณ์ เป็นขั้นตอนการเข้าร่วมสังเกตการณ์ นิเทศ ตรวจจับเยี่ยม สนับสนุน ให้คำแนะนำ เก็บรวบรวมผลที่ได้จากแผนงานกิจกรรม โดยผู้วิจัยเป็นผู้สนับสนุน (Facilitator) และร่วมประชุมผลการปฏิบัติงาน 4) ขั้นสะท้อนผลการปฏิบัติงาน เป็นขั้นตอนสรุปถอดบทเรียนเพื่อเป็นข้อมูลสะท้อนผลในการพัฒนารูปแบบการดำเนินงานการป้องกันการจมน้ำในเด็กอายุต่ำกว่า 15 ปี ในวงรอบจัดเวทีการประชุมแลกเปลี่ยนเรียนรู้และสัมภาษณ์แบบเจาะลึก (In-depth Interview) สรุปปัจจัยแห่งความสำเร็จ ปัญหาและอุปสรรค ข้อเสนอแนะแนวทางการแก้ไขแก้ปัญหา กลุ่มผู้เข้าร่วมวิจัย โดยเสนอผลการวิจัยตามลำดับดังนี้

- 4.1 สัญลักษณ์ที่ใช้ในการเสนอผลการวิเคราะห์ข้อมูล
- 4.2 ลำดับขั้นตอนในการเสนอผลการวิเคราะห์ข้อมูล
- 4.3 ผลการวิเคราะห์ข้อมูล

4.1 สัญลักษณ์ที่ใช้ในการเสนอผลการวิเคราะห์ข้อมูล

เพื่อให้เกิดความเข้าใจตรงกันในการสื่อความหมายผู้วิจัยได้กำหนดความหมายของสัญลักษณ์ในการวิเคราะห์ข้อมูลดังนี้

$\bar{X}$	แทน ค่าเฉลี่ย
SD	แทน ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน
Min	แทน จำนวนที่น้อยที่สุด

Max แทน จำนวนที่มากที่สุด

t แทน สถิติทดสอบที่ใช้พิจารณา

4.2 ลำดับขั้นตอนในการเสนอผลการวิเคราะห์ข้อมูล

ผลการวิเคราะห์ข้อมูลกลุ่มตัวอย่าง ผู้วิจัยขอเสนอรายละเอียดดังนี้

ส่วนที่ 1 ข้อมูลคุณลักษณะทางประชากรของผู้ปกครอง/ผู้ดูแลเด็ก และผู้ที่เกี่ยวข้องในการพัฒนารูปแบบการดำเนินงานการป้องกันการจมน้ำในเด็กอายุต่ำกว่า 15 ปี ในเขตตำบลท่าตูม อำเภอท่าตูม จังหวัดสุรินทร์

ส่วนที่ 2 ศึกษาการดำเนินงานการป้องกันการจมน้ำในเด็กอายุต่ำกว่า 15 ปี ในเขตตำบลท่าตูม อำเภอท่าตูม จังหวัดสุรินทร์

ส่วนที่ 3 ผลการดำเนินงานการพัฒนารูปแบบการดำเนินงานป้องกันการจมน้ำในเด็กอายุต่ำกว่า 15 ปี ในเขตตำบลท่าตูม อำเภอท่าตูม จังหวัดสุรินทร์

ส่วนที่ 4 ปัจจัยแห่งความสำเร็จของการพัฒนารูปแบบการดำเนินงานป้องกันการจมน้ำในเด็กในเขตตำบลท่าตูม อำเภอท่าตูมจังหวัดสุรินทร์

4.3 ผลการวิเคราะห์ข้อมูล

ส่วนที่ 1 ข้อมูลลักษณะทางประชากรของผู้ปกครอง/ผู้ดูแลเด็ก และผู้เกี่ยวข้องในการพัฒนารูปแบบการดำเนินงานป้องกันการจมน้ำในเด็กอายุต่ำกว่า 15 ปี ในเขตตำบลท่าตูม อำเภอท่าตูม จังหวัดสุรินทร์

ลักษณะทางประชากรของผู้ปกครอง/ผู้ดูแลเด็ก และผู้ที่เกี่ยวข้องในการพัฒนารูปแบบการดำเนินงานป้องกันการจมน้ำ ตำบลท่าตูม อำเภอท่าตูม จังหวัดสุรินทร์ ประกอบด้วย เพศ อายุ สถานภาพสมรส ระดับการศึกษา อาชีพ รายได้ต่อเดือน บทบาทหน้าที่ในชุมชน ระยะเวลาการทำงานตามบทบาทหน้าที่หลักในชุมชน การอบรมหลักสูตรการป้องกันการจมน้ำ การได้รับทราบการดำเนินงานการป้องกันเด็กจมน้ำ การมีส่วนร่วมในการดำเนินงานป้องกันการจมน้ำ และการพัฒนารูปแบบการดำเนินงานป้องกันการจมน้ำ รายละเอียดผลการวิเคราะห์ข้อมูล ดังนี้

ตารางที่ 3 ลักษณะทางประชากรของผู้ปกครอง/ผู้ดูแลเด็ก และผู้เกี่ยวข้องในการพัฒนารูปแบบการดำเนินงานป้องกันการจมน้ำในเด็กอายุต่ำกว่า 15 ปี ในเขตตำบลท่าตูม อำเภอท่าตูม จังหวัดสุรินทร์ (n=88)

ลักษณะทางประชากร	จำนวน	ร้อยละ
เพศ		
ชาย	19	21.6
หญิง	69	78.4
อายุ (ปี)		
ต่ำกว่า 20 ปี	5	5.7
20 - 30	2	2.3
31 - 40	10	11.4
41 - 50	41	46.6
51 ปี ขึ้นไป	30	34.1
สถานภาพสมรส		
โสด	18	20.5
คู่	62	70.5
แยกกันอยู่/หย่า/หม้าย	8	9.1
ระดับการศึกษา		
ประถมศึกษา	39	44.3
มัธยมศึกษา	30	34.1
ปริญญาตรี/เทียบเท่า	16	18.2
มากกว่าปริญญาตรี	1	1.1
อื่นๆ	2	2.3
อาชีพ		
รับราชการ/พนักงานราชการ	7	8.0
รับจ้าง	19	21.6
เกษตรกร	44	50.0
ค้าขาย/ประกอบกิจการส่วนตัว	15	17.0
อื่นๆ	3	3.4

ตารางที่ 3 ลักษณะทางประชากรของผู้ปกครอง/ผู้ดูแลเด็ก และผู้เกี่ยวข้องในการพัฒนารูปแบบการดำเนินงานป้องกันการจมน้ำในเด็กอายุต่ำกว่า 15 ปี ในเขตตำบลท่าตูม อำเภอท่าตูม จังหวัดสุรินทร์ (n=88) (ต่อ)

ลักษณะทางประชากร	จำนวน	ร้อยละ
รายได้ต่อเดือน (รวมรายได้ทุกประเภท)		
ไม่เกิน 5,000 บาท	48	54.5
5,001-10,000 บาท	18	20.5
10,001-15,000 บาท	10	11.4
15001-20000 บาท	8	9.1
20001-25000 บาท	4	4.5
บทบาทหน้าที่ในชุมชน		
ผู้นำชุมชน	10	11.4
เจ้าหน้าที่สาธารณสุข	11	12.5
ผู้อำนวยการโรงเรียน หรือครูอนามัยโรงเรียน	5	5.7
ครูศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก	16	18.2
อาสาสมัครสาธารณสุขประจำหมู่บ้าน (อสม.)	32	36.4
เจ้าหน้าที่กองป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย	2	2.3
อื่นๆ	12	13.6
ระยะเวลาการทำงานตามบทบาทหน้าที่ในชุมชน		
1 -5 ปี	19	21.6
6 -10 ปี	39	44.3
11 -15 ปี	9	10.2
16 ปีขึ้นไป	21	23.9
การได้รับอบรมหลักสูตรการป้องกันการจมน้ำ		
ไม่เคย	8	9.1
เคย	80	90.9
การรับทราบการดำเนินงานการป้องกันเด็กจมน้ำ		
ไม่เคย	33	37.5
เคย	55	62.5

ตารางที่ 3 ลักษณะทางประชากรของผู้ปกครอง/ผู้ดูแลเด็ก และผู้เกี่ยวข้องในการพัฒนารูปแบบการดำเนินงานป้องกันการจมน้ำในเด็กอายุต่ำกว่า 15 ปี ในเขตตำบลท่าตูม อำเภอท่าตูม จังหวัดสุรินทร์ (n=88) (ต่อ)

ลักษณะทางประชากร	จำนวน	ร้อยละ
การมีส่วนร่วมในการดำเนินการป้องกันการจมน้ำในเด็กจมน้ำ		
ไม่มี	23	26.1
มีส่วนร่วม	65	73.9
รูปแบบการดำเนินงานป้องกันการจมน้ำควรมีการพัฒนาหรือไม่	10	11.4
ไม่ควรร	78	88.6
ควรร		

จากตารางที่ 3 พบว่า ในกลุ่มผู้ปกครอง/ผู้ดูแลเด็ก และผู้เกี่ยวข้องในการพัฒนารูปแบบการดำเนินงานป้องกันการจมน้ำในเด็กอายุต่ำกว่า 15 ปี ในเขตตำบลท่าตูม อำเภอท่าตูม จังหวัดสุรินทร์ ส่วนใหญ่เป็นเพศหญิง (ร้อยละ 78.4) มีอายุระหว่าง 41-50 ปี (ร้อยละ 46.6) รองลงมาอายุระหว่าง 51 ปีขึ้นไป (ร้อยละ 34.1) โดยมีอายุเฉลี่ย 41.76 ปี สถานภาพสมรส (ร้อยละ 70.5) การศึกษาระดับประถมศึกษาร้อยละ 44.3 รองลงมาการศึกษาระดับมัธยม (ร้อยละ 34.1) อาชีพหลักเกษตรกร (ร้อยละ 50) มีรายได้เฉลี่ยต่อเดือน ไม่เกิน 5,000 บาท (ร้อยละ 54.5) รองลงมา 5,001-10000 (ร้อยละ 20.5) โดยมีรายได้เฉลี่ย 8522.72 บาท มีบทบาทหน้าที่ในชุมชน เป็นอาสาสมัครสาธารณสุขประจำหมู่บ้าน (อสม.) (ร้อยละ 36.4) ระยะเวลาการทำงานตามบทบาทหน้าที่ในชุมชน 6-10 ปี (ร้อยละ 44.3) รองลงมา 16 ปีขึ้นไป ร้อยละ 23.9 ผ่านการอบรมหลักสูตรการป้องกันการจมน้ำ (ร้อยละ 90.9) มีการรับทราบการดำเนินการป้องกันการจมน้ำ (ร้อยละ 62.5) มีส่วนร่วมในการดำเนินการป้องกันการจมน้ำในเด็กจมน้ำ (ร้อยละ 73.9) และคิดว่ารูปแบบการดำเนินงานป้องกันการจมน้ำควรมีการพัฒนาต่อ (ร้อยละ 88.6)

ส่วนที่ 2 กระบวนการในการพัฒนารูปแบบการดำเนินงานป้องกันการจมน้ำในเด็กอายุต่ำกว่า 15 ปี ในเขตตำบลท่าตูมอำเภอท่าตูมจังหวัดสุรินทร์

ผู้วิจัยได้ดำเนินการตามกรอบแนวคิดในการวิจัย (concept Framework) ในกระบวนการดำเนินการพัฒนารูปแบบการดำเนินงานป้องกันการจมน้ำในเด็กอายุต่ำกว่า 15 ปี ในเขตตำบลท่าตูม อำเภอท่าตูม จังหวัดสุรินทร์ ซึ่งเริ่มจากการศึกษาข้อมูลพื้นฐานและบริบทของพื้นที่ การ

วางแผน การปฏิบัติแผน การสังเกตการณ์ การสะท้อนผลในการปฏิบัติงาน รายละเอียดดังต่อไปนี้
ขั้นตอนการดำเนินงาน

1. การวางแผน (Planning)

วิเคราะห์สถานการณ์ในวันที่ 4 กุมภาพันธ์ พ.ศ. 2564 ผู้วิจัยได้ศึกษาบริบทพื้นที่ และวิเคราะห์สถานการณ์การดำเนินงานการป้องกันการจมน้ำในเด็กอายุต่ำกว่า 15 ปีในเขตตำบลท่าตุมอำเภอท่าตุมจังหวัดสุรินทร์จากสรุปผลการปฏิบัติงานของการดำเนินงานของประชาชนตำบลท่าตุมประจำปี 2563 ซึ่งมีผู้เกี่ยวข้อง จำนวน 52 คน และได้นำข้อมูลที่ได้จากการสนทนากลุ่มมาประกอบการวิเคราะห์ โดยมีผู้เข้าร่วมกิจกรรมดังนี้ นายกองค์การบริหารส่วนตำบลท่าตุม จำนวน 1 คน ปลัดองค์การบริหารส่วนตำบลท่าตุม จำนวน 1 คน ผู้อำนวยการกองการศึกษา องค์การบริหารส่วนตำบลท่าตุม จำนวน 1 คน ผู้อำนวยการกองสาธารณสุขและสิ่งแวดล้อม องค์การบริหารส่วนตำบลท่าตุม จำนวน 1 คน ครูโรงเรียนในเขตตำบลท่าตุมจำนวน 11 แห่งๆ ละ 1 คน จำนวน 11 คน ครูศูนย์พัฒนาเด็กเล็กทุกแห่งในเขตตำบลท่าตุมจำนวน 9 แห่งๆ ละ 1 คน จำนวน 9 คน เจ้าหน้าที่สาธารณสุข รพ.ท่าตุม, สสอ. ท่าตุม แห่งละ 1 คน จำนวน 2 คน ประธานสภาองค์การบริหารส่วนตำบลท่าตุม และรองประธานสภาองค์การบริหารส่วนตำบลท่าตุม จำนวน 2 คน ผู้ใหญ่บ้าน หมู่ละ 1 คน จำนวน 22 คน ประธานอาสาสมัครสาธารณสุขประจำหมู่บ้าน จำนวน 2 คน

การศึกษาวิเคราะห์บริบทพื้นที่ในสภาพปัจจุบันและปัญหาการดำเนินงานการป้องกันการจมน้ำในเด็กอายุต่ำกว่า 15 ปี ที่ผ่านมามีปัญหาที่เกิดขึ้นภายในตำบลท่าตุม อำเภอท่าตุม จังหวัดสุรินทร์ มีหลายปัญหาที่จะต้องแก้ไข เช่น ไม่มีการจัดการแหล่งน้ำเสี่ยงทั้งในชุมชนและรอบๆ บ้าน ปัญหาเด็กไม่ผ่านการฝึกอบรมการจมน้ำในเด็ก ไม่มีการจัดทำคอกกั้นเด็ก และปัญหาของผู้ปกครองที่ขาดความตระหนักในการป้องกันการจมน้ำในเด็กในชุมชน และปัญหาในด้านการช่วยฟื้นคืนชีพสำหรับคนจมน้ำไม่ถูกวิธี พบว่าผู้เข้าร่วมมีความเห็นสอดคล้องกับผู้วิจัยในการร่วมมือการอำนวยความสะดวกในการเก็บข้อมูลและมีการมอบหมายหน้าที่แก่ผู้รับผิดชอบที่ชัดเจนและเป็นระบบมากขึ้น

1.1 บริบทสภาพแวดล้อมของพื้นที่

อำเภอท่าตุม ตั้งอยู่ทางด้านทิศเหนือของจังหวัดสุรินทร์ ห่างจากศาลากลางจังหวัดสุรินทร์ 52 กิโลเมตร ตามเส้นทางหลวงแผ่นดิน หมายเลข 214 และห่างจากกรุงเทพมหานคร โดยทางรถยนต์ ประมาณ 506 กิโลเมตร โดยมีอาณาเขตติดต่อดังนี้

ทิศเหนือ ติดต่อ อำเภอเกษตรวิสัย และอำเภอสวรรณภูมิ จังหวัดร้อยเอ็ด ทิศใต้ ติดต่อ อำเภอจอมพระ จังหวัดสุรินทร์ ทิศตะวันออก ติดต่อ อำเภอรัตนบุรี และอำเภอสนม จังหวัดสุรินทร์ ทิศตะวันตก ติดต่อ อำเภอชุมพลบุรี จังหวัดสุรินทร์ และอำเภอสตึก จังหวัดบุรีรัมย์ พื้นที่อำเภอท่าตุม มีพื้นที่ 714 ตารางกิโลเมตร หรือประมาณ 446,250 ไร่ มีลักษณะภูมิประเทศเป็น

ที่ราบสูง และที่ราบลุ่มบางส่วน โดยบริเวณทางตอนเหนือมีสภาพเป็นที่ราบกว้างใหญ่ ที่มีชื่อเรียกขานว่า "ทุ่งกุลาร้องไห้" (ปัจจุบันอุดมสมบูรณ์ด้วยพืชพรรณธัญญาหาร) ซึ่งเป็นที่ราบเรียบในพื้นที่ 3 ตำบล ได้แก่ ตำบลทุ่งกุลาร้องไห้ ตำบลพรมเทพ และตำบลโพนครก ตอนกลางเป็นที่ราบลุ่ม แม่น้ำมูลไหลผ่านจากทิศตะวันตกไปทางทิศตะวันออก และบริเวณทางทิศใต้ ตะวันตกเฉียงใต้เป็นที่ราบสูง ได้แก่ บริเวณทางทิศใต้ของอำเภอ (ฝั่งซ้ายของแม่น้ำมูล) เป็นที่ราบสูงจากฝั่งของแม่น้ำมูลจนถึงเขาพนมดิน สภาพดินส่วนใหญ่เป็นดินร่วนปนทรายไม่อุ้มน้ำ ทิศเหนือฝั่งแม่น้ำมูลเป็นที่ราบลุ่มน้ำท่วมถึง อำเภอท่าตูมมีแม่น้ำ และลำน้ำที่สำคัญไหลผ่านดังนี้ 1. แม่น้ำมูล ไหลผ่านอำเภอท่าตูม จากทิศตะวันตก ไปทิศตะวันออก เป็นแม่น้ำสำคัญไหลผ่านตอนกลางของอำเภอท่าตูม เป็นแหล่งกำเนิดพันธุ์ปลาต่างๆ เป็นทรัพยากรธรรมชาติ และเป็นแหล่งน้ำเพื่อการเกษตรที่หล่อเลี้ยงเกษตรกรอำเภอท่าตูม 2. แม่น้ำชี เป็นลำน้ำที่สำคัญอีกสายหนึ่งของอำเภอท่าตูม ไหลผ่านอำเภอท่าตูมจากทิศตะวันตก ไปบรรจบแม่น้ำมูลที่บริเวณ "วังทะเล" บ้านตากกลางที่ตำบลกระโพ 3. ลำปลับปลา เป็นลำน้ำที่ไหลผ่านทางทิศเหนือของอำเภอท่าตูม ในเขตตำบลทุ่งกุลาร้องไห้ ไหลผ่านทางทิศเหนือของอำเภอในเขตตำบลทุ่งกุลาร้องไห้ จากทิศตะวันออกไปทางทิศตะวันออกบรรจบแม่น้ำมูลที่ตำบลโพนครก พื้นที่ และการใช้สอยประโยชน์อำเภอท่าตูม พื้นที่ส่วนใหญ่จะใช้ประโยชน์ในการเกษตร ได้แก่ การทำนา ทำไร่ และการเลี้ยงสัตว์ อำเภอท่าตูม แบ่งการปกครองออกเป็น 10 ตำบล 165 หมู่บ้าน เทศบาลตำบล 2 แห่ง องค์การบริหารส่วนตำบล 9 แห่ง

ตำบลท่าตูม มีจำนวนหมู่บ้าน 22 หมู่บ้าน ทิศเหนือ ติดต่อกับ ตำบลทุ่งกุลาร้องไห้ และตำบลโพนครก อำเภอท่าตูม จังหวัดสุรินทร์ ทิศใต้ ติดต่อกับ ตำบลเมืองแก ตำบลบัวโคก และตำบลหนองเมธี อำเภอท่าตูม จังหวัดสุรินทร์ ทิศตะวันออก ติดต่อกับ ตำบลหนองบัว อำเภอท่าตูม จังหวัดสุรินทร์ ทิศตะวันตก ติดต่อกับ ตำบลบะ และตำบลพรมเทพ ตำบลท่าตูม จังหวัดสุรินทร์ มีเนื้อที่ทั้งหมดขององค์การบริหารส่วนตำบลท่าตูม ประมาณ 107 ตารางกิโลเมตร หรือ ประมาณ 66,875 ไร่ พื้นที่ส่วนใหญ่ทางทิศใต้ของตำบลท่าตูม มีสภาพเป็นที่ราบสูงลาดต่ำลงมาทางทิศเหนือ ซึ่งเป็นเขตป่าสงวนแห่งชาติ สลับกับทุ่งนา พื้นที่ตอนกลางเป็นที่ลุ่ม ลาดต่ำไปทางทิศเหนือ จดเขตแม่น้ำมูล มีหนองน้ำมากมายสลับกับทุ่งนา เหมาะสำหรับปลูกข้าว ทำไร่ข้าวโพด ป่ายูคาลิปตัส ส่วนบริเวณแม่น้ำเหมาะสำหรับการทำการประมงเลี้ยงสัตว์แบบปล่อยทุ่ง เช่น วัว ควาย สภาพภูมิอากาศของตำบลท่าตูมมีด้วยกัน 3 ฤดู คือ ฤดูร้อน ฤดูฝน และฤดูหนาว สภาพภูมิอากาศอย่างนี้เหมาะกับการทำการเกษตรตามช่วงฤดู เช่น การปลูกข้าวในฤดูฝน ปลูกผัก หรือพืชไร่บางชนิดในฤดูหนาว

ด้านสาธารณสุขตำบลท่าตูม อยู่ในความรับผิดชอบของโรงพยาบาลท่าตูม โรงพยาบาลขนาด 120 เตียง มีอาสาสมัครสาธารณสุข จำนวน 260 คน ระยะการเดินทางไปรับบริการด้านสุขภาพที่โรงพยาบาลประมาณ 2 กิโลเมตร การเก็บข้อมูลไม่มีปัญหาอุปสรรคในการปฏิบัติงาน เพื่อดำเนินงานในการป้องกันการจมน้ำ มีการประสานงานเจ้าหน้าที่ ประสานงานกับ

ชุมชน รวมทั้งกระตุ้นให้อาสาสมัครและประชาชนมีการตื่นตัวในการป้องกันการจมน้ำในเด็ก มีการประเมินผลสรุปโครงการ เพื่อให้ทราบถึงปัญหาและอุปสรรคในการทำงาน เพื่อเป็นแนวทางส่งเสริมให้ทีมผู้ก่อการดีมีบทบาทได้อย่างมีประสิทธิภาพ และมีการดำเนินการอย่างต่อเนื่อง เพื่อลดจำนวนเด็กอายุต่ำกว่า 15 ปี ที่เสียชีวิตจากการจมน้ำ

ด้านการศึกษาและสังคม ประชาชนทั่วไปมีระดับการศึกษาจบมัธยมตอนต้น ส่วนด้านสังคมมีความสัมพันธ์ฉันท์พี่น้อง มีการพึ่งพาเครือญาติ ด้านขนบธรรมเนียมประเพณี/วัฒนธรรม/ค่านิยมความเชื่อ/ศาสนา ชาวบ้านมีบุญประเพณีและวัฒนธรรมตลอดปี โดยงานบุญประเพณีจะเป็นส่วนหนึ่งของการสร้างความสามัคคีให้กับชุมชน มีการช่วยเหลือกัน ประชาชนส่วนใหญ่นับถือผี

1.2 การเตรียมความพร้อมเพื่อจัดประชุมเวทีเสวนา

กระบวนการพัฒนารูปแบบการดำเนินงานการป้องกันการจมน้ำในเด็กอายุต่ำกว่า 15 ปี ตำบลท่าตูม อำเภอท่าตูม จังหวัดสุรินทร์ เพื่อร่วมกันวางแผนและตัดสินใจเลือกแนวทางการแก้ไขปัญหาเป็นขั้นตอนการจัดเวทีประชุมเสวนามีผู้เข้าร่วมจำนวน 52 คน ซึ่งได้ดำเนินการทบทวนเกี่ยวกับปัญหาสาเหตุของเด็กจมน้ำในปีที่ผ่านมาและร่วมค้นหารูปแบบการปฏิบัติในการป้องกันการจมน้ำในเด็กอายุต่ำกว่า 15 ปี โดยศึกษาวิเคราะห์ข้อมูลสถานการณ์อุบัติเหตุทางน้ำ การมีส่วนร่วมในการคิดวางแผนและตัดสินใจร่วมกัน วางแผนปฏิบัติการโดยนำเทคนิคกระบวนการวางแผนแบบมีส่วนร่วม

1.3 ระยะเวลาในการจัดประชุมเชิงปฏิบัติการ

การจัดประชุมเชิงปฏิบัติการใช้เวลาในการดำเนินงานหนึ่งวันในวันที่ 4 กุมภาพันธ์ 2564 โดยทำจัดกิจกรรมกลุ่มสัมพันธ์ระหว่างผู้เข้าร่วมและทีมวิทยากร ในที่ประชุมโดยมีนางรสรินางค์ เส้นทอง ปลัดองค์การบริหารส่วนตำบลท่าตูม นางกนกรัตน์ ใจกล้า หัวหน้ากลุ่มงานบริการด้านปฐมภูมิและองค์กรรวม โรงพยาบาลท่าตูม เป็นผู้กล่าวรายงานพร้อมทั้งชี้แจงวัตถุประสงค์และแจ้งกำหนดการประชุมให้ผู้เข้าร่วมประชุมได้รับทราบ นำเสนอสถานการณ์อุบัติเหตุทางน้ำในเด็กในที่ประชุมรับทราบ เพื่อผู้เข้าร่วมประชุมวิเคราะห์หาสาเหตุการเกิดเหตุการณ์ดังกล่าวและอัตราการเสียชีวิตจากการจมน้ำในพื้นที่ตำบลท่าตูม อำเภอท่าตูม จังหวัดสุรินทร์ กระบวนการดำเนินงานในการป้องกันเด็กจมน้ำในปัจจุบัน และมีการพัฒนารูปแบบการดำเนินงานการป้องกันการจมน้ำในเด็กอายุต่ำกว่า 15 ปีของตำบลท่าตูม อำเภอท่าตูม จังหวัดสุรินทร์

ข้อมูลสรุปผลในการเข้าร่วมการตัดสินใจและเลือกแนวทางการแก้ไขปัญหา ซึ่งผลการประชุมได้กำหนดแผนการปฏิบัติงานของการดำเนินงานเพื่อเป็นการป้องกันการจมน้ำในเด็กอายุต่ำกว่า 15 ปี ในตำบลท่าตูม อำเภอท่าตูม จังหวัดสุรินทร์ ทั้งหมด 5 กิจกรรมดังนี้

1.3.1 กิจกรรมการอบรมให้ความรู้เรื่องการป้องกันการจมน้ำในเด็กให้กลุ่มผู้ปกครอง/ผู้ดูแลเด็ก และอบรมการช่วยฟื้นคืนชีพพื้นฐานสำหรับคนจมน้ำ

1.3.2 กิจกรรมการสร้างคอกกั้นเด็ก

1.3.3 กิจกรรมการจัดการสิ่งแวดล้อมบริเวณแหล่งน้ำเสียงทั้งภายในบ้านและรอบๆ บ้าน

1.3.4 กิจกรรมการสื่อสารประชาสัมพันธ์ผ่านช่องทางต่างๆ ในวงกว้าง

1.3.5 กิจกรรมการฝึกทักษะการลอยตัวในน้ำและทักษะการเอาชีวิตรอดในน้ำ ในกลุ่มเด็กอายุต่ำกว่า 15 ปี

1.4 ด้านทีมวิทยากร ผู้วิจัยได้จัดทีมวิทยากรเพื่อช่วยเหลือในการประชุมเชิงวิชาการ โดยประสานงานกับวิทยากรที่มีความเชี่ยวชาญด้านการให้ความรู้ทางวิชาการ ซึ่งทีมวิทยากรประกอบด้วย ผู้รับผิดชอบงานชุมชนปลอดภัยจากสาธารณสุขจังหวัดสุรินทร์ จำนวน 2 คน เจ้าหน้าที่เวชกิจฉุกเฉินโรงพยาบาลท่าตูม จำนวน 1 คน เจ้าหน้าที่งานควบคุมป้องกันโรคโรงพยาบาลท่าตูม จำนวน 1 คน และผู้วิจัย รวมทีมวิทยากร จำนวน 5 คน ซึ่งแบ่งงานจากการเตรียมการขั้นต้นที่ได้ปรึกษาหารือ และวิเคราะห์ปัญหาในการประชุมทุกครั้งต้องมีส่วนร่วมในการดำเนินกิจกรรมที่จะนำไปใช้ให้มีความเหมาะสมกับเนื้อหาและกลุ่มเป้าหมายเป็นที่พึงพอใจและเข้าใจตรงกัน

1.5 ที่ประชุมได้รวบรวมข้อมูลและร่วมกันวางแผนการดำเนินการในลำดับขั้นตอนการปฏิบัติต่อไป

2. ขั้นตอนการปฏิบัติการ (Action)

การจัดกิจกรรมในขั้นตอนการปฏิบัติการมีการแบ่งจัดกิจกรรมในกลุ่มผู้ปกครอง/ผู้ดูแลเด็ก และกลุ่มเด็กอายุต่ำกว่า 15 ปี มีการดำเนินการจัดกิจกรรมดังนี้

2.1 การประชุมกลุ่มผู้ปกครอง/ผู้ดูแลเด็ก จำนวน 88 คน เป็นการประชุมเพื่อเปิดโอกาสให้ผู้เกี่ยวข้องได้วิเคราะห์สถานการณ์ค้นหาปัญหาที่ผ่านมาและอุปสรรคในการดำเนินงาน พัฒนารูปแบบการดำเนินงานการป้องกันการจมน้ำในเด็กอายุต่ำกว่า 15 ปี ในเขตตำบลท่าตูม อำเภอท่าตูม จังหวัดสุรินทร์ การกำหนดแก้ไขปัญหา แนวทางการพัฒนารูปแบบการดำเนินงานการป้องกันการจมน้ำในเด็กอายุต่ำกว่า 15 ปีในเขตตำบลท่าตูม อำเภอท่าตูม จังหวัดสุรินทร์ จัดประชุมเชิงปฏิบัติการใช้เวลา 2 วัน ในวันที่ 29 มีนาคม 2564 เริ่มประชุมตั้งแต่เวลา 08.00 -16.30 น. ซึ่งช่วงแรกจัดกิจกรรมกลุ่มแนะนำตัวเพื่อสร้างความสนิทสนมระหว่างสมาชิกเข้าร่วมและทีมวิทยากร จากนั้นเป็นพิธีเปิดการประชุมโดยนางรสรินางค์ เส้นทอง ปลัดองค์การบริหารส่วนตำบลท่าตูม นางกนกรัตน์ ไจกล้ำ หัวหน้ากลุ่มงานบริการด้านปฐมภูมิและองค์กรรวม โรงพยาบาลท่าตูมเป็นผู้กล่าวรายงานพร้อมทั้งชี้แจงวัตถุประสงค์ และแจ้งกำหนดการประชุมให้ผู้เข้าร่วมประชุมได้รับทราบ นำเสนอสถานการณ์การจมน้ำในเด็กอายุต่ำกว่า 15 ปี ในเขตตำบลท่าตูมได้รับทราบและดำเนินการกำหนดการจัดกิจกรรมไปตามขั้นตอน เป็นขั้นตอนปฏิบัติไปตามแผนการที่ได้กำหนดจัดกิจกรรมในกลุ่มของผู้ปกครองและผู้ดูแลเด็ก ซึ่งมีผลได้รับจากการปฏิบัติดังนี้

2.1.1 การอบรมให้ความรู้แก่กลุ่มเป้าหมายผู้ปกครอง/ผู้ดูแลเด็กทุกคนได้มีการเข้าร่วม ซึ่งมีผู้เข้าร่วม จำนวน 88 คน ในการอบรมวิทยากรได้มีการศึกษาองค์ความรู้ การถอดบทเรียน ซึ่งผู้เข้าร่วมมีความสนใจการแลกเปลี่ยนความรู้เรื่องการป้องกันการจมน้ำครอบครัวในทุกประเด็นที่เกี่ยวข้อง โดยเน้นการสอนฝึกปฏิบัติการช่วยฟื้นคืนชีพสำหรับผู้ป่วยที่จมน้ำที่ถูกวิธี

2.1.2 กิจกรรมการสร้างคอกกั้นเด็ก เป็นกิจกรรมที่เน้นให้ชุมชนได้มีส่วนร่วมในการสร้างคอกกั้นเด็กโดยใช้วัสดุที่มีในชุมชน เพราะนอกจากจะช่วยป้องกันเด็กเล็กจมน้ำแล้ว ยังช่วยป้องกันการบาดเจ็บจากสาเหตุอื่นๆ เช่น อุบัติเหตุสิ่งของหล่นทับ ไฟฟ้าช็อต พลัดตกหกล้ม หรือเกิดเหตุการณ์อื่นๆ ที่ไม่คาดคิด โดยเฉพาะเมื่อผู้ปกครองทำกิจกรรม อื่นๆ ขี้วคราว ซึ่งคอกกั้นเด็กสามารถทำได้เองง่าย เช่น ไม้ไผ่ ท่อพีวีซี เป็นต้น ซึ่งกิจกรรมการสร้างคอกกั้นเด็กได้รับความร่วมมือจากชุมชนร่วมกันจัดหาอุปกรณ์ที่ใช้ในการสร้างคอกกั้นเด็กไว้ใช้หมุนเวียนกันในชุมชน ในกรณีบ้านที่มีเด็กอายุต่ำกว่า 2 ปี

2.1.3 กิจกรรมการจัดการสิ่งแวดล้อมทั้งภายในและภายนอกบริเวณบ้านเรือน ซึ่งการดำเนินงานในตำบลท่าตูมมีการจัดกิจกรรมสำรวจแหล่งน้ำเสี่ยงรอบบ้าน ช้างบ้าน และในชุมชน (แหล่งน้ำเพื่อการเกษตร อ่างเก็บน้ำ หนอง บึง แม่น้ำ คลอง ฯลฯ) มีการดำเนินการจัดการแหล่งน้ำเสี่ยงเพื่อให้เกิดความปลอดภัยแก่เด็ก เช่น ปักป้ายเตือน บอกถึงระดับความลึกของน้ำ หรือบอกถึงเหตุการณ์ที่เคยเกิดขึ้นแล้ว (แหล่งน้ำ ที่เคยมีเด็กจมน้ำ) หรือสร้างรั้ว หรือฝังกลบหลุม/บ่อที่ไม่ได้ใช้ และจัดให้มีอุปกรณ์ช่วยคนตกน้ำที่หาได้ง่ายในชุมชนไว้บริเวณแหล่งน้ำเสี่ยง เช่น ถังแกลลอนเปล่า ขวดน้ำพลาสติกเปล่า ไม้ เชือก ซึ่งตามเกณฑ์ที่กรมควบคุมโรคกำหนดให้พื้นที่มีการจัดการแหล่งน้ำเสี่ยงระดับทอง จะต้องมีการจัดการแหล่งน้ำเสี่ยง จำนวน 20 แห่ง ซึ่งในการจัดการสิ่งแวดล้อมในตำบลท่าตูม ทางผู้วิจัยได้มีดำเนินการจัดการแหล่งน้ำเสี่ยงทั้งในและนอกชุมชนโดยประสานทางอาสาสมัครสาธารณสุขตำบลท่าตูม ผู้ปกครองและผู้ดูแลเด็กสำรวจแหล่งน้ำเสี่ยงที่ยังไม่มีการจัดการ และดำเนินการจัดทำป้ายแจ้งเตือนแหล่งน้ำเสี่ยง โดยใช้วัสดุที่สามารถหาได้ในชุมชน เช่น ป้ายเก่า แผ่นไม้ ไม้ไผ่ที่อยู่ในชุมชน มะพร้าวแห้ง และขวดน้ำ เพื่อใช้ในการช่วยเหลือผู้ประสบภัยทางน้ำ และดำเนินการจัดการแหล่งน้ำเสี่ยงทุกแห่งในชุมชน

2.1.4 กิจกรรมการสื่อสารประชาสัมพันธ์ผ่านช่องทางต่างๆ ในวงกว้าง มีการจัดกิจกรรมเพื่อสื่อสารให้ประชาชนในพื้นที่รับรู้ในวงกว้าง โดยเน้นให้เกิดประโยชน์ต่อประชาชนในชุมชน หรือพื้นที่ที่ดำเนินการเป็นหลัก ได้แก่ วิทยุ หอกระจายข่าวชุมชน รถกระจายเสียง และสื่อสารผ่านทางสื่อออนไลน์ เช่น Line Facebook เป็นต้น ซึ่งเป็นกิจกรรมที่ได้ดำเนินการอย่างต่อเนื่องในชุมชน โดยการเน้นให้ผู้นำชุมชนประชาสัมพันธ์ผ่านหอกระจายข่าวอย่างน้อยสัปดาห์ละ 2 ครั้ง

กล่าวโดยสรุป ผู้เข้าร่วมประเมิน กระบวนการปฏิบัติการป้องกันการจมน้ำในเด็ก อายุต่ำกว่า 15 ปี มีความรู้เรื่องการป้องกันการจมน้ำในเด็กมากขึ้นตามลำดับ สิ่งนี้ได้แสดงให้เห็นว่า เมื่อให้อาสาสมัครตอบคำถามเกี่ยวกับความรู้เรื่องการป้องกันการจมน้ำ พบว่ามีความรู้ความเข้าใจซึ่งได้ให้ความร่วมมือในการปฏิบัติการป้องกันการจมน้ำในเด็กเพิ่มขึ้นตามลำดับ

วันที่ 30 มีนาคม 2564 เริ่มประชุมตั้งแต่เวลา 08.00 น.-16.30 น. ช่วงภาคเช้าจัดกิจกรรมกลุ่มของอาสาสมัคร จำนวน 88 คน โดยการใช้กระบวนการสนทนากลุ่ม และได้แบ่งกลุ่มเป็น 4 กลุ่ม โดยแบ่งกลุ่มละ 22 คน ประชุมเพื่อระดมสมองการวิเคราะห์ประเด็นปัญหาสาเหตุ การดำเนินงานการป้องกันเด็กจมน้ำโดยให้แต่ละกลุ่มนำเสนอในที่ประชุม ผลที่ได้รับจากการระดมสมองของผู้เข้าร่วมประชุม ดังนี้

ตารางที่ 4 สรุปประเด็นสาเหตุปัญหาจากการวิเคราะห์ของผู้เข้าร่วมประชุม มี 4 กลุ่ม แยกเป็นหมวดหมู่

ปัญหา	ประเด็นปัญหา
1. ด้านบุคคล	
1.1 เด็ก	- เกิดจากความรู้เท่าไม่ถึงการณ์ - เกิดจากระดับพัฒนาการของเด็กเอง
1.2 ผู้ปกครอง	- ขาดความรู้ความเข้าใจในการป้องกัน - ไม่มีการจัดการแหล่งน้ำเสี่ยงในบ้าน - ความเผลอเรอของผู้ปกครอง/ผู้ดูแลเด็ก - ขาดความตระหนักในการป้องกัน
1.3 ผู้นำชุมชน	- ขาดความเข้าใจในขั้นตอนการดำเนินงาน - ขาดการประชาสัมพันธ์อย่างต่อเนื่อง - ไม่เห็นเด็กจมน้ำเป็นปัญหาในพื้นที่
2. ด้านงบประมาณ	- ไม่มีงบประมาณที่ชัดเจน
3. ด้านอุปกรณ์	- ขาดการจัดการแหล่งน้ำเสี่ยงในชุมชน - ขาดอุปกรณ์ช่วยเหลือคนตกน้ำ จมน้ำ - ขาดป้ายเตือนแหล่งน้ำเสี่ยง
4. ด้านการบริหารจัดการ	- ขาดการประสานงานในทีม - ขาดการมีส่วนร่วมในชุมชน - ขาดการรณรงค์ประชาสัมพันธ์ในชุมชน

ในช่วงบ่ายวิทยากรได้กำหนดกลุ่มที่แบ่งไว้แล้วในช่วงเช้าระดมสมองและวางเป้าหมายร่วมกันเกี่ยวกับการดำเนินงานป้องกันการจมน้ำในเด็กอายุต่ำกว่า 15 ปี ในเขตตำบลท่าตูม อำเภอท่าตูม จังหวัดสุรินทร์ ซึ่งในการประชุมกลุ่มย่อยพบว่าผู้เข้าร่วมมีความสนใจและรวมกันเสนอความต้องการที่อยากให้เกิดขึ้นในตำบลท่าตูม อำเภอท่าตูม จังหวัดสุรินทร์ วิทยากรแต่ละกลุ่มช่วยกันสรุปแล้วเสนอในที่ประชุมได้ดังนี้

- 1) เป็นชุมชนปลอดภัย
- 2) มีภาคีเครือข่ายที่ดำเนินการป้องกันอุบัติเหตุทางน้ำ
- 3) มีการประชาสัมพันธ์ที่ครอบคลุมที่ต่อเนื่อง
- 4) ประชาชนมีความรู้เรื่องการป้องกันการจมน้ำ
- 5) ประชาชนมีความรู้เรื่องการช่วยฟื้นคืนชีพสำหรับคนจมน้ำอย่างถูกวิธี
- 6) มีการทำงานเป็นทีม
- 7) มีรูปแบบโครงสร้างแนวทางกระบวนการป้องกันการจมน้ำในเด็ก
- 8) มีการดำเนินการจัดการแหล่งน้ำเสี่ยงในชุมชนอย่างครอบคลุมทุกพื้นที่
- 9) เจ้าหน้าที่สาธารณสุขมีการคืนข้อมูลและนิเทศติดตามงานอย่างต่อเนื่อง

2.2 การจัดกิจกรรมในกลุ่มเด็กอายุต่ำกว่า 15 ปี

ในการจัดกิจกรรมดังกล่าว เนื่องจากอยู่ในช่วงของการแพร่ระบาดของเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 (Covid-19) ในประเทศไทย ทางผู้ดำเนินกิจกรรมได้มีการประสานขอความเห็นจากผู้รับผิดชอบงานชุมชนปลอดภัยจังหวัดสุรินทร์ ว่าสามารถจัดกิจกรรมได้หรือไม่ และได้รับการตอบรับว่าสามารถกิจกรรมดังกล่าวได้ตามปกติ เนื่องจากทางจังหวัดสุรินทร์ยังไม่มีประกาศงดการจัดกิจกรรม และยังไม่มีมาตรการในพื้นที่จึงสามารถดำเนินการได้ จนกว่าจะมีประกาศงดการจัดกิจกรรม และเพิ่มมาตรการในการจัดอบรมเน้นการเว้นระยะห่างในการจัดกิจกรรมต่างๆ

การจัดกิจกรรมในกลุ่มเด็กอายุต่ำกว่า 15 ปี มีการจัดกิจกรรมการให้ความรู้ความปลอดภัยทางน้ำ การฝึกทักษะการช่วยชีวิตจากการจมน้ำ ทักษะการว่ายน้ำเอาชีวิตรอด และฝึกทักษะการลอยตัวในน้ำ ซึ่งผู้เข้าร่วมกิจกรรมเป็นกลุ่มเด็กนักเรียนที่อาศัยอยู่ในพื้นที่ตำบลท่าตูม และเป็นกลุ่มเด็กนักเรียนชั้นประถมศึกษาชั้นปีที่ 1 ถึง ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 มีประชากรทั้งหมด 3,389 คน จากจำนวนโรงเรียนทั้งหมด 11 แห่ง ใช้เป็นกลุ่มเป้าหมาย จำนวน 912 คน เนื่องจาก กำหนดยอดกลุ่มเป้าหมายตามเกณฑ์การประเมินรับรองทีมผู้ก่อการดีระดับทอง โดยคัดเลือกกลุ่มเป้าหมายเน้นกลุ่มนักเรียนที่ยังไม่ผ่านการฝึกอบรมทักษะการเอาชีวิตรอดในน้ำเป็นการจัดกิจกรรมขึ้นเพื่อเสริมสร้างทักษะการเอาชีวิตรอดในน้ำให้กับกลุ่มเป้าหมาย ซึ่งใช้เวลาในการจัดกิจกรรม 9 วัน เริ่มจัดกิจกรรมในวันที่ 31 มีนาคม 2564 ถึงวันที่ 8 เมษายน 2564 ไม่เว้นวันหยุดราชการ เนื่องจากจัดกิจกรรมใกล้ช่วงสอบปิดภาคเรียน จึงต้องเร่งดำเนินการ และในแต่ละวันจะจัดกลุ่มเป้าหมายในการ

ฝึก แบ่งเป็น 9 รุ่น รุ่นละ 100 คน เริ่มตั้งแต่เวลา 08.30 น. ถึง 16.30 น. ในช่วงเช้าเป็นการอบรม ทฤษฎีให้ความรู้เกี่ยวกับสถานการณ์การจมน้ำ การสอนให้เด็กรู้จักความเสี่ยงที่อาจเกิดขึ้นจากแหล่ง น้ำ กฎแห่งความปลอดภัยทางน้ำ การไม่ว่ายน้ำคนเดียว รู้จักประเมินแหล่งน้ำ การสวมเสื้อชูชีพ การ ประยุกต์ใช้อุปกรณ์ลอยน้ำอย่างง่าย และการช่วยฟื้นคืนชีพสำหรับคนจมน้ำอย่างถูกวิธี เพื่อให้เป็น แนวทางการปฏิบัติและมีความรู้ความเข้าใจในการปฏิบัติตนในการป้องกันการจมน้ำ โดยมีการ ประเมินความรู้ก่อนการอบรมและหลังการอบรม

ในช่วงบ่ายจัดกิจกรรมการฝึกทักษะการลอยตัวในน้ำและทักษะการเอาชีวิตรอด ในน้ำ เป็นหลักสูตรการว่ายน้ำเอาชีวิตรอด มีใช้การสอนให้เด็กสามารถว่ายน้ำได้ระยะทางไกลหรือท่า สวยอย่างที่สอนอยู่ในปัจจุบัน แต่หลักสูตรนี้จะสอนให้เด็ก มีทักษะการเอาชีวิตรอดในน้ำ คือการ สามารถลอยตัวอยู่ในน้ำให้ได้นานที่สุดเพื่อรอการช่วยเหลือ เพราะการว่ายน้ำเข้าหาฝั่งจะทำให้หมด แรง และจมน้ำก่อนถึงฝั่ง และมีทักษะการช่วยเหลือผู้ประสบภัยทางน้ำ คือการช่วยคนตกน้ำ จมน้ำ โดยใช้อุปกรณ์ เพราะการลงน้ำไปช่วยจะทำให้คนที่ลงไปถูกกอดรัดและจมน้ำไปพร้อมกัน มีการสอน หลักการช่วยโดยใช้หลักสูตร ตะโกน โยน ยื่น ในการลงน้ำฝึกทักษะการเอาชีวิตรอด วิทยากรจะแบ่ง ผู้เข้าร่วมฝึกปฏิบัติเป็น 2 กลุ่ม กลุ่มละ 50 คน โดยมีครูผู้ช่วยฝึกทักษะช่วยดูแลความปลอดภัยของ กลุ่มเป้าหมายที่ลงฝึกปฏิบัติด้วย จำนวน 10 คน ซึ่งกำหนดให้ครูฝึก จำนวน 1 คน ดูแลต่อผู้ฝึก จำนวน 5 คน และมีการประเมินก่อนฝึกทักษะและหลังฝึกทักษะ จากนั้นจึงนำข้อมูลมาวิเคราะห์ ในการฝึกทักษะการลอยตัวเอาชีวิตรอดในน้ำใช้วิธีในการฝึกของอำเภอชุมพลบุรี จังหวัดสุรินทร์ โดย การฝึกแบบใช้นวัตกรรมด้าย 7 สี แทนด้ายแต่ละสีในการฝึกแต่ละท่าในการฝึกทักษะ ถ้าหาก ผู้เข้าร่วมการฝึกทักษะผ่านการฝึกปฏิบัติ ครูผู้ฝึกจะผูกด้ายที่แขนเพื่อใช้ในการประเมินในการฝึก ทักษะในด้านต่างๆ และเป็นแรงจูงใจในการฝึกทักษะให้ผู้ฝึกมีความตั้งใจในการฝึกทักษะมากยิ่งขึ้น

3. การสังเกตการณ์ (Observation)

การสังเกตการณ์ในระยะการปฏิบัติการป้องกันการจมน้ำในเด็กเจ้าหน้าที่ ผู้รับผิดชอบงานชุมชนปลอดภัย มีการนิเทศ ติดตามในขณะที่อาสาสมัครพร้อมชุมชนทำการ ปฏิบัติงานการป้องกันการจมน้ำในเด็กโดยรวม บุคคลที่มีความเอาใจใส่ในการปฏิบัติ และมีความ รับผิดชอบสูง จากการเสนอความคิดเห็นในการสัมภาษณ์เชิงลึกได้ดังนี้

1) ความเห็นจาก อาสาสมัครประจำหมู่บ้านการปฏิบัติในระยะที่ผ่านมา ประชาชนมีดำรงชีวิตแบบธรรมชาติ มีการเข้าร่วมกระบวนการนี้มีน้อยที่สุด และการปฏิบัติการในครั้ง นี้เป็นแบบอย่างที่ดีที่เป็นแนวคิดริเริ่มให้ชุมชนได้มีความรู้ความเข้าใจในการปรับเปลี่ยนพฤติกรรมใน การป้องกันการจมน้ำในชุมชนด้วยการมีส่วนร่วมของชุมชน

2) ผู้ปกครองผู้ดูแลเด็กยังมีความเชื่อที่ผิดๆ ในเรื่องของการช่วยฟื้นคืนชีพ เนื่องจากคิดว่า วิธีการช่วยฟื้นคืนชีพโดยวิธีการอุ้มพาดบ่าแล้วกระแทกเอาน้ำออกจะทำให้ฟื้นเร็วขึ้น ซึ่งจะยิ่งทำให้เสียเวลาในการช่วยฟื้นคืนชีพที่ถูกต้องวิธี

3) ผู้ใหญ่บ้านได้เสนอความคิดเห็นว่าที่ผ่านมาในชุมชนส่วนมากยังขาดความรู้ความเข้าใจวิธีการป้องกันการจมน้ำในเด็ก เนื่องจากผู้ปกครองยังขาดความตระหนักในการป้องกันการจมน้ำในเด็ก ไม่มีการจัดการแหล่งน้ำเสี่ยงให้ปลอดภัยในบ้านของตนเอง ซึ่งอาจทำให้เกิดเหตุการณ์ที่ไม่คาดฝันเกิดขึ้น

4) ผู้ปกครองยังคิดว่าการจมน้ำในเด็กเป็นเรื่องที่ไกลตัว เนื่องจากไม่คิดว่าจะเกิดเหตุการณ์กับตนเอง

5) ในการฝึกกิจกรรมทักษะการเอาชีวิตรอดในน้ำให้กับกลุ่มเป้าหมาย เนื่องจากกลุ่มเป้าหมายในการฝึกทักษะเป็นกลุ่มเด็ก ต้องเพิ่มความเข้มงวดในการฝึกและต้องคำนึงถึงความปลอดภัยของเด็กเป็นหลัก ซึ่งมีเด็กบางกลุ่มที่เคยผ่านการจมน้ำมาก่อน จะมีอาการกลัวน้ำและไม่ให้ความร่วมมือในการฝึก ทีมวิทยากรก่อนต้องดำเนินการปรับวิธีการสอนให้กลุ่มเหล่านั้นคุ้นเคยกับน้ำเพื่อให้เด็กมีสมาธิในการฝึกทักษะนั้นๆ

4. การสะท้อนผลการปฏิบัติการกลับ (Reflection)

จากการประชุมของกลุ่มเป้าหมายผู้ปกครอง/ผู้ดูแลเด็กร่วมกับผู้วิจัยในวันที่ 9 เมษายน 2557 โดยรวมกิจกรรมทั้งหมดเหล่านี้มาเป็นตัวตั้ง แล้วสรุปผลการปฏิบัติการ ทั้งที่กิจกรรมที่มีผลสำเร็จ และกิจกรรมที่ยังไม่สำเร็จ ซึ่งอาจมีการปรับปรุงกิจกรรมใด หรือหากมีการเพิ่มกิจกรรมก็ได้รับความเห็นชอบของที่ประชุม โดยเจ้าหน้าที่และผู้วิจัยได้รับรู้แล้วมอบหมายให้เจ้าหน้าที่โรงพยาบาลท่าตูมเตรียมพร้อมทุกเหตุการณ์ที่เกิดขึ้น และอาสาสมัครในแต่ละบ้านหรือกลุ่มเป้าหมายได้ปฏิบัติต่อไป เช่น

1) เจ้าหน้าที่สาธารณสุขต้องลงไปตามการดำเนินงานในชุมชนมีการแนะนำให้ความรู้จัดตั้งชี้แนะเพื่อให้ชุมชนปฏิบัติและวางแผนร่วมกัน

2) อาสาสมัครประจำหมู่บ้านติดตามเฝ้าระวังการจมน้ำแล้วรายงานแกนนำหรือนำแจ้งเจ้าหน้าที่ตามเหตุผล

3) ชี้แนะและให้ความรู้แก่รายบุคคลหรือครัวเรือน และโรงเรียนโดยการใช้สื่อประชาสัมพันธ์ เช่น แผ่นพับหรือโปสเตอร์

4) แกนนำในชุมชนนำพาจัดตั้งการดำเนินงานอย่างต่อเนื่อง

5) มีการจัดการแหล่งน้ำเสี่ยงทั้งในและนอกชุมชนอย่างต่อเนื่อง

ส่วนที่ 3 ผลการดำเนินงานการปฏิบัติงานพัฒนารูปแบบการดำเนินงานการป้องกันการ
จมน้ำในเด็กอายุต่ำกว่า 15 ปีในเขตตำบลท่าตุมอำเภอท่าตุมจังหวัดสุรินทร์

3.1 ความรู้เรื่องการดำเนินงานการป้องกันการจมน้ำในเด็กอายุต่ำกว่า 15 ปี ก่อน
และหลังการพัฒนารายละเอียดผลการวิเคราะห์ข้อมูลดังนี้

ตารางที่ 5 จำนวน และร้อยละของความรู้เรื่องการป้องกันการจมน้ำในเด็กอายุต่ำกว่า 15 ปี ตำบลท่า
ตุม อำเภอท่าตุม จังหวัดสุรินทร์ ในกลุ่มผู้ปกครอง/ผู้ดูแลเด็ก ก่อนและหลังการพัฒนา
จำแนกรายข้อ (n = 88)

ข้อ	ความรู้การป้องกันการจมน้ำ	ก่อนการพัฒนา		หลังการพัฒนา	
		ตอบถูกจำนวน (ร้อยละ)	ระดับ	ตอบถูกจำนวน (ร้อยละ)	ระดับ
1.	กลุ่มเด็กไทยอายุต่ำกว่า 15 ปี พบว่า การจมน้ำเป็นสาเหตุการ เสียชีวิตอันดับหนึ่ง ซึ่งสูงมากกว่า การเสียชีวิตจากโรคอื่นๆ	66 (75.0)	ปานกลาง	74 (84.1)	ดี
2.	เด็กที่จมน้ำเป็นเพศหญิงมากกว่า เพศชายประมาณ 2 เท่าตัว	29 (33.0)	ต่ำ	67 (76.1)	ปานกลาง
3.	แหล่งน้ำที่เด็กเสียชีวิตจากการตกน้ำ จมน้ำสูงที่สุด คือ สระว่ายน้ำ	35 (39.8)	ต่ำ	61 (69.3)	ปานกลาง
4.	สิ่งแวดล้อมที่เสี่ยงต่อการจมน้ำ ได้แก่ แม่น้ำ สระว่ายน้ำไม่มีผู้ใหญ่ เฝ้า	83 (94.3)	ดี	85 (96.6)	ดี
5.	เด็กเล็กสามารถจมน้ำได้ในแหล่งน้ำ ขนาดเล็กที่มีน้ำสูงแค่ 1-2 นิ้ว	69 (78.4)	ปานกลาง	74 (84.1)	ดี
6.	การจัดการแหล่งน้ำเสี่ยง กรณีแหล่ง น้ำขนาดเล็กหรือสระว่ายน้ำ ควรมี การสร้างรั้วล้อมรอบแหล่งน้ำ เพื่อ ป้องกันเด็กแอบลงไปเล่น	85 (96.6)	ดี	86 (97.7)	ดี

ตารางที่ 5 จำนวน และร้อยละของความรู้เรื่องการป้องกันการจมน้ำในเด็กอายุต่ำกว่า 15 ปี ตำบลท่า
ตุ้ม อำเภอท่าตุ้ม จังหวัดสุรินทร์ ในกลุ่มผู้ปกครอง/ผู้ดูแลเด็ก ก่อนและหลังการพัฒนา
จำแนกรายข้อ (n = 88) (ต่อ)

ข้อ	ความรู้การป้องกันการจมน้ำ	ก่อนการพัฒนา		หลังการพัฒนา	
		ตอบถูก จำนวน (ร้อยละ)	ระดับ	ตอบถูก จำนวน (ร้อยละ)	ระดับ
7.	การจัดการแหล่งน้ำเสี่ยง กรณีแหล่ง น้ำขนาดใหญ่ ควรติดป้ายคำเตือน และจัดให้มีอุปกรณ์ช่วยผู้ประสบภัยไว้ บริเวณแหล่งน้ำเสี่ยง	87 (98.9)	ดี	88 (100)	ดี
8.	มาตรการทางด้านกฎหมายเป็น มาตรการหนึ่งที่จะควบคุมป้องกัน ไม่ให้เกิดเหตุ ซึ่งท้องถิ่นและชุมชน สามารถร่วมกันกำหนดแนวทางเพื่อ ดำเนินการให้แหล่งน้ำในพื้นที่นั้นๆ เกิดความปลอดภัยทางน้ำได้	82 (93.2)	ดี	84 (95.5)	ดี
9.	เสื้อชูชีพ ถูกรอกแบบให้เป็นตัวช่วย ลอยอยู่ในน้ำมากกว่าอุปกรณ์ช่วยชีวิต	62 (70.5)	ปานกลาง	66 (75.0)	ปานกลาง
10.	เสื้อชูชีพ ถูกรอกแบบให้พลิกตัว ผู้ประสบภัยในท่านอนคว่ำในน้ำ ให้หงายหน้าขึ้น และสามารถใช้กับ ผู้ประสบภัยที่ไม่รู้สีกตัว/หมดสติ/ สลบได้	60 (68.2)	ปานกลาง	64 (72.7)	ปานกลาง
11.	บุคคลที่ว่ายน้ำเป็น มีโอกาสจมน้ำ เสียชีวิตน้อยกว่า คนที่ลอยตัวในน้ำได้	58 (65.9)	ต่ำ	61 (69.3)	ปานกลาง
12.	การช่วยคนจมน้ำแบบหมดสติได้ ถูกต้อง คือ ใช้วิธีดึงเข้าหาฝั่งกอดไขว้ หน้าอก หรือจับคางแล้วดึงเข้าฝั่ง หรือจับผมแล้วดึงเข้าหาฝั่ง	71 (80.7)	ปานกลาง	73 (83.0)	ดี

ตารางที่ 5 จำนวน และร้อยละของความรู้เรื่องการป้องกันการจมน้ำในเด็กอายุต่ำกว่า 15 ปี ตำบลท่าตุม อำเภอท่าตุม จังหวัดสุรินทร์ ในกลุ่มผู้ปกครอง/ผู้ดูแลเด็ก ก่อนและหลังการพัฒนา
จำแนกรายข้อ (n = 88) (ต่อ)

ข้อ	ความรู้การป้องกันการจมน้ำ	ก่อนการพัฒนา		หลังการพัฒนา	
		ตอบถูก จำนวน (ร้อยละ)	ระดับ	ตอบถูก จำนวน (ร้อยละ)	ระดับ
13.	หลักการปฐมพยาบาลเด็กจมน้ำที่สำคัญที่สุด คือการช่วยให้เด็กหายใจได้ให้เร็วที่สุด	86 (97.7)	ดี	86 (97.7)	ดี
14.	เมื่อพบเด็กจมน้ำสิ่งแรกที่จะต้องทำคือ การอุ้มพาดบ่าเพื่อกระทุ้งเอาน้ำออก หรือการวางคว่ำบนกระโหลกไขว้แล้วรีดน้ำออก	41 (46.6)	ต่ำ	62 (70.5)	ปานกลาง
15.	หากเด็กรู้สึกตัวหายใจได้เองการปฐมพยาบาลคือการเช็ดตัว เปลี่ยนเสื้อผ้าแห้งให้แก่เด็ก และนำส่งโรงพยาบาลเพื่อตรวจสอบอาการต่อไป	79 (89.8)	ปานกลาง	85 (96.6)	ดี

จากตารางที่ 5 พบว่า ก่อนการพัฒนากลุ่มผู้ปกครอง/ผู้ดูแลเด็ก ตำบลท่าตุม อำเภอท่าตุม จังหวัดสุรินทร์ ส่วนใหญ่มีความรู้เรื่องการป้องกันการจมน้ำในเด็ก รายข้อ ได้แก่ ข้อ 1, 5, 9, 10, 12, และ 15 อยู่ในระดับปานกลาง (ร้อยละ 40) รองลงมาในระดับดี ได้แก่ ข้อ 4, 6, 7, 8 และ 13 (ร้อยละ 33) หลังการพัฒนากลุ่มผู้ปกครอง/ผู้ดูแลเด็กส่วนใหญ่มีความรู้เกี่ยวกับการป้องกันการจมน้ำ รายข้อ ได้แก่ ข้อ 1, 4, 5, 6, 7, 8, 12, 13 และ 15 อยู่ในระดับดี (ร้อยละ 60) รองลงมาในระดับปานกลาง ได้แก่ ข้อ 2, 3, 9, 10, 11 และ 14 (ร้อยละ 40)

ตารางที่ 6 จำนวนและร้อยละของระดับคะแนนความรู้เรื่องการป้องกันการจมน้ำในเด็กอายุต่ำกว่า 15 ปี ตำบลท่าตุม อำเภอท่าตุม จังหวัดสุรินทร์ ก่อนและหลังพัฒนา (n=88)

ระดับคะแนนความรู้	ก่อนการพัฒนา		หลังการพัฒนา	
	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ
ระดับความรู้สูง	31	(35.3)	67	(76.10)
ระดับความรู้ปานกลาง	50	(56.9)	20	(22.80)
ระดับความรู้ต่ำ	7	(7.90)	1	(1.10)

จากตารางที่ 6 พบว่า ก่อนการพัฒนาในกลุ่มผู้ปกครอง/ผู้ดูแลเด็ก ในตำบลท่าตุม อำเภอท่าตุม จังหวัดสุรินทร์มีความรู้เรื่องการดำเนินงานป้องกันการจมน้ำในเด็กอายุต่ำกว่า 15 ปี อยู่ในระดับ ปานกลาง (ร้อยละ 56.9) หลังการพัฒนากลุ่มผู้ปกครอง/ผู้ดูแลเด็ก ในตำบลท่าตุม อำเภอท่าตุม จังหวัดสุรินทร์มีความรู้เรื่องการดำเนินงานป้องกันการจมน้ำในเด็กอายุต่ำกว่า 15 ปี อยู่ในระดับดี (ร้อยละ 76.10) ซึ่งเพิ่มขึ้นกว่าก่อนการพัฒนา

ตารางที่ 7 จำนวน และร้อยละของการดำเนินการป้องกันการจมน้ำในเด็กอายุต่ำกว่า 15 ปี ตำบลท่าตุม อำเภอท่าตุม จังหวัดสุรินทร์ ในกลุ่มผู้ปกครอง/ผู้ดูแลเด็ก ก่อนและหลังการพัฒนาจำแนกรายข้อ (n = 88)

ข้อ	การดำเนินการป้องกันการจมน้ำ	ก่อนการพัฒนา		หลังการพัฒนา	
		ดำเนินการ จำนวน (ร้อยละ)	ระดับ	ดำเนินการ จำนวน (ร้อยละ)	ระดับ
1.	กำหนดบริเวณ/มีพื้นที่เล่นที่ปลอดภัย	56 (63.6)	ปานกลาง	67 (76.1)	ปานกลาง
2.	มีคอกกั้น/ที่กั้นปลอดภัยสำหรับเด็ก (อายุ 0-2 ปี)	61 (69.3)	ปานกลาง	67 (76.1)	ปานกลาง
3.	จัดให้มีฝาปิดหรือครอบภาชนะ	56 (63.6)	ปานกลาง	78 (88.6)	สูง
4.	มีการล็อก ห้องน้ำ/ห้องส้วม เพื่อไม่ให้เด็กเข้าถึงง่าย	63 (71.6)	ปานกลาง	86 (97.7)	สูง

ตารางที่ 7 จำนวน และร้อยละของการดำเนินงานการป้องกันการจมน้ำในเด็กอายุต่ำกว่า 15 ปี
ตำบลท่าตุม อำเภอท่าตุม จังหวัดสุรินทร์ ในกลุ่มผู้ปกครอง/ผู้ดูแลเด็ก ก่อนและหลังการ
พัฒนาจำแนกรายข้อ (n = 88) (ต่อ)

ข้อ	การดำเนินงานป้องกันการจมน้ำ	ก่อนการพัฒนา		หลังการพัฒนา	
		ดำเนินการ จำนวน (ร้อยละ)	ระดับ	ดำเนินการ จำนวน (ร้อยละ)	ระดับ
5.	การจัดสภาพแวดล้อมรอบตัวเด็ก ให้ปลอดภัย เช่น น้ำในถังน้ำ กะละมัง อ่างอาบน้ำเด็ก	63 (71.6)	ปานกลาง	78 (88.6)	สูง
6.	กำจัดแหล่งน้ำที่ไม่จำเป็นใน บริเวณบ้านและรอบๆบ้าน เช่น เทน้ำออกจากถังทิ้งเมื่อไม่ จำเป็นต้องใช้	64 (72.7)	ปานกลาง	82 (93.2)	สูง
7.	สำรวจแหล่งน้ำในบ้านและ ละแวกบ้าน รวมถึงดัดแปลง สิ่งแวดล้อมเพื่อป้องกันมิให้เด็ก เข้าถึงแหล่งน้ำโดยลำพังได้	59 (67.0)	ปานกลาง	70 (79.5)	ปานกลาง
8.	มีการสอนให้เรียนรู้เรื่องการ ป้องกันอุบัติเหตุแบบง่ายๆ ที่ เหมาะสมกับวัย รวมทั้งตั้งกฎข้อ ห้ามต่างๆ เช่นห้ามลงน้ำโดยไม่มี ผู้ใหญ่อยู่ด้วย	69 (78.4)	ปานกลาง	80 (90.9)	สูง
9.	มีการสอนให้เด็กรู้จักแหล่งน้ำ เสี่ยง เน้นการสอน อย่าใกล้ อย่า เก็บ อย่าก้ม	53 (60.2)	ปานกลาง	70 (79.5)	ปานกลาง
10.	มีการสอนให้เด็กรู้จักการ ช่วยเหลือคนตกน้ำ โดยเน้นหลัก ตะโกน โยน ยื่น	55 (62.5)	ปานกลาง	78 (88.6)	สูง
11.	ได้รับการฝึกทักษะการลอยตัว หรือทักษะการเอาชีวิตรอดในน้ำ	53 (60.2)	ปานกลาง	74 (84.1)	สูง

ตารางที่ 7 จำนวน และร้อยละของการดำเนินงานการป้องกันการจมน้ำในเด็กอายุต่ำกว่า 15 ปี
ตำบลท่าตูม อำเภอท่าตูม จังหวัดสุรินทร์ ในกลุ่มผู้ปกครอง/ผู้ดูแลเด็ก ก่อนและหลังการ
พัฒนาจำแนกรายข้อ (n = 88) (ต่อ)

ข้อ	การดำเนินงานป้องกันการจมน้ำ	ก่อนการพัฒนา		หลังการพัฒนา	
		ดำเนินการ จำนวน (ร้อยละ)	ระดับ	ดำเนินการ จำนวน (ร้อยละ)	ระดับ
12.	ได้รับการฝึกทักษะการช่วยชีวิต ขั้นพื้นฐาน (CPR)	61 (69.3)	ปานกลาง	72 (81.8)	สูง
13.	มีการจัดการแหล่งน้ำเสี่ยง เช่น มีป้ายแจ้งเตือน ห้ามลงเล่นน้ำ หรือระดับความลึกของแหล่งน้ำ	56 (63.6)	ปานกลาง	66 (75.0)	ปานกลาง
14.	มีการจัดอุปกรณ์ไว้ช่วยชีวิต ผู้ประสบภัย เช่น ขวด, แกลลอน , เชือก, มะพร้าวแห้ง ฯลฯ ไว้ ขอบสระ	55 (62.5)	ปานกลาง	71 (80.7)	สูง
15.	สวมใส่เสื้อชูชีพทุกครั้งที่มีการลง เล่นน้ำหรือเดินทางทางน้ำ	37 (42.0)	ต่ำ	71 (80.7)	สูง

จากตารางที่ 7 พบว่า ก่อนการพัฒนากลุ่มผู้ปกครอง/ผู้ดูแลเด็ก ตำบลท่าตูม อำเภอท่าตูม
จังหวัดสุรินทร์ ส่วนใหญ่มีการดำเนินการป้องกันการจมน้ำในเด็ก รายข้อ ได้แก่ ข้อ 1, 2, 3, 4, 5, 6,
7, 8 9, 10 11, 12, 13, และ 14 อยู่ในระดับปานกลาง (ร้อยละ 93.3) รองลงมา มีการป้องกันต่ำ
ได้แก่ ข้อ 15 (ร้อยละ 6.7) หลังการพัฒนา กลุ่มผู้ปกครอง/ผู้ดูแลเด็กส่วนใหญ่มีการดำเนินงานป้องกัน
การจมน้ำในเด็ก รายข้อได้แก่ ข้อ 3, 4, 5, 6, 8, 10, 11, 12, 14 และ 15 อยู่ในระดับสูง (ร้อยละ
66.7) รองลงมาในระดับปานกลาง ได้แก่ ข้อ 1, 2, 7, 9 และ 13 (ร้อยละ 33.3)

ตารางที่ 8 จำนวนและคะแนนร้อยละของการดำเนินงานป้องกันการจมน้ำในเด็กอายุต่ำกว่า 15 ปี
ตำบลท่าตูม อำเภอท่าตูม จังหวัดสุรินทร์ ก่อนและหลังพัฒนา (n=88)

ผลการดำเนินงาน	ก่อนการพัฒนา	หลังการพัฒนา
	จำนวน (ร้อยละ)	จำนวน (ร้อยละ)
มีการป้องกันสูง	17 (19.3)	71 (80.7)
มีการป้องกันปานกลาง	53 (60.2)	17 (19.3)
มีการป้องกันต่ำ	18 (20.5)	0 (0.0)
โดยรวม	ปานกลาง	สูง

จากตารางที่ 8 พบว่า ก่อนการพัฒนา กลุ่มผู้ปกครอง/ผู้ดูแลเด็กตำบลท่าตูม อำเภอท่าตูม โดยรวมมีต้นทุนการดำเนินงานป้องกันการจมน้ำในเด็กอายุต่ำกว่า 15 ปี อยู่ในระดับปานกลาง และหลังการพัฒนา กลุ่มผู้ปกครอง/ผู้ดูแลเด็กตำบลท่าตูม อำเภอท่าตูม โดยรวมมีต้นทุนการดำเนินงานป้องกันการจมน้ำในเด็กอายุต่ำกว่า 15 ปี อยู่ในระดับสูง ซึ่งเพิ่มขึ้นกว่าก่อนการพัฒนา

ตารางที่ 9 แบบประเมินความรู้เรื่องความปลอดภัยทางน้ำ (ภาคทฤษฎี) ในกลุ่มเด็กอายุต่ำกว่า 15 ปี
ในเขตตำบลท่าตูม อำเภอท่าตูม จังหวัดสุรินทร์ (n=912)

ข้อ	ความรู้เรื่องความปลอดภัยทางน้ำ	ก่อนการพัฒนา		หลังการพัฒนา	
		ตอบถูก จำนวน(ร้อยละ)	ระดับ	ตอบถูก จำนวน(ร้อยละ)	ระดับ
ส่วนที่ 2 ความรู้เรื่องความปลอดภัยทางน้ำ					
1. แหล่งน้ำที่อาจทำให้เด็กอายุต่ำกว่า 3 ปี จมน้ำได้					
1)	ถังน้ำ	768 (84.2)	สูง	784 (86.0)	สูง
2)	กะละมัง/อ่างอาบน้ำเด็ก	805 (88.3)	สูง	820 (89.9)	สูง
3)	สระว่ายน้ำยาง	742 (81.4)	สูง	766 (84.0)	สูง
4)	กระตักน้ำ	649 (71.2)	ปานกลาง	678 (74.3)	ปานกลาง
2. แหล่งน้ำที่อาจทำให้เด็กอายุ 3 ปี ขึ้นไป จมน้ำได้					
5)	แอ่งน้ำขัง	745 (81.7)	สูง	756 (82.9)	สูง
6)	โอ่งขนาดใหญ่	757 (83.0)	สูง	777 (85.2)	สูง
7)	แหล่งน้ำเพื่อการเกษตร	777 (85.2)	สูง	791 (86.7)	สูง
8)	บ่อเลี้ยงปลาข้างบ้าน	797 (87.4)	สูง	826 (90.6)	สูง

ตารางที่ 9 แบบประเมินความรู้เรื่องความปลอดภัยทางน้ำ (ภาคทฤษฎี) ในกลุ่มเด็กอายุต่ำกว่า 15 ปี
ในเขตตำบลท่าตูม อำเภอท่าตูม จังหวัดสุรินทร์ (n=912) (ต่อ)

ข้อ	ความรู้เรื่องความปลอดภัย ทางน้ำ	ก่อนการพัฒนา		หลังการพัฒนา	
		ตอบถูก จำนวน(ร้อยละ)	ระดับ	ตอบถูก จำนวน(ร้อยละ)	ระดับ
3. ความปลอดภัยในการเดินทางทางน้ำ					
<u>บุคคลที่ควรไปเล่นน้ำด้วย</u>					
9)	เมื่อจะไปเล่นน้ำ ควรไปกับพ่อ/ แม่/ผู้ปกครอง/ผู้ใหญ่	767 (84.1)	สูง	836 (91.7)	สูง
10)	เมื่อต้องการเล่นน้ำสามารถไป เล่นน้ำกับเพื่อนได้ หรือ ไปโดยลำพังได้	770 (84.4)	สูง	835 (91.6)	สูง
<u>อุปกรณ์ที่ควรนำไปด้วยเมื่อไปเล่นน้ำ</u>					
11)	เสื้อชูชีพ	772 (84.6)	สูง	830 (91.0)	สูง
12)	ขวดน้ำพลาสติกเปล่า/ถังแกลลอน พลาสติกเปล่า	760 (83.3)	สูง	827 (90.7)	สูง
13)	ไม่ต้องนำอะไรไปก็ได้ แค่แต่งตัวให้ สวย/หล่อ	775 (85.0)	สูง	828 (90.8)	สูง
<u>กฎแห่งความปลอดภัย</u>					
14)	ควรกินอาหารก่อนลงเล่นน้ำอย่างน้อย 30	760 (83.3)	สูง	813 (89.1)	สูง
15)	นาฬิกา การว่ายน้ำเวลาากลางคืน/ช่วงที่ฝนกำลังตก	785 (86.1)	สูง	827 (90.7)	สูง
16)	เป็นอันตราย	787 (86.3)	สูง	835 (91.6)	สูง
17)	ไม่ควรใส่กางเกงยีนส์ลงเล่นน้ำ เมื่อนั่งเรือต้องใส่เสื้อชูชีพทุกคน แม้ว่าว่ายน้ำ เป็น	816 (89.5)	สูง	862 (94.5)	สูง

ตารางที่ 9 แบบประเมินความรู้เรื่องความปลอดภัยทางน้ำ (ภาคทฤษฎี) ในกลุ่มเด็กอายุต่ำกว่า 15 ปี ในเขตตำบลท่าตูม อำเภอท่าตูม จังหวัดสุรินทร์ (n=912) (ต่อ)

ข้อ	ความรู้เรื่องความปลอดภัยทางน้ำ	ก่อนการพัฒนา		หลังการพัฒนา	
		ตอบถูก จำนวน(ร้อยละ)	ระดับ	ตอบถูก จำนวน(ร้อยละ)	ระดับ
ส่วนที่ 4 การช่วยเหลือผู้ประสบภัยทางน้ำ					
18)	เมื่อพบคนจมน้ำ ควรตะโกนขอความช่วยเหลือ/ตามผู้ใหญ่มาร่วมช่วย	747 (81.9)	สูง	815 (89.4)	สูง
19)	เมื่อเราพบคนจมน้ำ ควรกระโดดลงไปช่วยทันทีเพราะเราว่ายน้ำเป็น	704 (77.2)	ปานกลาง	821 (90.0)	สูง
20)	เมื่อพบคนจมน้ำระยะใกล้ ควรยื่น/นั่งอยู่บนฝั่งแล้วใช้อุปกรณ์ยื่นช่วยเหลือคนจมน้ำจากบนฝั่ง เช่น ไม้ เสื้อ กางเกง	701 (76.9)	ปานกลาง	826 (90.6)	สูง
21)	เมื่อพบคนจมน้ำระยะไกล ควรโยนอุปกรณ์ที่ลอยน้ำให้คนจมน้ำจับ	726 (79.6)	ปานกลาง	805 (88.3)	สูง

จากตารางที่ 9 พบว่า ก่อนการพัฒนากลุ่มเด็กอายุต่ำกว่า 15 ปี ในเขตตำบลท่าตูม อำเภอท่าตูม จังหวัดสุรินทร์ ส่วนใหญ่มีความรู้เรื่องความปลอดภัยทางน้ำ รายข้อ ได้แก่ ข้อ 1, 2, 3, 5, 6, 7, 8 9, 10 11, 12, 13, 14, 15, 16, 17 และ 18 อยู่ในระดับสูง (ร้อยละ 81) รองลงมา มีความรู้เรื่องความปลอดภัยทางน้ำ ระดับปานกลาง ได้แก่ ข้อ 4, 19, 20 และ 21 (ร้อยละ 19) หลังการพัฒนา กลุ่มเด็กอายุต่ำกว่า 15 ปี ในเขตตำบลท่าตูม อำเภอท่าตูม จังหวัดสุรินทร์ส่วนใหญ่มีความรู้เรื่องความปลอดภัยทางน้ำ รายข้อได้แก่ ข้อ 1, 2, 3, 5, 6, 7, 8 9, 10 11, 12, 13, 14, 15, 16, 17, 18, 19, 20 และ 21 อยู่ในระดับสูง (ร้อยละ 95.2) รองลงมาในระดับปานกลาง ได้แก่ ข้อ 4 (ร้อยละ 4.8)

ตารางที่ 10 จำนวนและคะแนนร้อยละของความรู้เรื่องความปลอดภัยทางน้ำ (ภาคทฤษฎี) ในกลุ่มเด็กอายุต่ำกว่า 15 ปี ในเขตตำบลท่าตูม อำเภอท่าตูม จังหวัดสุรินทร์ (n=912)

ผลการดำเนินงาน	ก่อนการพัฒนา	หลังการพัฒนา
	จำนวน (ร้อยละ)	จำนวน (ร้อยละ)
ระดับความรู้สูง	648 (71.0)	799 (87.6)
ระดับความรู้ปานกลาง	193 (21.2)	88 (9.7)
ระดับความรู้ต่ำ	71 (7.8)	23 (2.7)
โดยรวม	สูง	สูง

จากตารางที่ 10 พบว่าก่อนการพัฒนากลุ่มเด็กอายุต่ำกว่า 15 ปี ในเขตตำบลท่าตูม อำเภอท่าตูม จังหวัดสุรินทร์ โดยรวมมีความรู้เรื่องความปลอดภัยทางน้ำ อยู่ในระดับสูง หลังการพัฒนากลุ่มเด็กอายุต่ำกว่า 15 ปี ในเขตตำบลท่าตูม อำเภอท่าตูม จังหวัดสุรินทร์ โดยรวมมีความรู้เรื่องความปลอดภัยทางน้ำ อยู่ในระดับสูง ซึ่งเพิ่มขึ้นกว่าก่อนการพัฒนา

ตารางที่ 11 แบบประเมินการรับรู้ทักษะการเอาชีวิตรอดในน้ำ ในกลุ่มเด็กอายุต่ำกว่า 15 ปี ในเขตตำบลท่าตูม อำเภอท่าตูม จังหวัดสุรินทร์ (n = 912)

ข้อ	ทักษะการเอาชีวิตรอดในน้ำ	การรับรู้ทักษะ (จำนวน/ร้อยละ)			Mean	SD	แปลผล
		ได้	ไม่แน่ใจ	ไม่ได้			
1.	สามารถว่ายน้ำด้วยท่าใดก็ได้ เป็นระยะทาง 25 เมตร (รถบัส โดยสารต่อกัน 2 คัน)	577 (63.3)	159 (17.4)	176 (19.3)	2.44	0.796	ปฏิบัติได้
2.	สามารถลอยตัวแบบนอนหงาย (แม่ชีลอยน้ำ) ได้นาน 3 นาที	513 (56.3)	198 (21.7)	201 (22.0)	2.34	0.816	ปฏิบัติได้
3.	สามารถลอยตัวแบบลูกหมาตก น้ำได้นาน 1 นาที	672 (73.7)	126 (13.8)	114 (12.5)	2.61	0.699	ปฏิบัติได้
4.	สามารถเกาะขวิดน้ำดื่มลอยตัว ได้นาน 3 นาที	632 (69.3)	104 (11.4)	176 (19.3)	2.50	0.798	ปฏิบัติได้

จากตารางที่ 11 พบว่า การประเมินการรับรู้ทักษะการเอาชีวิตรอดในน้ำ ในกลุ่มเด็กอายุต่ำกว่า 15 ปี ในเขตตำบลท่าตุม อำเภอท่าตุม จังหวัดสุรินทร์ ส่วนใหญ่มีการรับรู้ทักษะการเอาชีวิตรอดในน้ำอยู่ในระดับปฏิบัติได้ ในรายชื่อ 1, 2, 3, และ 4 (ร้อยละ 100)

ตารางที่ 12 แบบประเมินผลการว่ายน้ำเอาชีวิตรอด (ภาคปฏิบัติ) ในกลุ่มเด็กอายุต่ำกว่า 15 ปี ในเขตตำบลท่าตุม อำเภอท่าตุม จังหวัดสุรินทร์ (n = 912)

ข้อ	ทักษะการว่ายน้ำ เอาชีวิตรอด	การฝึกทักษะ	
		ปฏิบัติได้ จำนวน(ร้อยละ)	ระดับ
1. ทักษะการเอาชีวิตรอดในน้ำและพื้นฐานการว่ายน้ำ			
1)	การดำน้ำเป่าลมเข้า-ออกทางปาก 20 ครั้ง	903 (99.0)	ดี
2)	เตะเท้าคว่ำสลับกับเตะเท้าหงาย ระยะทาง 15-25 เมตร	672 (67.2)	พอใช้
3)	กระโดดลงน้ำลึก แล้วพลิกตัว ลอยตัว 3 นาที	650 (71.3)	พอใช้
4)	กระโดดลงน้ำลึก แล้วว่ายน้ำไปเก็บอุปกรณ์ลอยน้ำได้ในระยะทาง 3 เมตร	651 (71.4)	พอใช้
5)	ลอยตัวคว่ำ เหยงหน้าหายใจ 5 ครั้ง	755 (82.8)	ดี
6)	ลอยตัวแบบนอนหงาย 3 นาที	850 (93.2)	ดี
7)	ลอยตัวแบบลูกหมาตกน้ำ 1 นาที	875 (95.9)	ดี
8)	เกาะขวนน้ำดื่มลอยตัว 3 นาที	850 (93.2)	ดี
2. ทักษะการช่วยเหลือผู้ประสบภัยทางน้ำ			
1)	เรียกผู้ใหญ่ให้ช่วยคนตกน้ำ	908 (99.6)	ดี
2)	ช่วยคนตกน้ำด้วยการโยนอุปกรณ์ลอยน้ำระยะห่าง 3-5 เมตร เช่น ขวดน้ำพลาสติก ถังแกลลอน	894 (98.0)	ดี
3)	ช่วยคนตกน้ำด้วยวิธีโยนอุปกรณ์ลอยน้ำที่มีเชือกผูก เช่น ถังแกลลอนผูกเชือก	899 (98.6)	ดี
4)	ช่วยคนตกน้ำด้วยวิธีการยื่นอุปกรณ์ลอยน้ำระยะทาง 2-4 เมตร เช่น ไม้ ท่อ PVC	900 (98.7)	ดี

จากตารางที่ 12 พบว่า กลุ่มเด็กอายุต่ำกว่า 15 ปี ในเขตตำบลท่าตุม อำเภอท่าตุม จังหวัดสุรินทร์ ส่วนใหญ่มีทักษะการเอาชีวิตรอดในน้ำและพื้นฐานการว่ายน้ำ รายชื่อ ได้แก่ ข้อ 1, 5, 6, 7, และ 8 อยู่ในระดับดี (ร้อยละ 62.5) รองลงมา มีการป้องกันพอใช้ ได้แก่ ข้อ 2, 3, และ 4 (ร้อยละ 37.5) และกลุ่มเด็กอายุต่ำกว่า 15 ปี ในเขตตำบลท่าตุม อำเภอท่าตุม จังหวัดสุรินทร์ ส่วนใหญ่มีทักษะการช่วยเหลือผู้ประสบภัยทางน้ำ รายชื่อ ได้แก่ ข้อ 1, 2, 3, และ 4 อยู่ในระดับดี (ร้อยละ 100)

ตารางที่ 13 จำนวนและคะแนนร้อยละของการประเมินผลการว่ายน้ำเอาชีวิตรอด (ภาคปฏิบัติ)

ในกลุ่มเด็กอายุต่ำกว่า 15 ปี ในเขตตำบลท่าตุม อำเภอท่าตุม จังหวัดสุรินทร์ (N = 912)

ผลการดำเนินงาน	การฝึกทักษะ จำนวน (ร้อยละ)
มีทักษะการว่ายน้ำเอาชีวิตรอดระดับดี	759 (83.3)
มีทักษะการว่ายน้ำเอาชีวิตรอดระดับพอใช้	149 (14.9)
มีทักษะการว่ายน้ำเอาชีวิตรอดระดับไม่ดี	4 (0.4)
โดยรวม	มีทักษะการเอาชีวิตรอดระดับดี

จากตารางที่ 13 พบว่าการพัฒนาเด็กอายุต่ำกว่า 15 ปี ในเขตตำบลท่าตุม อำเภอท่าตุม จังหวัดสุรินทร์ โดยรวมมีทักษะการเอาชีวิตรอดในน้ำและพื้นฐานการว่ายน้ำ และมีทักษะการช่วยเหลือผู้ประสบภัยทางน้ำ อยู่ในระดับดี

ส่วนที่ 4 ปัจจัยแห่งความสำเร็จในการป้องกันการจมน้ำในเด็กอายุต่ำกว่า 15 ปี

การพัฒนารูปแบบการดำเนินงานการป้องกันการจมน้ำในเด็กอายุต่ำกว่า 15 ปีตำบลท่าตุมอำเภอท่าตุมจังหวัดสุรินทร์ดังนี้

4.1 ชั้นการวางแผน

4.1.1 กระบวนการวางแผนอย่างมีระบบ

4.1.1.1 จัดประชุมร่วมกับเจ้าหน้าที่สาธารณสุข

4.1.1.2 จัดประชุมสนทนากลุ่มกับสาธารณสุขและเจ้าหน้าที่ที่เกี่ยวข้องใน

การศึกษาวิเคราะห์บริบทพื้นที่

4.1.1.3 การเก็บรวบรวมและวิเคราะห์ข้อมูล

4.1.1.4 การประชุมเสวนาเพื่อการวางแผนและตัดสินใจทางเลือกแนว

ทางแก้ไขปัญหา

4.2 การปฏิบัติตามแผน (นำแผนสู่การปฏิบัติ)

การปฏิบัติกิจกรรมโดยขับเคลื่อนไปตามแผนการที่ได้กำหนดไว้ในแผนปฏิบัติการของชุมชนเพื่อเป็นแนวทางในการดำเนินงานร่วมกันของคนในชุมชน เช่น

4.2.1 กิจกรรมการอบรมให้ความรู้เรื่องการป้องกันการจมน้ำในเด็กให้กลุ่มผู้ปกครอง/ผู้ดูแลเด็ก

4.2.2 กิจกรรมการสร้างคอกกั้นเด็ก

4.2.3 กิจกรรมการจัดการสิ่งแวดล้อมบริเวณแหล่งน้ำเสี่ยงทั้งภายในบ้านและรอบๆ บ้าน

4.2.4 การจัดสื่อสุขศึกษาเพื่อเป็นการเพิ่มองค์ความรู้เกี่ยวกับการป้องกันเด็กจมน้ำ

4.2.5 กิจกรรมการฝึกทักษะการลอยตัวในน้ำและทักษะการเอาชีวิตรอดใน

4.2.6 กิจกรรมการสื่อสารประชาสัมพันธ์ผ่านช่องทางต่างๆ ในวงกว้าง

4.3 การสังเกตการณ์ (Observation)

กิจกรรมที่ดำเนินการคือเจ้าหน้าที่สาธารณสุขได้นิเทศติดตามผลการดำเนินงานของทีมอาสาสมัครประจำหมู่บ้านอย่างต่อเนื่องซึ่งก็คือเจ้าหน้าที่สาธารณสุขร่วมกับอาสาสมัครสาธารณสุขนิเทศติดตามผลการดำเนินงานโดยการออกเยี่ยมทุกหมู่บ้านตามเขตรับผิดชอบของแต่ละหมู่บ้านทำให้เห็นการปฏิบัติงานที่แท้จริงสามารถให้การช่วยเหลือแก้ไขแนะนำและวิธีการทำงานได้ถูกต้องและรวดเร็ว เพื่อส่งเสริมการทำงานให้มีประสิทธิภาพมากขึ้น การติดตามประเมินผลนอกจากเจ้าหน้าที่แล้วยังได้มอบหมายให้เจ้าหน้าที่รักษาความปลอดภัยของหมู่บ้านเข้าร่วมสรุปการดำเนินงานตามกระบวนการแต่ละระยะสามารถเก็บข้อมูลได้โดยการสังเกตและการบันทึกและการสัมภาษณ์พบว่าคนในชุมชนมีความรู้มากขึ้น

4.4 การสะท้อนผลการปฏิบัติงานกิจกรรมที่ดำเนินการคือการจัดเวทีถอดบทเรียนแลกเปลี่ยนความรู้คืนข้อมูลให้กับผู้เกี่ยวข้องเพื่อสรุปผลการดำเนินงานวิเคราะห์และสร้างแผนการแต่ละการประชุมถอดบทเรียนได้วิเคราะห์ถึงผลการปฏิบัติแผนการที่กำหนดออกมานั้นว่ากิจกรรมใดปฏิบัติสังเกตในการดำเนินงานและกิจกรรมการดำเนินงาน

ตารางที่ 14 การสรุปผล การพัฒนารูปแบบการดำเนินงานป้องกันการจมน้ำในเด็กอายุต่ำกว่า 15 ปี
ในเขตตำบลท่าตูม อำเภอท่าตูม จังหวัดสุรินทร์ ตามวงจรคุณภาพของ Kemmis และ
McTaggart

วงจรคุณภาพ	ขั้นตอนการดำเนินงาน	จุดอ่อน	ประเด็นสำคัญ	ความสำคัญ
1.การเตรียม การและการ วางแผน	1) ศึกษาบริบทพื้นที่ เตรียมการประชุม	ข้อมูลไม่ตรงกันใน แต่ละหน่วยงาน	มีข้อมูลพื้นฐานใน การใช้ ประกอบ การดำเนินงาน	
	2) ประชุมร่วมเสวนากับ เครือข่ายที่เกี่ยวข้อง	จัดเป็นกลุ่มเดียว จำนวน 52 คน แต่ ละคนให้ความเห็น ไม่ตรงกัน	ให้แต่ละคน ยกตัวอย่างแสดง ความคิดเห็นเป็น เอกภาพกัน	
	3) จัดเวทีเสวนาเพื่อ ร่วมการวางแผนและ ตัดสินใจเลือกทาง แก้ปัญหา	มีบางคนให้ ความเห็นไม่ตรง กับเนื้อหาตามแผน	มีการเปรียบเทียบ เหตุผลให้รู้ได้ใน ข้อเท็จจริงกำหนด แผนกิจกรรม	มีความเข้าใจ
	4) การประชุมเชิง ปฏิบัติการได้แผนปฏิบัติ	แต่ละคนมี ความคิดแตกต่าง กัน	แต่ละคนมี ความเห็นและ เป้าหมายเดียวกัน	มีความเป็น เอกภาพ

พหุบัณฑิต ชีวะ

ตารางที่ 14 การสรุปผล การพัฒนารูปแบบการดำเนินงานป้องกันการจมน้ำในเด็กอายุต่ำกว่า 15 ปี
ในเขตตำบลท่าตูม อำเภอท่าตูม จังหวัดสุรินทร์ ตามวงจรคุณภาพของ Kemmis และ
McTaggart (ต่อ)

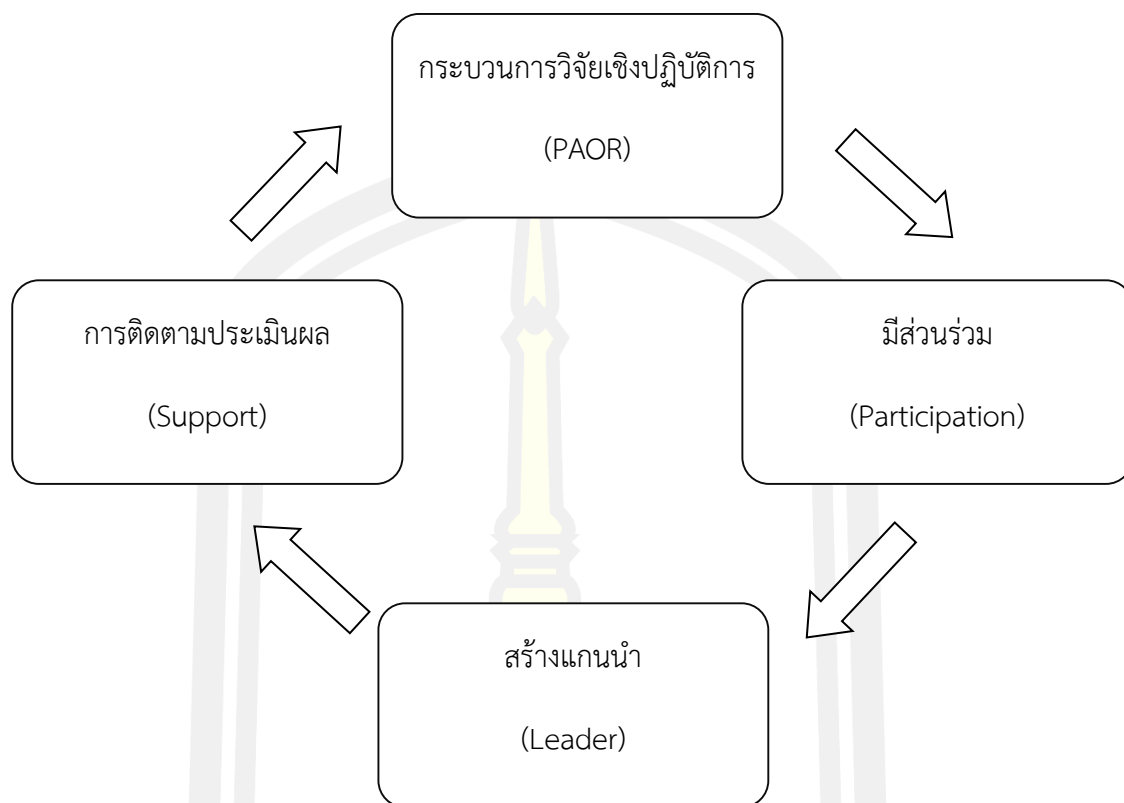
วงจรคุณภาพ	ขั้นตอนการดำเนินงาน	จุดอ่อน	ประเด็นสำคัญ	ความสำคัญ
2. ขั้นตอนการ ปฏิบัติการ (Action)	1) การให้ความรู้เรื่อง การป้องกันเด็กจมน้ำ	เป็นกลุ่มก้อนใหญ่ การอบรมต้องมี มาตรการการ ป้องกันการแพร่ กระจายของเชื้อ โรค Covid-19	ทุกคนมีความตั้งใจ และให้ความสำคัญ พอสมควร	มีความเข้าใจ เกี่ยวกับการ ป้องกันการ จมน้ำ
	2) กิจกรรมการสร้าง คอกกั้นเด็ก	ขาดงบประมาณใน การจัดทำป้ายแจ้ง เตือนแหล่งน้ำเสี่ยง การเข้าถึงแหล่งน้ำ	การมีส่วนร่วมใน การดำเนินงาน	การ Sharing ทรัพยากร
	3) กิจกรรมการจัดการ สิ่งแวดล้อมทั้งภายใน และภายนอกบริเวณ บ้านเรือน	เสี่ยงส่วนตัวใน ชุมชน	การป้องกันเด็กการ เข้าถึงแหล่งน้ำ เสี่ยงที่ก่อให้เกิด อันตราย	
	4) กิจกรรมการสื่อสาร ประชาสัมพันธ์ผ่าน ช่องทางต่างๆ		ประชาชนได้รับ ข่าวสารและเกิด การป้องกันการ จมน้ำ	
	5) กิจกรรมการฝึกทักษะ การลอยตัวในน้ำและ ทักษะการเอาชีวิตรอด ในน้ำ	เวลาในการจัดมี น้อยเนื่องจากอยู่ ในช่วงสอบปลาย ภาค	กลุ่มเป้าหมายได้ ฝึกทักษะในการ เอาชีวิตรอดในน้ำ	มีทักษะการเอา ชีวิตรอดในน้ำ
3. การสังเกตการณ์ (Observation)	1) เจ้าหน้าที่และผู้วิจัย ร่วมปฏิบัติและติดตาม กระบวนการในเวลา ปฏิบัติ		เจ้าหน้าที่และ ผู้วิจัยได้เห็น กระบวนการปฏิบัติ ของชุมชน	มีผลงานที่ดี
	2) ติดตามประเมินผล การป้องกันการจมน้ำ		ได้เห็นแลรับรู้อผล งานที่มีผลสำเร็จ	

ตารางที่ 14 การสรุปผล การพัฒนารูปแบบการดำเนินงานป้องกันการจมน้ำในเด็กอายุต่ำกว่า 15 ปี
ในเขตตำบลท่าตูม อำเภอท่าตูม จังหวัดสุรินทร์ ตามวงจรคุณภาพของ Kemmis และ
McTaggart (ต่อ)

วงจรคุณภาพ	ขั้นตอนการดำเนินงาน	จุดอ่อน	ประเด็นสำคัญ	ความสำคัญ
4. การสะท้อนผล (Reflection)	1) จัดประชุม แลกเปลี่ยนบทเรียน และทบทวนปัญหา อุปสรรคข้อเสนอแนะ แนวทางการแก้ไข	ประชุมกลุ่มใหญ่ บางคนไม่มีความ คิดเห็น	เจ้าหน้าที่และ ผู้วิจัยได้รับรู้ผล การดำเนินงานที่ ประสบผลสำเร็จ ร่วมกัน	มีผลงานที่ดี และมีการ ปรับปรุง
	2) การวิเคราะห์ข้อมูล ปัจจุบันและคืนข้อมูล ให้กับชุมชน	ขาดความต่อเนื่อง	ชุมชนมีข้อมูล และใช้ข้อมูลที่ ถูกต้อง	มีแผนปฏิบัติ รอบใหม่

จากการพัฒนารูปแบบการดำเนินงานการป้องกันการจมน้ำในเด็กอายุต่ำกว่า 15 ปี ในเขต
ตำบลท่าตูม อำเภอท่าตูม จังหวัดสุรินทร์ สามารถเขียนเป็นรูปแบบ ดังนี้

ภาพประกอบที่ 3 การพัฒนารูปแบบการดำเนินงานป้องกันการจมน้ำในเด็กอายุต่ำกว่า 15 ปี

กระบวนการวิจัยเชิงปฏิบัติการ PAOR จำนวน 8 ขั้นตอน มีดังนี้

1. การศึกษาวิเคราะห์บริบทพื้นที่
2. การประชาคม
3. การเก็บรวบรวมและวิเคราะห์ข้อมูล
4. จัดเวทีเสวนาเพื่อร่วมกันวางแผนและตัดสินใจเลือกแนวทางการแก้ไขปัญหา
5. การปฏิบัติตามแผนนำแผนสู่การปฏิบัติ
6. ติดตามประเมินผลการดำเนินงานสังเกต สัมภาษณ์
7. จัดเวทีถอดบทเรียนแรกเปลี่ยนความรู้ คั้นข้อมูล
8. สรุปปัจจัยแห่งความสำเร็จปัญหาอุปสรรคข้อเสนอแนะ และแนวทางการแก้ไขปัญหา

จากผลการดำเนินงาน สามารถสรุปปัจจัยแห่งความสำเร็จ ในการป้องกันการจมน้ำในเด็กอายุต่ำกว่า 15 ปี ในเขตตำบลท่าตูม อำเภอท่าตูม จังหวัดสุรินทร์ ได้ดังนี้

1. การสร้างแกนนำในชุมชนมีความเข้มแข็ง

เป็นการเสริมสร้างให้แกนนำในชุมชนในตำบลท่าตูม มีความรู้เกี่ยวกับการป้องกันการจมน้ำที่ชัดเจนสามารถนำพาชุมชนในบ้านของตน ปฏิบัติได้ด้วยตนเอง เช่น

- 1.1 มีความรู้ในการป้องกันการจมน้ำในเด็ก
- 1.2 การรับรู้ถึงสาเหตุของการเกิดการจมน้ำ
- 1.3 มีทักษะการช่วยฟื้นคืนชีพสำหรับคนตกน้ำ และช่วยเหลืออย่างถูกวิธี
- 1.4 สามารถเก็บรวบรวมข้อมูลพร้อมทั้งวิเคราะห์ข้อมูลได้
- 1.5 สามารถประชุมวางแผนกิจกรรมที่จะปฏิบัติในการป้องกันการจมน้ำได้
- 1.6 สามารถติดตามประเมินผลของการปฏิบัติงานได้
- 1.7 มีการประชุมถอดบทเรียนและรับรู้ถึงปัจจัยที่ทำให้เกิดผลสำเร็จและอุปสรรคต่างๆ พร้อมมีการสร้างแผนการดำเนินงานต่อไป

1.8 มีวิธีการในการระดมทุนจากทุกภาคส่วน องค์กรต่างๆ พร้อมทั้งมีแผนการป้องกันการจมน้ำในเด็กอายุต่ำกว่า 15 ปี และมีการรายงานให้เจ้าหน้าที่สาธารณสุขอย่างต่อเนื่อง

2. มีส่วนร่วมของคนในพื้นที่เพิ่มมากขึ้น

เป็นปัจจัยที่สำคัญของแกนนำชุมชนเพื่อให้แผนการที่วางออกได้มีการปฏิบัติแผนกิจกรรมให้มีผลสำเร็จแกนนำชุมชนต้องมีความรู้ วิธีการที่ดีในการรณรงค์เกี่ยวกับการป้องกันการจมน้ำในเด็กอายุต่ำกว่า 15 ปี การสื่อสารหรือ วิธีการใช้มาตรการต่างๆ เพื่อให้ชุมชนมีความปลอดภัยมีส่วนร่วมในการปฏิบัติร่วมกัน เช่น

- 2.1 ร่วมกันคิด
- 2.2 ร่วมกันตัดสินใจ
- 2.3 ร่วมกันวางแผน
- 2.4 ร่วมกันปฏิบัติ
- 2.5 ร่วมกันรับผิดชอบ
- 2.6 ร่วมกันรับผลประโยชน์

3. การมีระบบการทำงานที่ชัดเจนและต่อเนื่อง

แกนนำชุมชนจะต้องได้มีการแต่งตั้งให้มีองค์กรหรือหน่วยงานที่ผู้ก่อการดีอย่างถูกต้องและเหมาะสมเพื่อรับผิดชอบในการติดตามการจมน้ำในเด็กอายุต่ำกว่า 15 ปี ซึ่งมีหน้าที่และขั้นตอนปฏิบัติ ดังนี้

- 3.1 มีการติดตามประเมินสถานการณ์ของการจมน้ำในแต่ละฤดูกาล
- 3.2 มีการเก็บรวบรวมและวิเคราะห์ข้อมูล
- 3.3 มีการประชุมสร้างแผนและดำเนินการปฏิบัติ

3.4 มีการติดตามประเมินผล

3.5 มีการประชุมถอดบทเรียนสามารถสรุปได้ผลสำเร็จและปัญหาที่ไม่สำเร็จ พร้อมกันวางแผนดำเนินงานและแก้ไขปัญหาคต่อไป

3.6 มีการดำเนินงานป้องกันการจมน้ำให้ครอบครัวประกอบทั้ง 10 องค์ประกอบ ในการประเมินทีมผู้ก่อการดี

4. การสนับสนุนการทำงานโดยเจ้าหน้าที่ของรัฐ

การดำเนินงานป้องกันการจมน้ำในเด็กอายุต่ำกว่า 15 ปีใน เขตตำบลท่าตูม อำเภอท่าตูม จังหวัดสุรินทร์ ได้แต่งตั้งเจ้าหน้าที่เป็นทีมผู้ก่อการดีลงสมทบกับองค์การบริหารส่วนตำบลในการดำเนินงานในชุมชนตามขั้นตอนการปฏิบัติงานแต่ละขั้นตอน จนถึงขั้นตอนสุดท้าย และได้สนับสนุนงบประมาณ อุปกรณ์ที่จำเป็นในการประกอบปฏิบัติกิจกรรม

โดยสรุปพบว่าปัจจัยทั้ง 4 นี้เป็นปัจจัยที่สำคัญของการพัฒนารูปแบบการดำเนินงานการป้องกันการจมน้ำในเด็กอายุต่ำกว่า 15 ปีตำบลท่าตูม อำเภอท่าตูม จังหวัดสุรินทร์ โดยประยุกต์แนวคิดการมีส่วนร่วม และกระบวนการดำเนินงานของชุมชน มาใช้ในการวิจัยครั้งนี้ ทำให้ผู้เข้าร่วมวิจัยมีความกระตือรือร้นได้มากกว่าการปฏิบัติในเมื่อก่อน และสามารถกล่าวได้ว่ารูปแบบการปฏิบัติในครั้งนี้สามารถนำไปเป็นแบบอย่างเพื่อเป็นต้นแบบในการปฏิบัติป้องกันการจมน้ำในเด็กอายุต่ำกว่า 15 ปีในกลุ่มบ้านอื่นๆ ต่อไปได้

บทที่ 5

สรุปผล อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ

การวิจัยครั้งนี้เป็นการวิจัยเชิงปฏิบัติการ (Action Research) มีวัตถุประสงค์เพื่อพัฒนารูปแบบการดำเนินงานการป้องกันกามจมน้ำในเด็กอายุต่ำกว่า 15 ปี ตำบลท่าตุม อำเภอท่าตุม จังหวัดสุรินทร์ โดยเสนอผลการศึกษาได้ดังนี้

5.1 ความมุ่งหมายของการวิจัย

5.2 สรุปผล

5.3 อภิปรายผล

5.4 ข้อเสนอแนะ

5.1 ความมุ่งหมายของการวิจัย

5.1.1 ความมุ่งหมายทั่วไป

เพื่อศึกษากระบวนการพัฒนาการป้องกันเด็กจมน้ำของชุมชนตำบลท่าตุม อำเภอท่าตุม จังหวัดสุรินทร์

5.1.2 ความมุ่งหมายเฉพาะเพื่อศึกษา

- 1) เพื่อศึกษาบริบทและสภาพแวดล้อมของการดำเนินงานป้องกันเด็กจมน้ำ
- 2) เพื่อศึกษาการดำเนินการพัฒนารูปแบบการดำเนินการป้องกันการจมน้ำในเด็กอายุต่ำกว่า 15 ปีในเขตตำบลท่าตุม อำเภอท่าตุม จังหวัดสุรินทร์
- 3) เพื่อศึกษาผลการดำเนินงานพัฒนารูปแบบการดำเนินการป้องกันการจมน้ำในเด็กอายุต่ำกว่า 15 ปีในเขตตำบลท่าตุม อำเภอท่าตุม จังหวัดสุรินทร์
- 4) เพื่อศึกษาปัจจัยแห่งความสำเร็จในการพัฒนารูปแบบการดำเนินการป้องกันเด็กจมน้ำในเขตตำบลท่าตุม อำเภอท่าตุม จังหวัดสุรินทร์

5.2 สรุปผล

การวิจัยครั้งนี้เป็นการวิจัยเชิงปฏิบัติการ (Action Research) มีวัตถุประสงค์เพื่อพัฒนารูปแบบการดำเนินงานการป้องกันการจมน้ำในเด็กอายุต่ำกว่า 15 ปี ตำบลท่าตุม อำเภอท่าตุม จังหวัดสุรินทร์ กำหนดขั้นตอนการดำเนินงานวิจัยในลักษณะวงรอบ 4 ขั้นตอน คือ การวางแผน การปฏิบัติตามแผน การสังเกตการณ์ และการสะท้อนผล รายละเอียดดังนี้

5.2.1 การวางแผน (Planning)

1) การศึกษาศึกษาบริบทและสภาพแวดล้อมของการดำเนินงานป้องกันเด็กจมน้ำ

ตำบลท่าตูม อำเภอท่าตูม จังหวัดสุรินทร์ มีระยะห่างจาก จังหวัดสุรินทร์ 50 กิโลเมตร ตามเส้นทางหลวงแผ่นดิน หมายเลข 214 และห่างจากกรุงเทพมหานคร โดยทางรถยนต์ ประมาณ 506 กิโลเมตร ตำบลท่าตูม มีจำนวนหมู่บ้าน 22 หมู่บ้าน ทิศเหนือ ติดต่อกับ ตำบลทุ่งกุลารั และตำบลโพนครก อำเภอท่าตูม จังหวัดสุรินทร์ ทิศใต้ ติดต่อกับ ตำบลเมืองแก ตำบลบัวโคก และ ตำบลหนองเมธี อำเภอท่าตูม จังหวัดสุรินทร์ ทิศตะวันออก ติดต่อกับ ตำบลหนองบัว อำเภอท่าตูม จังหวัดสุรินทร์ ทิศตะวันตก ติดต่อกับ ตำบลละ และตำบลพรมเทพ มีประชากรทั้งสิ้น 15,043 คน หญิง 7,466 คน (ร้อยละ 49.63) ชาย 7,577 คน (ร้อยละ 50.37) มีจำนวนครอบครัวทั้งหมด 4,287 ครอบครัว มีเด็กอายุต่ำกว่า 15 ปี จำนวน 3,389 คน ตำบลท่าตูม จังหวัดสุรินทร์ มีเนื้อที่ทั้งหมดขององค์การบริหารส่วนตำบลท่าตูม ประมาณ 107 ตารางกิโลเมตร หรือ ประมาณ 66,875 ไร่ พื้นที่ส่วนใหญ่ทางทิศใต้ของตำบลท่าตูม มีสภาพเป็นที่ราบสูงลาดต่ำลงมาทางทิศเหนือ ซึ่งเป็นเขตป่าสงวนแห่งชาติ สลับกับทุ่งนา พื้นที่ตอนกลางเป็นที่ลุ่ม ลาดต่ำไปทางทิศเหนือ จดเขตแม่น้ำมูล มีหนองน้ำมากมายสลับกับทุ่งนา เหมาะสำหรับปลูกข้าว ทำไร่ข้าวโพด ป่ายูคาลิปตัส ส่วนบริเวณแม่น้ำเหมาะสำหรับการทำการประมงเลี้ยงสัตว์แบบปล่อยทุ่ง เช่น วัว ควาย สภาพภูมิอากาศของตำบลท่าตูมมีด้วยกัน 3 ฤดู คือ ฤดูร้อน ฤดูฝน และฤดูหนาว

ด้านสาธารณสุขตำบลท่าตูม อยู่ในความรับผิดชอบของโรงพยาบาลท่าตูม โรงพยาบาลขนาด 120 เตียง มีอาสาสมัครสาธารณสุข จำนวน 260 คน ระยะการเดินทางไปรับบริการด้านสุขภาพที่โรงพยาบาลประมาณ 2 กิโลเมตร การเก็บข้อมูลมีปัญหาอุปสรรคในการปฏิบัติงาน เพื่อดำเนินงานในการป้องกันการจมน้ำ มีการประสานงานเจ้าหน้าที่ ประสานงานกับชุมชน รวมทั้งกระตุ้นให้อาสาสมัครและประชาชนมีการตื่นตัวในการป้องกันการจมน้ำในเด็ก มีการประเมินผลสรุปโครงการเพื่อให้ทราบถึงปัญหาและอุปสรรคในการทำงาน เพื่อเป็นแนวทางส่งเสริมให้ทีมผู้ก่อการดีมีบทบาทได้อย่างมีประสิทธิภาพ และมีการดำเนินการอย่างต่อเนื่อง เพื่อลดอัตราการเสียชีวิตจากการจมน้ำในเด็กอายุต่ำกว่า 15 ปี

ด้านการศึกษาและสังคม ประชาชนทั่วไปมีระดับการศึกษาจบมัธยมศึกษาตอนต้น ส่วนทางสังคมมีความสัมพันธ์ฉันท์พี่น้อง มีการพึ่งพาเครือญาติด้านขนบธรรมเนียมประเพณี/วัฒนธรรม/ค่านิยมความเชื่อ/ศาสนา ชาวบ้านมีบุญประเพณีและวัฒนธรรมตลอดปี โดยงานบุญประเพณีจะเป็นส่วนหนึ่งของการสร้างความสามัคคีให้กับชุมชน มีการช่วยเหลือกัน ประชาชนส่วนใหญ่นับถือผี

สามารถสรุปได้ว่า ตำบลท่าตูมมีความเสี่ยงสูงที่จะเกิดเหตุการณ์การจมน้ำในเด็กอายุต่ำกว่า 15 ปี เนื่องจากมีแหล่งน้ำเสี่ยงจำนวนมาก และยังคงมีจำนวนเด็กอายุต่ำกว่า 15 ปี เสียชีวิตจากการจมน้ำในทุกๆ ปี และในปี 2562 ถึง 2564 มีอัตราการตายต่อแสนประชากร 6.99 ต่อ

ปี ถ้าหากไม่มีการดำเนินการป้องกันการจมน้ำในเด็กอายุต่ำกว่า 15 ปี และไม่มีการจัดการแหล่งน้ำเสี่ยงทั้งในและนอกชุมชน ตำบลท่าตุม อาจจะมีอัตราการตายของเด็กจมน้ำเพิ่มมากขึ้น (บทรายงานประจำปี 2563)

2) การเตรียมความพร้อมเพื่อจัดประชุมเวทีเสวนา

กระบวนการพัฒนารูปแบบการดำเนินการป้องกันการจมน้ำในเด็กอายุต่ำกว่า 15 ปี ในเขตตำบลท่าตุม อำเภอท่าตุม จังหวัดสุรินทร์ เพื่อร่วมกันวางแผนและตัดสินใจเลือกแนวทางการแก้ไขปัญหา เป็นการดำเนินงานขั้นตอนการจัดเวทีประชุมเสวนาร่วมกัน จำนวน 52 คน ตามวัตถุประสงค์ และปฏิบัติแบบมีส่วนร่วมในการทบทวนเกี่ยวกับปัญหา และสาเหตุของการจมน้ำในเด็กอายุต่ำกว่า 15 ปี ที่ผ่านมา และศึกษารูปแบบการปฏิบัติงานในการป้องกันการจมน้ำในเด็กอายุต่ำกว่า 15 ปี ร่วมกันวิเคราะห์ข้อมูลสถานการณ์การอุบัติเหตุทางน้ำร่วมกัน คิดวางแผนและตัดสินใจเลือกแนวทางการแก้ไขปัญหาหารือร่วมกัน สร้างแผนปฏิบัติการโดยนำเทคนิคกระบวนการการวางแผนแบบมีส่วนร่วม

3) ระยะเวลาในการจัดประชุมเชิงปฏิบัติการ

การจัดประชุมเชิงปฏิบัติการใช้เวลาในการดำเนินงาน 1 วันในวันที่ 4 กุมภาพันธ์ 2564 โดยทำจัดกิจกรรมกลุ่มสัมพันธ์ระหว่างผู้เข้าร่วมและทีมวิทยากร ในที่ประชุมโดยมีนางรสรินางค์ เส้นทอง ปลัดองค์การบริหารส่วนตำบลท่าตุม นางกนกรัตน์ ใจกล้า หัวหน้ากลุ่มงานบริการด้านปฐมภูมิและองค์กรรวม โรงพยาบาลท่าตุม เป็นผู้กล่าวรายงานพร้อมทั้งชี้แจงวัตถุประสงค์ และแจ้งกำหนดการประชุมให้ผู้เข้าร่วมประชุมได้รับทราบนำเสนอสถานการณ์อุบัติเหตุทางน้ำในเด็กในที่ประชุมรับทราบ เพื่อผู้เข้าร่วมประชุมวิเคราะห์หาสาเหตุการเกิดเหตุการณ์ดังกล่าวและการเสียชีวิตจากการจมน้ำในพื้นที่ตำบลท่าตุม อำเภอท่าตุม จังหวัดสุรินทร์ กระบวนการดำเนินงานในการป้องกันเด็กจมน้ำในปัจจุบัน การพัฒนารูปแบบการดำเนินการป้องกันการจมน้ำในเด็กอายุต่ำกว่า 15 ปีของตำบลท่าตุม อำเภอท่าตุม จังหวัดสุรินทร์

ข้อมูลสรุปผลในการเข้าร่วมการตัดสินใจและเลือกแนวทางการแก้ไขปัญหาซึ่งการประชุมได้กำหนดแผนการปฏิบัติงานของการดำเนินงานเพื่อเป็นการป้องกันการจมน้ำในเด็กอายุต่ำกว่า 15 ปี ในตำบลท่าตุม อำเภอท่าตุม จังหวัดสุรินทร์ ทั้งหมด 5 กิจกรรมดังนี้

3.1 กิจกรรมการอบรมให้ความรู้เรื่องการป้องกันการจมน้ำในเด็กให้กลุ่มผู้ปกครอง/ผู้ดูแลเด็ก

3.2 กิจกรรมการสร้างคอกกั้นเด็ก

3.3 กิจกรรมการจัดการสิ่งแวดล้อมบริเวณแหล่งน้ำเสี่ยงทั้งภายในบ้านและรอบๆ บ้าน

3.4 กิจกรรมการสื่อสารประชาสัมพันธ์ผ่านช่องทางต่างๆ ในวงกว้าง

3.5 กิจกรรมการฝึกทักษะการลอยตัวในน้ำและทักษะการเอาชีวิตรอดในน้ำ

5.2.2 ขั้นตอนลงมือปฏิบัติ (Action)

การจัดกิจกรรมในขั้นตอนการปฏิบัติการมีการแบ่งจัดกิจกรรมในกลุ่มผู้ปกครอง/ผู้ดูแลเด็ก และกลุ่มเด็กอายุต่ำกว่า 15 ปี มีการดำเนินการจัดกิจกรรมดังนี้

5.2.2.1 การประชุมกลุ่มผู้ปกครอง/ผู้ดูแลเด็ก จำนวน 88 คน เป็นการประชุมเพื่อเปิดโอกาสให้ผู้เกี่ยวข้องได้วิเคราะห์สถานการณ์ค้นหาปัญหาที่ผ่านมาและอุปสรรคในการดำเนินงานพัฒนารูปแบบการดำเนินงานการป้องกันการจมน้ำในเด็กอายุต่ำกว่า 15 ปี ในเขตตำบลท่าตูม อำเภอท่าตูม จังหวัดสุรินทร์ การกำหนดแก้ไขปัญหานี้ แนวทางการพัฒนารูปแบบการดำเนินงานการป้องกันการจมน้ำในเด็กอายุต่ำกว่า 15 ปี ในเขตตำบลท่าตูม อำเภอท่าตูม จังหวัดสุรินทร์ จัดประชุมเชิงปฏิบัติการใช้เวลา 2 วัน ในวันที่ 29 มีนาคม 2564 เริ่มประชุมตั้งแต่เวลา 08.00 -16.30 น. ซึ่งช่วงแรกจัดกิจกรรมกลุ่มแนะนำตัวเพื่อสร้างความสนิทสนมระหว่างสมาชิกเข้าร่วมและทีมวิทยากร จากนั้นเป็นพิธีเปิดการประชุมโดยนางรสรินางค์ เส้นทอง ปลัดองค์การบริหารส่วนตำบลท่าตูม นางกนกรัตน์ ใจกล้า หัวหน้ากลุ่มงานบริการด้านปฐมภูมิและองค์รวม โรงพยาบาลท่าตูมเป็นผู้กล่าวรายงานพร้อมทั้งชี้แจงวัตถุประสงค์และแจ้งกำหนดการประชุมให้ผู้เข้าร่วมประชุมได้รับทราบนำเสนอสถานการณ์การจมน้ำในเด็กอายุต่ำกว่า 15 ปี ในเขตตำบลท่าตูมได้รับทราบและดำเนินการกำหนดการจัดกิจกรรมไปตามขั้นตอน เป็นขั้นตอนปฏิบัติไปตามแผนการที่ได้กำหนดจัดกิจกรรมในกลุ่มของผู้ปกครองและผู้ดูแลเด็ก ซึ่งมีผลได้รับจากการปฏิบัติดังนี้

1) การอบรมให้ความรู้แก่กลุ่มเป้าหมายผู้ปกครอง/ผู้ดูแลเด็กทุกคนได้มีการเข้าร่วม ซึ่งมีอาสาสมัครเข้าร่วม จำนวน 88 คน ในการอบรมวิทยากรได้มีการศึกษาองค์ความรู้ การถอดบทเรียน ซึ่งผู้เข้าร่วมมีความสนใจการแลกเปลี่ยนความรู้เรื่องการป้องกันการจมน้ำครอบคลุมในทุกประเด็นที่เกี่ยวข้อง โดยเน้นการสอนฝึกปฏิบัติการช่วยฟื้นคืนชีพสำหรับผู้ยวที่จมน้ำที่ถูกต้องวิธี

2) กิจกรรมการสร้างคอกกั้นเด็ก เป็นกิจกรรมที่เน้นให้ชุมชนได้มีส่วนร่วมในการสร้างคอกกั้นเด็กโดยใช้วัสดุที่มีในชุมชน เพราะนอกจากจะช่วยป้องกันเด็กเล็กจมน้ำแล้ว ยังช่วยป้องกันการบาดเจ็บจากสาเหตุอื่นๆ เช่น รถทับ ไฟฟ้าช็อต พลัดตกหกล้ม โดยเฉพาะเมื่อผู้ปกครองทำกิจกรรม อื่นๆ ชั่วครวญ ซึ่งคอกกั้นเด็กสามารถทำได้เองง่าย เช่น ไม้ไผ่ ท่อพีวีซี เป็นต้น ซึ่งกิจกรรมการสร้างคอกกั้นเด็กได้รับความร่วมมือจากชุมชนร่วมกันจัดหาอุปกรณ์ที่ใช้ในการสร้างคอกกั้นเด็กไว้ใช้หมุนเวียนกันในชุมชน ในกรณีบ้านที่มีเด็กอายุต่ำกว่า 2 ปี

3) กิจกรรมการจัดการสิ่งแวดล้อมทั้งภายในและภายนอกบริเวณบ้านเรือน ซึ่งการดำเนินงานในตำบลท่าตูมมีการจัดกิจกรรมสำรวจแหล่งน้ำเสียงรอบบ้าน ช่างบ้าน และในชุมชน (แหล่งน้ำเพื่อการเกษตร อ่างเก็บน้ำ หนอง บึง แม่น้ำ คลอง ฯลฯ) มีการดำเนินการจัดการแหล่งน้ำเสียงเพื่อให้เกิดความปลอดภัยแก่เด็ก เช่น ปักป้ายเตือน บอกถึงระดับความลึกของน้ำ หรือ

บอกถึงเหตุการณ์ที่เคยเกิดขึ้นแล้ว (แหล่งน้ำ ที่เคยมีเด็กจมน้ำ) หรือสร้างรั้ว หรือฝังกลบหลุม/บ่อที่ไม่ได้ใช้ และจัดให้มีอุปกรณ์ช่วยคนตกน้ำที่ทำได้ง่ายในชุมชนไว้บริเวณแหล่งน้ำเสี่ยง เช่น ถังกลลอนเปล่า ขวดน้ำพลาสติกเปล่า ไม้ เชือก ซึ่งตามเกณฑ์ที่กรมควบคุมโรคกำหนดให้พื้นที่ที่มีการจัดการแหล่งน้ำเสี่ยงระดับทอง จะต้องมีการจัดการแหล่งน้ำเสี่ยง จำนวน 20 แห่ง

4) กิจกรรมการสื่อสารประชาสัมพันธ์ผ่านช่องทางต่างๆ ในวงกว้าง มีการจัดกิจกรรมเพื่อสื่อสารให้ประชาชนในพื้นที่รับรู้ในวงกว้าง โดยเน้นให้เกิดประโยชน์ต่อประชาชนในชุมชน หรือพื้นที่ที่ดำเนินการเป็นหลัก ได้แก่ วิทยุ หอกระจายข่าวชุมชน รถกระจายเสียง และสื่อสารผ่านทางสื่อออนไลน์ เช่น Line Facebook เป็นต้น ซึ่งเป็นกิจกรรมที่ได้ดำเนินการอย่างต่อเนื่องในชุมชน โดยการเน้นให้ผู้นำชุมชนประชาสัมพันธ์ผ่านหอกระจายข่าวอย่างน้อยสัปดาห์ละ 2 ครั้ง

กล่าวโดยสรุป ผู้เข้าร่วมประเมิน กระบวนการปฏิบัติการป้องกันการจมน้ำในเด็กอายุต่ำกว่า 15 ปี มีความรู้เรื่องการป้องกันการจมน้ำในเด็กมากขึ้นตามลำดับ สิ่งนี้ได้แสดงให้เห็นว่า เมื่อให้อาสาสมัครตอบคำถามเกี่ยวกับความรู้เรื่องการป้องกันการจมน้ำ พบว่ามีความรู้ความเข้าใจซึ่งได้ให้ความร่วมมือในการปฏิบัติการป้องกันการจมน้ำในเด็กเพิ่มขึ้นตามลำดับ

วันที่ 30 มีนาคม 2564 เริ่มประชุมตั้งแต่เวลา 08.00 น.-16.30 น. ช่วงภาคเช้าจัดกิจกรรมกลุ่มของอาสาสมัคร จำนวน 88 คน โดยการใช้กระบวนการสนทนากลุ่ม และได้แบ่งกลุ่มเป็น 4 กลุ่ม โดยแบ่งกลุ่มละ 22 คน ประชุมเพื่อระดมสมองการวิเคราะห์ประเด็นปัญหาสาเหตุ การดำเนินงานการป้องกันเด็กจมน้ำโดยให้แต่ละกลุ่มนำเสนอในที่ประชุม ผลที่ได้รับจากการระดมสมองของผู้เข้าร่วมประชุม

ในช่วงบ่ายวิทยากรได้กำหนดกลุ่มที่แบ่งไว้แล้วในช่วงเช้าระดมสมองและวางเป้าหมายร่วมกันเกี่ยวกับการดำเนินงานป้องกันการจมน้ำในเด็กอายุต่ำกว่า 15 ปี ในเขตตำบลท่าตุม อำเภอท่าตุม จังหวัดสุรินทร์ ซึ่งในการประชุมกลุ่มย่อยพบว่าผู้เข้าร่วมมีความสนใจและร่วมกันเสนอความต้องการที่อยากให้เกิดขึ้นในตำบลท่าตุม อำเภอท่าตุม จังหวัดสุรินทร์ วิทยากรแต่ละกลุ่มช่วยกันสรุปแล้วเสนอในที่ประชุมได้ดังนี้

- 1) เป็นชุมชนปลอดภัย
- 2) มีภาคีเครือข่ายที่ดำเนินการป้องกันอุบัติเหตุทางน้ำ
- 3) มีการประชาสัมพันธ์ที่ครอบคลุมที่ต่อเนื่อง
- 4) ประชาชนมีความรู้เรื่องการป้องกันการจมน้ำ
- 5) ประชาชนมีความรู้เรื่องการช่วยฟื้นคืนชีพสำหรับคนจมน้ำอย่างถูกวิธี
- 5) มีการทำงานเป็นทีม
- 6) มีรูปแบบโครงสร้างแนวทางกระบวนการป้องกันการจมน้ำ
- 7) มีการดำเนินการจัดการแหล่งน้ำเสี่ยงในชุมชนอย่างครอบคลุมทุกพื้นที่

8) เจ้าหน้าที่สาธารณสุขมีการคืนข้อมูลและนิเทศติดตามงานอย่างต่อเนื่อง

5.2.2.2 การจัดกิจกรรมในกลุ่มเด็กอายุต่ำกว่า 15 ปี เป็นกลุ่มเด็กนักเรียนชั้นประถมศึกษาชั้นปีที่ 1 ถึง ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 มีประชากรทั้งหมด 3,389 คน จำนวน 11 แห่ง ใช้เป็นกลุ่มเป้าหมาย จำนวน 912 คน เนื่องจากยึดยอดกลุ่มเป้าหมายตามเกณฑ์การประเมินรับรองทีมผู้ก่อการดีระดับทอง โดยคัดเลือกกลุ่มเป้าหมายเน้นกลุ่มที่ยังไม่ผ่านการฝึกอบรมและกลุ่มที่ผ่านการฝึกอบรม เป็นการจัดกิจกรรมขึ้นเพื่อเสริมสร้างทักษะการเอาชีวิตรอดในน้ำให้กับกลุ่มเป้าหมาย ซึ่งใช้เวลาในการจัดกิจกรรม 9 วัน เริ่มจัดกิจกรรมในวันที่ 31 มีนาคม 2564 ถึงวันที่ 8 เมษายน 2564 ไม่เว้นวันหยุดเสาร์อาทิตย์ เนื่องจากจัดกิจกรรมใกล้ช่วงสอบปิดภาคเรียน จึงต้องเร่งดำเนินการ และในแต่ละวันจะจัดกลุ่มเป้าหมายในการฝึกแบ่งเป็น 9 รุ่น รุ่นละ 100 คน เริ่มตั้งแต่เวลา 08.30 น. ถึง 16.30 น. ในช่วงเช้าเป็นการอบรมทฤษฎี ให้ความรู้เกี่ยวกับสถานการณ์การจมน้ำ การสอนให้เด็กรู้จักความเสี่ยงที่อาจเกิดขึ้นจากแหล่งน้ำ กฎแห่งความปลอดภัยทางน้ำ การไม่ว่ายน้ำคนเดียว รู้จักประเมินแหล่งน้ำ การสวมเสื้อชูชีพ การประยุกต์ใช้อุปกรณ์ลอยน้ำอย่างง่าย และการช่วยฟื้นคืนชีพสำหรับคนจมน้ำอย่างถูกวิธี เพื่อให้เป็นแนวทางการปฏิบัติและมีความรู้ความเข้าใจในการปฏิบัติตนในการป้องกันการจมน้ำ โดยมีการประเมินความรู้ก่อนการอบรมและหลังการอบรม

ในช่วงบ่ายจัดกิจกรรมการฝึกทักษะการลอยตัวในน้ำและทักษะการเอาชีวิตรอดในน้ำ เป็นหลักสูตรการว่ายน้ำเอาชีวิตรอด มีใช้การสอนให้เด็กสามารถว่ายน้ำได้ระยะทางไกลหรือทำสวอยอย่างการสอนอยู่ในปัจจุบัน แต่หลักสูตรนี้จะสอนให้เด็ก มีทักษะการเอาชีวิตรอดในน้ำ คือการสามารถลอยตัวอยู่ในน้ำให้ได้นานที่สุดเพื่อรอการช่วยเหลือ เพราะการว่ายน้ำเข้าหาฝั่งจะทำให้หมดแรง และจมน้ำก่อนถึงฝั่ง และมีทักษะการช่วยเหลือผู้ประสบภัยทางน้ำ คือการช่วยคนตกน้ำ จมน้ำ โดยใช้อุปกรณ์ เพราะการลงน้ำไปช่วยจะทำให้คนที่ลงไปถูกกอดรัดและจมน้ำไปพร้อมกัน มีการสอนหลักการช่วยโดยใช้หลักสูตร ตะโกน โยน ยื่น ในการลงน้ำฝึกทักษะการเอาชีวิตรอด วิทยากรจะแบ่งผู้เข้าร่วมฝึกปฏิบัติเป็น 2 กลุ่ม กลุ่มละ 50 คน โดยมีครูผู้ช่วยฝึกทักษะช่วยดูแลความปลอดภัยของกลุ่มเป้าหมายที่ลงฝึกปฏิบัติด้วย จำนวน 10 คน ซึ่งกำหนดให้ครูฝึก จำนวน 1 คน ดูแลต่อผู้ฝึกจำนวน 5 คน และมีการประเมินก่อนฝึกทักษะและหลังฝึกทักษะ จากนั้นจึงนำข้อมูลมาวิเคราะห์

5.2.3 การสังเกตการณ์ (Observation)

การสังเกตการณ์ในระยะการปฏิบัติการป้องกันการจมน้ำในเด็กเจ้าหน้าที่ผู้รับผิดชอบงานชุมชนปลอดภัย มีการนิเทศ ติดตามในขณะที่อาสาสมัครพร้อมชุมชนทำการปฏิบัติงานการป้องกันการจมน้ำในเด็กโดยรวม บุคคลที่มีความเอาใจใส่ในการปฏิบัติ และมีความรับผิดชอบสูง จากการให้ความเห็นในระยะการปฏิบัติการป้องกันการจมน้ำในเด็กอายุต่ำกว่า 15 ปี โดยการสัมภาษณ์การทำงาน ซึ่งแสดงออกดังนี้

1) ความเห็นจากกลุ่มอาสาสมัครประจำหมู่บ้านการปฏิบัติในระยะที่ผ่านมา ประชาชนมีดำรงชีวิตแบบธรรมชาติ มีการเข้าร่วมกระบวนการนี้มีน้อยที่สุด และการปฏิบัติการณ์ในครั้งนี้เป็นแบบอย่างที่ดี ที่เป็นแนวคิดริเริ่มให้ชุมชนได้มีความรู้ความเข้าใจในการปรับเปลี่ยนพฤติกรรมในการป้องกันการจมน้ำในชุมชนด้วยการมีส่วนร่วมของชุมชนในกลุ่มบ้าน

2) การให้สัมภาษณ์ของผู้ปกครองผู้ดูแลเด็กเมื่อก่อนความเชื่อที่ผิดๆ ในเรื่องของการช่วยฟื้นคืนชีพ เนื่องจากคิดว่า วิธีการช่วยฟื้นคืนชีพโดยวิธีการอุ้มพาดบ่าแล้วกระแทกเอาน้ำออกจะทำให้ฟื้นเร็วขึ้น ซึ่งจะยิ่งทำให้เสียเวลาในการช่วยฟื้นคืนชีพที่ถูกวิธี

3) ผู้ใหญ่บ้านได้เสนอความคิดเห็นว่าที่ผ่านมาในชุมชนส่วนมากยังขาดความรู้ ความเข้าใจวิธีการป้องกันการจมน้ำในเด็ก เนื่องจากผู้ปกครองยังขาดความตระหนักในการป้องกันการจมน้ำในเด็ก ไม่มีการจัดการแหล่งน้ำเสี่ยงให้ปลอดภัยในบ้านของตนเอง ซึ่งอาจทำให้เกิดเหตุการณ์ที่ไม่คาดฝันเกิดขึ้น

4) จากการสัมภาษณ์พบว่าผู้ปกครองมองเห็นความสำคัญในการป้องกันการจมน้ำในเด็ก และมองว่าปัญหาการจมน้ำในเด็กเป็นเรื่องที่ใกล้ตัวมากขึ้น

5) ในการฝึกกิจกรรมทักษะการเอาชีวิตรอดในน้ำให้กับกลุ่มเด็กอายุต่ำกว่า 15 ปี เนื่องจากกลุ่มเด็กอายุต่ำกว่า 15 ปี ต้องเพิ่มความเข้มงวดในการฝึกและต้องคำนึงถึงความปลอดภัยของเด็กเป็นหลัก ซึ่งมีเด็กบางกลุ่มที่เคยผ่านการจมน้ำมาก่อน จะมีอาการกลัวน้ำและไม่ให้ความร่วมมือในการฝึก ทีมวิทยากรต้องดำเนินการปรับวิธีการสอนให้กลุ่มเหล่านั้นคุ้นเคยกับน้ำเพื่อให้เด็กมีสมาธิในการฝึกทักษะนั้นๆ และมีการเสริมแรงในการฝึกโดยการใช้วิธีใช้เชือกสี ผูกแขนในรายที่ผ่านการฝึกอบรมแต่ละท่า ทำให้กลุ่มเด็กที่ฝึกอบรมมีความตั้งใจในการฝึกมากขึ้นและง่ายต่อการประเมินความสามารถในการฝึกทักษะในแต่ละรายบุคคล

5.2.4 การสะท้อนผลการปฏิบัติการกลับ (Reflection)

เป็นการประชุมของกลุ่มเป้าหมายผู้ปกครอง/ผู้ดูแลเด็กร่วมกับผู้วิจัย ในวันที่ 19 เมษายน 2557 ซึ่งเริ่มตั้งแต่เวลา 8.00-16.30 น. โดยรวมกิจกรรมทั้งหมดเหล่านั้นมาเป็นตัวตั้ง แล้วสรุปผลการปฏิบัติกิจกรรม ทั้งที่กิจกรรมที่มีผลสำเร็จ และกิจกรรมที่ยังไม่สำเร็จ ซึ่งอาจมีการปรับปรุงกิจกรรมใด หรือหากมีการเพิ่มกิจกรรมก็ได้รับความเห็นชอบของที่ประชุม โดยเจ้าหน้าที่และผู้วิจัยได้รับรู้แล้วมอบหมายให้เจ้าหน้าที่โรงพยาบาลท่าตูมเตรียมพร้อมทุกเหตุการณ์ที่เกิดขึ้น และอาสาสมัครในแต่ละบ้านหรือกลุ่มเป้าหมายได้ปฏิบัติต่อไป เช่น

1) เจ้าหน้าที่สาธารณสุขต้องลงไปตามการดำเนินงานในชุมชนมีการแนะนำให้ความรู้จัดตั้งชี้แนะเพื่อให้ชุมชนปฏิบัติและวางแผนร่วมกัน

2) อาสาสมัครประจำหมู่บ้านติดตามเฝ้าระวังการจมน้ำแล้วรายงานแกนนำหรือนำแจ้งเจ้าหน้าที่ตามเหตุผล

3) ชี้แนะและให้ความรู้แก่รายบุคคลหรือครัวเรือน และโรงเรียนโดยการใช้สื่อประชาสัมพันธ์ เช่น แผ่นพับหรือโปสเตอร์

4) แคนนำในชุมชนนำพาจัดตั้งการดำเนินงานอย่างต่อเนื่อง

5) มีการจัดการแหล่งน้ำเสี่ยงทั้งในและนอกชุมชนอย่างต่อเนื่อง

ปัจจัยแห่งความสำเร็จในการพัฒนารูปแบบการดำเนินงานป้องกันการจมน้ำในเด็กอายุต่ำกว่า 15 ปี ในเขตตำบลท่าตูม อำเภอท่าตูม จังหวัดสุรินทร์ ประกอบด้วย กระบวนการ PAOR จำนวน 8 ขั้นตอน มีดังนี้

1. การศึกษาวิเคราะห์บริบทพื้นที่
2. ทบทวนวรรณกรรมและการให้ความรู้
3. การเก็บรวบรวมและวิเคราะห์ข้อมูล
4. จัดเวทีเสวนาเพื่อร่วมกันวางแผนและตัดสินใจเลือกแนวทางการแก้ไขปัญหา
5. การปฏิบัติตามแผนนำแผนสู่การปฏิบัติ
6. ติดตามประเมินผลการดำเนินงานสังเกต สัมภาษณ์
7. จัดเวทีถอดบทเรียนแรกเปลี่ยนความรู้ คืบข้อมูล
8. สรุปปัจจัยแห่งความสำเร็จปัญหาอุปสรรคข้อเสนอแนะ และแนวทางการ

แก้ไขปัญหา

จากผลการดำเนินงาน สามารถสรุปปัจจัยแห่งความสำเร็จ ในการป้องกันการจมน้ำในเด็กอายุต่ำกว่า 15 ปี ในเขตตำบลท่าตูม อำเภอท่าตูม จังหวัดสุรินทร์ ได้ดังนี้

1. การสร้างแกนนำในชุมชนมีความเข้มแข็ง

เป็นการเสริมสร้างให้แกนนำในชุมชนในตำบลท่าตูม มีความรู้เกี่ยวกับการป้องกันการจมน้ำที่ชัดเจนสามารถนำพาชุมชนในบ้านของตน ปฏิบัติได้ด้วยตนเอง เช่น

- 1.1 มีความรู้ในการป้องกันการจมน้ำในเด็ก
- 1.2 การรับรู้ถึงสาเหตุของการเกิดการจมน้ำ
- 1.3 มีทักษะการช่วยฟื้นคืนชีพสำหรับคนตกน้ำ และช่วยเหลืออย่างถูกวิธี
- 1.4 สามารถเก็บรวบรวมข้อมูลพร้อมทั้งวิเคราะห์ข้อมูลได้
- 1.5 สามารถประชุมวางแผนกิจกรรมที่จะปฏิบัติในการป้องกันการจมน้ำได้
- 1.6 สามารถติดตามประเมินผลของการปฏิบัติงานได้
- 1.7 มีการประชุมถอดบทเรียนและรับรู้ถึงปัจจัยที่ทำให้เกิดผลสำเร็จและ

อุปสรรคต่างๆ พร้อมมีการสร้างแผนการดำเนินงานต่อไป

1.8 มีวิธีการในการระดมทุนจากทุกภาคส่วน องค์กรต่างๆ พร้อมทั้งมีแผนการป้องกันการจมน้ำในเด็กอายุต่ำกว่า 15 ปี และมีการรายงานให้เจ้าหน้าที่สาธารณสุขอย่าง ต่อเนื่อง

2. การมีส่วนร่วมของคนในพื้นที่เพิ่มมากขึ้น

เป็นปัจจัยที่สำคัญของแกนนำชุมชนเพื่อให้แผนการที่วางออกได้มีการปฏิบัติแผนกิจกรรมให้มีผลสำเร็จแกนนำชุมชนต้องมีความรู้ วิธีการที่ดีในการรณรงค์เกี่ยวกับการป้องกันการจมน้ำในเด็กอายุต่ำกว่า 15 ปี การสื่อสารหรือ วิธีการใช้มาตรการต่างๆเพื่อให้ชุมชนมีความปลอดภัยมีส่วนร่วมในการปฏิบัติร่วมกัน เช่น

- 2.1 ร่วมกันคิด
- 2.2 ร่วมกันตัดสินใจ
- 2.3 ร่วมกันวางแผน
- 2.4 ร่วมกันปฏิบัติ
- 2.5 ร่วมกันรับผิดชอบ
- 2.6 ร่วมกันรับผลประโยชน์

3. การมีระบบการทำงานที่ชัดเจนและต่อเนื่อง

แกนนำชุมชนจะต้องได้มีการแต่งตั้งให้เมืองค์กรหรือหน่วยงานที่ผู้ก่อการดีอย่าง ถูกต้องและเหมาะสมเพื่อรับผิดชอบในการติดตามการจมน้ำในเด็กอายุต่ำกว่า 15 ปี ซึ่งมีหน้าที่และ ขั้นตอนปฏิบัติ ดังนี้

- 3.1 มีการติดตามประเมินสถานการณ์ของการจมน้ำในแต่ละฤดูกาล
- 3.2 มีการเก็บรวบรวมและวิเคราะห์ข้อมูล
- 3.3 มีการประชุมสร้างแผนและดำเนินการปฏิบัติ
- 3.4 มีการติดตามประเมินผล
- 3.5 มีการประชุมถอดบทเรียนสามารถสรุปได้ผลสำเร็จและปัญหาที่ไม่สำเร็จ พร้อมกันวางแผนดำเนินงานและแก้ไขปัญหาต่อไป
- 3.6 มีการดำเนินงานป้องกันการจมน้ำให้ครบองค์ประกอบทั้ง 10 องค์ประกอบ ในการประเมินทีมผู้ก่อการดี

4. การสนับสนุนการทำงานโดยเจ้าหน้าที่ของรัฐ

การดำเนินงานป้องกันการจมน้ำในเด็กอายุต่ำกว่า 15 ปีใน เขตตำบลท่าตูม อำเภอ ท่าตูม จังหวัดสุรินทร์ ได้แต่งตั้งเจ้าหน้าที่เป็นทีมผู้ก่อการดีลงสมทบกับองค์การบริหารส่วนตำบลในการดำเนินงานในชุมชนตามขั้นตอนการปฏิบัติงานแต่ละขั้นตอน จนถึงขั้นตอนสุดท้าย และได้สนับสนุนงบประมาณ อุปกรณ์ที่จำเป็นในการประกอบปฏิบัติกิจกรรม

โดยสรุปพบว่าปัจจัยทั้ง 4 นี้เป็นปัจจัยที่สำคัญของการพัฒนารูปแบบการดำเนินงาน การป้องกันการจมน้ำในเด็กอายุต่ำกว่า 15 ปีตำบลท่าตูม อำเภอท่าตูม จังหวัดสุรินทร์ โดยประยุกต์ แนวคิดการมีส่วนร่วม และกระบวนการดำเนินงานของชุมชน มาใช้ในการวิจัยครั้งนี้ ทำให้ผู้เข้าร่วม วิจัยมีความกระตือรือร้นได้มากกว่าการปฏิบัติในเมื่อก่อน และสามารถกล่าวได้ว่ารูปแบบการปฏิบัติ ในครั้งนี้สามารถนำไปเป็นแบบอย่างเพื่อเป็นต้นแบบในการปฏิบัติป้องกันการจมน้ำในเด็กอายุต่ำกว่า 15 ปีในกลุ่มตำบลอื่นๆ ต่อไปได้

5.2.5 ผลการพัฒนารูปแบบการดำเนินงานป้องกันการจมน้ำในเด็กอายุต่ำกว่า 15 ปี ในเขต ตำบลท่าตูม อำเภอท่าตูม จังหวัดสุรินทร์

5.2.5.1 ผลการศึกษาลักษณะทางด้านประชากรของกลุ่มตัวอย่าง พบว่า ผลการศึกษา ลักษณะทางด้านประชากรของกลุ่มตัวอย่างพบว่าในกลุ่มผู้ปกครอง ผู้ดูแลเด็กในเขตตำบลท่าตูม อำเภอท่าตูม จังหวัดสุรินทร์ ส่วนใหญ่เป็นเพศหญิง (ร้อยละ 79.5) มีอายุ 41 ถึง 50 ปี (ร้อยละ 46.6) รองลงมาอายุ 51 ปีขึ้นไป (ร้อยละ 34.1) โดยมีอายุเฉลี่ย 43 ปี สถานภาพสมรส (ร้อยละ 70.5) การศึกษาระดับประถมศึกษาร้อยละ 44.3 รองลงมา ระดับมัธยมศึกษา ร้อยละ 34.1 อาชีพหลัก เกษตรกรรม (ร้อยละ 50.0) รองลงมา ประกอบอาชีพรับจ้างทั่วไป (ร้อยละ 20.5) มีรายได้เฉลี่ยต่อ เดือนไม่เกิน 5,000 บาท (ร้อยละ 54.5) รองลงมา มีรายได้เฉลี่ยต่อเดือน 5001-15000 บาท (ร้อยละ 19.3) โดยมีรายได้เฉลี่ย 8,536 บาท มีบทบาทหน้าที่หลักในชุมชนส่วนใหญ่เป็น อาสาสมัคร สาธารณสุข ร้อยละ (36.4) รองลงมา เป็นครูประจำศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก ร้อยละ 18.2 ระยะเวลาการทำงานตามบทบาทหน้าที่หลักในชุมชนเฉลี่ย 4 ปี เคยรับทราบการดำเนินงานป้องกันการจมน้ำ (ร้อยละ 89.8) จากเจ้าหน้าที่สาธารณสุข (ร้อยละ 71.3) รองลงมาจากสื่อโซเชียล มีเดีย ร้อยละ (9.6) เคยผ่านการอบรมหลักสูตรการป้องกันการจมน้ำในเด็ก (ร้อยละ 61.4) มีส่วนร่วมในการดำเนินการป้องกันการจมน้ำในเด็กอายุต่ำกว่า 15 ปี ร้อยละ 72.7 และคิดว่ารูปแบบการดำเนินงานการป้องกันการจมน้ำควรมีการพัฒนา (ร้อยละ 88.6) ควรพัฒนาในเรื่องของการจัดการสิ่งแวดล้อมและ นอกชุมชน (ร้อยละ 52.8) รองลงมาควรพัฒนาในเรื่องของการฝึกทักษะการลอยตัวในน้ำให้ ครอบคลุมทุกช่วงอายุ (ร้อยละ 12.2)

5.2.5.2 การเปรียบเทียบความรู้เกี่ยวกับการดำเนินงานในการป้องกันการจมน้ำในเด็ก อายุต่ำกว่า 15 ปี ในเขตตำบลท่าตูม อำเภอท่าตูม จังหวัดสุรินทร์ ก่อนการพัฒนา กลุ่มผู้ปกครอง ผู้ดูแลเด็กในตำบลท่าตูม อำเภอท่าตูม จังหวัดสุรินทร์มีความรู้เรื่องการดำเนินงานป้องกันการจมน้ำใน เด็กอายุต่ำกว่า 15 ปี อยู่ในระดับปานกลาง (ร้อยละ 56.9) หลังการพัฒนา กลุ่มผู้ปกครอง/ผู้ดูแลเด็ก ในตำบลท่าตูม อำเภอท่าตูม จังหวัดสุรินทร์มีความรู้เรื่องการดำเนินงานป้องกันการจมน้ำในเด็กอายุ ต่ำกว่า 15 ปี อยู่ในระดับดี (ร้อยละ 76.10) ซึ่งเพิ่มขึ้นกว่าก่อนการพัฒนาอย่างมีนัยยะสำคัญทางสถิติ ที่ระดับ 0.05

5.2.5.3 เปรียบเทียบการดำเนินงานป้องกันการจมน้ำในเด็กอายุต่ำกว่า 15 ปี ในเขตตำบลท่าตูม อำเภอท่าตูม จังหวัดสุรินทร์ ก่อนการพัฒนากลุ่มผู้ปกครอง/ผู้ดูแลเด็กตำบลท่าตูม อำเภอท่าตูม โดยรวมมีต้นทุนการดำเนินงานป้องกันการจมน้ำในเด็กอายุต่ำกว่า 15 ปี อยู่ในระดับปานกลาง และหลังการพัฒนากลุ่มผู้ปกครอง/ผู้ดูแลเด็กตำบลท่าตูม อำเภอท่าตูม โดยรวมมีต้นทุนการดำเนินงานป้องกันการจมน้ำในเด็กอายุต่ำกว่า 15 ปี อยู่ในระดับสูง ซึ่งเพิ่มขึ้นกว่าก่อนการพัฒนาอย่างมีนัยยะสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

5.2.5.4 การเปรียบเทียบความรู้เรื่องความปลอดภัยทางน้ำในกลุ่มเด็กอายุต่ำกว่า 15 ปี ในเขตตำบลท่าตูม อำเภอท่าตูม จังหวัดสุรินทร์ โดยรวมก่อนและหลังการพัฒนา พบว่าก่อนการพัฒนาเด็กอายุต่ำกว่า 15 ปี ในเขตตำบลท่าตูม อำเภอท่าตูม จังหวัดสุรินทร์ โดยรวมมีความรู้เรื่องความปลอดภัยทางน้ำ อยู่ในระดับสูง หลังการพัฒนาเด็กอายุต่ำกว่า 15 ปี ในเขตตำบลท่าตูม อำเภอท่าตูม จังหวัดสุรินทร์ โดยรวมมีความรู้เรื่องความปลอดภัยทางน้ำ อยู่ในระดับสูง ซึ่งเพิ่มขึ้นกว่าก่อนการพัฒนาอย่างมีนัยยะสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

5.2.5.5 จำนวนและคะแนนร้อยละของการประเมินผลการว่ายน้ำเอาชีวิตรอด (ภาคปฏิบัติ) ในกลุ่มเด็กอายุต่ำกว่า 15 ปี ในเขตตำบลท่าตูม อำเภอท่าตูม จังหวัดสุรินทร์ พบว่าการพัฒนาเด็กอายุต่ำกว่า 15 ปี ในเขตตำบลท่าตูม อำเภอท่าตูม จังหวัดสุรินทร์ โดยรวมมีทักษะการเอาชีวิตรอดในน้ำและพื้นฐานการว่ายน้ำ และมีทักษะการช่วยเหลือผู้ประสบภัยทางน้ำ อยู่ในระดับสูง ซึ่งในการพัฒนาการฝึกทักษะการว่ายน้ำเอาชีวิตรอดในกลุ่มเด็กอายุต่ำกว่า 15 ปี ผ่านการฝึกทักษะร้อยละ 83.3

5.3 อภิปรายผล

การวิจัยครั้งนี้เป็นการพัฒนารูปแบบการดำเนินงานป้องกันการจมน้ำในเด็กอายุต่ำกว่า 15 ปี ในเขตตำบลท่าตูม อำเภอท่าตูม จังหวัดสุรินทร์ สรุปลงได้ดังนี้

5.3.1 ความรู้เรื่องการป้องกันการจมน้ำในเด็กอายุต่ำกว่า 15 ปี ในกลุ่มผู้ปกครองและผู้ดูแลเด็ก

ก่อนการพัฒนาความรู้ของกลุ่มผู้ปกครองผู้ดูแลเด็กอยู่ในระดับปานกลาง หลังการพัฒนาในกลุ่มผู้ปกครองและผู้ดูแลเด็กมีความรู้เรื่องการป้องกันการจมน้ำในระดับสูง เมื่อเปรียบเทียบคะแนนความรู้เรื่องการป้องกันการจมน้ำในเด็กอายุต่ำกว่า 15 ปี ในเขตตำบลท่าตูม อำเภอท่าตูม จังหวัดสุรินทร์ ก่อนและหลังการพัฒนาพบว่ากลุ่มผู้ปกครองและผู้ดูแลเด็กมีความรู้เพิ่มขึ้นอย่างมีนัยยะสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 สอดคล้องกับการศึกษาของบุศรา ชัยทัศน์ และนรลักษณ์ เอื้อกิจ (2558) ความรู้มีความสัมพันธ์ทางบวกระดับต่ำอย่างมีนัยยะสำคัญทางสถิติกับพฤติกรรมป้องกันการ

จมน้ำในเด็กวัยเรียนภาคตะวันออกเฉียงเหนือ อธิบายว่าพัฒนาการที่สำคัญของเด็กวัยนี้คือมีความพร้อมที่จะใช้เหตุและผล มีความรู้ มีความคิดเป็นรูปธรรม ซึ่ง Piaget (Cited in Hockenberry, and Wilson, 2009) เรียกระยะนี้ว่า Concrete operational period ซึ่งสำนักโรคไม่ติดต่อกรมควบคุมโรค ได้มีการขับเคลื่อนเรื่องนโยบายการดำเนินการป้องกันการจมน้ำในเด็กตั้งแต่ปลายปี พ.ศ. 2549 (สุชาติดา เกิดมงคลการ และคณะ, 2552) และได้มีการผลักดันการดำเนินงานในด้านต่างๆ เช่น นโยบายการศึกษาการให้ความรู้ เป็นต้น ทำให้จำนวนการเสียชีวิตจากการจมน้ำของเด็กลดลง ส่วนความสัมพันธ์ที่อยู่ระดับต่ำนั้น อธิบายได้ว่ากลุ่มตัวอย่างนี้ถึงแม้จะมีความรู้อยู่ในระดับสูง ก็อาจจะไม่เพียงพอที่จะทำให้กลุ่มตัวอย่างแสดงพฤติกรรมป้องกันการจมน้ำได้ก็อาจจะมีปัจจัยอื่น เช่น การสร้างแรงจูงใจร่วมด้วยเพราะการพัฒนาทางสังคมของเด็กวัยนี้ คือ การสร้างสัมพันธภาพกับบุคคลวัยเดียวกัน ต้องการเป็นส่วนหนึ่งของกลุ่มเพื่อน เริ่มติดเพื่อน และทัศนคติของเพื่อนจะมีอิทธิพลต่อเด็กในวัยนี้มาก (เพ็ญพิไล ฤทธาคนานนท์, 2548; ฉันทนา โรจน์บูรณาวงศ์, 2552) เด็กจึงทำตามกลุ่มเพื่อนซึ่งเป็นไปตามแบบจำลอง PRECEDE (Cited in Hockenberry & Wilson (2009) ที่ว่าความรู้เป็นปัจจัยที่สำคัญในการแสดงพฤติกรรมแต่ความรู้เพียงอย่างเดียวไม่พอที่จะก่อให้เกิดการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมสุขภาพได้จะต้องมีปัจจัยอื่นๆ ประกอบด้วยแต่ความรู้ก็เป็นสิ่งที่จำเป็นที่จะก่อให้เกิดการแสดงพฤติกรรม

5.3.2 การดำเนินงานการป้องกันการจมน้ำในเด็กอายุต่ำกว่า 15 ปี ในกลุ่มผู้ปกครองหรือผู้ดูแลเด็ก

พบว่าก่อนการพัฒนาในกลุ่มผู้ปกครองผู้ดูแลเด็กในตำบลท่าตูมส่วนใหญ่มีการดำเนินงานการป้องกันและการจมน้ำในเด็กอายุต่ำกว่า 15 ปี อยู่ในระดับปานกลาง หลังการพัฒนา กลุ่มผู้ปกครองผู้ดูแลเด็กในตำบลท่าตูมส่วนใหญ่ในการดำเนินงานการป้องกันและเด็กจมน้ำอายุต่ำกว่า 15 ปี อยู่ในระดับสูง เมื่อเปรียบเทียบการดำเนินงานการป้องกันการจมน้ำในเด็กอายุต่ำกว่า 15 ปีก่อนและหลังการพัฒนาพบว่ากลุ่มผู้ปกครองผู้ดูแลเด็กในตำบลท่าตูมหลังมีการพัฒนา มีการดำเนินงานการป้องกันการจมน้ำในเด็กอายุต่ำกว่า 15 ปี เพิ่มขึ้นอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 เป็นกลไกการดำเนินงานทีมผู้ก่อการดีป้องกันการจมน้ำ เริ่มต้นจากมีสถานการณ์เด็กจมน้ำเสียชีวิตในพื้นที่ หน่วยงานท้องถิ่นและสาธารณสุขจึงมีการสืบข้อมูลทำให้ชุมชนเห็นถึงปัญหา และร่วมกันหามาตรการป้องกัน โดยมีการบูรณาการงานจากหลายภาคส่วน กิจกรรมประกอบด้วย การสำรวจและจัดการแหล่งน้ำเสี่ยง ติดตั้งป้าย/อุปกรณ์ช่วยคนตกน้ำ ให้ความรู้ในชุมชน/สถานบริการสาธารณสุข/โรงเรียน สอนหลักสูตรว่ายน้ำเพื่อเอาชีวิตรอด สอนฝึกปฏิบัติการช่วยฟื้นคืนชีพ และสื่อสารประชาสัมพันธ์ ทีมผู้ก่อการดีส่วนใหญ่มีความคิดเห็นว่าการสอนหลักสูตรว่ายน้ำเพื่อเอาชีวิตรอดให้สามารถช่วยเหลือตัวเองเบื้องต้น เป็นวิธีที่ดีที่สุดที่สามารถลดการเสียชีวิตเด็กจมน้ำได้

5.3.3 ความรู้เรื่องความปลอดภัยทางน้ำในกลุ่มเด็กอายุต่ำกว่า 15 ปี ในกลุ่มเด็กอายุต่ำกว่า 15 ปี ในเขตตำบลท่าตุม อำเภอท่าตุม จังหวัดสุรินทร์

พบว่า ก่อนการพัฒนาในกลุ่มเด็กอายุต่ำกว่า 15 ปี ในเขตตำบลท่าตุม อำเภอท่าตุม จังหวัดสุรินทร์ โดยรวมมีความรู้เรื่องความปลอดภัยทางน้ำ อยู่ในระดับสูง (ค่าเฉลี่ย = 17.44 และ SD = 3.18) หลังการพัฒนาในกลุ่มเด็กอายุต่ำกว่า 15 ปี ในเขตตำบลท่าตุม อำเภอท่าตุม จังหวัดสุรินทร์ โดยรวมมีความรู้เรื่องความปลอดภัยทางน้ำ อยู่ในระดับสูง (ค่าเฉลี่ย = 18.59 และ SD = 2.27) ซึ่งเพิ่มขึ้นกว่าก่อนการพัฒนาอย่างมีนัยยะสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 สอดคล้องกับการศึกษาของ บุศรา ชัยทัศน์ (2554) พฤติกรรมการป้องกันการจมน้ำในเด็กวัยเรียนผลการศึกษาพบว่ากลุ่มตัวอย่างมีคะแนนเฉลี่ยพฤติกรรมการป้องกันการจมน้ำโดยรวมอยู่ในระดับสูง อธิบายได้ว่าพัฒนาการที่สำคัญของเด็กวัยนี้ คือ มีความพร้อมที่จะใช้เหตุและผล มีความคิดเป็นรูปธรรม เป็นเหตุผลตามความจริงที่พิสูจน์ได้ ซึ่ง Piaget (Cited in Hockenberry & Wilson (2009) เรียกระยะนี้ว่า Concrete operational period ดังนั้นเด็กที่จะมีความคิดที่ใช้เหตุผลค้นหาสาเหตุที่ทำให้เกิดอันตรายจากการจมน้ำ จะสามารถวิเคราะห์ปัญหาและแก้ไขปัญหาได้โดยการหลีกเลี่ยงสาเหตุ หรือ ปัจจัยที่ทำให้เกิดอันตรายดังกล่าว เด็กจะสามารถป้องกันตนเองจากการจมน้ำได้ เมื่อพิจารณาจาก ประสพการณ์การเล่นน้ำว่ายน้ำพบว่ากลุ่มตัวอย่างทุกคนเคยมีประสพการณ์การเล่นน้ำว่ายน้ำ โดย สถานที่ที่กลุ่มตัวอย่างไปเล่นน้ำว่ายน้ำมากที่สุด คือ สระว่ายน้ำ (ร้อยละ 27.7) ซึ่งการเล่นน้ำใน สระว่ายน้ำนั้นมีความปลอดภัยทั้งด้านอุปกรณ์ป้องกันการจมน้ำและมีเจ้าหน้าที่ดูแลความปลอดภัย มากกว่าการเล่นน้ำในแหล่งน้ำตามธรรมชาติต่างๆ ถึงแม้ว่ากลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่จะว่ายน้ำไม่เป็น (ร้อยละ 54.9) ก็สามารถมีพฤติกรรมการป้องกันการจมน้ำอยู่ในระดับสูงได้และจากแนวคิด แบบจำลองของ PRECEDE (Green 'and Kreuter, 2005) ที่เชื่อว่าพฤติกรรมของบุคคลมีสาเหตุมาจากหลายปัจจัยซึ่งมีทั้งปัจจัยทั้งภายในและภายนอกตัวบุคคลดังนั้นการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรม จะต้องมีการดำเนินการหลายหลายด้านประกอบกันและต้องวิเคราะห์ถึงปัจจัยสำคัญที่มีผลต่อ พฤติกรรมนั้นๆก่อนจึงจะสามารถวางแผนและกำหนดวิธีการในการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมได้อย่างมีประสิทธิภาพ เช่นเดียวกับการศึกษาครั้งนี้ที่พบว่าสิ่งที่ทำให้กลุ่มตัวอย่างมีพฤติกรรมการป้องกันการจมน้ำนั้นมาจากปัจจัยหลายหลายด้านประกอบกันทั้งการได้รับการสนับสนุนทางสังคมจากบิดามารดาหรือผู้ปกครองและสภาพแวดล้อมทางกายภาพก็มีความปลอดภัยอยู่ในระดับสูงเช่นกัน สอดคล้องกับมาตรการการจมน้ำของเด็กในประเทศไทย (ส้ม เอกเฉลิมเกียรติ, 2549) ทั้งด้านมาตรการ ทางด้านผู้ปกครองมาตรการด้านการสร้างสิ่งแวดลอมที่สร้างเสริมความปลอดภัยได้แก่การสร้างติดตั้ง อุปกรณ์ป้องกันในบริเวณแหล่งน้ำเช่นการสร้างรั้วล้อมรอบแหล่งน้ำทั้งสี่ด้านจัดให้มีป้ายแจ้งเตือนรอบรอบแหล่งน้ำและจัดให้มีชูชีพหรืออุปกรณ์ช่วยเหลืออื่นๆ ไว้บริเวณรอบรอบแหล่งน้ำทำให้กลุ่มตัวอย่างสามารถมีพฤติกรรมการป้องกันการจมน้ำได้ดี

5.3.4 จำนวนและคะแนนร้อยละของการประเมินผลการว่ายน้ำเอาชีวิตรอด (ภาคปฏิบัติ) ในกลุ่มเด็กอายุต่ำกว่า 15 ปี ในเขตตำบลท่าตุม อำเภอท่าตุม จังหวัดสุรินทร์

พบว่า การพัฒนาเด็กอายุต่ำกว่า 15 ปี ในเขตตำบลท่าตุม อำเภอท่าตุม จังหวัดสุรินทร์ โดยรวมมีทักษะการเอาชีวิตรอดในน้ำและพื้นฐานการว่ายน้ำ และมีทักษะการช่วยเหลือผู้ประสบภัยทางน้ำ อยู่ในระดับดี ซึ่งในการพัฒนาการฝึกทักษะการว่ายน้ำเอาชีวิตรอดในกลุ่มเด็กอายุต่ำกว่า 15 ปี ผ่านการฝึกทักษะ (ร้อยละ 83.3) ซึ่งสอดคล้องกับการศึกษาของก้องสยาม ลับไพรี การพัฒนาหลักสูตรว่ายน้ำเพื่อเอาชีวิตรอดสำหรับการป้องกันตนเองจากการจมน้ำของเด็กนักเรียนระดับประถมศึกษาตอนต้น การป้องกันตนเองจากการจมน้ำของกลุ่มตัวอย่างหลังได้รับการจัดกิจกรรมพลศึกษาตามหลักสูตรว่ายน้ำเพื่อเอาชีวิตรอดมีค่าคะแนนการป้องกันตนเองจากการจมน้ำสูงกว่าการทดลองอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติระดับ 0.05 ยกเว้นด้านความรู้เกี่ยวกับความปลอดภัยทางน้ำ

5.3.5 การพัฒนารูปแบบการดำเนินงานการป้องกันการจมน้ำในเด็กอายุต่ำกว่า 15 ปี ตำบลท่าตุม อำเภอท่าตุม จังหวัดสุรินทร์

มีปัจจัยแห่งความสำเร็จในการป้องกันการจมน้ำในเด็กอายุต่ำกว่า 15 ปี กระบวนการ PAOR จำนวน 8 ขั้นตอน มีดังนี้

1. การศึกษาวิเคราะห์บริบทพื้นที่
2. ทบทวนวรรณกรรมและการให้ความรู้
3. การเก็บรวบรวมและวิเคราะห์ข้อมูล
4. จัดเวทีเสวนาเพื่อร่วมกันวางแผนและตัดสินใจเลือกแนวทางการแก้ไขปัญหา
5. การปฏิบัติตามแผนนำแผนสู่การปฏิบัติ
6. ติดตามประเมินผลการดำเนินงานสังเกต สัมภาษณ์
7. จัดเวทีถอดบทเรียนแรกเปลี่ยนความรู้ คืบข้อมูล
8. สรุปปัจจัยแห่งความสำเร็จปัญหาอุปสรรคข้อเสนอแนะ และแนวทางการแก้ไขปัญหา

จากผลการดำเนินงาน สามารถสรุปปัจจัยแห่งความสำเร็จ ในการป้องกันการจมน้ำในเด็กอายุต่ำกว่า 15 ปี ในเขตตำบลท่าตุม อำเภอท่าตุม จังหวัดสุรินทร์ ได้ดังนี้

1. การสร้างแกนนำในชุมชนมีความเข้มแข็ง เป็นการเสริมสร้างให้แกนนำในชุมชนในตำบลท่าตุม มีความรู้เกี่ยวกับการป้องกันการจมน้ำที่ชัดเจนสามารถนำพาชุมชนในบ้านของตน ปฏิบัติได้ด้วยตนเอง
2. มีส่วนร่วมของคนในพื้นที่เพิ่มมากขึ้น เป็นปัจจัยที่สำคัญของแกนนำชุมชน เพื่อให้แผนการที่วางออกได้มีการปฏิบัติแผนกิจกรรมให้มีผลสำเร็จ แกนนำชุมชนต้องมีความรู้ วิธีการ

ที่ดีในการรณรงค์เกี่ยวกับการป้องกันการจมน้ำในเด็กอายุต่ำกว่า 15 ปี มีการสื่อสารหรือ วิธีการใช้ มาตรการต่างๆ เพื่อให้ชุมชนมีความปลอดภัยมีส่วนร่วมในการปฏิบัติร่วมกัน

3. การมีระบบการทำงานที่ชัดเจนและต่อเนื่อง แกนนำชุมชนจะต้องได้มีการ แต่งตั้งให้มีองค์กรหรือหน่วยงานที่ผู้ก่อการดีอย่างถูกต้องและเหมาะสมเพื่อรับผิดชอบในการติดตาม การจมน้ำในเด็กอายุต่ำกว่า 15 ปี ซึ่งมีหน้าที่และขั้นตอน

4. การสนับสนุนการทำงานโดยเจ้าหน้าที่ของรัฐ การดำเนินงานป้องกันการ จมน้ำในเด็กอายุต่ำกว่า 15 ปีใน เขตตำบลท่าตุม อำเภอท่าตุม จังหวัดสุรินทร์ ได้แต่งตั้งเจ้าหน้าที่เป็น ทีมผู้ก่อการดีลงสมทบกับองค์การบริหารส่วนตำบลในการดำเนินงานในชุมชนตามขั้นตอนการ ปฏิบัติงานแต่ละขั้นตอน จนถึงขั้นตอนสุดท้าย และได้สนับสนุนงบประมาณ อุปกรณ์ที่จำเป็นในการ ประกอบปฏิบัติกิจกรรม

โดยสรุปพบว่าปัจจัยทั้ง 4 นี้เป็นปัจจัยที่สำคัญของการพัฒนารูปแบบการดำเนินงานการ ป้องกันการจมน้ำในเด็กอายุต่ำกว่า 15 ปีตำบลท่าตุม อำเภอท่าตุม จังหวัดสุรินทร์ โดยประยุกต์ แนวคิดการมีส่วนร่วม และกระบวนการดำเนินงานของชุมชน มาใช้ในการวิจัยครั้งนี้ ทำให้ผู้เข้าร่วม วิจัยมีความกระตือรือร้นได้มากกว่าการปฏิบัติในเมื่อก่อน และสามารถกล่าวได้ว่ารูปแบบการปฏิบัติ ในครั้งนี้สามารถนำไปเป็นแบบอย่างเพื่อเป็นต้นแบบในการปฏิบัติป้องกันการจมน้ำในเด็กอายุต่ำ กว่า 15 ปีในกลุ่มบ้านอื่นๆ ต่อไปได้

5.4 ข้อเสนอแนะ

จากผลการศึกษาเรื่องการวิจัยการพัฒนารูปแบบการดำเนินงานการป้องกันการจมน้ำใน เด็กอายุต่ำกว่า 15 ปีตำบลท่าตุมอำเภอท่าตุมจังหวัดสุรินทร์ มีข้อเสนอแนะดังนี้

5.4.1 ข้อเสนอแนะที่ได้จากการวิจัย

5.4.1.1 การจัดอบรมให้ความรู้มีหลากหลายวิธีในแต่ละวิธีมีข้อดีแตกต่างกันไปในการ จัดอบรมนั้น ผู้จัดการฝึกอบรมต้องเลือกใช้ให้เหมาะสมในช่วงเวลา ลักษณะงาน การให้ความรู้แก่ เจ้าหน้าที่สาธารณสุข ผู้บริหาร องค์กรหมู่บ้าน หัวหน้าหน่วยงาน กลุ่มครัวเรือน หัวหน้ากลุ่มแม่บ้าน อาสาสมัครประจำหมู่บ้าน กลุ่มผู้ปกครองหรือผู้ป่วยและผู้ปกครองผู้เสียชีวิต เพื่อที่จะนำความรู้นั้นไป ปฏิบัติถ้าจะให้ความรู้ลักษณะเดิม คือ การบรรยายให้ผู้เข้ารับการอบรมได้ทราบรับรู้และเข้าใจ สามารถนำไปปฏิบัติได้ค่อนข้างน้อย แต่ถ้ามีการจัดการอบรมโดยที่ผู้เข้ารับการอบรมมีส่วนร่วมในการ อบรม เช่น มีการแสดงความคิดเห็นมีการฝึกปฏิบัติ และศึกษาดูงาน ทำให้ผู้เข้ารับการอบรมมีความรู้ เพิ่มมากขึ้น และสามารถที่จะจดจำขั้นตอนหรือวิธีการปฏิบัติได้อย่างแม่นยำ เพราะมีการทดลองฝึก

ปฏิบัติ ซึ่งในการวิจัยนี้ มีลักษณะเด่นที่ทำให้ผลการวิจัยประสบผลสำเร็จคือมีการใช้โปรแกรมการอบรมเป็นขั้นตอน ซึ่งแต่ละขั้นตอนผู้เข้ารับการอบรมมีส่วนร่วมทุกขั้นตอน

5.4.1.2 การใช้คำถามควรคำนึงถึงความรู้และความเหมาะสมกับภาษาประจำถิ่น

5.4.1.3 สนับสนุนอุปกรณ์ที่จำเป็นและงบประมาณเพื่อให้อาสาสมัครสาธารณสุขประจำหมู่บ้านได้ดำเนินการอย่างต่อเนื่อง

5.4.1.4 เจ้าหน้าที่ต้องลงติดตามประเมินผลและชี้แจงในการดำเนินงาน

5.4.1.5 ในการอบรมแบบมีส่วนร่วมผู้จัดการอบรมต้องเตรียมความรู้ในเรื่องที่จะอบรม และมีประสบการณ์ในการจัดกิจกรรมกลุ่มเป็นอย่างดี มีทีมงานที่ช่วยเหลือและเข้าใจขั้นตอนกระบวนการจัดอบรมร่วมกันจะทำให้กระบวนการอบรมแบบมีส่วนร่วมมีประสิทธิภาพเพิ่มมากขึ้น

5.4.1.6 การได้มาซึ่งรูปแบบในการดำเนินการป้องกันการจมน้ำในเด็กอายุต่ำกว่า 15 ปี ตำบลท่าตุม อำเภอท่าตุม จังหวัดสุรินทร์ หน่วยงานหรือพื้นที่อื่นสามารถนำไปประยุกต์หรือปรับใช้ในการดำเนินงานได้ ทั้งนี้ จะต้องคำนึงถึงชุมชนที่มีความเห็นด้วยหรือใหม่ความร่วมมือหรือไม่

5.4.2 ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป

5.4.2.1 การประเมินผลในมาตรการต่างๆ เฉพาะเรื่องที่ได้ดำเนินการมา เช่น มาตรการการให้ความรู้ การให้ทักษะการเอาชีวิตรอดในน้ำ

5.4.2.2 ควรทำการวิจัยการป้องกันการจมน้ำในเด็กอายุต่ำกว่า 15 ปีระดับจังหวัดและระดับเขตที่มีความแตกต่างกันหรือไม่

5.4.2.3 พัฒนาโปรแกรมในการให้ความรู้ร่วมกับการสร้างแรงจูงใจและการรับรู้ความเสี่ยง เพื่อส่งเสริมพฤติกรรมการป้องกันการจมน้ำในเด็ก

5.4.2.4 ควรมีการศึกษาและพัฒนาทีมการดำเนินงานการป้องกันและการจมน้ำในเด็กอายุต่ำกว่า 15 ปีระดับจังหวัดระดับเขตเพื่อเป็นทีมพี่เลี้ยงที่จะต้องติดตามให้คำปรึกษาแนะนำเครือข่ายทีมระดับบ้านให้มีการดำเนินงานที่เข้มแข็งต่อเนื่องและยั่งยืน

5.4.2.5 พัฒนางานในการดำเนินการวิจัยเชิงลึก เพื่อวิเคราะห์เหตุการณ์การจมน้ำในบุคคลที่ประสบเหตุการณ์จมน้ำ

พหุ ม บณุ ทิโต ชิว

บรรณานุกรม

บรรณานุกรม

- กองป้องกันการบาดเจ็บ กลุ่มป้องกันการบาดเจ็บทั่วไป กรมควบคุมโรค. (2563). *ประเด็นข้อมูลสำคัญสำหรับการรณรงค์ป้องกันเด็กจมน้ำ. เอาชีวิตรอดได้ ช่วยเป็น พื้นที่เล่นปลอดภัย เด็กไม่จมน้ำ, 1.*
- กฤษณี คำชาย. (2550). *จิตวิทยาการเรียนการสอน*. กรุงเทพฯ: เทคนิคพรินติ้ง.
- จินตนา สุขจรรย์. (2549). *การศึกษาและการพัฒนาชุมชน*. เชียงใหม่: มหาวิทยาลัยเชียงใหม่.
- จิราภรณ์ ศรีคำ. (2547). *การมีส่วนร่วมของผู้ปกครองในการพัฒนาการจัดการศึกษาของโรงเรียนวิชาชีพระดับประถมศึกษา จังหวัดเชียงใหม่*. เชียงใหม่: มหาวิทยาลัยเชียงใหม่.
- ฉันทนา โรจน์บูรณวงศ์. (2552). *รายงานการประเมินโครงการพัฒนาคุณธรรมจริยธรรมนักเรียนโรงเรียนบ้านมะกอก โดยบูรณาการกิจกรรมส่งเสริมคุณธรรม รูปแบบเดิมกับแนวทางปลูกฝังจิตสำนึกคุณธรรมของมูลนิธิพุทธฉือจี้ได้ทุกวัน*. นครราชสีมา: โรงเรียนบ้านมะกอกอำเภอพิมาย จังหวัดนครราชสีมา สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษานครราชสีมา.
- เฉลียว บุรีภักดีและคณะ. (2545). *ชุดการเรียนรู้รูด้วยตนเอง*. กรุงเทพฯ: ทบวงมหาวิทยาลัย.
- ชูชาติ พ่วงสมจิตต์. (2540). *การวิเคราะห์ปัจจัยที่ส่งเสริมและปัจจัยที่เป็นอุปสรรคต่อการมีส่วนร่วมของชุมชนกับโรงเรียนประถมศึกษาในเขตปริมณฑลกรุงเทพมหานคร*. วิทยานิพนธ์ปริญญาครุศาสตรดุษฎีบัณฑิต จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- ถวิลวดี บุรีกุล. (2543). *แนวคิดของการมีส่วนร่วมในระบอบประชาธิปไตย*. *จดหมายข่าว สถาบันพระปกเกล้า*, 2(8), 4-6.
- ทรงวุฒิ เรืองวาทศิลป์. (2550). *การมีส่วนร่วมของชุมชนในการจัดการศึกษาในพื้นที่บริการของโรงเรียนล้อมแรดวิทยา อำเภอเถิน จังหวัดลำปาง*. การค้นคว้าแบบอิสระปริญญาศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยเชียงใหม่.
- นรินทร์ชัย พัฒนพงศา. (2546). *การมีส่วนร่วมหลักการพื้นฐาน เทคนิคและกรณี ตัวอย่าง*. กรุงเทพฯ: 598 Print.
- นิคม ผัดแสน. (2540). *การมีส่วนร่วมของคณะกรรมการโรงเรียนประถมศึกษาต่อการพัฒนาการศึกษาของกลุ่มโรงเรียนอุดร ศึกษา สังกัดสำนักงานการประถมศึกษาอำเภอเชียงดาว จังหวัดเชียงใหม่*. กรุงเทพฯ: ฐานข้อมูลวิทยานิพนธ์ไทย.
- นิรันดร์ จงวุฒิเวศย์. (2550). *แนวคิดแนวทางการพัฒนาชุมชน*. กรุงเทพฯ: กรมการพัฒนาชุมชน กระทรวงมหาดไทย.

- บุญมา อูยาสงค์. (2557). *การพัฒนารูปแบบการดำเนินงานการป้องกันและควบคุมโรคมาลาเรียโดยทีม SRRT ของอาสาสมัครในเมืองด้อมลาน แขวงสาละวันสาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาว*. วิทยานิพนธ์ปริญญาสาธาณสุขศาสตรมหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยมหาสารคาม.
- บุศรา ชัยทัศน์. (2554). *ปัจจัยที่สัมพันธ์กับพฤติกรรมป้องกันการจมน้ำในเด็กวัยเรียนภาคตะวันออกเฉียงเหนือ*. เรียกใช้เมื่อ 23 กันยายน 2563 จาก พฤติกรรมป้องกัน, จมน้ำ, เด็กวัยเรียน: <https://he01.tci-thaijo.org/index.php/CUNS/article/view/79089>.
- ประพันธ์ สร้อยเพชร. (2547). *การมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษาของคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน ศูนย์โรงเรียนตำบลแช่ช้าง อำเภอสันกำแพง จังหวัดเชียงใหม่*. วิทยานิพนธ์ปริญญาการศึกษามหาบัณฑิต สาขาวิชาการศึกษาและสถิติทางการศึกษา มหาวิทยาลัยเชียงใหม่.
- พจนา ยางสีนอก. (2560). *ศึกษาประสิทธิผลการดำเนินงานป้องกันการจมน้ำปี 2559 - 2560 อำเภอเมืองยาง จังหวัดนครราชสีมา*. นครราชสีมา: สำนักงานสาธารณสุขอำเภอเมืองยาง.
- พีระ พรนวม. (2544). *ศรัทธาต่อหลักการมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษาของผู้บริหารโรงเรียนสังกัดสำนักงานการประถมศึกษาอำเภอแม่ทา จังหวัดลำพูน*. การค้นคว้าแบบอิสระศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยเชียงใหม่.
- เพ็ญพิไล ฤทธาคณานนท์. (2548). *จิตวิทยาเด็ก*. กรุงเทพฯ: คณะจิตวิทยา จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- ไพบุลย์ วัฒนศิริธรรม และพรรณทิพย์ เพชรมาก. (2551). *การบริหารสังคม ศาสตร์แห่งศตวรรษเพื่อสังคมไทยและสังคมโลก*. กรุงเทพฯ: สถาบันพัฒนาองค์กรชุมชน.
- ภูวลีธิ์ สิงห์ประไพ. (2558). *สถานการณ์และมาตรการป้องกันการตกน้ำ จมน้ำของเด็กในประเทศไทย*. เรียกใช้เมื่อ 25 กันยายน 2563 จาก การจัดการความรู้(Knowledge Management : KM): <http://km-bcns.blogspot.com/2015/11/blog-post.html>.
- เมตต์ เมตต์การุณจิต. (2553). *การบริหารจัดการศึกษาแบบมีส่วนร่วม: ประชาชน องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น และราชการ*. พิมพ์ครั้งที่ 2. กรุงเทพฯ: บุ๊คพอยท์.
- ยาใจ พงษ์ปริบูรณ์. (2537). *การวิจัยเชิงปฏิบัติการ (Action Research)*. วารสารศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยขอนแก่น, 2, 11-15.
- ยุวัฒน์ วุฒิเมธี. (2526). *หลักการพัฒนาชุมชนและการพัฒนาชนบท*. กรุงเทพฯ: ห.ส.น. ไทย-อนุเคราะห์ ไทย.
- รัชณี ถิตย์ประเสริฐ. (2560). *การมีส่วนร่วมของชุมชนในการดำเนินงานป้องกันการเสียชีวิตจากการจมน้ำในเด็กอายุต่ำกว่า 15 ปี*.
- วรรณศิลป์ พีรพันธุ์. (2553). *กฎบัตรและมาตรฐานระหว่างประเทศที่เกี่ยวข้องกับการอนุรักษ์เมือง*. JARS, 7 (1), 1-10.

- วันชัย วัฒนศัพท์. (2546). *การมีส่วนร่วมกับการพัฒนาองค์กร บรรยายในการสัมมนา นายจ้างและลูกจ้างภาครัฐวิสาหกิจ เรื่อง ระบบทวิภาคีกับการแก้ไขปัญหาแรงงานในรัฐวิสาหกิจ*. กรุงเทพฯ: กรมสวัสดิการและคุ้มครองแรงงาน กระทรวงแรงงาน.
- สัมพันธ์ เอกเฉลิมเกียรติ. (2549). *ทบทวนวรรณกรรม การจมน้ำของเด็ก*. กรุงเทพฯ: สำนักโรคไม่ติดต่อ กรมควบคุมโรค กระทรวงสาธารณสุข.
- สมยศ นาวิการ. (2545). *การบริหาร*. กรุงเทพฯ: ประชาอุทิศการพิมพ์จำกัด.
- สัญญา เคนาภูมิ. (2551). *ความสำเร็จของวิสาหกิจชุมชนใน 4 จังหวัดชายแดนลุ่มน้ำโขง*. วิทยานิพนธ์ปริญญารัฐประศาสนศาสตรดุษฎีบัณฑิต สาขาวิชารัฐประศาสนศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏวไลยอลงกรณ์ ในพระบรมราชูปถัมภ์.
- สำนักโรคไม่ติดต่อ กรมควบคุมโรค. (2562). *สถานการณ์การตกรน้ำ จมน้ำของเด็กในประเทศไทย*. กรุงเทพฯ: สำนักงานกิจการโรงพิมพ์องค์การสงเคราะห์ทหารผ่านศึก.
- สำนักโรคไม่ติดต่อ กรมควบคุมโรค. (2563). *สถานการณ์การตกรน้ำ จมน้ำของเด็กในประเทศไทย*. กรุงเทพฯ: สำนักงานกิจการโรงพิมพ์องค์การสงเคราะห์ทหารผ่านศึก.
- สำนักสื่อสารความเสี่ยงและพัฒนาพฤติกรรมสุขภาพ กรมควบคุมโรค. (2563). *พยากรณ์โรคและภัยสุขภาพ*. เรียกใช้เมื่อ 25 กันยายน 2563 จาก พยากรณ์โรคฯ ฉบับที่ 273: <https://ddc.moph.go.th/brc/news.php?news=14032&deptcode=brc>.
- สิริพัฒน์ ลากจิตร. (2550). *ปัจจัยที่ส่งผลต่อการตัดสินใจมีส่วนร่วมของประชาชนในการ สนับสนุนการบริหารงานขององค์การบริหารส่วนตำบล อำเภอวารินชำราบ จังหวัดอุบลราชธานี*. วิทยานิพนธ์ปริญญารัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- สุชาดา เกิดมงคลการ และคณะ. (2552). *สถานการณ์ตกรน้ำจมน้ำของเด็กในประเทศไทย*. นนทบุรี: องค์การสงเคราะห์ทหารผ่านศึก.
- สุชาดา เกิดมงคลการ และสัมพันธ์ เอกเฉลิมเกียรติ. (2557). *แนวทางสำหรับการดำเนินงานป้องกันเด็กจมน้ำในชุมชน*. กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์สำนักงานพระพุทธศาสนาแห่งชาติ.
- สุชาดา เกิดมงคลการ. (2559). *การป้องกันเด็กจมน้ำในเด็กเล็ก[Fact Sheet]*. นนทบุรี: สำนักโรคไม่ติดต่อ กรมควบคุมโรค กระทรวงสาธารณสุข.
- สุธี วรประดิษฐ์. (2555). *การมีส่วนร่วมของประชาชน*. นนทบุรี: กระทรวงสาธารณสุข.
- อคิน รพีพัฒน์. (2547). *การมีส่วนร่วมของชุมชนในการพัฒนาชุมชนในสภาพสังคมและวัฒนธรรมไทย*. กรุงเทพฯ: ศูนย์ศึกษานโยบายสาธารณสุข มหาวิทยาลัยมหิดล.

- อดิศักดิ์ ผลิตผลการพิมพ์. (2549). *การทบทวนเรื่องสถานการณ์การจมน้ำในประเทศไทยและเป็นมาตรการแก้ไข*. [ออนไลน์]. แหล่งที่มา: <http://www.google.co.th/search?> [2564 พฤษภาคม 7].
- อภิญา กังสนารักษ์. (2544). *รูปแบบการบริหารแบบมีส่วนร่วมในองค์กรที่มีประสิทธิผลระดับคณะของสถาบันอุดมศึกษา*. กรุงเทพฯ: จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- อุทัย บุญประเสริฐ. (2542). *หลักสูตรและการบริหารงานวิชาการของโรงเรียน*. พิมพ์ครั้งที่ 3. กรุงเทพฯ : ไทยวัฒนาพานิช.
- Arnstien, S. R. (1996). A Ladder of Citizen Participation. *Journal of the American Institute of Planners*, 35(4), 216-224.
- Berkley. (1975). *The Craft of Public Administration*. Boston : Allyn and Bacon.
- Brown, J. & Hudson, T. (1998). The alternative assessment: A process that promotes collaboration and reflection. *TESOL*. 32(1), 4.
- Cohen, J.M., & Uphoff, N. . (1981). Rural Development Participation: Concept and Measure For Project Design Implementation and Evaluation. *In Rural Development Committee Center for international Studies*.
- Cohen, J.M., & Uphoff, N. T. (1980). *Participations place in rural development: Seeking clarity through specificity*. New York: World Developments.
- Erwin, William. (1976). *Participation Management: Concept Theory and Implementation*. Atlanta. Georgia State University.
- Hilgard, E. R. (1962). *Introduction to Psychology*. 3rd ed.. Marcourt, Brace & Word Inc.
- Hockenberry, M. J., & Wilson, D. (2009). *Essential of pediatric nursing*. St. Louis Missouri: Mosby.
- Huntington, S. P., & Nelson, M. (1975). *No Easy Choice: Political Participation in Developing Countries*. Cambridge: Harvard University Press.
- Jonassen, D. H. (1999). *Designing constructivist learning environments*. Lawrence Erlbaum Associates. <http://www.davidlewisphd.com/courses/EDD8121/readings/1999-Jonassen.pdf>
- Kemmis, S' and McTaggart, R. (1990). *The action research reader*. 3rd ed. Deakin University Press.

Koufman, H. F. (1949). *Participation Organized Activities in Selected Kentucky Localities*. Agricultural Experiment Station Bulletins. March.

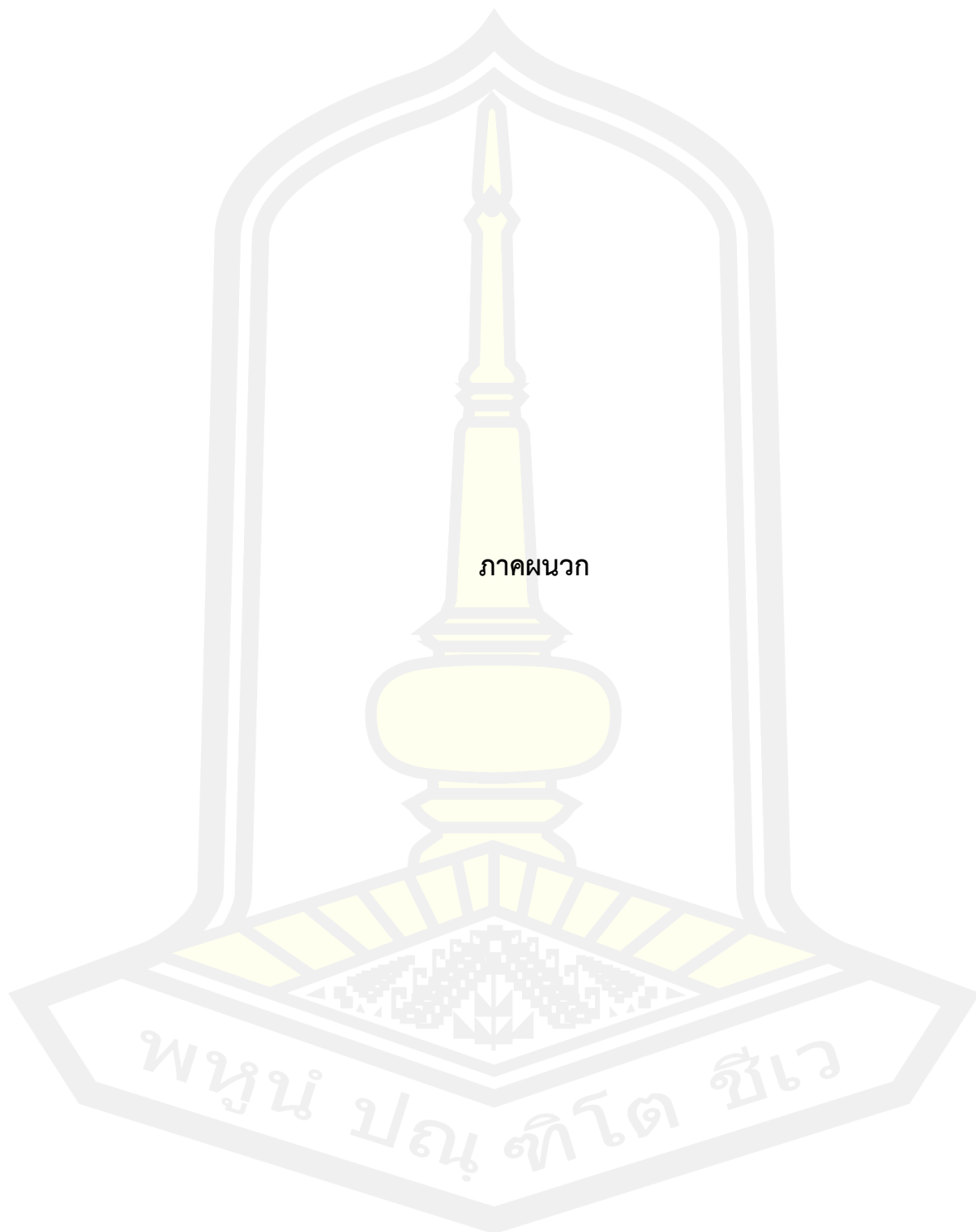
Lunenburg, F.C. and Ornstein, A. C. (2004). *Educational Administration Concepts and Practice* (4th ed.). Thomson.

Putti, J. M. (1987). *Management: A Functional Approach*. McGraw-Hill: Singapore.

United Nations. (1981). *Popular participation as a strategy for promoting community-level action and national development*. New York: United Nations.

ภาคผนวก

พหุมนุ ปณฺ ทิโต ชีเว

ภาคผนวก ก

หนังสือขอความอนุเคราะห์ผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบเครื่องมือ

ที่ ฮว ๐๖๐๕.๑๘/ ๗๑๖๖

คณะสาธารณสุขศาสตร์
มหาวิทยาลัยมหาสารคาม
อำเภอกันทรวิชัย
จังหวัดมหาสารคาม ๔๔๑๕๐

๒๕ มกราคม ๒๕๖๔

เรื่อง ขอบความอนุเคราะห์เป็นผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบเครื่องมือที่ใช้วิจัย

เรียน นางสลักจิต สุกุลรักษ์

- สิ่งที่ส่งมาด้วย 1.เค้าโครงวิทยานิพนธ์ จำนวน ๑ เล่ม
2.เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย จำนวน ๑ ชุด
3.แบบรับรองการตรวจสอบคุณภาพเครื่องมือการเก็บข้อมูล จำนวน ๑ ชุด

ด้วย นายพิทยา โปสี นิสิตระดับปริญญาโท หลักสูตรสาธารณสุขศาสตรมหาบัณฑิตแผน ก แบบ ก ๒ คณะสาธารณสุขศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาสารคามกำลังศึกษาและทำวิทยานิพนธ์ การพัฒนารูปแบบการดำเนินงานป้องกันการเสียชีวิตจากการจมน้ำในเด็กอายุต่ำกว่า ๑๕ ปี ตำบลท่าคูม อำเภอกันทรวิชัย จังหวัดสุรินทร์ ซึ่งเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรสาธารณสุขศาสตรมหาบัณฑิต (ส.ม.) โดยมี ดร.พัชชา ทิรัญวัฒนกุล และ ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.วรพจน์ พรหมสัจยพรด เป็นอาจารย์ที่ปรึกษาในการทำวิทยานิพนธ์ในครั้งนี้

เพื่อให้การทำวิทยานิพนธ์เป็นไปด้วยความเรียบร้อยและบรรลุตามวัตถุประสงค์ คณะสาธารณสุขศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาสารคาม พิจารณาแล้วเห็นว่าท่านเป็นผู้มีความรอบรู้ ความสามารถ และมีประสบการณ์ในเรื่องนี้อย่างดียิ่ง จึงใคร่ขอความอนุเคราะห์จากท่านเป็นผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบเครื่องมือที่ใช้วิจัยในการเก็บรวบรวมข้อมูลสำหรับการทำวิทยานิพนธ์ในครั้งนี้ เพื่อที่นิตจะได้ดำเนินการในขั้นตอนต่อไป

จึงเรียนมาเพื่อโปรดพิจารณา คณะสาธารณสุขศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาสารคาม หวังเป็นอย่างยิ่งว่าจะได้รับความกรุณาจากท่านด้วยดี และขอขอบพระคุณมา ณ โอกาสนี้

ขอแสดงความนับถือ

(รองศาสตราจารย์ ดร.สมิทนา กลังการ)

คณบดีคณะสาธารณสุขศาสตร์

ฝ่ายวิชาการระดับบัณฑิตศึกษา คณะสาธารณสุขศาสตร์
โทรศัพท์/โทรสาร ๐-๔๓๗๕-๔๓๕๓ ต่อ ๔๕๐๒
หมายเหตุ : นายพิทยา โปสี ๐๘๙-๒๘๔๘๓๙๓

ที่ อว ๐๖๐๕.๑๘/ ๖๑๖๘

คณะสาธารณสุขศาสตร์
มหาวิทยาลัยมหาสารคาม
อำเภอกันทรวิชัย
จังหวัดมหาสารคาม ๔๔๑๕๐

๒๕ มกราคม ๒๕๖๔

เรื่อง ขอความอนุเคราะห์เป็นผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบเครื่องมือที่ใช้วิจัย

เรียน นางจรรยา มะลิงาม

- สิ่งที่ส่งมาด้วย 1.เค้าโครงวิทยานิพนธ์ จำนวน ๑ เล่ม
2.เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย จำนวน ๑ ชุด
3.แบบรับรองการตรวจสอบคุณภาพเครื่องมือการเก็บข้อมูล จำนวน ๑ ชุด

ด้วย นายพิทยา โปสี นิสิตระดับปริญญาโท หลักสูตรสาธารณสุขศาสตรมหาบัณฑิตแผน ก แบบ ก ๒ คณะสาธารณสุขศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาสารคามกำลังศึกษาและทำวิทยานิพนธ์ การพัฒนารูปแบบการดำเนินงานป้องกันการเสียชีวิตจากอาการจมน้ำในเด็กอายุต่ำกว่า ๑๕ ปี ตำบลท่าตูม อำเภอท่าตูม จังหวัดสุรินทร์ ซึ่งเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรสาธารณสุขศาสตรมหาบัณฑิต (ส.ม.) โดยมี ดร.พัชชา ทิรวิวัฒน์กุล และ ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.วรพจน์ พรหมสิทธิ์ยพต เป็นอาจารย์ที่ปรึกษาในการทำวิทยานิพนธ์ในครั้งนี้

เพื่อให้การทำวิทยานิพนธ์เป็นไปด้วยความเรียบร้อยและบรรลุตามวัตถุประสงค์ คณะสาธารณสุขศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาสารคาม พิจารณาแล้วเห็นว่าท่านเป็นผู้มีความรอบรู้ ความสามารถ และมีประสบการณ์ในเรื่องนี้อย่างดียิ่ง จึงใคร่ขอความอนุเคราะห์จากท่านเป็นผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบเครื่องมือที่ใช้วิจัยในการเก็บรวบรวมข้อมูลสำหรับการทำวิทยานิพนธ์ในครั้งนี้ เพื่อที่นิสิตจะได้ดำเนินการในขั้นตอนต่อไป

จึงเรียนมาเพื่อโปรดพิจารณา คณะสาธารณสุขศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาสารคาม หวังเป็นอย่างยิ่งว่าจะได้รับความกรุณาจากท่านด้วยดี และขอขอบพระคุณมา ณ โอกาสนี้

ขอแสดงความนับถือ

(รองศาสตราจารย์ ดร.สมิ์ทนา กลองคาร)
คณบดีคณะสาธารณสุขศาสตร์

ฝ่ายวิชาการระดับบัณฑิตศึกษา คณะสาธารณสุขศาสตร์
โทรศัพท์/โทรสาร ๐-๔๓๗๕-๔๓๕๓ ต่อ ๔๕๐๒
หมายเหตุ : นายพิทยา โปสี ๐๘๙-๒๘๔๘๓๙๓

ที่ อว ๐๖๐๕.๑๘/ ๖๑๖๐

คณะสาธารณสุขศาสตร์
มหาวิทยาลัยมหาสารคาม
อำเภอกันทรวิชัย
จังหวัดมหาสารคาม ๔๔๑๕๐

๒๕ มกราคม ๒๕๖๔

เรื่อง ขอความอนุเคราะห์เป็นผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบเครื่องมือที่ใช้วิจัย

เรียน นางสาวนันทร เหลืองสกุลไทย

- สิ่งที่ส่งมาด้วย 1.เค้าโครงวิทยานิพนธ์ จำนวน ๑ เล่ม
2.เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย จำนวน ๑ ชุด
3.แบบรับรองการตรวจสอบคุณภาพเครื่องมือการเก็บข้อมูล จำนวน ๑ ชุด

ด้วย นายพิทยา โปสี นิสิตระดับปริญญาโท หลักสูตรสาธารณสุขศาสตรมหาบัณฑิตแผน ก แบบ ก ๒ คณะสาธารณสุขศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาสารคามกำลังศึกษาและทำวิทยานิพนธ์ การพัฒนารูปแบบการดำเนินงานป้องกันการเสียชีวิตจากการจมน้ำในเด็กอายุต่ำกว่า ๑๕ ปี ตำบลท่าตูม อำเภอท่าตูม จังหวัดสุรินทร์ ซึ่งเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรสาธารณสุขศาสตรมหาบัณฑิต (ส.ม.) โดยมี ดร.พัชชา ทิรัญวัฒน์กุล และ ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.วรพจน์ พรหมสัจยพรต เป็นอาจารย์ที่ปรึกษาในการทำวิทยานิพนธ์ในครั้งนี้

เพื่อให้การทำวิทยานิพนธ์เป็นไปด้วยความเรียบร้อยและบรรลุตามวัตถุประสงค์ คณะสาธารณสุขศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาสารคาม พิจารณาแล้วเห็นว่าท่านเป็นผู้มีความรอบรู้ ความสามารถ และมีประสบการณ์ในเรื่องนี้อย่างดียิ่ง จึงใคร่ขอความอนุเคราะห์จากท่านเป็นผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบเครื่องมือที่ใช้วิจัยในการเก็บรวบรวมข้อมูลสำหรับการทำวิทยานิพนธ์ในครั้งนี้ เพื่อที่นิตดจะได้ดำเนินการในขั้นตอนต่อไป

จึงเรียนมาเพื่อโปรดพิจารณา คณะสาธารณสุขศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาสารคาม หวังเป็นอย่างยิ่งว่าจะได้รับความกรุณาจากท่านด้วยดี และขอขอบพระคุณมา ณ โอกาสนี้

ขอแสดงความนับถือ

(รองศาสตราจารย์ ดร.สมัทนา กลางคาร)

คณบดีคณะสาธารณสุขศาสตร์

ฝ่ายวิชาการระดับบัณฑิตศึกษา คณะสาธารณสุขศาสตร์

โทรศัพท์/โทรสาร ๐-๔๓๗๕-๔๓๕๓ ต่อ ๔๕๐๒

หมายเหตุ : นายพิทยา โปสี ๐๘๙-๒๘๔๘๓๙๓

ภาคผนวก ข

หนังสือขอความอนุเคราะห์การทดลองใช้เครื่องมือ

พหุบัณฑิตวิชเว

ที่ อว ๐๖๐๕.๑๘/ ๖๑๖๘

คณะกรรมการ
มหาวิทยาลัยมหาสารคาม
อำเภอกันทรวิชัย
จังหวัดมหาสารคาม ๔๔๑๕๐

๒๕ มกราคม ๒๕๖๔

เรื่อง ขออนุญาตทดลองใช้เครื่องมือในการทำวิจัย

เรียน นายกองดีการบริหารส่วนตำบลท่าตูม

ด้วย พัทธา โปสี นิสิตระดับปริญญาโท หลักสูตรสาธารณสุขศาสตรมหาบัณฑิตแผน ก แบบ ก ๒ คณะสาธารณสุขศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาสารคามกำลังศึกษาและทำวิทยานิพนธ์ การพัฒนารูปแบบการดำเนินงาน ป้องกันการเสียชีวิตจากการจมน้ำในเด็กอายุต่ำกว่า ๑๕ ปี ตำบลท่าตูม อำเภอท่าตูม จังหวัดสุรินทร์ ซึ่งเป็น ส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรสาธารณสุขศาสตรมหาบัณฑิต (ส.ม.) โดยมี ดร.พัชชา ทิรัญวัฒนกุล และ ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.วรพจน์ พรหมสัตยพรต เป็นอาจารย์ที่ปรึกษาในการทำวิทยานิพนธ์ในครั้งนี้

เพื่อให้การทำวิทยานิพนธ์เป็นไปด้วยความเรียบร้อยและบรรลุตามวัตถุประสงค์ คณะสาธารณสุขศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาสารคาม พิจารณาแล้วเห็นว่าบุคลากรและหน่วยงานในกำกับดูแลของท่าน มีความเหมาะสม ในการทดลองใช้เครื่องมือในการทำวิจัยครั้งนี้ ในการนี้ใคร่ขออนุญาตจากท่านโปรดอนุญาตให้ นายพัชชา โปสี ทดลองใช้เครื่องมือในการทำวิจัย เพื่อที่นิตจะนำข้อมูลที่ได้ไปดำเนินการในขั้นตอนต่อไป

จึงเรียนมาเพื่อโปรดพิจารณา คณะสาธารณสุขศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาสารคาม หวังเป็นอย่างยิ่งว่าจะ ได้รับความกรุณาจากท่านด้วยดี และขอขอบพระคุณมา ณ โอกาสนี้

ขอแสดงความนับถือ

(รองศาสตราจารย์ ดร.สมัทนา กองสาร)

คณบดีคณะสาธารณสุขศาสตร์

ฝ่ายวิชาการระดับบัณฑิตศึกษา คณะสาธารณสุขศาสตร์

โทรศัพท์/โทรสาร ๐-๔๓๗๕-๔๓๕๓ ต่อ ๔๕๐๒

หมายเหตุ : นายพัชชา โปสี ๐๘๙-๒๘๔๘๓๙๓

ภาคผนวก ค

หนังสือขอความอนุเคราะห์การเก็บข้อมูล

พหุบัน ปณฺ ทิโต ชีเว

ที่ อว ๐๖๐๕.๑๘/ ๖๑๖๖

คณะสาธารณสุขศาสตร์
มหาวิทยาลัยมหาสารคาม
อำเภอกันทรวิชัย
จังหวัดมหาสารคาม ๔๔๑๕๐

๒๕ มกราคม ๒๕๖๔

เรื่อง ขอบความอนุเคราะห์เก็บรวบรวมข้อมูลเพื่อการจัดทำวิทยานิพนธ์

เรียน นายกองค้การบริหารส่วนตำบลท่าตูม

ด้วย นายพิทยา โปสี นิสิตระดับปริญญาโท หลักสูตรสาธารณสุขศาสตรมหาบัณฑิต
แผน ก แบบ ก ๒ คณะสาธารณสุขศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาสารคามกำลังศึกษาและทำวิทยานิพนธ์ การพัฒนา
รูปแบบการดำเนินงานป้องกันการเสียชีวิตจากการจมน้ำในเด็กอายุต่ำกว่า ๑๕ ปี ตำบลท่าตูม อำเภอท่าตูม จังหวัด
สุรินทร์ ซึ่งเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาดมหลักสูตรสาธารณสุขศาสตรมหาบัณฑิต (ส.ม.) โดยมี ดร.พัชชา ทิรัญวัฒน์กุล
และ ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.วรพจน์ พรหมสัถยพรต เป็นอาจารย์ที่ปรึกษาในการทำวิทยานิพนธ์ในครั้งนี้

เพื่อให้การทำวิทยานิพนธ์เป็นไปด้วยความเรียบร้อยและบรรลุตามวัตถุประสงค์ คณะสาธารณสุข
ศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาสารคาม จึงใคร่ขอความอนุเคราะห์จากท่านได้อนุเคราะห์ให้ นายพิทยา โปสี
เก็บรวบรวมข้อมูลในการทำวิทยานิพนธ์ครั้งนี้ เพื่อที่นิตินจะนำข้อมูลที่ได้ไปดำเนินการในขั้นตอนต่อไป

จึงเรียนมาเพื่อโปรดพิจารณาให้ความอนุเคราะห์ด้วย จะเป็นพระคุณยิ่ง

ขอแสดงความนับถือ

(รองศาสตราจารย์ ดร.สมัทนา กลางการ)
คณบดีคณะสาธารณสุขศาสตร์

ฝ่ายวิชาการระดับบัณฑิตศึกษา คณะสาธารณสุขศาสตร์
โทรศัพท์/โทรสาร ๐-๔๓๗๕-๔๓๕๓ ต่อ ๔๕๐๒
หมายเหตุ : นายพิทยา โปสี ๐๘๘-๒๘๔๘๓๙๓

ภาคผนวก ง

ใบรับรองการอนุมัติของคณะกรรมการจริยธรรมการวิจัยในมนุษย์

พหุบัณฑิต วิท

คณะกรรมการจริยธรรมการวิจัยในคน มหาวิทยาลัยมหาสารคาม

เอกสารรับรองโครงการวิจัย

เลขที่การรับรอง : 101-062/2564

ชื่อโครงการวิจัย (ภาษาไทย) การพัฒนารูปแบบการดำเนินงาน ป้องกันการจมน้ำในเด็กอายุต่ำกว่า 15 ปี ตำบลท่า
ตุม อำเภотаตุม จังหวัดสุรินทร์

ชื่อโครงการวิจัย (ภาษาอังกฤษ) The development of a model for prevention of drowning mortality
among children aged under 15 years in Tha Tum Sub-district, Tha Tum District, Surin Province.

ผู้วิจัย : นายพิทยา โปสี

หน่วยงานที่รับผิดชอบ : คณะสาธารณสุขศาสตร์

สถานที่ทำการวิจัย : พื้นที่ตำบลท่าตุม อำเภотаตุม จังหวัดสุรินทร์

ประเภทการพิจารณาแบบ : แบบเร่งรัด

วันที่รับรอง : 25 มีนาคม 2564

วันหมดอายุ : 24 มีนาคม 2565

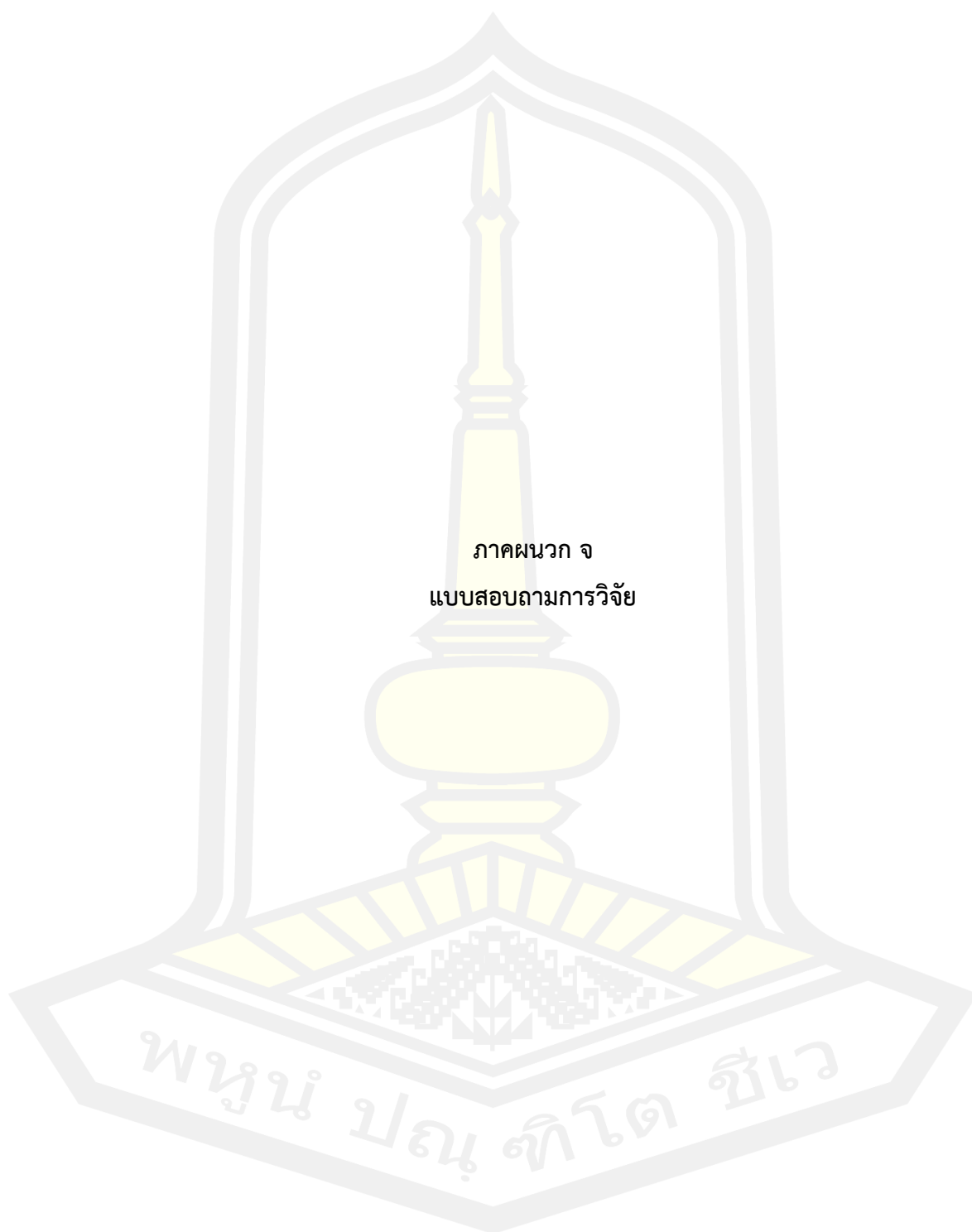
ข้อเสนอการวิจัยนี้ ได้รับการพิจารณาและให้ความเห็นชอบจากคณะกรรมการจริยธรรมการวิจัยในคน
มหาวิทยาลัยมหาสารคามแล้ว และอนุมัติในด้านจริยธรรมให้ดำเนินการศึกษาวิจัยเรื่องข้างต้นได้ บนพื้นฐานของ
โครงร่างงานวิจัยที่คณะกรรมการฯ ได้รับและพิจารณา เมื่อเสร็จสิ้นโครงการแล้วให้ผู้วิจัยส่งแบบฟอร์มการปิด
โครงการและรายงานผลการดำเนินงานมายังคณะกรรมการจริยธรรมการวิจัยในคน มหาวิทยาลัยมหาสารคาม หรือ
หากมีการเปลี่ยนแปลงใดๆ ในโครงการวิจัย ผู้วิจัยจักต้องยื่นขอรับการพิจารณาใหม่

(รองศาสตราจารย์วราพจน์ พรหมสัถยพรต)

รองประธานคณะกรรมการจริยธรรมการวิจัยในคน

มหาวิทยาลัยมหาสารคาม

ทั้งนี้ การรับรองนี้มีเงื่อนไขดังที่ระบุไว้ด้านหลังทุกข้อ (ดูด้านหลังของเอกสารรับรองโครงการวิจัย)

ภาคผนวก จ
แบบสอบถามการวิจัย

พหุบัณฑิตวิทยาลัย

แบบสอบถาม

เรื่อง การพัฒนารูปแบบการดำเนินงานการป้องกันการจมน้ำในเด็กอายุต่ำกว่า 15 ปี
ในเขตตำบลท่าตูม อำเภอท่าตูม จังหวัดสุรินทร์

คำชี้แจง**1. วัตถุประสงค์**

เพื่อศึกษาการดำเนินการพัฒนารูปแบบการดำเนินงานการป้องกันการจมน้ำในเด็กอายุต่ำกว่า 15 ปีในเขตตำบลท่าตูม อำเภอท่าตูม จังหวัดสุรินทร์

2. แบบสอบถามประกอบ มี 4 ส่วน ได้แก่

1) แบบสอบถามลักษณะทางประชากร จำนวน 12 ข้อ

2) แบบสอบถามเกี่ยวกับความรู้เกี่ยวกับการดำเนินงานในการป้องกันการจมน้ำในเด็กอายุต่ำกว่า 15 ปี ในเขตตำบลท่าตูม อำเภอท่าตูม จังหวัดสุรินทร์ จำนวน 15 ข้อ

3) แบบสอบถามเกี่ยวกับการดำเนินงานในการป้องกันการจมน้ำในเด็กอายุต่ำกว่า 15 ปี ในเขตตำบลท่าตูม อำเภอท่าตูม จังหวัดสุรินทร์ จำนวน 15 ข้อ

4) ปัญหา/อุปสรรคและข้อเสนอแนะ

3. ขอให้ท่านตอบตรงความเป็นจริงกับความคิดเห็น หรือความรู้สึกของท่านมากที่สุดและกรุณาให้ตอบคำถามครบทุกข้อ เพื่อความสมบูรณ์ของแบบสอบถาม เพราะแบบสอบถามที่สมบูรณ์เท่านั้นซึ่งสามารถนำไปใช้ในการวิจัยได้ คำตอบของท่านผู้วิจัยจะเก็บเป็นความลับและไม่มีการเผยแพร่ต่อผู้ใดโดยตรง เพราะข้อมูลที่ได้จะเป็นประโยชน์ในการวางแผนการดำเนินงานการป้องกันการจมน้ำในเด็กอายุต่ำกว่า 15 ปี เพื่อการมีประสิทธิภาพต่อไป

4. ขอขอบคุณที่ให้ความร่วมมือในการตอบแบบสอบถาม

นายพิทยา โปสี

นิสิตหลักสูตรสาธารณสุขศาสตรมหาบัณฑิต

คณะสาธารณสุขศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาสารคาม

แบบสอบถาม

เรื่อง การพัฒนารูปแบบการดำเนินงานการป้องกันการจมน้ำในเด็กอายุต่ำกว่า 15 ปี
ในเขตตำบลท่าตูม อำเภอท่าตูม จังหวัดสุรินทร์

ส่วนที่ 1 แบบสอบถามลักษณะทางประชากร จำนวน 10 ข้อ (ใช้สำหรับกลุ่มผู้ปกครอง/ผู้ดูแลเด็ก)

คำชี้แจง : โปรดทำเครื่องหมาย (✓) และเติมค่าลงในช่องว่างให้ถูกต้องกับความเป็นจริง

1. เพศ

1. ( ) เพศชาย   2. ( ) เพศหญิง

2. อายุ

1. ( ) ต่ำกว่า 20 ปี   2. ( ) 20 -30 ปี   3. ( ) 31 – 40 ปี
4. ( ) 41 – 50 ปี   5. ( ) 51 ปี ขึ้นไป

3. สถานภาพสมรส

1. ( ) โสด   2. ( ) คู่   3. ( ) แยกกันอยู่/หย่า/หม้าย

4. ระดับการศึกษา

1. ( ) ประถมศึกษา   2. ( ) มัธยมศึกษา
3. ( ) ปริญญาตรี/เทียบเท่า   4. ( ) มากกว่าปริญญาตรี
5. ( ) อื่นๆ ระบุ.....

5. อาชีพ

1. ( ) รับราชการ/พนักงานราชการ   2. ( ) รับจ้าง
3. ( ) เกษตรกรรม   4. ( ) ค้าขาย / ประกอบกิจการส่วนตัว
5. ( ) อื่นๆ ระบุ.....

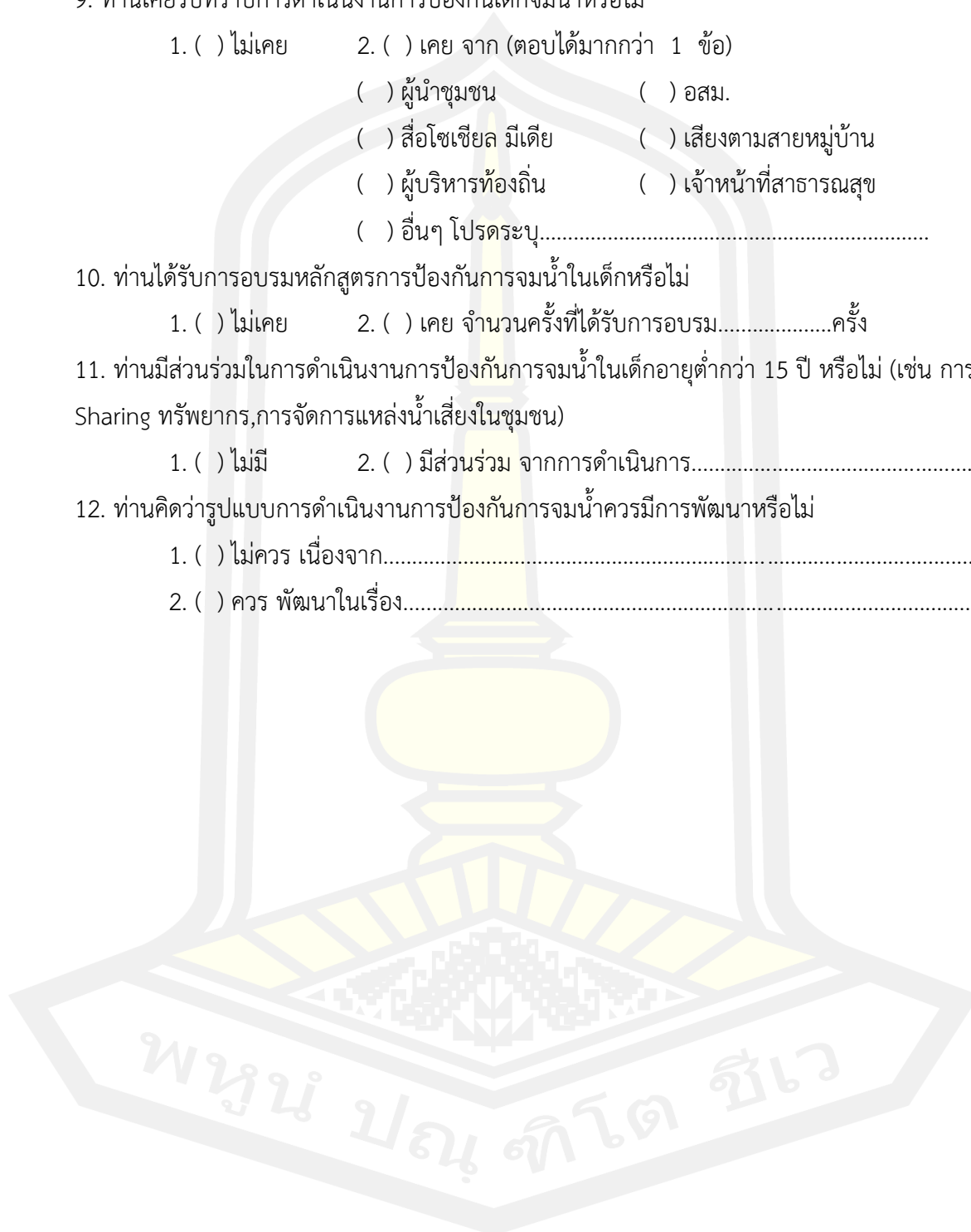
6. รายได้ต่อเดือน (รวมรายได้ทุกประเภท)

1. ( ) ไม่เกิน 5,000 บาท   2. ( ) 5,001 – 10,000 บาท
3. ( ) 10,001 – 15,000 บาท   4. ( ) 15,001 – 20,000 บาท
5. ( ) 20,001 – 25,000 บาท   6. ( ) 25,001 บาทขึ้นไป

7. บทบาทหน้าที่หลักในชุมชน

1. ( ) ผู้บริหารท้องถิ่น   2. ( ) สมาชิกสภาท้องถิ่น
3. ( ) พัฒนาการตำบล   4. ( ) ผู้นำชุมชน
5. ( ) ผู้นำทางด้านศาสนา   6. ( ) เจ้าหน้าที่สาธารณสุข
7. ( ) ผู้อำนวยการโรงเรียน หรือครูอนามัยโรงเรียน   8. ( ) ครูศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก
9. ( ) อาสาสมัครสาธารณสุขประจำหมู่บ้าน (อสม.)   10. ( ) อื่นๆ ระบุ.....

8. ระยะเวลาการทำงานตามบทบาทหน้าที่หลักในชุมชนนี้.....ปี
9. ท่านเคยรับทราบการดำเนินงานการป้องกันเด็กจมน้ำหรือไม่
1. ( ) ไม่เคย   2. ( ) เคย จาก (ตอบได้มากกว่า 1 ข้อ)
- ( ) ผู้นำชุมชน   ( ) อสม.
- ( ) สื่อโซเชียล มีเดีย   ( ) เสียงตามสายหมู่บ้าน
- ( ) ผู้บริหารท้องถิ่น   ( ) เจ้าหน้าที่สาธารณสุข
- ( ) อื่นๆ โปรดระบุ.....
10. ท่านได้รับการอบรมหลักสูตรการป้องกันการจมน้ำในเด็กหรือไม่
1. ( ) ไม่เคย   2. ( ) เคย จำนวนครั้งที่ได้รับการอบรม.....ครั้ง
11. ท่านมีส่วนร่วมในการดำเนินงานการป้องกันการจมน้ำในเด็กอายุต่ำกว่า 15 ปี หรือไม่ (เช่น การ Sharing ทรัพยากร,การจัดการแหล่งน้ำเสี่ยงในชุมชน)
1. ( ) ไม่มี   2. ( ) มีส่วนร่วม จากการดำเนินการ.....
12. ท่านคิดว่ารูปแบบการดำเนินงานการป้องกันการจมน้ำควรมีการพัฒนาหรือไม่
1. ( ) ไม่ควร เนื่องจาก.....
2. ( ) ควร พัฒนาในเรื่อง.....

แบบสอบถามชุดที่ 1

แบบทดสอบความรู้เกี่ยวกับการดำเนินงานในการป้องกันการจมน้ำในเด็กอายุต่ำกว่า 15 ปี ในเขต ตำบลท่าตุม อำเภอท่าตุม จังหวัดสุรินทร์ มีจำนวน 15 ข้อ (ใช้สำหรับกลุ่มผู้ปกครอง/ผู้ดูแลเด็ก)

คำชี้แจง โปรดทำเครื่องหมาย (✓) ลงในช่องที่ตรงกับคำตอบของท่าน เพียงช่องเดียวที่ถูกที่สุด

ข้อ	คำถาม	คำตอบ	
		ใช่	ไม่ใช่
1	กลุ่มเด็กไทยอายุต่ำกว่า 15 ปี พบว่า การจมน้ำเป็นสาเหตุการเสียชีวิตอันดับหนึ่ง ซึ่งสูงมากกว่าการเสียชีวิตจากโรคอื่นๆ		
2	เด็กที่จมน้ำเป็นเพศหญิงมากกว่าเพศชายประมาณ 2 เท่าตัว		
3	แหล่งน้ำที่เด็กเสียชีวิตจากการตกน้ำจมน้ำสูงที่สุด คือ สระว่ายน้ำ		
4	สิ่งแวดล้อมที่เสี่ยงต่อการจมน้ำ ได้แก่ แม่น้ำ สระว่ายน้ำไม่มีผู้ใหญ่เฝ้า		
5	เด็กเล็กสามารถจมน้ำได้ในแหล่งน้ำขนาดเล็กที่มีน้ำสูงแค่ 1-2 นิ้ว		
6	การจัดการแหล่งน้ำเสี่ยง กรณีแหล่งน้ำขนาดเล็กหรือสระว่ายน้ำ ควรมีการสร้างรั้วล้อมรอบแหล่งน้ำ เพื่อป้องกันเด็กแอบลงไปเล่น		
7	การจัดการแหล่งน้ำเสี่ยง กรณีแหล่งน้ำขนาดใหญ่ ควรติดป้ายคำเตือนและจัดให้มีอุปกรณ์ช่วยผู้ประสบภัยไว้บริเวณแหล่งน้ำเสี่ยง		
8	มาตรการทางด้านกฎหมายเป็นมาตรการหนึ่งที่จะควบคุมป้องกันไม่ให้เกิดเหตุ ซึ่งท้องถิ่นและชุมชนสามารถร่วมกันกำหนดแนวทางเพื่อดำเนินการให้แหล่งน้ำในพื้นที่นั้นๆ เกิดความปลอดภัยทางน้ำได้		
9	เสื้อชูชีพ ถูกออกแบบให้เป็นตัวช่วยลอยอยู่ในน้ำมากกว่าอุปกรณ์ช่วยชีวิต		
10	เสื้อชูชีพ ถูกออกแบบให้พลิกตัวผู้ประสบภัยในท่านอนคว่ำในน้ำ ให้หงายหน้าขึ้น และสามารถใช้กับผู้ประสบภัยที่ไม่รู้สีกตัว/หมดสติ/สลบได้		
11	บุคคลที่ว่ายน้ำเป็น มีโอกาสจมน้ำเสียชีวิตน้อยกว่า คนที่ลอยตัวในน้ำได้		
12	การช่วยคนจมน้ำแบบหมดสติได้ถูกต้อง คือ ใช้วิธีดึงเข้าหาฝั่งกอดไขว้หน้าอก หรือจับคางแล้วดึงเข้าฝั่ง หรือจับผมแล้วดึงเข้าหาฝั่ง		
13	หลักการปฐมพยาบาลเด็กจมน้ำที่สำคัญที่สุด คือการช่วยให้เด็กหายใจได้ให้เร็วที่สุด		
14	เมื่อพบเด็กจมน้ำสิ่งแรกที่จะต้องทำคือ การอุ้มพาดบ่าเพื่อกระทุ้งเอาน้ำออก หรือการวางคว่ำบนกระเพาะไบบัวแล้วรีดน้ำออก		
15	หากเด็กรู้สึกตัวหายใจได้เองการปฐมพยาบาลคือการเช็ดตัว เปลี่ยนเสื้อผ้าแห้งให้แก่เด็ก และนำส่งโรงพยาบาลเพื่อตรวจสอบอาการต่อไป		

แบบสอบถามชุดที่ 2

แบบสอบถามทัศนคติเกี่ยวกับการดำเนินงานในการป้องกันการจมน้ำในเด็กอายุต่ำกว่า 15 ปี ในเขตตำบลท่าตูม อำเภอท่าตูม จังหวัดสุรินทร์ มีจำนวน 15 ข้อ (ใช้สำหรับกลุ่มผู้ปกครอง/ผู้ดูแลเด็ก)

คำชี้แจง โปรดทำเครื่องหมาย (✓) ลงในช่องที่ตรงกับคำตอบของท่าน เพียงช่องเดียวที่ถูกต้องที่สุด

ข้อ	การปฏิบัติ	ผลการดำเนินงาน	
		มี	ไม่มี
1	กำหนดบริเวณ/มีพื้นที่เล่นที่ปลอดภัย		
2	มีคอกกั้น/ที่กั้นปลอดภัยสำหรับเด็ก (อายุ 0-2 ปี)		
3	จัดให้มีฝาปิดหรือครอบภาชนะ		
4	มีการล็อก ห้องน้ำ/ห้องส้วม เพื่อไม่ให้เด็กเข้าถึงง่าย		
5	การจัดสภาพแวดล้อมรอบตัวเด็กให้ปลอดภัย เช่น น้ำในถังน้ำ กะละมัง อ่างอาบน้ำเด็ก		
6	กำจัดแหล่งน้ำที่ไม่จำเป็นในบริเวณบ้านและรอบๆบ้าน เช่น เหนือออกจากถังทิ้งเมื่อไม่จำเป็นต้องใช้		
7	สำรวจแหล่งน้ำในบ้านและละแวกบ้าน รวมถึงตัดแปลงสิ่งแวดล้อมเพื่อป้องกันมิให้เด็กเข้าถึงแหล่งน้ำโดยลำพังได้		
8	มีการสอนให้เรียนรู้เรื่องการป้องกันอุบัติเหตุแบบง่ายๆ ที่เหมาะสมกับวัย รวมทั้งตั้งกฎข้อห้ามต่างๆ เช่น ห้ามลงน้ำโดยไม่มีผู้ใหญ่อยู่ด้วย		
9	มีการสอนให้เด็กรู้จักแหล่งน้ำเสี่ยง เน้นการสอน อย่าใกล้ อย่าเก็บ อย่าก้ม		
10	มีการสอนให้เด็กรู้จักการช่วยเหลือคนตกน้ำ โดยเน้นหลัก ตะโกน โยน ยื่น		
11	ได้รับการฝึกทักษะการลอยตัว หรือทักษะการเอาชีวิตรอดในน้ำ		
12	ได้รับการฝึกทักษะการช่วยชีวิตขั้นพื้นฐาน (CPR)		
13	มีการจัดการแหล่งน้ำเสี่ยง เช่น มีป้ายแจ้งเตือน ห้ามลงเล่นน้ำหรือระดับความลึกของแหล่งน้ำ		
14	มีการจัดอุปกรณ์ไว้ช่วยชีวิตผู้ประสบภัย เช่น ขวด, แกลลอน, เชือก, มะพร้าวแห้ง ฯลฯ ไว้ขอบสระ		
15	สวมใส่เสื้อชูชีพทุกครั้งที่มีการลงเล่นน้ำหรือเดินทางทางน้ำ		

ส่วนที่ 4 ปัญหา/อุปสรรค และข้อเสนอแนะ (ถ้ามี)

.....
ข้อเสนอแนะเพิ่ม

.....

ชุดที่ 3 แบบประเมินผลการว่ายน้ำเพื่อเอาชีวิตรอด (ภาคทฤษฎี)

ข้อมูลทั่วไปผู้ตอบ

- 1) ชื่อ-นามสกุล..... เบอร์โทร (ถ้ามี).....
 2) อายุ.....ปี 3) เพศ ชาย หญิง 4) ระดับชั้นที่กำลังศึกษา (ระบุ).....
 5) ที่อยู่ หมู่ที่.....ตำบล.....อำเภอ.....จังหวัด.....

ด้านที่ 1 ความรู้เรื่องความปลอดภัยทางน้ำ

คำชี้แจง ให้นักเรียนทำเครื่องหมาย ✓ ในประโยคหรือข้อความที่เห็นว่าถูกต้อง หรือสอดคล้องกับความสามารถในการปฏิบัติ

1 แหล่งน้ำที่อาจทำให้เด็กอายุต่ำกว่า 3 ปี จมน้ำได้

1) ถังน้ำ ☐ ใช่ ☐ ไม่ใช่	2) กระละมั่ง/อ่างอาบน้ำเด็ก ☐ ใช่ ☐ ไม่ใช่
3) สระว่ายน้ำยาง ☐ ใช่ ☐ ไม่ใช่	4) กระติกน้ำ ☐ ใช่ ☐ ไม่ใช่

2 แหล่งน้ำที่อาจทำให้เด็กอายุ 3 ปี ขึ้นไป จมน้ำได้

5) แอ่งน้ำขัง ☐ ใช่ ☐ ไม่ใช่	6) โถงขนาดใหญ่ ☐ ใช่ ☐ ไม่ใช่
7) แหล่งน้ำเพื่อการเกษตร ☐ ใช่ ☐ ไม่ใช่	8) บ่อเลี้ยงปลาข้างบ้าน ☐ ใช่ ☐ ไม่ใช่

ด้านที่ 2 ความปลอดภัย

ความปลอดภัยในการเดินทางทางน้ำ	ความเห็น
บุคคลที่ควรไปเล่นน้ำด้วย	
9) เมื่อจะไปเล่นน้ำ ควรไปกับพ่อ/แม่/ผู้ปกครอง/ผู้ใหญ่	☐ ใช่ ☐ ไม่ใช่
10) เมื่อต้องการเล่นน้ำสามารถไปเล่นน้ำกับเพื่อนได้ หรือไปโดยลำพังได้	☐ ใช่ ☐ ไม่ใช่
อุปกรณ์ที่ควรมีไปด้วยเมื่อไปเล่นน้ำ	
11) เสื้อชูชีพ	☐ ใช่ ☐ ไม่ใช่
12) ขวดน้ำพลาสติกเปล่า/ถังกลลอนพลาสติกเปล่า	☐ ใช่ ☐ ไม่ใช่
13) ไม่ต้องทำอะไรไปก็ได้ แค่แต่งตัวให้สวย/หล่อ	☐ ใช่ ☐ ไม่ใช่
กฎแห่งความปลอดภัย	
14) ควรกินอาหารก่อนลงเล่นน้ำอย่างน้อย 30 นาที	☐ ใช่ ☐ ไม่ใช่
15) การว่ายน้ำเวลากลางคืน/ช่วงที่ฝนกำลังตกเป็นอันตราย	☐ ใช่ ☐ ไม่ใช่
16) ไม่ควรใส่กางเกงยีนส์ลงเล่นน้ำ	☐ ใช่ ☐ ไม่ใช่
17) เมื่อนั่งเรือต้องใส่เสื้อชูชีพทุกคน แม้ว่ายน้ำเป็น	☐ ใช่ ☐ ไม่ใช่

ด้านที่ 3 การช่วยเหลือผู้ประสบภัยทางน้ำ

ทักษะการช่วยเหลือ	ความคิดเห็น
4.1 เมื่อพบคนจมน้ำ ควรตะโกนขอความช่วยเหลือ/ตามผู้ใหญ่มาช่วย	☐ ใช่ ☐ ไม่ใช่
4.2 เมื่อเราพบคนจมน้ำ ควรกระโดดลงไปช่วยทันที เพราะเราว่ายน้ำเป็น	☐ ใช่ ☐ ไม่ใช่
4.3 เมื่อพบคนจมน้ำระยะใกล้ ควรยืน/นั่งอยู่บนฝั่ง แล้วใช้อุปกรณ์ยื่นช่วยเหลือคนจมน้ำจากบนฝั่ง เช่น ไม้ เสื้อ กางเกง	☐ ใช่ ☐ ไม่ใช่
4.4 เมื่อพบคนจมน้ำระยะไกล ควรโยนอุปกรณ์ที่ลอยน้ำให้คนจมน้ำจับ	☐ ใช่ ☐ ไม่ใช่

ขอขอบคุณที่ให้ความร่วมมือ

ข้อมูลหน่วยงาน/ผู้ประเมิน

ชื่อ-นามสกุล/หน่วยงาน.....วันที่.....

ชุดที่ 4 แบบสอบถามการรับรู้ความสามารถในการเอาชีวิตรอดในน้ำ

ข้อมูลทั่วไปผู้ตอบ

- 1) ชื่อ-นามสกุล..... เบอร์โทร (ถ้ามี).....
 2) อายุ.....ปี 3) เพศ ชาย หญิง 4) ระดับชั้นที่กำลังศึกษา (ระบุ).....
 5) ที่อยู่ หมู่ที่.....ตำบล.....อำเภอ.....จังหวัด.....

ด้านการเอาชีวิตรอดในน้ำ

คำชี้แจง ให้นักเรียนทำเครื่องหมาย ✓ ในประโยคหรือข้อความที่เห็นว่าถูกต้อง หรือสอดคล้องกับความสามารถในการปฏิบัติ

ทักษะการเอาชีวิตรอดในน้ำ	ความสามารถในการปฏิบัติ
3.1 สามารถว่ายน้ำด้วยท่าใดก็ได้เป็นระยะทาง 25 เมตร (รลบัลโดยสารถูกกัน 2 คน)	☐ ได้ ☐ ไม่ได้ ☐ ไม่แน่ใจ
3.2 สามารถลอยตัวแบบนอนหงาย(แม่ชีลอยน้ำ)ได้นาน 3 นาที	☐ ได้ ☐ ไม่ได้ ☐ ไม่แน่ใจ
3.3 สามารถลอยตัวแบบลูกหมาตน้ำได้นาน 1 นาที	☐ ได้ ☐ ไม่ได้ ☐ ไม่แน่ใจ
3.4 สามารถเกาะขวดน้ำดื่มลอยตัวได้นาน 3 นาที	☐ ได้ ☐ ไม่ได้ ☐ ไม่แน่ใจ

-----ขอขอบคุณที่ให้ความร่วมมือ-----

ส่วนที่5 ข้อมูลหน่วยงาน/ผู้ประเมิน

ชื่อ-นามสกุล/หน่วยงาน..... วันที่.....

ชุดที่ 5 แบบประเมินผลการว่ายน้ำเอาชีวิตรอด (ภาคปฏิบัติ)

ส่วนที่ 1 ข้อมูลทั่วไปผู้ตอบ

- 1) ชื่อ-นามสกุล..... เบอร์โทร (ถ้ามี).....
 2) อายุ.....ปี 3) เพศ ชาย หญิง 4) ระดับชั้นที่กำลังศึกษา (ระบุ).....
 5) ที่อยู่ หมู่ที่.....ตำบล.....อำเภอ.....จังหวัด.....

ส่วนที่ 2 ทักษะการเอาชีวิตรอดในน้ำและพื้นฐานการว่ายน้ำ

ทักษะ	ผ่าน	ไม่ผ่าน
2.1 การดำน้ำเป่าลมเข้า-ออกทางปาก 20 ครั้ง		
2.2 เตะเท้าคว่ำสลับกับเตะเท้าหงาย ระยะทาง 15-25 เมตร		
2.3 กระโดดลงน้ำลึก แล้วพลิกตัว ลอยตัว 3 นาที		
2.4 กระโดดลงน้ำลึก แล้วว่ายน้ำไปเก็บอุปกรณ์ลอยน้ำได้ในระยะทาง 3 เมตร		
2.5 ลอยตัวคว่ำ เจอหน้าหายใจ 5 ครั้ง		
2.6 ลอยตัวแบบนอนหงาย 3 นาที		
2.7 ลอยตัวแบบลูกหมาตกน้ำ 1 นาที		
2.8 เกาะขวนน้ำดื่มลอยตัว 3 นาที		

ส่วนที่ 3 ทักษะการช่วยเหลือผู้ประสบภัยทางน้ำ

ทักษะ	ผ่าน	ไม่ผ่าน
3.1 เรียกผู้ใหญ่ให้ช่วยคนตกน้ำ		
3.2 ช่วยคนตกน้ำด้วยการโยนอุปกรณ์ลอยน้ำระยะห่าง 3-5 เมตร เช่น ขวดน้ำพลาสติก ถังแกลอน		
3.3 ช่วยคนตกน้ำด้วยวิธีโยนอุปกรณ์ลอยน้ำที่มีเชือกผูก เช่น ถังแกลอนผูกเชือก		
3.4 ช่วยคนตกน้ำด้วยวิธีการโยนอุปกรณ์ลอยน้ำระยะทาง 2-4 เมตร เช่น ไม้ ท่อ PVC		

ส่วนที่ 4 ข้อมูลหน่วยงาน/ผู้ประเมิน

ชื่อ-นามสกุล/หน่วยงาน..... วันที่ .....

ภาคผนวก ฉ

ใบรับรองตรวจสอบคุณภาพเครื่องมือ

พหุบัน ปณฺ ทิโต ชีเว

แบบรับรองการตรวจสอบคุณภาพของเครื่องมือ

เรื่อง การพัฒนารูปแบบการดำเนินงานป้องกันการเสียชีวิตจากการจมน้ำในเด็กอายุต่ำกว่า 15 ปี ตำบลท่าตุม
อำเภอท่าตุม จังหวัดสุรินทร์

ผู้ศึกษา นายพิทยา โปสี

อาจารย์ที่ปรึกษา ดร.พัชชา หิรัญวัฒน์กุล

ข้าพเจ้า นางสาวจิตา สุกสวัสดิ์ ตำแหน่ง นักวิจัยทางสาธารณสุขอำเภอท่าตุม
คุณวุฒิการศึกษา สาธารณสุขศาสตรบัณฑิต หน่วยงาน สำนักงานสาธารณสุขจังหวัดสุรินทร์
พลาแม่เหล็กจังหวัดสุรินทร์

ขอรับรองว่าผู้ศึกษา ได้นำเครื่องมือที่ใช้ในการเก็บข้อมูลการวิจัยในเรื่องนี้ มาให้ข้าพเจ้าได้ดำเนินการ
ตรวจสอบคุณภาพในด้านความถูกต้อง และความเที่ยงตรงของเนื้อหา เมื่อวันที่ 11 เดือน สิงหาคม
พ.ศ. 2564

ผลการตรวจสอบพบว่า

- เรื่องเครื่องมือ มีความตรงตามวัตถุประสงค์ในเล่ม
- กลุ่มเป้าหมายอยู่/ทิ้งในโครงการวิจัย ถูกต้อง ครบถ้วน

ข้อควรปรับปรุง

.....
.....
.....

ข้อเสนอแนะ

- ข้อที่ 1 เพิ่ม จมก. ผก. ทอ อมค.
- ข้อที่ 2 ทดสอบเครื่องมือ 3.3 เพิ่ม 0 อิมก. ผก. ทอ อมค.

ลงชื่อ ส.ก. ผู้ตรวจ

(นางสาวจิตา สุกสวัสดิ์)

วันที่ 11 / สิงหาคม / 2564

แบบรับรองการตรวจสอบคุณภาพของเครื่องมือ

เรื่อง การพัฒนารูปแบบการดำเนินงานป้องกันการเสียชีวิตจากการจมน้ำในเด็กอายุต่ำกว่า 15 ปี ตำบลท่าตุม
อำเภอท่าตุม จังหวัดสุรินทร์

ผู้ศึกษา นายพิทยา โปสี

อาจารย์ที่ปรึกษา ดร.พัชชา นิรัญวัฒน์กุล

ข้าพเจ้า.....นาง ปรนภา น.สัจอม.....ตำแหน่ง นักวิชากร สาธารณสุข วิทยาลัย
คุณวุฒิการศึกษา.....วิทยาศาสตร์บัณฑิต (สาธารณสุขศาสตรบัณฑิต) หน่วยงาน.....รพ.สต. บ้านอัมพแก้ว

ขอรับรองว่าผู้ศึกษา ได้นำเครื่องมือที่ใช้ในการเก็บข้อมูลการวิจัยในเรื่องนี้ มาให้ข้าพเจ้าได้ดำเนินการ
ตรวจสอบคุณภาพในด้านความถูกต้อง และความเที่ยงตรงของเนื้อหา เมื่อวันที่.....11.....เดือน ๘/กรกฎาคม
พ.ศ. ๒๕๖๕.....

ผลการตรวจสอบพบว่า

เนื้อหา มีคุณภาพครบถ้วน ในประเด็น สาระสำคัญ / ครอบคลุม
สาระสำคัญ มีเนื้อหาสอดคล้องกับวัตถุประสงค์ ดำเนินการครบถ้วนได้ใจ เป็นอย่างดี

ข้อควรปรับปรุง

ปรับเพิ่มในรายละเอียด สาระสำคัญ ในส่วนที่ ๑ ข้อ ๕

ข้อเสนอแนะ

- ในศกกับแผน สอชทพ สอชทพ คำนึงถึง ศึกษารายละเอียด สาระสำคัญ
ขอมติ สาระที่จัดทำเพื่อโครงการมาบ้าง เพาะ ครอบคลุมในแผนการต่าง ๆ ได้ สอชทพ

ลงชื่อ..........ผู้ตรวจ
(นาง ปรนภา น.สัจอม.....)
วันที่ 11 / กรกฎาคม / ๒๕๖๕.....

แบบรับรองการตรวจสอบคุณภาพของเครื่องมือ

เรื่อง การพัฒนารูปแบบการดำเนินงานป้องกันการเสียชีวิตจากการจมน้ำในเด็กอายุต่ำกว่า 15 ปี ตำบลท่าตุม
อำเภอท่าตุม จังหวัดสุรินทร์

ผู้ศึกษา นายพิทยา โปสี

อาจารย์ที่ปรึกษา ดร.พัชรา หิรัญวัฒน์กุล

ข้าพเจ้า... นางสาวนันทพร เนติยศภักดิ์ ...ตำแหน่ง พยาบาลวิชาชีพชำนาญการ
คุณวุฒิการศึกษา ปริญญาโท ...หน่วยงาน โรงพยาบาลทตุม

ขอรับรองว่าผู้ศึกษา ได้นำเครื่องมือที่ใช้ในการเก็บข้อมูลการวิจัยในเรื่องนี้ มาให้ข้าพเจ้าได้ดำเนินการ
ตรวจสอบคุณภาพในด้านความถูกต้อง และความเที่ยงตรงของเนื้อหา เมื่อวันที่ 11 ...เดือน สิงหาคม
พ.ศ. 2564 .....

ผลการตรวจสอบพบว่า

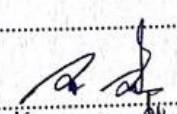
.....
.....
.....

ข้อควรปรับปรุง
- ควรปรับข้อความ คำพาดพิง ส่วนในบางข้อ

.....
.....

ข้อเสนอแนะ

.....
.....
.....

ลงชื่อ ผู้ตรวจ
(นางสาวนันทพร เนติยศภักดิ์)
วันที่ 11 / สิงหาคม / 2564

ภาคผนวก ช

แผนการปฏิบัติการวิจัยการพัฒนารูปแบบการดำเนินงานการป้องกันการจมน้ำ
ในเด็กอายุต่ำกว่า 15 ปี ในเขตตำบลท่าตุม อำเภอท่าตุม จังหวัดสุรินทร์

1. ขั้นตอนการวางแผน (Planning)

1.1 วิเคราะห์สถานการณ์ สถานะปัจจุบันและปัญหาการดำเนินงานการป้องกันการจมน้ำในเด็กอายุต่ำกว่า 15 ปี

กิจกรรมที่ 1	วัตถุประสงค์	กลุ่มเป้าหมาย	วิธีการ วัสดุ/อุปกรณ์	ผลที่คาดว่าจะได้รับ	การประเมินผล	ผู้รับผิดชอบ	สถานที่
1.1 การศึกษา สถานการณ์ สภาพปัญหาและบริบทพื้นที่	1. เพื่อศึกษา สภาพปัจจุบัน และปัญหาการดำเนินงานการ ป้องกันการจมน้ำในเด็ก อายุต่ำกว่า 15 ปี ในเขตตำบล ทำตุม อำเภอกำแพงแสน จังหวัด สุรินทร์	1. องค์กรภาครัฐ จำนวน 26 คน 2. องค์กรชุมชน จำนวน 26 คน รวมทั้งหมด 52 คน	1. วิธีการประชุม ทบทวนศึกษาทาง เอกสารรายงาน ประจำเดือน ปี 2. วัสดุ/อุปกรณ์ กระดาษ ปากกา กัดองถ่ายรูป เครื่อง LCD	1. วัสดุภาพปัญหา สภาพ พื้นที่เกี่ยวกับการจมน้ำ ในเด็กอายุต่ำกว่า 15 ปี ในเขตตำบลทำตุม อำเภอกำแพงแสน จังหวัด สุรินทร์	1. แบบประเมิน มีเอกสารที่เกี่ยวข้อง	1. ผู้วิจัย	ห้องประชุม ธรรมรังษี โรงพยาบาล ทำตุม

1.2 จัดของประชุมเชิงปฏิบัติการการสนทนากลุ่มเป้าหมายโดยนำเทคนิคกระบวนการวางแผนมีส่วนร่วม A-I-C

กิจกรรมที่ 2	วัตถุประสงค์	กลุ่มเป้าหมาย	วิธีการ วัสดุ/อุปกรณ์	ผลที่คาดว่าจะได้รับ	การประเมินผล	ผู้รับผิดชอบ	สถานที่
1.2 ประชุมเชิงปฏิบัติการ - ขั้นตอนการสร้างความรู้ - ขั้นตอนการสร้างแนวทางการพัฒนา - ขั้นตอนการสร้างแนวทางปฏิบัติการ	1. ค้นหาแนวทางการพัฒนาตามมาตรฐานกรมกระทรวงสาธารณสุข สาธารณสุข	1. องค์กรภาครัฐ จำนวน 26 คน 2. องค์กรชุมชน จำนวน 26 คน รวมทั้งหมด 52 คน	1. วิธีการประชุม ทบทวนความรู้ ก่อนอบรม 2. วัสดุอุปกรณ์ กระดาษปากกา กัดองถ่ายรูป เครื่องแอลอีดี	1. กลุ่มเป้าหมายมีส่วนร่วมในการ แสดงความคิดเห็นที่จะเข้าร่วมการพัฒนา	1. แบบประเมิน การดำเนินงาน การป้องกันการ จมน้ำในเด็กอายุต่ำกว่า 15 ปี	1. ผู้วิจัย 2. วิทยากร	ห้องประชุมธรรมรังษี โรงพยาบาลท่าตูม

2. ขั้นตอนแผนปฏิบัติการ (Action)

2.1 การพัฒนารูปแบบการดำเนินงานการป้องกันทารกอายุต่ำกว่า 15 ปี ตามแผนปฏิบัติการขั้นที่ 1

กิจกรรมที่ 3	วัตถุประสงค์	กลุ่มเป้าหมาย	วิธีการ วัสดุ/อุปกรณ์	ผลที่คาดว่าจะได้รับ	การประเมินผล	ผู้รับผิดชอบ	สถานที่
1. กิจกรรมการอบรมให้ความรู้เรื่องการป้องกันการจมน้ำในเด็ก ให้กลุ่มผู้ประกอบการ/ผู้ดูแลเด็ก	1. เพื่อศึกษาการดำเนินการพัฒนา รูปแบบการดำเนินงาน ป้องกันการจมน้ำในเด็ก อายุต่ำกว่า 15 ปีในเขต ตำบลท่าตูม อำเภอท่าตูม จังหวัดสุรินทร์	1. กลุ่มผู้ประกอบการ/ผู้ดูแลเด็ก จำนวน 88 คน	1. วิธีการประชุมพบทบทวนความรู้ก่อนการอบรม	1. วัสดุสภาพพื้นที่เกี่ยวกับการจมน้ำในเด็กอายุต่ำกว่า 15 ปี ในเขตตำบลท่าตูม อำเภอท่าตูม จังหวัดสุรินทร์	1. ความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับความรู้เรื่อง การป้องกันการจมน้ำ 2. การดำเนินงานการป้องกันการจมน้ำในเด็กอายุต่ำกว่า 15 ปี	1. ผู้วิจัย 2. วิทยากร 3. เจ้าหน้าที่ที่เกี่ยวข้อง	1. ห้องประชุมธรรมรังษี โรงพยาบาลท่าตูม 2. สวนน้ำรัตนบุรี
2. กิจกรรมการสำรวจคัดลอกใบปลิวแผ่นป้ายเสียทั้งภายในบ้านและรอบๆ บ้าน	2. เพื่อศึกษาผลการดำเนินงานพัฒนา รูปแบบการดำเนินงาน ป้องกันการจมน้ำในเด็ก อายุต่ำกว่า 15 ปีในเขต ตำบลท่าตูม อำเภอท่าตูม จังหวัดสุรินทร์	2. กลุ่มเด็กอายุต่ำกว่า 15 ปี จำนวน 912 คน ทั้งหมด	2. วัสดุ/อุปกรณ์ กระดาษ ปากกา กล้องถ่ายรูป เครื่อง LCD	การจมน้ำในเด็กอายุต่ำกว่า 15 ปี ในเขตตำบลท่าตูม อำเภอท่าตูม จังหวัดสุรินทร์	3. ความรู้เรื่องความปลอดภัย ทางน้ำ		
3. กิจกรรมการจัดทำสื่อสิ่งพิมพ์เผยแพร่ผ่านช่องทางต่างๆ ในวงกว้าง	3. เพื่อศึกษาผลการดำเนินงานพัฒนา รูปแบบการดำเนินงาน ป้องกันการจมน้ำในเด็ก อายุต่ำกว่า 15 ปีในเขต ตำบลท่าตูม อำเภอท่าตูม จังหวัดสุรินทร์	1,000 คน			4. การรับรู้ทักษะการเอาชีวิตรอดในน้ำ		
4. กิจกรรมการฝึกทักษะการลอยตัวในน้ำและทักษะการเอาชีวิตรอดในน้ำ ในกลุ่มเด็กอายุต่ำกว่า 15 ปี					5. ทักษะการเอาชีวิตรอดในน้ำและพื้นฐานการว่ายน้ำ		

3. ขั้นตอนการสังเกตการณ์ (Observation)

3.1 สังเกตการณ์ปฏิบัติในกิจกรรมดำเนินงาน

กิจกรรมที่ 4	วัตถุประสงค์	กลุ่มเป้าหมาย	วิธีการ วัสดุ/อุปกรณ์	ผลที่คาดว่าจะได้รับ	การประเมินผล	ผู้รับผิดชอบ	สถานที่
3.1 สังเกตการณ์การมีส่วนร่วม และการดำเนินงาน	1. เพื่อสังเกตการณ์ในการร่วมกิจกรรมของกลุ่มเป้าหมาย	1. กลุ่มผู้ปกครอง/ผู้ดูแลเด็ก จำนวน 88 คน 2. กลุ่มเด็กอายุต่ำกว่า 15 ปี จำนวน 912 คน ทั้งหมด 1,000 คน	1. วิธีการประชุม ทบทวนศึกษา ความรู้หลังการอบรม 2. วัสดุ/อุปกรณ์ กระดาษ ปากกา กล้องถ่ายรูป เครื่อง LCD	1. ได้ทราบถึงการมีส่วนร่วมในการพัฒนาการดำเนินงาน	1. สังเกตการณ์มีส่วนร่วมในการแสดงความคิดเห็น และการปฏิบัติ	1. ผู้วิจัย 2. วิทยา	ห้องประชุม ธรรมรังษี โรงพยาบาล ท่าตูม

3.2 สังเกตการณ์ปฏิบัติในกิจกรรมการดำเนินงาน

กิจกรรมที่ 5	วัตถุประสงค์	กลุ่มเป้าหมาย	วิธีการ วัสดุ/อุปกรณ์	ผลที่คาดว่าจะได้รับ	การประเมินผล	ผู้รับผิดชอบ	สถานที่
3.2 นิเทศสรุปผล การดำเนินงาน	1. เพื่อนิเทศการดำเนินงานตามแผนปฏิบัติการ และการมีส่วนร่วม ร่วมกิจกรรมของ กลุ่มเป้าหมาย	1. กลุ่ม ผู้ปกครอง/ผู้ดูแล เด็ก จำนวน 88 คน 2. กลุ่มเด็กอายุต่ำกว่า 15 ปี จำนวน 912 คน ทั้งหมด 1,000 คน 3. เจ้าหน้าที่ที่เกี่ยวข้อง	1. วิธีการประชุม ทบทวนความรู้ ก่อนการอบรม 2. วัสดุ/อุปกรณ์ กระดาษ ปากกา กล้องถ่ายรูป เครื่อง LCD	1. ได้ทราบถึงผล การดำเนินงาน ของการมีส่วนร่วม ในการพัฒนา มาตรฐาน	1. สังเกตการณ์ ส่วนร่วมในการ แสดงความ คิดเห็นและการ ปฏิบัติ	1. ผู้วิจัย 2. วิทยากร	ห้องประชุมธรรม รังษี โรงพยาบาล ท่าตูม

4. ชั้นที่ 4 การสะท้อนผล (Reflection)

4.1 จัดเวทีการประชุมแลกเปลี่ยนเรียนรู้ถอดบทเรียนร่วมกันทบทวนแนวทางการปฏิบัติปัญหา อุปสรรค

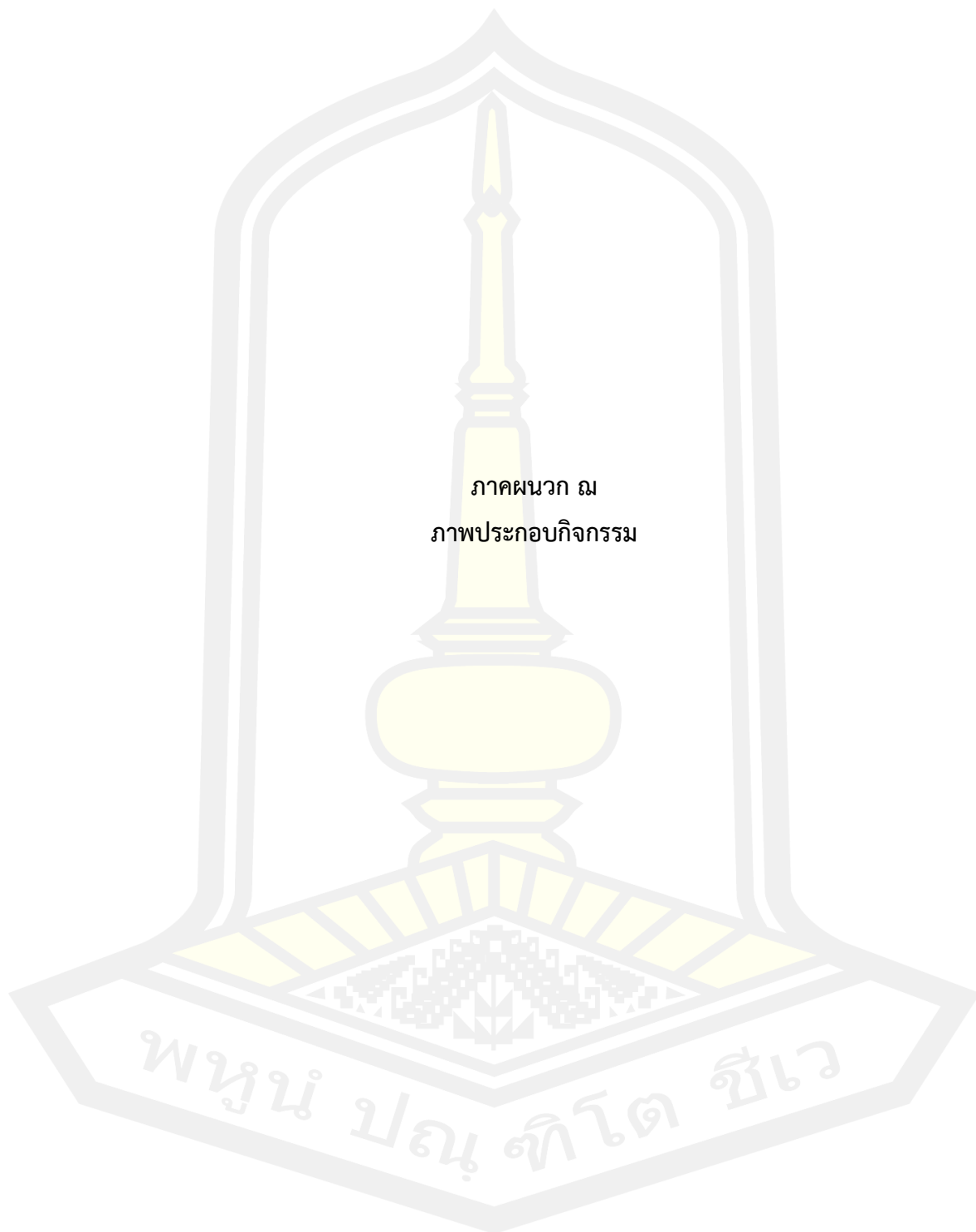
กิจกรรมที่ 5	วัตถุประสงค์	กลุ่มเป้าหมาย	วิธีการ วัสดุ/อุปกรณ์	ผลที่คาดว่าจะได้รับ	การประเมินผล	ผู้รับผิดชอบ	สถานที่
4.1 จัดเวทีการประชุมแลกเปลี่ยนเรียนรู้ถอดบทเรียนร่วมกันทบทวนแนวทางการปฏิบัติปัญหา อุปสรรค	<ol style="list-style-type: none"> เพื่อสรุปปัญหาในการดำเนินงาน เพื่อสรุปผลในการดำเนินงานและข้อเสนอแนะเพื่อนำไปปรับปรุงในการดำเนินงานครั้งต่อไป เพื่อเป็นการสะท้อนผลข้อมูลในการพัฒนารูปแบบการดำเนินงานการดำเนินงานป้องกันกิจกรรมน้ำในเด็กอายุต่ำกว่า 15 ปี 	<ol style="list-style-type: none"> กลุ่มผู้ปกครอง/ผู้ดูแลเด็ก จำนวน 88 คน เจ้าหน้าที่ที่เกี่ยวข้อง 	<ol style="list-style-type: none"> วิธีการประชุมทบทวนความรู้ก่อนการอบรม วัสดุ/อุปกรณ์ กระดาษ ปากกา กล้องถ่ายรูป เครื่อง LCD 	<ol style="list-style-type: none"> ได้ทราบถึงปัญหาอุปสรรคและข้อเสนอแนะในการดำเนินงาน 	<ol style="list-style-type: none"> สังเกตการมีส่วนร่วมในการแสดงความคิดเห็นและการปฏิบัติ การจัดบันทึก 	<ol style="list-style-type: none"> ผู้วิจัย วิทยากร เจ้าหน้าที่ที่เกี่ยวข้อง 	ห้องประชุมธรรมรังษี โรงพยาบาลท่าตุม

ตารางที่ 15 ขั้นตอนลำดับการดำเนินงานตามแผนกิจกรรม

ลำดับ ที่	กิจกรรม	ว ด ป ดำเนินการ	หน่วยงาน รับผิดชอบหลัก
1	การศึกษาบริบทและสภาพปัญหาของพื้นที่และ การเตรียมพร้อม	11 มกราคม 2564	ผู้วิจัย
2	ประชุมเจ้าหน้าที่ผู้เกี่ยวข้องและการ เตรียมพร้อม	4 กุมภาพันธ์ 2564	ผู้วิจัย
3	เตรียมทำหนังสือเชิญผู้เกี่ยวข้องประชุมจัดทำ แผนปฏิบัติการ		สาธารณสุขอำเภอ ผู้วิจัย
4	จัดอบรมให้ความรู้แก่กลุ่มผู้ปกครอง/ผู้ดูแลเด็ก	29 มีนาคม 2564	ผู้วิจัย วิทยากร
5	การจัดการสิ่งแวดล้อมทั้งในและนอกชุมชน	39 มีนาคม 2564	ผู้วิจัย วิทยากร
6	การสร้างคอกกั้นเด็ก	30 มีนาคม 2564	ผู้วิจัย วิทยากร
7	จัดอบรมให้ความรู้และฝึกทักษะการเอาชีวิตรอด ในน้ำให้กับกลุ่มเด็กอายุต่ำกว่า 15 ปี	31 มีนาคม ถึง 8 เมษายน 2564	ผู้วิจัย วิทยากร
8	ทำเสนอแต่งตั้งคณะกรรมการป้องกันการ จมน้ำในเด็กหรือคณะกรรมการชุมชนปลอดภัย	9 เมษายน 2564	สาธารณสุขอำเภอ ผู้วิจัย
9	นำส่งขอแต่งตั้งคณะกรรมการป้องกันการ จมน้ำในเด็ก	16 เมษายน 2564	สาธารณสุขอำเภอ ผู้วิจัย
10	การประชาสัมพันธ์ให้ความรู้เกี่ยวกับการ ป้องกันการจมน้ำในเด็กอายุต่ำกว่า 15 ปี	ทุกๆ เดือน	เจ้าหน้าที่สาธารณสุข สุข
11	ทีมเจ้าหน้าที่ออกติดตามผลการดำเนินงานโดย เจ้าหน้าที่สาธารณสุขร่วมกับผู้นำชุมชนสรุป รายงาน	ทุกๆ เดือน	เจ้าหน้าที่งานควบคุม โรค
12	จัดเวทีแลกเปลี่ยนเรียนรู้วิเคราะห์สรุปข้อมูล ปัจจุบันและคืนข้อมูลแก่ชุมชน	19 เมษายน 2564	ผู้วิจัย ,สาธารณสุข อำเภอ, เจ้าหน้าที่ ควบคุมโรค

ภาคผนวก ฅ
ภาพประกอบกิจกรรม

พหุมนุ ปณฺ ทิโต ชีเว

ภาพประกอบที่ 4 จัดประชุมเจ้าหน้าที่ผู้เกี่ยวข้องและเตรียมความพร้อม

ภาพประกอบที่ 5 อบรมให้ความรู้เกี่ยวกับการป้องกันการจมน้ำกลุ่มผู้ปกครอง/ผู้ดูแลเด็ก

ภาพประกอบที่ 6 กิจกรรมการสร้างคอกกั้นเด็ก

ภาพประกอบที่ 7 กิจกรรมการตีพายแจ้เดือนแหล่งน้ำเสี่ยง

ภาพประกอบที่ 8 กิจกรรมการฝึกอบรมให้ความรู้เรื่องความปลอดภัยทางน้ำในกลุ่มเด็กอายุต่ำกว่า 15 ปี

ภาพประกอบที่ 9 การฝึกทักษะการเอาชีวิตรอดในน้ำ (ภาคปฏิบัติ)

ภาพประกอบที่ 10 กิจกรรมการสะท้อนผลคืนข้อมูลให้แก่ชุมชน

ประวัติผู้เขียน

ชื่อ	นายพิทยา โปสี
วันเกิด	วันที่ 13 มกราคม พ.ศ. 2536
สถานที่เกิด	โรงพยาบาลบุรีรัมย์ จังหวัดบุรีรัมย์
สถานที่อยู่ปัจจุบัน	เลขที่ 59 หมู่ 11 ตำบลสำโรง อำเภอลับพลายชัย จังหวัดบุรีรัมย์ รหัสไปรษณีย์ 31250
ตำแหน่งหน้าที่การงาน	นักวิชาการสาธารณสุขปฏิบัติการ
สถานที่ทำงานปัจจุบัน	โรงพยาบาลท่าตูม เลขที่ 175 ตำบลท่าตูม อำเภوتاตูม จังหวัดสุรินทร์ รหัสไปรษณีย์ 32120
ประวัติการศึกษา	พ.ศ. 2554 มัธยมศึกษาตอนปลาย โรงเรียนแสงทองไพฑูริย์ อำเภอบึงนาราง จังหวัดบุรีรัมย์ พ.ศ. 2558 ปริญญาวิทยาศาสตรบัณฑิต (วท.บ.) สาขาวิชาสาธารณสุขชุมชน มหาวิทยาลัยราชภัฏบุรีรัมย์ พ.ศ. 2564 ปริญญาสาธารณสุขศาสตรมหาบัณฑิต (ส.ม.) มหาวิทยาลัยมหาสารคาม

พูน ปณ ฑิต โตะ ชีเว